

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Allmänna Sektionen

Litt.
Ital.
Övers.

DEN RASANDE ROLAND

AF

LODOVICO ARIOSTO.

ÖFVERSATT

AF

CARL A. KULLBERG.

ANDRA DELEN.

STOCKHOLM, 1865.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,
KONGL. BOKTRYCKARE.

F.R.

Femtonde Sången.

1. **B**erömligt städse var att seger vinna,
Om lycka eller klokhed den beskär;
Men att med alltför mycket blod den hinna
Anförarns ära ofta minska plär.
Den skall för alltid sig beprisad finna,
Evärdlig hyllning man åt honom bär,
Som vet på samma gång sitt folk att spara
Och skingra, nedslå fiendernas skara.
2. Den äran, herre, föll på eder lott,
När Lejonet, så vildt på hafvets yta,
— Po's stränder redan i sitt våld det fått
Från Francolin dit der han ut ses flyta, —
Ni så tilltygade, att, ser jag blott
På er, jag darrar ej, hur det må ryta.
Hur man bör segra, visade ni der:
Ni slog er ovän, skonade er här.

3. Men, till sin skada djerf, på sådant tänkte
Ej hedningen, som i den vida grop
De sina dref, der elden plötsligt dränkte
Och skonlöst slukade dem allihop.
Ej grafven rum åt alla dessa skänkte,
Så stor hon var; men elden krympte hop,
Hopkrympte liken, lät till stoft dem falla,
Så att der blef tillräcklig plats för alla.
4. Så elfvatusen tjugo nu burdus
Befunno sig i heta flammebadet,
Der ned de stigit icke utan krus;
Men så förvägne ledarn ville ha det.
Här nu de släcktes bland så mycket ljus
Och elden slök dem som det torra bladet;
Och Rodomont, som vållat deras nöd,
Gick ensam fri för sådan qvalfull död.
5. Ty midt bland fienden på andra stranden
Med ett förskräckligt språng han hoppat ner.
Om med sitt folk han klättrat utför randen,
Han aldrig hade gjort ett anfall mer.
Han ser sig om på denna afgrundsbranden,
Och när så högt han lågan stiga ser
Och jämmern, skriket hör ifrån sin hop,
Förbannar himlen han med vilda rop.

6. Imellertid kung Agramant ryckt an
Mot en af portarne med stormsteg snara;
Ty medan här den grymma slagtning brann,
Der, ömkligt omkom en så talrik skara,
Han tänkte att vid porten ej befann
Sig folk, tillräckligt för att den försvara.
Han följs af Bambirag, Arzillas drott,
Och Baliverz, som hyllar allt slags brott;

7. Och Corineus från Mulga, Prusion,
De Sälla Öars konung, rik och ärad;
Malabuferz, som eger Fezzans thron,
Den nejd, af evig sommarglöd besvärad;
Mång annan herre ock och Martis son,
I krig erfaren väl och väl bevärad;
Och många andra utan mod och jern,
Dem tusen sköldar fåfängt gäfve värn.

8. Men Morerkungen fann här, till sin våda,
Motsatsen just af hvad han hoppats på;
Ty rikets hufvud, Carl, får här han skåda;
Hans paladiner rundt kring honom stå:
Kung Salomon och Olger Dansk, de båda
Med namnet Guido, Angeliner två;
Han Ganelon och Bayerns hertig ser,
Avin, Avolio, Otto, Berlinghier.

9. Oräkneliga skaror här ock stå,
Lombarder, Tyskar, Franker, hvilka brinna
En hvar utaf begär att strida få
Och tapperhetens pris af kejsarn vinna.
Till annan gång dock detta sparas må;
Jag nödgas nu en hertig mig påminna,
Som länge vinkat, ropat, bedt mig har
Att ej i pennan glömma honom qvar.
10. Tid är till Englands Astolf, hvilken hände
Så mycket sällsamt, vända om ett grand.
Han vid sin långa landsflykt leda kände
Och brann af längtan till sitt fosterland;
Ett hopp, som denna fé hos honom tände,
Som jagade Alcina från sin strand.
Och nu ej något denna underlåter,
Att fort och tryggt hemsända honom åter.
11. Utrustad blef den yppersta galér,
Som nånsin ännu klufvit hafvets bölja.
Och att Alcina ej må hindra mer —
En fara, den hon ej för sig kan dölja —
Vill Logistilla, att med härskepp fler'
Andronika och Sofrosyne följa,
Till dess med Astolf bortom Indiens riken
Arabiens haf de nått och Perser-viken.

12. Hon hellre vill att han skall färdas så
Längs Indiers, Skythers, Nabathéers stränder,
Och efter denna långa omväg nå
Omsider Persers, Erythréers länder,
Än våga sig det vilda nordhaf på,
Der Boreas städse hårda vindar sänder
Som häfver sig så mörkt vid isig pol,
Att hela månader det saknar sol.
13. När Logistilla allt i ordning ser,
Hon låter riddarn sig på färd begifva;
Men först hon honom undervisning ger
Om mycket, som ej nu jag kan beskrifva.
Att ej han må af trolldom bringas mer
I band, dem han ej se'n kan sönderrifva,
Hon honom ger en bok, mer värd än gull,
Att bära städs hos sig för hennes skull.
14. Hur emot trolldom man sig värna skall,
Det visar denna bok som hon beskärde.
Hvad boken handlar om, för hvarje fall,
Af innehåll och öfverskrift man lärde.
En skänk hon gaf också, som gåfvor all,
Hvad helst de heta, öfvergick i värde:
Det var ett horn af så förskräcklig klang,
Att den enhvar på flykten genast tvang.

15. Jag säger, hornets klang så ryslig var,
Att strax den tvingade på flykten alla.
Så modigt hjerta ingen dödlig har,
Att ej han flyr, så snart han hör det skalla.
Jordbäfning, åska, stormen, der han far,
Mot detta ljud är ingenting att kalla.
Med mången tack nu Britten afsked tog
Af ädla fén och sina färde drog.
16. Han, hamnen lemnande, den spegelrika,
Med gynnsam vind styr ut på hafvets våg.
Förbi det vällustdränkta Indiens rika,
Folkfyllda städer vänder han sitt tåg;
Och tusen öar varsnar han tillika
Till höger, venster; se'n på färden såg
Han Thomas' land; snart detta flydde äfven
Och mer mot norden vänder skeppet stäfven.
17. Förbi den gyllne Chersonesen vänder
Se'n flottan, plöjande det vida haf,
Och, strykande förbi de rika länder,
Ser Ganges skummig rusa till sin graf,
Ser Taproban och Cori, hvilkas stränder
Inklämma hafvet i en ränna qvaf.
Se'n efter långan färd man Cochín hinner,
Och nu bakom dem Indiens verld försvinner.

18. Så medan Astolf plöjer hafvet vida
I detta trygga sällskap, frågar han
Andronika, om från den jordens sida,
Som nämns af solens nedgång, nånsin hann
Med åror, segel något skepp så vida,
Att väg till österns fjerran haf det fann;
Och om man, utan att beröra land,
Från Indien komma kan till Englands strand.
19. »Du veta må — så lydde jungfruns svar —
Att hafvet rundt omfamnar jorden hela;
Att alla vågor sammanhänga, hvar
De koka, hvar af köld de ligga stela.
Men därför att sig Ethiopien drar
Så långt mot söder här och tyckes dela
Här hafvets rymd, man af den mening är,
Att för Neptunus stängd är vägen der.
20. »Och därför ingen från vårt östra haf
Försöker med ett skepp Europa hinna;
Och ingen från Europa sig begaf
Till Indien, med hopp att målet vinna.
Den ene som den andre afskräcks af
Just detta land, som de framför sig finna;
De tro att det, då ned så långt det tränger,
Med jordens andra halfklot sammanhängen.

21. »Men under tidens lopp från trakt, belägen
Längst bort i fjerran vester, skådar jag
Hur nya Argonauter öppna vägen,
Som ingen dödlig känt till denna dag.
En seglar rundt kring Afrika förvägen
Och längs den kust, der Negern stiftar lag,
Stenbocken lemnar bakom sig, der solen
Får vända om och åter nalkas polen.
22. »Till detta långa landstrecks gräns han länder,
Som hafvet liksom i två delar skär;
Och Indiers, Persers och Arabers länder
Och alla öar han besöker här.
Den andre lemna skall de båda stränder,
Som refvos af Alcidents makt isär,
Och, solens bana härmande på färden,
Upptäcka nya land och nya världen.
23. »Jag helga korset ser, jag ser å strand
Den kejsrerliga fanan stolt sig höja.
En del går ut för att eröfra land,
En del jag ser som vakt vid skeppen dröja,
Ser tio jaga tusen, efterhand
För Aragonien Indiens makt sig böja;
Och Carl den Femtes höfdingar jag ser,
Hvarthän de gå, med segrande banér.

24. »Från fordom Gud lät denna vägen vara
Fördold, och länge skall den så förbli;
Och förr skall ingen dödlig den befara,
Än sju århundraden ha gått förbi.
Då först den Högste vill den uppenbara,
När verldens herradöme lägges i
Den kejsarns hand, än hvilken ingen var
Mer klok och rättvis se'n Augusti dar.
25. »Af Aragon'skt och Österrikiskt blod
På Rhenens venstra strand der född skall blifva
En furste, som ej like har i mod
Bland alla dem, som häfderna beskrifva.
Astrea skall han sätta, vis och god,
På thronen åter, ja ur dödssömn lifva;
Och dygderna, med henne drifna bort
Från jorden, återför han innan kort.
26. »Den Högstes nåd, att hans förtjenst belöna,
Ej honom endast Romarriket ger
Och låter med det diademet kröna,
Som prydt August, Trajan, Aurel, Sevér,
Men ock så många fjerran länder sköna,
Att solen går ej i hans riken ner;
Och under denne kejsaren skall bara
En herde och *ett* fårahus det vara.

27. »Och att mer lätt må sin fullbordan hinna
Hvad som i himlen skrefs på ödets blad,
Försynen låter honom redskap finna
Till lands och sjös, en härlig hjelterad.
Jag ser Fernando Cortez, som skall vinna
Åt kejsarriket mången mäktig stad,
Och land, så långt mot morgonrodna's famn,
Att ej ens Indien känner deras namn.
28. »Prosper Colonna ser jag, och jag ser
Markgrefven af Pescara; efter dessa
Den unge Vasto, under hvars banér
Italien hårdt skall gyllne liljan pressa.
Den tredje sist på stridens fält sig ter,
Och lagerkröner likväl främst sin hjessa;
Som springarn lemnar skranket sist, och når
Dock alla upp och slutligt priset får.
29. »Så stort är modet, troheten så stor
Hos Alfons (ty det hjeltens namn skall vara),
Att vid så unga år, att knappt jag tror
Han ännu sett det tjugosjette fara,
Åt honom kejsarn hären anförtror;
Och med den höfdingen han skall bevara
Ej blott det öfriga, men verlden all
Han snart sig underdånig göra skall.

30. »Som genom dessa, så långt man kan nå
Till lands, hans rike öks med nya länder,
Så på det vida haf, hvars vågor slå
Här Europas, och der Libyens stränder,
Han städse seger i hvar strid skall få,
Se'n till hans sak sig tappre Doria vänder,
Andreas Doria, som för röfvarband
Skall trygga edert haf från strand till strand.
31. »Ja, han Pompejus sjelf skall öfverglänsa,
Som från pirater gjorde vägen ren:
Ej dessa kunde Romas makt begränsa,
Den största stat, som funnits förr och se'n.
Men denne Doria skall hafven rensa
Med egen klokhet, egen kraft allen;
Så att från Calpe och till Nil'n, hvar skalla
Man hör hans namn, der darra stränder alla.
32. »Af denne fältherrn stödd med trogen ifver
Och under dennes segrande banér,
Till Wälsklands jord, dit vägen öppnad blifver,
Att krönas kejsaren jag tåga ser.
Men lönen, som för tjensten denne gifver,
Försmår han sjelf och åt sitt land den ger;
Han ber om frihet för sitt fosterland,
Då mången skulle sjelf det lagt i band.

33. »Slik trohet mot sitt land, som söker like,
Är mera värd än hvarje segerkrans,
Som uti Gallien, Spanien, edert rike,
Thessalien, Afrika af Julius vanns.
Octavius ej, och ej hans vederlike
Antonius, strålade i högre glans;
Ty evigt fläckar lagrarne, de skurit,
Att mot sitt eget land de vapen burit.
34. »Må rodna de och alla, hvilka söka
Sitt fria fosterland i oket bringa;
Ej må sin blick att lyfta de försöka,
Der man Andreas Dorias namn hör klinga.
Jag Carl ser lönen för hans tjänster öka
Och ge, förutom hvad han hörs betinga,
Den rika staden i Apuliens trakt,
Som början blifver till Normanners makt.
35. »Ej blott mot denne höfding Carl skall vara
Högsinnadt ädel och sig huldrick te;
Men en och hvar, som ej sitt blod vill spara
För kejsarns sak, skall honom tacksam se.
Att åt en trogen man utaf sin skara,
Att åt en hvar, som det förtjenar, ge
En stad, ett land, det mera honom gläder,
Än egen vinst af riken, land och städer.»

36. Så mången härlig seger, som en dag
Långt fram i tidens lopp tillkämpad blifver
Åt kejsarn af hans tappra hjeltelag,
Andronika för hertigen beskrifver.
Den andra styrer efter sitt behag
De östra vindar, än dem tygeln gifver,
Och än, i vexplad fart, den drager till,
Och minskar, ökar dem, allt som hon vill.
37. Imellertid till Persiens haf de lända,
Och se hur vidt det sträcker ut sin famn;
Och inom kort de nå den vik, den kända,
Som af de gamla Mager fått sitt namn.
Nu skeppens akterstäf mot land de vända,
Se'n här de ändtligt lupit in i hamn;
Och, nu mer säker för Alcinas ränker,
Till lands fortsätta färden Astolf tänker.
38. Och genom fält och skogar går hans tåg,
Och öfver berg och dalar framåt drar han.
När solen sken, när natt kring nejden låg,
Af röfvarskaror ofta omhvärfd var han,
Af vilda djur sin väg han korsad såg,
Af lejon, ormar, men han log åt faran;
Ty knappt han satte hornet för sin mund,
Förr'n de förskräckta flydde strax på stund.

39. Han till det Lyckliga Arabien länder,
Som rikedom på myrrha, vällukt har;
Der, framför andra utaf jordens länder,
Sin boning valde Fenix, fågeln rar.
Han sedan närmar sig det hafvets stränder,
Som gaf åt Israel hämd i Moses' dar
Och dränkte Pharao med hans hela här;
Se'n till Heroerlandet kosan bär.
40. Och längs Trajani flod framåt han red
På häst, med hvilken ingen kan sig mäta;
Han trafvar fram så lätt i hvarje led,
Att ej ett spår han gör i sanden släta;
Ej gräset och ej snön han trampar ned,
På hafvet skulle han sin hof ej väta.
Så snabbt han sträcker ut, att väderil'n
Han far i loppet om, ja blixten, pil'n.
41. Förr Argalī den egt och känt hans värde,
Ty utaf eld och vind var aflad han.
Ej hö och hafre åt han, men sig närde
Af bara luft, och hette Rabikan.
Så riddarn vidare drog sina färde,
Tills denna flod i Nil'n sitt utlopp fann;
Men förr'n han hinner till dess mynning ner,
En båt, som skyndsamt närmar sig, han ser.

42. En eremit satt uti stäfven der,
 Med snöhvitt skägg som sågs på bröstet falla:
 »Min son, tag plats hos mig i båten här —
 Så hörs på afstånd re'n hans stämma skalla —;
 Om vid ditt eget lif ej led du är,
 Ej vill att döden dig i dag skall kalla,
 Så följ med mig till denna andra strand;
 Den väg du går dig för till dödens land.
43. »Knappt några mil du på den vägen hinner,
 Förrän det blodigt hemska hus du når,
 Hvarest en ryslig jätte sig befinner,
 Som åtta fot hvar manslängd öfvergår.
 Ej hoppas må, hvem helst som denne finner,
 Att han med lifvet honom slippa får;
 En slagtar han, en annan flå han brukar,
 Fyrdelar en, en lefvande han slukar.
44. »Att till sitt grymma nöje offren gäcka,
 Han har ett nät, med konst ihopabragt.
 Han nära huset plär i sanden sträcka
 Det lönligt ut och tar all list i akt.
 Den ej vet om det, kan det ej upptäcka,
 Så fint det är och så försåtligt lagdt.
 Med vilda rop se'n vandrarne han hotar
 Och de förskräckta uti nätet motar.

45. »Insnärjda så, ur stånd att mer sig värna,
Han släpar dem med skratt till huset se'n.
Ej riddare han aktar eller tärna,
Hög eller låg, det är sak samma en.
Han slukar köttet, suger blod och hjerna,
Och kastar ut i öknen deras ben.
Med deras hudar, se'n han allt förtärt,
Han smyckar se'n sin boning rysansvärdt.
46. »Tag denna väg, o son, och undfly snaran,
Till hafvet trygg den leda skall din färd.»
»Jag tackar, fader, för ditt råd — det svar han
Hörs gubben ge, att frukta aldrig lärd —
Men ringa jag mot äran aktar faran,
Ty äran är mig mer än lifvet värd.
Du får mig icke för ditt råd benägen;
Till mördarhålan går jag raka vägen.
47. »Med skam kan flykten rädda mig måhända,
Men mer än döden skyr jag räddning slik.
Om dit jag går, hvad kan mig värre hända,
Än få en död, så många andras lik?
Men skulle Herren så mitt vapen vända,
Att jag vid lifvet blir, och han ett lik,
Åt tusen då en tryggad väg jag gifver,
Och nyttan större så än skadan blifver.

48. »Jag sätter lifvet blott af en person,
Mot tusen andras räddning, här i fara.»
»Så gå i fred — han svarade — min son!
Må Herren sända, att ditt lif bevara,
Erk'engeln Mikael från sin himmelsthron.»
Och så han, signande, lät honom fara.
Längs Nilen Astolf håller nu sin färd,
Och litar mer på hornet än sitt svärd.
49. Emellan floden och ett träsk der går
Den smala stig, som utmed stranden leder,
Tills man det öde, hemska huset når,
Beröfvadt mensklighet och umgängsseder.
Här ben och skallar rundt man skåda får
Utaf det arma folk, som kom hit neder.
Det fanns ej fönster, taklist eller smyg,
Der det ej hängde något sådant tyg.
50. Som på sin alpborg jägarn, när han åter
Från jagten vändt, der han mång' fara sport,
Den fällda björnens stora hufvud låter
Med hud och ramar fästa på sin port:
Så jätten ej här visa underlåter
Trofé'r af dem, som tapprast motstånd gjort.
Rundt strör han benen af de andra hopar,
Och menskoblod ses fylla alla gropar.

51. Vid porten står Caligorant; så lyder
Det vilda odjurs namn, som rysligt här
Med döda människor sin boning pryder,
Som annat folk med guld och purpur plär.
Med möda han ej högt sin glädje tyder,
Då han på afstånd varsnar Astolf der.
På tvenne måna'r — re'n den tredje gick —
Han ingen riddare här skåda fick.
52. Mot träsket, som man vass ser öfverdraga
Med dunkelt täcke, skyndar mördarn stygg;
Ty han har ämnat att en omväg taga
Och komma fram i paladinens rygg.
Att honom snart i nätet kunna jaga,
Fördoldt i sanden, derpå är han trygg;
Med många andra så förut han gjort,
Dem oblidt öde dref till denna ort.
53. När paladinen honom komma ser,
Sin häst han hejdar, ty han fruktan hade
Att råka i den dolda snaran ner,
Som gode gubben honom förutsade.
Till hornet han sin tillflykt tar nu mer,
Och strax sin verkan det ådagalade;
I resens hjerta sådan skräck der kom
Vid första ljud, att strax han vände om.

54. I hornet Astolf blåste, men höll still;
Ty städs han fruktar att i nätet fara.
Den skurken flyr och vet sig icke till,
Så syn som mod han tycks beröfvad vara.
I skräcken vet han icke hvart han vill,
Och faller så uti sin egen snara.
I nätet råkar han; med slinga stark
Det snärjer honom in och drar till mark.
55. När Astolf jätten sett i nätet springa,
Han skyndar fram, nu trygg för eget blod.
Han sprang af hästen ned och drog sin klinga
Och re'n att tusen hämnas färdig stod.
Men att en fången så om lifvet bringa,
Tycks honom feghet mer än hjeltemod;
Ty armar, hals och ben så hjelplöst snöra
Hans bojor in, att ej han kan sig röra.
56. Vulkanus nätet smidt med egen hand
Af ståltråd fin och sådan konst använda
Förstått, att ingen makt det minsta grand
Kan skada det, ej loss en maska bända.
Det var med det han ben och armar band
På Mars och Venus, utaf grunder kända;
Svartsjukan honom dref att fånga så
I otillåtna bädden dessa två.

57. Mercurius nätet se'n från mästartn stal,
Att sköna Chloris fånga i de banden,
Som, när för solen rodnar österns sal,
Aurora följer, ströende med handen
Ur klädningsskörtet rosor utan tal,
Violer, liljor öfver himlaranden.
Mercurius, passande den sköna på,
En dag i nätet lyckas henne få.
58. I flykten togs den sköna nymf till fånga,
Det tros, der Nil'n åt hafvet ger sin våg.
Uti Canopus se'n i sekler många
Det nätet i Anubis' tempel låg.
Der togs det efter tre årtusen långa
Utaf Caligorant, som der det såg.
Med det som byte röfvarn återvände;
Han templet rånade och staden brände.
59. Så slugt han snaran vet i sanden spanna,
Att en och hvar, på hvilken jagt han gör,
Blir fast; man hals och arm och ben får känna
Insnärjda strax, så snart man den berör.
En slinga Astolf tager nu af denna
Och mördarns händer bakom ryggen snör.
Han bröst och armar lindar, att ej åter
Han kan bli fri; se'n honom uppstå låter,

60. När först han lossats från de andra banden,
Nu vorden som en jungfru tam och spak.
Han tänker visa honom rundt kring landen,
I städer, byar, under slottens tak.
Han vill ock nätet ha; ej konstnärshanden
Med hammar, fil än gjort så artig sak.
Han lastar det på jätten, den han tager
Med sig och i triumf vid kedjan drager.
61. Han hjälm och sköld gaf honom ock att bära,
Liksom en dräng, och färden återtog,
Och fyllde allt med fröjd och rönte ära
För vägfriidstörarns fall, hvarthän han drog.
Så långt han färdas fram, att re'n han nära
Ser Memphis' grafvar, Memphis, så med fog
Berömdt för sina pyramider höga;
Folkrika Cairo skådar se'n hans öga.
62. Från alla sidor folket rusar an
För att den oerhörda jätten skåda.
»Hur var det möjligt — frågar man hvarann —
Att denne kunde på en sådan råda?»
Med möda Astolf framåt komma kan,
Så trängs han fram och bak, på sidor båda;
Och som en sällsynt tapper riddersman
Af alla prisas och beundras han.

63. Så stort och folkrikt var ej Cairo då,
Som man i våra dagar det beskriver.
Aderton tusen gator ej förslå
För allt det folk, som der sin tid fördrifver.
Tre våningar ha husen, och ändå
En tallös mängd blott gatan sofplats gifver.
Sultanen sägs der ett palats bebo,
Så stort och skönt, att ingen kan det tro.
64. Här sina femton tusende vasaller —
Och renegater alla, så är sagdt —
Med husfolk, hästar, allt, hvadhelst befaller
En slik, han under samma tak har bragt.
Nu Astolf skåda vill, hvar Nilen faller
I salta vågor ut, och med hvad makt,
Vid Damiette; der, han hört, så mången
Som färdas fram blir dödad eller fången.
65. Vid Nilens utlopp i ett torn å strand
Der bor en röfvare, som våld plär öfva
Mot främlingar och folk af detta land
Och, rånande, till Cairos murar ströfva.
Han omotståndlig är; ej menskohand,
Så sägs det, honom lifvet kan beröfva.
Väl hundratusen sår han redan fått,
Och ingen honom döda dock förmått.

66. Att se om ej han Parcen kan förmå
Att lefnadstråden för Orril afskära
(Så hette denne), Astolf skyndar på
Sin färd, tills dit, der man ser Nilen bära
Sin skatt till hafvet ned, han hinner, då
Det stora tornet visar sig helt nära,
Hvarest sin boning denne hexman har,
Som en trollpacka med en kobolt bar.
67. Orril han finner här med kämpar två
I gruflig strid nu inbegripen vara.
Fast ensam, sätter han dock åt dem så,
Att de med möda kunna sig försvara.
Och dock hur högt i tapperhet de stå,
Vet ryktet för all världen uppenbara;
Oliviers söner är det: Gryph, bekant
Med namnet Hvit, och Svarte Aquilant.
68. Sant är att trollkarln hade på sin sida
En fördel stor, när han de båda mött;
Ty jemte honom sågs ett odjur strida,
Ett sådant som blott dessa trakter födt.
På stranden än och än i floden vida
Det lefver, och dess spis är menskokött:
Sorglösa vandrare, som komma nära,
Och arma sjömän brukar det förtära.

69. Odjuret utsträckt låg på sanden, tätt
Vid hamnen, dödadt af de bröder djerfva.
Och därför var det icke mer än rätt,
Att nu Orril de läto huggen ärfva.
Hans lemmar stympades på många sätt,
Men detta kunde honom ej förderfva;
Ty högg en arm, ett ben der af, han strax
Dem satte fast, som om de varit vax.
70. Än Gryph till tänderna hans hjessa delar
Med hugget, än till bröstet Aquilant;
Han dem beler och skadan genast helar,
De harmas, undra om det ens är sant.
Den som har skådat hur qvicksilfret spelar
(Bland alchemister som merkur bekant),
I fallet sprids och åter sammanrinner,
Vid denna strid han sig det visst påminner.
71. Afhugges hufvudet, Orril i hast
Då trefvar kring, tills åter han fått fatt det;
Han griper det vid hår, vid näsa fast,
Och, Gud vet hur, på halsen genast satt det.
Och tar det Gryph och slungar med ett kast
I floden ut, till intet gagnar sprattet;
Orril till botten dyker som en fisk
Och kommer åter upp helt kry och frisk.

72. Två sköna damer, ärbart prydda, stå,
En klädd i hvitt och en i svart, och skåda
Den strid, de föranledt, och se uppå,
Hur vilda huggen fåfängt föllo bråda.
Det är de hulda, väna féer två,
Som fostrat upp Oliviers söner båda,
Se'n de dem ryckt i deras späda dar
Ur klorna på ett grymt roffågelpar,
73. Som från Gismonda röfvat dem som svaga
Små piltar än och långt från hemmet fört.
Jag ej upprepa vill den kända saga,
Ty hela världen har historien hört;
Fastän författarn råkat miste taga
Hvad fadren rör och orätt man anfört.
Nu, på uppmaning af de féer båda,
De unga två här trotsa stridens våda.
74. I denna nejd var dagen re'n till ände,
Då hög den öfver Lyckans Öar sken;
Sitt flor kring trakten nattens skuggor spände
Och månen lyste matt och svagt allen.
Då till sitt slott Orril tillbakavände;
Ty så den hvita som den svarta fén
Fann bäst att skjuta upp den vilda striden,
Tills solen åter var ur öster skriden.

75. På vapentecknen, och än mer på sätten
Att gifva hugg, har Astolf känt igen
De bröder två, så snart han nalkats slätten,
Och var ej sen att helsa slika män.
När desse se att den, som ledde jätten,
Var riddaren af Parden (Astolf den
Benämning hade fått bland hofvets skara),
Ej mindre varmt hans helsning de besvara.
76. Nu förde fruarna de riddersmänner
Till deras borg, som nära var belägen.
Till mötes kommo tärnor dem och svenner,
Med tända facklor, re'n på halfva vägen.
Man lemnar hästarne till vård och spanner
Se'n vapnen af, om hvila angelägen;
Och i en trädgård vid en källa klar
En präktig måltid re'n anrättad var.
77. Men förrän här af rätterna de smaka,
De binda jätten med en kedja fast
Bredvid en åldrig ek, ej lätt att skaka,
Och som ej vid det första rycket brast.
Här lemnas tio man att den bevaka,
Att ej, om natten slitande i hast
Sig lös, han må på dem ett anfall göra,
När bäst de slumra roligt på sitt öra.

78. Vid yppigt rika, läckra bordet, som
Dock minsta nöjet skänkte, samtalsorden
Sig vände för det mesta endast om
Orril och underkraften, pröfvad vorden,
Som likt en dröm dem alla förekom:
Att, föll en arm, föll hufvudet till jorden,
Han tog dem upp och satte fast igen,
Och kom till striden se'n mer gruffig än.
79. Af boken Astolf var vid handen gifvet —
Den bok som trolldom att besegra lär —
Att ej Orril man kan beröfva lifvet,
Så länge ett visst hufvudhår han bär.
Men rycks, men skärs det bort (så står det skrifvet),
Då måste själen fly ur boning kär.
Det säger boken; men hur detta hår
Bland massan käns igen, ej skrifvet står.
80. Åt segern Astolf fröjdar sig, lik en
Som redan har fått palmen uti handen,
Och hoppas att med några hugg allen
Beröfva trollkarln håret snart och anden.
Att kampen öfverta' är han ej sen
Och ensam möta röfvaren på stranden:
Orril skall dö — det han försäkrar djerf —
Om honom öfverlåtes detta värf.

81. De tvenne gerna låta honom råda,
Helt vissa att han vinner ej ett grand.
Knappt lät sig åter morgonrodnan skåda,
Förr'n ur sitt torn Orril kom ned på strand.
Nu börjar striden mellan dessa båda,
En klubba för, den andre svärd i hand.
Ett hugg bland tusen hoppas Astolf gifva,
Som skall förmå hans själ ur kroppen drifva.
82. Än lät han handen jemte klubban springa,
Än dref med armarne han samma spel;
Än tvärt igenom pansar't skar hans klinga,
Än högg han honom sönder, del för del.
Men städs Orril vet sina lemmar bringa
Från marken åter hop och gör sig hel.
Om han i hundra bitar honom skurit,
Hvar lem han åter strax helbregda burit.
83. Af tusen hugg till slut, som blixstens flamma,
Ett mellan skuldran in och hakan gick,
Och af flög hjälm och hufvud i det samma.
Orril sprang ned, men Astolf, lika qvick,
Lät sina fingrar strax om håret krama,
Och så till häst igen på ögonblick,
Den han i sporrsträck lät mot Nilen jaga,
Att ej Orril det skulle återtaga.

84. Den narren, som ej varsnat hvad som hände,
Strax trefvar kring att ta' sitt hufvud opp;
Men när han märkte se'n att springarn rände
Sin väg med det och genom skogen lopp,
Han genast till sin häst tillbaka vände,
Sprang upp och följde efter i galopp.
Han ville ropa: »Håll! vänd oförtöfvadt!»
Men Astolf honom målet har beröfvat.
85. Att ej han tagit hälarne också,
Det är hans tröst, och vildt han farten öker;
Men långt framom lopp Rabikan ändå,
Den man förgäfves hinna upp försöker.
Nu Astolf skyndar att ta reda på
Och allt från nacken fram till pannan söker
Bland tofsarne det ödesdiga hår,
Hvari Orrils odödlighet består.
86. Bland mängden utaf hår på denna hjessa
Fanns intet, som de andra olikt var.
Och hvilket skall han välja utaf dessa,
Så att ej snöda rånarns lif han spar?
Bäst är att emot alla jernet hvässa;
Och som ej rakknif eller sax han har,
Han grep till svärdet, hvilket bet så hvasst,
Att hjessan liksom rakad blef i hast.

87. Vid näsan höll han hufvudet och bart
Båd' fram och bak det gjorde med all ifver.
Så träffas äfven detta håret snart;
Anletet blekt på stund och vanstäldt blifver,
Förvrider ögonen och uppenbart
Att döden honom nått tillkännagifver;
Hans kropp, som hufvudlös bakefter red,
Ur sadeln föll och sig i dödskamp vred.
88. Dit, der de tvenne par i väntan dröjde,
Nu Astolf flög, med hufvudet i hand,
Som alla tecken utaf döden röjde,
Och visade hvar bålen låg på strand.
Jag vet ej om den synen dem förnöjde,
Fast hjälpen dem till artighet förband;
Ty att så segern vreds ur deras händer,
Hos bröderna måhända afund tänder.
89. Ej heller tror jag synnerligt behag
En sådan utgång fruarna beredde;
Ty för att vända af det ödets slag,
Som öfver bröderna sig hotfullt tedde,
När de i Gallien satt sin fot en dag,
De dem i striden med Orril inledde,
I hopp att dem så länge hålla kvar,
Tills onda stjernors kraft förlamad var.

90. När Damiettass kastellan försport
Att dödad var Orril, han genast sände
En dufva ut, att bringa budet fort,
Med bref inunder vingen. Snart hon lände
Till Cairo; dädan till en annan ort
En annan flög (ett bruk, som här man kände).
Så inom några timmar ryktet ljöd
Rundt kring Egypten, att Orril var död.
91. När Astolf så bragt denna strid till ända,
Uppmanar han det ädla ynglingpar
(Fast deras sinnen redan voro tända
Och ingen sporre utaf nöden var)
Att, för att sig till kyrkans bistånd vända
Och egna kejsarriket sitt försvar,
De skulle lemna Österlandets fejder
Och söka äran i sin hembygds nejder.
92. Så Gryph och Aquilant nu afsked taga
Utaf de båda féer, som, fast de
Med sorg och oro deras färd beklaga,
Dock att dem hindra ej i stånd sig se.
De trenne riddarne till höger draga,
Ty de beslutat att sin andakt ge
De helga rum, der Gud vardt kött i verlden,
Förrän till Frankrike de styrde färden.

93. De kunnat taga af åt venster hand,
Der mera jemn och angenäm var vägen
Och städse följde utmed hafvets strand;
Men för den andra var man mer benägen,
Ty hufvudstaden i det helga land
Sex dagsled närmre var på den belägen. .
Vild, öde, bjöd den gräs och vatten visst,
Men på allt annat var fullkomlig brist.

94. Och därför, innan de i väg sig gifva,
De sig förse med hvad af nöden var,
Och låta jätten deras lastdjur blifva;
Ett torn på nacken, om det gällt, han bar.
Vid svåra vägens slut de varseblifva
På höga berget, der sin plats han har,
Den helga stad, der evig kärlek god
Vår skuld aftvådde med sitt eget blod.

95. När de i staden inträdt, se de komma
Emot sig en bekant, ung Sansonett
Från Mecca, än i lifvets första blomma,
Men ej i vishet öfvervunnen lätt;
För riddardygd och mod och seder fromma
Bland folket ärad med förtjenstens rätt.
Af Roland till vår tro han omvänd blifvit;
Med egen hand han dopet honom gifvit.

96. Här sågs en fästnings byggnad han bedrifva
Till värn en dag emot Egyptens hot;
Och med en mur, en half mil lång, omgifva
Han vill, rundt om, Calvariabergets fot.
Med min och panna, som tillkännagifva
En hjertlig vänskap, går han dem emot,
Och till sitt kungliga palats dem leder,
Der all bekvämlighet man dem bereder.
97. Han styrde landet med fullmyndig makt
I kejsarns stad, med vishet och med ära.
Åt honom blef till skänk af Astolf bragt
Den jätte oerhörd, som kunde bära
Hvad som blef nog, på tio lastdjur lagdt,
Och bördan skulle honom ej besvära.
Den Astolf honom gaf och nätet med,
Som bragt uti hans våld den jätte led.
98. Ett präktigt svärdsgehäng åt Astolf skänkte
Ung Sansonett, så gäldande sin skuld,
Och tvenne sporrar, hvilka prydligt blänkte,
Med hjul och spännen af det klara guld;
De tillhört förr den riddarn (så man tänkte),
Som frälsade från draken jungfru huld.
I Jaffa Sansonett dem hade funnit
Med andra saker, när han staden vunnit.

99. Se'n från sin skuld de fått sig rena två
Uti ett kloster, kändt för dygdexempel,
De Kristi lidandes mysterier gå
Att fromt betrakta uti alla tempel,
Der hedningarnes styggelser nu stå,
Hvad på de kristna trycker nesans stämpel.
Europa är i vapen, svärdet hvässt
Till kamp, dock ej der det behöfves bäst.
100. Bäst här med sinnen nu, som andakt tände,
Åt bön och gudstjenst all sin håg de skänkte,
Till Gryph en pilgrim, som från Grekland lände,
En tidning bar, som djupt hans hjerta kränkte,
Som från hans första plan hans sinne vände
Och från det löfte, som han fylla tänkte;
Den tände i hans bröst så vild en flamma,
Att all hans andakt flydde i detsamma.
101. Ty riddarn älskar, till sin ofärd blott,
En mö, som lät sig Origilla kalla.
Ett sådant anlet, sådan växt hon fått,
Att ej på en bland tusende de falla.
Men hon var trolös, falsk till öfvermått;
Ja, sökte du bland städer, byar alla,
På fasta landet, på hvar hafvets ö,
Jag tror ej att du fann en sådan mö.

102. Af feber sjuk han lemnat henne kvar
I Constantini stad der vid Bosporen.
Nu, då mer skön, än någonsin hon var,
Han hoppas henne se och frisk som våren,
Nu hör han, att i Antiochien har
En annan älskare hon följt i spåren;
Det hennes tålmod väl öfvergår,
Att sofva ensam vid så unga år.
103. Se'n denna sorgetidning honom nått,
Han suckar dagar, nätter utan ända.
Allt hvad de andra fröjdar, tyckes blott
Ännu mer sorg och plåga honom sända.
Den kan det nog förstå, som pröfva fått,
Till eget qual, hur Amors pilar tända.
Och hvad som gör hans pina värre än,
Är att han blyges att omtala den.
104. Ty brodern, mer förnuftig, städse har
Den blinda kärlek tadlat, hvilken gjorde
Hans nesa blott, och sagt att som en karl
Han ur sitt hjerta *henne* slita borde,
Som i hans tanke just den värsta var
Af alla slynor, som än verlden sporde.
Men Gryph försvarar den han tadlas hör;
Ty eget tycke ofta blind en gör.

105. Han därför, brodern oåtspord, vill draga
Till Antiochien genast och allen',
Att dädan henne rycka, denna svaga,
Som ryckt hans hjerta ur hans bröst, och se'n
En sådan hämd uppå förförarn taga,
Att den ej glömmas skall i framtid sen.
Hur detta lyckades, hvad sedan kom
Att hända, mer i nästa sång derom.

Sextonde Sången.

1. **R**ätt många plågor Amor oss tillväger,
Af hvilka jag har pröfvat mer än nog;
Och jag, thyvärr, så grundlig kunskap eger
Om dem, att jag kan yttra mig med fog.
Om derföre jag sagt och om jag säger —
Om muntligt, skriftligt jag det föredrog —
Att lätt är *ett* qual, bittert är ett annat,
Så tron mitt ord, ty jag det dyrt besannat.
2. Jag säger, sagt och alltid säga skall:
Den som i värdig boja sig befinner,
Om ock hans älskade är stolt och kall,
Ja skyr den låga som hos honom brinner,
Om Amor vägrar ock belöning all,
Om tid och möda han förlorad finner —
Var högt blott föremålet för hans glöd,
Han klage ej, om ock det blir hans död.

3. *Den klage, som två trolska ögon gjort*
Till slaf och sköna lockar snärjt behändigt,
Hvarunder döljs ett hjerta, snarligt spordt
På renhet armt och rikt på drägg invändigt.
Och vill den arme fly, lik sårad hjort,
Han, hvart han går, bär pilen med sig ständigt.
Han blyges för sig sjelf, sin hjertesot,
Förtiger den och söker fåfängt bot.
4. I denna ställning unge Gryph nu var:
Han kan ej bättra sig, och ser sin villa;
Han ser hur lågt sitt hjerta sänkt han har
Hos troförgätna, snöda Origilla.
Ond vana tygeln från förnuftet tar:
Det följer de begär, det ej kan gilla.
Hur trolös än och falsk är hennes själ,
Han nödgas söka henne upp likväl.
5. Nu — för att till historien återgå —
Han sig ur staden hemligt bort begifver.
Till brodern ej ett ord han yttrar, då
Så ofta fåfäng varit dennes ifver.
Åt venster han, mot Rama, skyndar på
Sin ridt, ty mer beqväm den vägen blifver.
På sjetten dagen han Damaskus når,
Och se'n till Antiochia färden går.

6. Ej långt ifrån Damask den riddersman
Han mötte, som nu fångslat har hans sköna.
De passade i låghet för hvarann,
Som blomman passar sig för stängeln gröna;
Ty flyktig hon var och lättsinnig han,
Och båda färdiga att trohet löna
Med trolöshet, fastän, till andras men,
De felen dolde under fagert sken.
7. Här såg han riddarn sig till mötes skrida,
Som sagdt, på ståtlig häst i vapenglans;
Den falska Origilla vid hans sida,
I klädnad blå med mången gyllne frans;
Bakom dem såg två väpnare han rida,
Som buro riddarns hjälm och sköld och lans.
Ty med all prakt och ståt han vill, kantänka,
Vid ett tornerspel i Damaskus blänka.
8. En fest, en lysande, i dessa dar —
Så kungjordt är — Damaskus' konung gifver;
Och därför, smyckad med hvad bäst han har,
Sig mången riddare dithän begifver.
Så snart nu Gryph af slynan varsnad var,
Hon fruktar räfst och blek af skräck hon blifver;
Hon vet att älskarns styrka ej förslår
Att värna mot den död, som förestår.

9. Men såsom högst förvägen och förslagen,
Fastän af ångest skälfdes hennes kropp,
Hon ställer rösten så och anletsdragen,
Att skymt af fruktan ej kan spanas opp.
Se'n älskarn hon förtrott sin list, betagen
Af högsta fröjd — så tycks — mot Gryph hon lopp
Och sträckte sina armar ut och klängde
Sig om hans hals, der länge qvar hon hängde.
10. Med ömma smekningar hon vet förena
Ett språk så ljuft och tårar perla neder
Vid dessa ord: »Min herre, kan du mena
Att löna så den dig så ömt tillbeder?
Ett år jag re'n dröjt utan dig allena,
Det andra går; och ingen sorg bereder
Det dig? Om längre så jag ro mig gett,
Hvem vet om nånsin denna dag jag sett?
11. »När länge jag förgäfves vänta fått,
Att du från Nicosia skulle vända
Tillbaks till den, du öfvergaf så brådt
Vid grafvens brädd, med pulsar febertända,
Jag höra fick att du till Syrien gått;
Hvad så på allt mitt själslugn gjorde ända,
Att, oviss om jag finge mer dig se,
Jag nära var att sjelf mig döden ge.

12. »Men lyckan med en dubbel gunst bevisat,
Att, mer än du, hon omsorg om mig bar.
Hon sände mig min bror, som vägen visat
Mig hit och städs min ära skyddat har;
Och nu, hvad högst af allt må blifva prisadt,
Hon sänder mig dig sjelf; och väl det var
Hög tid, ty om du längre uteblifvit,
Min längtan slutligen mig döden gifvit.»
13. Så for hon fort, den ränkefulla qvinna,
Hvars falskhet räfvens vida öfvergick,
Att sina klagomål så listigt spinna,
Att hela skulden Gryph till slutet fick.
Ej endast slägt, det måste klart han finna,
Men syskon voro de; och hon så qvick
Sin egen sak förgyller och sin grannes,
Att mindre tror han Lucas och Johannes.
14. Han ej blott ej den sköna hörs anklaga,
Som var mer ond än skön, för löftesbrott;
Och ej blott ej han någon hämd vill taga
På den, som henne dertill har förmått;
Men, att på sig ej hela skulden draga,
Han nöjes med att sig urskulda blott,
Och hjertlig aktning han bevisar denne,
Som om han verkligt vore bror till henne.

15. Han red med honom mot Damaskus fram,
Der just nu Syriens konung, rik och mäktig —
Så under vägen han af dem förnam —
En hoffest ämnar ge, en stor och präktig;
Och en och hvar, om utaf hednisk stam,
Om Kristus dyrkande med tro andäktig,
Så inom staden som derutom får
En säker lejd, så länge festen står.
16. Men nog härom; jag lust ej har, försann,
Att så vid Origilla fast mig haka,
Som i sin dar mot älskarena spann
Ej ett, men tusen svek, att ej tillbaka
Jag vänder till tvåhundrausen man —
Ja fler' än gnistor utur elden spraka
När den rörs om — som nu på hotfullt vis
Kringrädda murarne utaf Paris.
17. Jag lemnade er nyss, der mot en port,
Som på försvar han trodde öfvergifven,
Kung Agramant ett anfall hade gjort;
Men ingen var så starkt befästad blifven,
Ty kejsarn stod här sjelf, som se'n blef spordt,
Af sina bästa krigare omgifven:
Två Guider, två Ang'liner, Angelier,
Avin, Avolio, Otto, Berlinghier.

18. Här inför Carl och Agramant nu brinna
De båda skarorna af stort begär
Att genom mandom lön och ära vinna,
Som rikligt stå till buds den tappre här.
Men Morerna ej sådan framgång finna,
Att vinsten svarande mot skadan är;
Ty hopar utaf döda i sitt blod
Dem äro speglar af dumdrigt mod.
19. Som haglet faller tätt, från muren så
Pilskurar öfver fienderna falla;
Och sjelfva himlen tycks med bäfvan slå
Det vilda rop, som höjs från sidor alla.
Men Carl och Agramant nu vänta få;
Om Afrikanske Mars må sången skalla,
Om Rodomont, den fruktansvärde, som
Midt in i staden som en stormvind kom.
20. Måhända, herre, kommer ni ihåg
Den vilde Saracen, den oförskräckte,
Som i den graf sitt folk försvinna såg,
Som mellan mur'n och andra vall'n sig sträckte,
Der det ett rof för glupska flammor låg —
Ett rysligt skådespel, som fasa väckte —
Jag nämnde hur med ett ofantligt hopp
Han öfver grafven in i staden lopp.

21. Så snart man känt igen den vilde Mor,
Som drakehud och vapen nogsammt röjde,
Der gubbar, qvinnor, barn, en skara stor,
Till hvarje nyhet sina öron böjde,
Ett ångestskri, ett rop mot himlen for
Och händer slogos samman; ingen dröjde,
Som kunde fly — i flykt fanns räddning blott —
Att söka skydd i hus och tempel brådt.
22. Men endast få det grymma svärdet spar,
Som Saracenen börjar rysligt svinga.
Der låg en fot med halfva benet kvar,
Der sågs ett hufvud långt från bålen springa;
En tvärt utaf den vilde hedning skar,
En annan klöf till höfterna hans klinga.
Af alla, dem han dödar, jagar, slår,
En enda ej ett hugg i pannan får.
23. Som tigern plär sin tand mot hjorden hvässa
Der Ganges' fält, der sig Hyrkaniens breder;
Som vargen plär de arma lammen pressa
Uppå det berg, der Typhon vräktes neder:
Så grymme hedningen nu gör med dessa,
Jag säger ej falanger, krigarleder,
Men pöbel blott och pack af sämre slag,
Som borde dött, förr'n det såg himlens dag.

24. Ej *en* han ser, som front mot honom gör,
Af alla dem han högg och stack och sprängde.
Längs gatan, som till Michelsbryggan för
Rakt fram, så rik på folk som der sig trängde,
Lopp Rodomont och, jagande framför
Sig allt, det blodbestänkta stålet svängde;
Han aktar hvarken herre eller slaf,
Han onda, goda lika döden gaf.
25. Ej helga drägten presten kan bevara,
Ej oskuld värna kan de späda små;
För rosenröda kinder, ögon klara
Ej fru och jungfru någon miskund få,
Och ålderdomen vill ej svärdet spara.
Den tapperhet, som Moren visar, så
Är mer ett grymhets, än ett mandoms rön;
Ty ej han skonar ålder, stånd och kön.
26. Ej menskoblod förslår att vreden mätta
Hos denne de gudlösas kung och herre;
Mot husen ock han rasa ses och sätta
På dem och templen eld. Af träd, dess värre,
Den tiden — så vi låtit oss berätta —
Mest alla husen voro, större, smärre;
Hvad nog jag tror: Paris ännu i dag
Bland tio hus har sex af sådant slag.

27. Ej mättas kan hans vreda raseri,
Hur vildt än lågan härja ses och spraka.
Hvarhelst han grep med sina händer i
Ett hus, der sågs det strax till marken braka.
Ja tro mig, herre, ej i Padua ni
Sett en bombard så omotståndligt skaka
Och krossa murarne med sina skott,
Som Algiers kung här med en ryckning blott.
28. Om, medan denne under gudlöst hån
Med eld och svärd igenom staden rände,
Kung Agramant den ansatt utifrån,
Han denna dagen tagit ömkelig ände.
Men denne hindrad blef af Haimons son,
Af paladinen, som från England lände
Med Skottskt och Engelskt folk, en väldig makt,
Af Tystna'n förd och Mikael, som jag sagt.
29. Gud ville att, när Saracenen så
Med mord och brand i staden fasa bredde,
Rinaldo, Clermonts blomma, skulle nå
Med sina Britter fram, till kamp beredde.
En half mil ofvan lät en bro han slå
Och på en omväg dem till venster ledde;
Att, när barbarerna han fölle an,
Han utaf floden ej sig hindrad fann.

30. Sextusen skyttar under det banér,
Som Edvard höjt (de voro fotfolk alla),
Och ryttare tvåtusen, eller fler',
Dem man såg tappre Ariman befalla,
Han sändt förut på raka vägen ner
Från Picardiets strand, att skyndsamt falla
Igenom Sanct Denis' och Martins port
I staden in, der hjälpen kräfdes fort.
31. Packvagnarne och trossen äfvenså
Han lät med dessa samma vägen föra.
De andra låter han en omväg gå:
Mer ofvanför de staden nalkas böra.
Han båtar medfört och lät bryggor slå,
Ty vada öfver Seine ej lät sig göra.
Han dessa ref, när öfver var hans tropp,
Och ställde sina Skottar, Britter opp.
32. Men till anförarne Rinaldo vänder
Sig först: en krets kring honom samlad var
Der högt sig reste flodens branta stränder,
Så att han sågs och hördes af en hvar.
»I herrar — sade han — väl edra händer
Till Gud nu höjas må, som bringat har
Oss hit, att, efter möda kort, oss kröna
För alla folk med lagrar evigt sköna.

33. «Två furstar skolen räddning I beskära,
Om denna stad I frälsen ur dess nöd:
Er konung först, som rätt har att begära
Af er beskydd mot fångenskap och död;
Och se'n en kejsare, hvars pris och ära
Högt öfver allas uti världen ljöd;
Och kungar, grefvar, hertigar tillika
Från skilda land, och höga herrar slika:
34. »Så att, om staden I förmån bevara,
Ej blott Parisarne förbindas er,
Som mindre för sin egen nöd och fara
Af ångest, sorg och fruktan tryckas ner,
Än för det grymma öde de befara
För makar, barn, dem samma lott sig ter,
Och för de helga jungfrur, hvilka rädas
Att se sitt löfte under foten trädas.
35. »Ej blott Paris, som sagdt, blir tacksamt, om
I rädden denna stad: det kan ej fela
Att hvarje land det blir och folk rundtom.
Jag menar ej blott grannarne; i hela
Vår kristenhet ett land ej finnes, som
Ej hitsändt borgare att faran dela;
Så att, försann, om himlen seger ger,
I mer än Frankrike förbinden er.

36. »Om fordom den en krona fick till lön,
Som räddat ett medborgarlif, i fara,
Hur skall ej er belöning blifva skön,
Om här I rädden en så tallös skara!
Men skulle feghet, afund (vanligt rön)
Så heligt företag till hinder vara,
Då, tron mig, efter dessa murars fall,
Italien intet lugn mer njuta skall,
37. »Ej Tyskland, intet land, hvarhelst man beder
Till Honom, som för oss på korset dog.
Tron ej att Moren är så långt från eder,
Och tron ej att er hafvet tryggar nog.
Om förr en gång han från Gibraltar neder
Från Herkuls stoder öfver hafvet drog
Rofgirig ut att plundra edra stränder,
Hvad skall då ske, när han fått *våra* länder?
38. Men skulle till så härligt värf också
Ej äran er, ej egen fördel lifva,
För oss, som under samma kyrka stå,
Det är en pligt att hjälp hvarandra gifva.
Och ingen af er heller frukta må
Att icke fienden vi lätt fördrifva;
Ej farligt tycks mig detta folk: det god
Beväpning saknar, liksom kraft och mod.»

39. Med dessa skäl och bättre, med det lätta
Och raska tal, med stämman klar och skär
Förstod Rinaldo ta på sidan rätta
De stolta höfdingar, den tappra här.
Det var att, som man säger, sporren sätta
I villig häst, som re'n i loppet är.
När talet slutadt var, sin här han låter
Med ordning stilla rycka framåt åter.
40. Helt tyst och utan buller lät han föra
Sin här i trenne skaror fram. Han ger
Zerbin den äran, först att anfall göra,
Och längs med flodens strand han drar sig ner.
Men Irlands skaror låter han sig röra
Uti en båge utåt fältet mer.
Med Englands folk till häst och fot i midten
Lancasters hertig går, den tappre Britten.
41. När allt han ordnat så, vår paladin
Längs flodens strand sin ridt nu modigt vände
Och sprängde i galopp förbi Zerbin
Och allt det folk, som han med denne sände,
Tills nära Orans konung och Sobrin
Samt deras följeslagare han lände,
Som på en half mils afstånd från den makt,
Som Spanien sändt, på fältet höllo vakt.

42. Den kristna hären, hvilken himlen gett
Så trogna förare, att hit den bringa,
Den engeln Mikael och Tystna'n ledt,
Ej mer förmådde sig till stumhet tvinga.
Högt ropte den, när fienden den sett,
Och gällt trumpeterna man hörde klinga;
Det vilda larm, som höjs mot himlen, re'n
Till mærgen isar hvarje Saracen.
43. Rinaldo sporrade sin häst framom
De andra, fällande sin lans begärligt;
En bågs-kottslängd han lemnat re'n bakom
Sitt folk, allt dröjsmål honom föll besvärligt.
Som när en hvirfvelvind der kommer, som
En storm för med sig, brusande förfärligt,
Så, sporrande Bajard i vildt galopp,
Den tappre riddarn kom framför sin tropp.
44. När Franske riddarn sprängde mot den neder,
Sin ångest Morerhären skåda lät:
Du i hvar hand kan lansen darra se der,
I bygeln foten och vid sadeln knä't.
Blott Pulian sågs ingen fruktan te der,
Att det Rinaldo var, han vet ej det;
Han tror sig ej mot mäktigt hinder stöta
Och jagar fram sin häst att honom möta.

45. Och, öfver lansen hukande sig ner,
Han drar sin kropp tillsamman; efter detta
Åt hästen tyglarne han lösa ger
Och skyndar sporren i dess sidor sätta.
Den andre mindre ej sin styrka ter,
Men visar sin berömda kraft, det lätta
Behag, den konst, som i så riklig mån
Utmärkte Haimons, nej krigsgudens son.
46. I stötens måttande de voro lika,
Ty de på hjessan träffade hvarann;
Men ej i vapenkonst och kraft tillika:
En flög förbi, den andre döden fann.
Det fordras mer, om lansen ej skall svika,
Än att med sirlighet den lägga an;
Men mest dock fordras lycka; aldrig, eller
Högst sällan, modet utan denna galler.
47. Rinaldo skyndar lansen åter fatta
Och störtar fram mot Orans konung se'n,
Som var till modet arm och klen att skatta,
Men destomera rik på kött och ben.
Den stöten var just icke bland de matta,
Fast sköldens nedre kant den når allen;
Ursäkte det, den ej den prisa vill,
Ty träffa högre stod ej gerna till.

48. Ej skölden, fast af palm dess inre sida,
Af stål den yttre var, förhindra kan,
Att den i buken gick och ur den vida
Och stora kropp den lilla själ'n försvann.
Men hästen, som beredt sig att få lida
Den tunga bördan dagen ut, när han
Blef fri, Rinaldo i sitt hjerta ger
Stor tack att nu han slipper svettas mer.
49. Sin häst så snabbt, som om han hade vingar,
Rinaldo svänger om, då lansen brast,
Och der han ser att skaran tätast tvingar
Sig hop, han stormar in och utan rast
Bloddrypande Fusberta vildt han svingar,
Som krossar vapnen liksom glas i hast.
Ej finns ett jern, som hennes hugg kan stå
Emot, att ej i kött och ben de gå.
50. Jern, stål, hur härdadt, klipper som en sax
Dess skarpa egg; men sköldar utaf läder
Och träd den möter mest samt alla slags
Hopvridna dukar, stoppbelagda kläder;
Så att Rinaldo genomborrar strax
Och sargar, slår allt hvad i vägen träder.
Ej bättre kan emot hans hugg man stå,
Än säd mot storm, mot lian gräs och strå.

51. Re'n första hopen sågs på flykten vara,
När med sin förtrupp kom Zerbin; han red
Med lansen fälld i spetsen för sin skara
Och sprängde djerft mot fienderna ned.
Ej mindre mod och kraft ses uppenbara
Hans folk, som följde uti slutna led.
Så många vargar, lejon kan man tycka
Der rusa fram att får och getter stycka.
52. På en gång sporrade enhvar sin häst,
När man kom när; och i en blink försvinner
Det korta mellanrum, den smala rest
Af mark, som mellan folken sig befinner.
Man sällan såg en sådan mordets fest;
Ty blott för Skottska hugg här blodet rinner,
Men hedningarne nedergöras brådt,
Som om man föst dem hit att slagtas blott.
53. Till is tycks stelna hvarje Saracen,
Hvar Skotte hetare än eld tycks sjuda.
De hedne tro att fienden, hvaren,
Kan öfver armkraft, lik Rinaldos, bjuda.
Sobrin att rycka fram nu ej var sen,
Förr'n än han hört häroldens maning ljuda.
Med denna truppen bättre till det stod
Så till anförare, som vapen, mod.

54. Från Afrika det var den bästa skaran,
Fast äfven den ej stort att räkna på.
Se'n förer Dardinell sitt folk i faran,
Beväradt klent, ej vant i strid att gå;
Fast sjelf med präktig hjälm utrustad var han
Och rundt af stål omgifven. Bättre då
Jag tror den fjerde skaran nämnas kan,
Med hvilken Isolier se'n rycker an.
55. Man's tappre hertig, Thraso, undertiden,
Som gläds att dela företag så stort,
För fram sin ryttarskara, väl beriden,
Och vinkar den till bragd och ära fort,
Så snart som han, att Isolier i striden
Fört Navarresarne, har sett och sport.
Ariodant se'n förer fram sin här,
Han, som nu mer Albaniens hertig är.
56. Trumpeters gälla klang och pukors dân
Och instrumenter, som barbariskt skalla,
Och hvin af bågar, slungor, brakket från
Hjul, kastverktyg och krigets redskap alla,
Och hvad som skakar skyn i värre mån,
Rop, jämmerskri och skrån af dem som falla,
Allt gör ett larm, ett dân, tillsammanlagdt
Så döfvande som Nilens katarakt.

57. Pilskurarne, som tätt hvarandra följa,
Förmörka himlen likt en väderby;
Dam, dunst af svett och andedrägt ses hölja
Och svepa luften in som med en sky.
Än hit, än dit nu stridens skaror bölja,
Och än förfölja de och än de fly;
Och mången faller död för stålets bett,
Der nyss en fiende han döden gett.
58. Och der en skara viker, trött och bruten,
En annan störtar fram för den som flytt;
Och städse växer massan liksom gjuten,
Så rytteri som fotfolk, hop på nytt.
Den vida slätten, utaf blod kringfluten,
Sin gröna matta har i röd förbytt;
Der nyss man blå och gula blommor fann,
Nu ligga folk och hästar om hvarann.
59. Zerbin här visar prof mer underbara,
Än någonsin en yngling vid hans år;
Hur många hedningarne än ses vara,
Han hugger, dödar dem, på flykten slår.
Ariodant ock för sin nya skara
Ger höga prof på hvad hans arm förmår
Och gör, att utaf skräck och undran darra
Castiliens folk och de ifrån Navarra.

60. Chelind och Mosco nu — ett bastardpar,
Som Aragoniens konung lifvet skänkte,
Den döde Calabrun — samt en, som var
Från Barcelona och bland tappra blänkte,
Calamidor, ha lemnat sitt standar
Bakom och ärans krans sig vinna tänkte,
Om de Zerbin förmådde döda blott,
Och re'n hans häst med sina spjut de nått.
61. Af trenne lansar träffad föll han neder,
Men qvickt Zerbin var åter dock på ben
Och skyndsamt hämd att taga sig bereder
På dem, som gjort hans häst ett sådant men.
Och Mosco först, som rusa han fick se der
Förvägen fram, att fånga honom re'n,
En stöt han tvärt igenom sidan ger,
Att kall och blek han föll ur sadeln ner.
62. Chelind, när brodern han sig frånryckt ser
Så brådt, i raseri mot fursten sprängde
För att med hästen stöta honom ner;
Men *han* i tygeln grep och hästen svängde
Omkull; från marken han ej uppstod mer
Och aldrig mer till hö och hafre trängde:
Ty sådan kraft Zerbin i *ett* hugg lagt,
Att han på en gång häst och man ombragt.

63. Calamidor, när han såg hugget, vände
Sin tygel om och brådt på flykten vill;
Zerbin ett krafthugg efter honom sände
Och ropte: »Håll, förrädare, håll still!»
Ej der han ämnat, träffar han, dock hände
Att hugget drabbade helt när intill;
Väl ryttarn ej han med sin klinga räckte,
Men hästens länd, som han till marken sträckte.
64. Från hästen denne kröp att flykten taga
På sina fyra, men han motgång led;
Ty händelsen lät Thraso just nu jaga
Förbi, och denne öfver honom red.
Lurcan och Ariodant med hugg ej svaga
Nu bröto in, der midt i hopen stred
Zerbin; dem följde andra riddersmän,
Som sökte skaffa honom häst igen.
65. Ariodant sitt svärd rundt om lät flyga,
Margan och Artalic det pröfva få;
Men Kasimir och Etearch intyga
Få ännu mer, hur denna arm kan slå.
Svårt sårade de första bort sig smyga,
Men döda föllo der de andra två.
Lurcan ock kraften af sin arm lät se der:
Han hugger, sticker, dödar och slår neder.

66. Tro, herre, ej att kampen mindre brusar
På slätten, än den här vid floden brann,
Och att den tappra här för faran krusar,
Som af Lancasters hertig fördes an.
Mot Spanska fanorna den häftigt rusar,
Och temligt vuxen var man här hvarann,
Ty rytteri och fotfolk på hvar sida,
Liksom befäl, förstod sig på att strida.
67. Oldrad och Faramund, de herrar två
Af Gloster och af York, här främst anfalla;
Med dem ses Richard, Warwicks hertig, gå
Och Henrik Clarence, djerf der huggen falla.
Mot dem stå Matalist och Follico
Och Baricond, med deras skaror alla.
Granada Follicos, Almeria var
Den förstes, Baricond majorca har.
68. En stund den vilda kampen vägde lika
Och ingendera sidan fördel'n har.
Man ser dem ömsom rycka fram och vika,
Som skörden af och an för vinden far,
Som hafvet närmar sig, det vexlingsrika,
Till stranden än och än tillbaks sig drar.
Så lyckan här en stund sitt spel nu drifver;
Till slut hon Morerhären vidrig blifver.

69. På samma gång som Glosters hertig slår
Ur sadeln Matalist till marken neder,
Ger Faramund åt Follico ett sår
I högra skuldran, som hans fall bereder;
De båda Morer, när så hårdt det står,
Sig fångna ge åt Engelsmännens leder,
Och Baricond föll död till blodig grund
För hertig Clarence's hand i samma stund.
70. Nu sådan skräck hos Morerna sig ter
Och sådant mod till sig de kristne taga,
Att hos de förra allt re'n vika ger,
De skingras, flykta och tillbaks sig draga;
De kristna åter rycka fram allt mer
Och vinna mark och tränga på och jaga.
Om hjälp ej hedningarne snart här få,
Åt detta håll förloras fältet då.
71. Men Ferragù, som icke långt sig skilt
Ännu från kung Marsil, nu, då han finner
På flykten fanorna, sitt folk förspildt
Hardtnär, och hur i strömmar blodet rinner,
Han sporrar hästen midt i hvimlet vildt,
Der striden hetast brann, och fram han hinner
Att se Olympio, den kär han höll,
Hur han till mark med klufven hjessa föll.

72. Det var en yngling, som lät sången strömma
Till cittrans strängar med en stämma len,
Som kunde göra alla hjertan ömma,
Om ock de varit hårdare än sten.
Väl honom, om han aldrig vågat drömma
Om annan ära, om han skytt allen
För båge, koger, sköld och lans och klinga,
Som honom nu så ung här döden bringa.
73. När Ferragù den unge falla ser,
Som kär han höll, som låg hans hjerta nära,
För dennes skull han kände sorgen mer,
Än för de tusen andra, sig förtära;
Den honom dödade ett hugg han ger,
Som hjelmen klöf från ofvan och sågs skära
Igenom panna, ögon, kinder, mund
I bröstet ned, att död han föll på stund.
74. Ej nog; han svänger som en hvirfvelvind
Sitt svärd och hjelmar krossar, harnesk bräcker;
Och än han klöf en panna, än en kind,
Der flög ett hufvud, der en arm han stäcker,
Och döden med hans arm slår kring sig blind.
Så striden återställs och hjälp han räcker
På detta håll åt den förskrämda mängd,
Som flydde utan ordning, bruten, sprängd.

75. Kung Agramant, att sig med ära hölja,
Mordlysten nalkas nu det vilda slag;
Och Baliverz och Farurant der följa,
Och Prusio, Soridan och Bambirag.
Bakom dem ses en namnlös skara bölja,
Hvars blod skall svälla till en sjö i dag;
Ty lättare man räknar löfven alla,
Som utaf träden ned om hösten falla.
76. Kung Agramant från muren låtit taga
Af folk till häst och fot ett antal stort
Och sändt med kungen utaf Fez, att draga
Sig bakom lägret för att ställa fort
Sig emot Irlands folk, som han såg jaga
Framåt i hast, och som, se'n först det gjort
I vidsträckt sväng en omväg utåt fälten,
Nu kom att kasta sig på hedna-tälten.
77. Ej kungen utaf Fez senfärdig är,
Ty hvarje dröjsmål lätt kan bringa fara.
Kung Agramant nu resten af sin här
Församlar, ordnande till strid hvar skara.
Han går åt floden; ty han såg att der
Hans ankomst skulle mest af nöden vara;
Och re'n ett bud från denna sidan kom
Från kung Sobrin, att snar hjälp bedja om.

78. Han låtit skarorna till en förena:
 Sin halfva här; vid deras larm och skri
 Så fasan fattar Skottska krigarena,
 Att ledet, äran de otrogna bli.
 Zerbin, Lurcan, Ariodant allena
 Sig ställa djerft mot detta raseri;
 Zerbin, till fot, här stridt sin sista strid,
 Om ej Rinaldo varsnat det i tid.
79. På annat håll re'n paladinen drivvit
 På flykt väl hundra fanor. Nu då han
 Om denna fara underrättad blifvit,
 Hvari Zerbin, omringad, sig befann,
 Och hur hans skaror honom öfvergifvit,
 Der han, till fot, från alla håll sätts an;
 Han svänger hästen om och börjar jaga
 Dit, der han Skottarne ser flykten taga.
80. Der han ser Skottarne på flykten bråda,
 Han kommer, ropar: »Hvad är det jag ser?
 Hvarthän? Kan sådan feghet hos er råda,
 Att sådant pack I låten jaga er?
 Är det de byten, som man skulle skåda
 I edra tempel såsom krigstrofé'r?
 O hvilken ära, att I öfvergen
 Så fegt er konungs son, till fot, allen!»

81. Från väpnarn ryckte han ett väldigt spjut
Och emot Prusio, som han först fick se der,
Mot Alvaraccas kung, han rände ut
Och honom stötte död ur sadeln neder.
Se'n bringar Agricalt han samma slut
Och Bambirag, och Soridan bereder
Ett sår: han honom ock sträckt död till mark,
Om lansen varit för hans arm nog stark.
82. Han drog Fusberta ut, när lansen brast,
Ett hugg han Serpentin från Stella bringar;
Förhexad var hans rustning, men i hast
Det honom döfvad ned ur sadeln tvingar.
Och rundt kring Skottlands hertig utan rast
Han sopar platsen ren och stålet svingar,
Att lätt han på en häst kan springa opp,
Bland mängden som med tomma sadlar lopp.
83. Och tid var att han åter blef beriden:
Om mer det dröjt, det aldrig skett måhända;
Ty Agramant och Dardinell till striden,
Balaster och Sobrin just nu anlända.
Men han, som häst sig skaffat undertiden,
Högg rundtomkring sig med sitt svärd, det kända,
Till afgrund skickande än den, än den,
Med tidningar om dåtids lif och män.

84. Rinaldo, som, dem farligast han fann,
Beständigt sökte fälla i sin ifver,
Med draget svärd nu Agramant föll an,
Som alltför långt sin stolta djerfhets drifver
(Och ensam mer än tusen gjorde han);
Han jagar fram Bajard och honom gifver
Ett hugg och med en sidoknuff, en stark,
På en gång kastar man och häst till mark.
85. Så medan utanför på detta vis
Nu striden rasar bland de vilda männer,
Huserar Rodomont inom Paris
Och slagtar folk och hus och tempel bränner.
Carl, som på annat håll tillfälligtvis
Befann sig, härom ännu intet känner;
I staden Edvard jemte Ariman,
Med Britter-hären, in nu tager han.
86. Då kom en väpnare i häftigt traf,
Helt blek han kunde knappast andan draga.
»Ack, herre, ack! — så gång på gång han gaf
Sin ångest luft, förr'n han kan ordet taga —
I dag går Romarriket i sin graf;
Att Kristus öfvergett oss må vi klaga.
Ty djefvulen i staden regnat ner,
Att sten på sten der snart ej lemnas mer.

87. »Ja satan sjelf (en ann' kan det ej vara)
Förstör och ödelägger staden all.
Se dit, se hur rökhvirflarne der fara,
Hur flamman allt fördränker i sitt svall!
Hör jämmerskriket: det lär nog förklara
Att sannt jag sagt; mot himlen slår dess skall.
En enda man med eld och svärd förgör
Din sköna stad och allt på flykten kör.»
88. Likt den, som plötsligt hör tumultet skalla,
Som klangen af de dofva klockor hör,
Och nu först elden varsnar, känd för alla,
Blott ej för honom, som den närmast rör:
Så blef det Carl, när nu hans blickar falla
På denna nya skymf, man honom gör.
Han skyndar kärnan af sitt folk att föra
Ditåt, der larmet, skränet lät sig höra.
89. Af paladiner, krigare han tog
Ett urval med af sina bästa leder,
Och skyndsamt sig med dem åt torget drog,
Der vilda hedningen slår allting neder.
Han larmet hör, ser hemska tecken nog
Af raserit, kringströdda menskoleder.
Ej mera nu; en ann' gång komma må
Den som har lust att sagan höra på.
-

Sjuttonde Sången.

1. **R**ättvisans Gud, när våra synder skrika
För högt att kunna efterskänkas mer,
Att hans rättfärdighet må väga lika
Emot hans långmod, stundom väldet ger
Åt gräsliga tyranner, vilddjurslika,
Och ger dem kraft, förstånd till illdåd fler'.
Så lät han Marius, Sylla makten få,
Den vilde Cajus, de Neroner två,
2. Domitianus, siste Antonin,
Och upp ur pöbelns drägg, som honom födde,
På kejsarthronen lyfte Maximin;
Förut med Creon Thebe han förödde;
Han gaf Mezenz, den grymme Agyllin,
Det folket, med hvars blod han jorden gödde;
I tid mer ny Italien blef bragt
I Hunners, Longobarders, Göters makt.

3. Hvad skall om vilde Attila jag säga?
Om grymme Ezzelin och hundra fler',
Som, då för länge vi gått slemt tillväga,
Till straff och plåga himmelen oss ger?
Ej blott från forna tider härpå ega
Exempel vi; vår egen slika ter,
Då oss, en snöd, fånyttig hjord, han gaf
Roflystna ulfvar till att ledas af;

4. Som mena deras hunger ej kan räcka
För köttet, ej sin buk tro rymlig nog,
Och därför kalla att sin lystnad släcka
Mer glupska än från transalpinisk skog.
Den mängd af hvita ben, som fälten täcka
Vid Cannæ, Trebia, Trasimen förslog
Ej emot dem, som fält och stränder göda
Der Adda, Mella, Ronco, Tarro flöda.

5. Nu Herren låter straffade oss blifva
Af folk, som äro sämre väl än vi,
För allt det myckna onda vi bedrifva
Och all den skändlighet vi sänkt oss i.
Men komma skall den tid, då de få gifva
Tillbaka bytet, när vi bättre bli
Och deras syndfullhet så långt sig sträcker,
Att evig godhets vrede den uppväcker.

6. Väl deras syndamått re'n då, fullrågad,
Guds klara panna skymt i någon mån,
Då Turk och Mor kring deras nejder tågat
Med plundring, skändande och mord och rån.
Men ingen så som Rodomont dem plågat,
Der han far fram med raseri och hån.
Jag sade, Carl, som budskap derom fått,
Att träffa Mor'n till torget skyndat brådt.
7. Sitt folk han stympadt ser, beröfvadt lifvet,
Palatsen brända, templens prakt förstörd
Och re'n till stor del allt tillspillogifvet;
Än aldrig sådan gräslighet var hörd.
»Hvart flyr du, folk, af blinda skräcken drivet?
Ser ingen det förderf, dit han blir förd?
Hvad stad, hvad tillflyktsort står mer dig åter,
Om denna fegt du dig beröfvas låter?
8. Skall då inom er stad en enda man,
Den murar rundtomkring all flykt bestrida,
Bege sig oskadd härifrån, se'n han
Ett enda likhus gjort af staden vida?»
Så ropte Carl, som utaf vrede brann —
En sådan skam förmådde han ej lida —
Och kom till höga borgen fram, hvarest
Han Moren slagta såg hans folk som bäst.

9. Dit in man sett en hop af folket hasta,
I hopp att finna skydd mot grym barbar:
Ty slottet var försedt med murar fasta
Och alla medel för ett långt försvar.
Re'n Moren hunnit allt ur vägen kasta,
Af raseri och högmod vild han var;
Med ena handen svingar han sitt svärd,
Med andra elden, trotsande en verld.
10. De stora portarne af borgen höga,
Att doft det klang, han börjar skaka, slå.
Från ofvan kasta skarorna, ej tröga,
Torn, tinnar ned, att vilden emotstå.
Att taken de förstöra, bryr dem föga;
Och träd och sten, allt samma väg får gå,
Kolonner, marmorskifvor, gyllne läkter,
Högt förr i pris hos hädangångna slägter.
11. Vid porten Algiers konung hotfull står,
Kring bröst och hjessa flammar stålet klara;
Lik ormen, som ur dunkla klyftan går,
Der han all gammal smuts har låtit fara:
Stolt af sin nya skrud, i nyfödd vår
Mer stark, föryngrad känner han sig vara;
Tre tungor svänger han, eld gnistrar ur
Hans blick, ur vägen skynda alla djur.

12. Ej stenar, tinnar, bjelkar, pilskur strid,
Ej allt hvad öfver Moren haglar neder,
Förmår den arm att hejda mellertid,
Som porten skakar, spränger, fasa breder.
Re'n han i den en öppning gjort så vid,
Att inifrån han ses och sjelf kan se der
Den mängd, som fyller gården innanför,
Med anleten, dem dödsskräck bleka gör.
13. Af ångestrop och gälla qvinnoskrik
De höga, rymliga gemaken skalla;
Förskrämda fruar, bleka såsom lik,
Kring rummen irra, i förtviflan alla,
Och famna dörr och bädd, på minnen rik,
Som skola snart i främlingshänder falla.
I sådan fara här sig allt befann,
Då med sin flock till stället kejsarn hann.
14. Carl vände sig till denna käcka skara,
Som städse tappert gjort mot faran front:
»Var det ej I, som delten stridens fara
Med mig mot Agolant vid Aspramont?
Kan då er kraft nu så förlamad vara
Att, då I *honom* fällt, Trojan, Almont
Och tusen fler', nu eder fruktan väckt
En enda man, af samma blod och slägt?

15. »Hvi skall väl mindre edert mod här vara
I denna stund, än det sig viste der?
Fort, låten hunden der er kraft erfaras,
Den arga hund, som menniskor förtär!
För modig själ har döden ingen fara,
Om snar, om sen, blott ärofull han är.
Dock, jag ej tviflar, följd af edra leder,
Ty städse vann jag seger ju med eder.»
16. När så han sagt, han hästen sporrer ger,
Mot Moren rusande, och lanser fäller;
Och fram sig störta Olger nu man ser,
Naims, Olivier ej blifva efter heller,
Avin, Avolio, Otto, Berlinghier,
Dem städs jag ser tillsammans när det gäller;
Och hela skaran löst mot Moren gick,
Som hugg i panna, bröst och sidor fick.
17. Men, herre, låt, vid Gud, oss mer ej sjunga
Om vrede nu, om mord och vild barbar;
Om Saracenen tystne nu min tunga,
Som lika grym som djerf och tapper var.
Tid är att återsöka Gryf, den unga,
Som vid Damaskus' port jag lemnat kvar
Med falska Origilla och med denne,
Som älskare, ej broder var till henne.

18. Bland alla rika städer — så är sägen —
I Österlandet, ingen öfvergår
I prakt och folkrikhet Damask, dit vägen
Ifrån Jerusalem sex dagsled går.
Den, på en yppig, fruktbar slätt belägen,
Är lika angenäm om vinter, vår.
Den första stråle, som Aurora skickar,
En nära kulle skymmer för dess blickar.
19. Två klara floder staden vatten gifva,
Som sin kristall i hundra bäckar dela,
Att tallös mängd af sköna parker lifva,
Der gröna löf och blommor aldrig fela.
Det säges, att man qvarnar kunde drifva
Med allt det rosenvatten här ses spela;
Och den som går på gatorna, ett rus
Af vällukt andas in ur hvarje hus.
20. Den stora hufvudgatan skimrar glad,
Af tyger hölj'd i färger brokigt klara;
Och marken, liksom hvarje husfasad,
Ses prydd med blommor och med löfverk vara;
Hvar port är smyckad och hvar fönsterrad
Med fina dukar och tapeter rara.
Men skönast strålar hulda damers krans
I rika drägter och juvelers glans.

21. Blott lust och fröjd sig inom staden ter
Och öfverallt hörs dansmusiken skalla;
På gatorna man sköna hästar ser,
Dem präktigt klädda ryttare befalla.
Men hofvet dock den skönsta anblick ger
Med sina herrar och baroner alla,
Med allt hvad Indien, Erythreisk ängd
Består i guld och ädelstenars mängd.
22. Gryf med sitt sällskap, der han framåt skred,
Kan makligt öfverskåda ståten hela,
Då dem en riddare till mötes red,
Som bjöd dem hans palats med honom dela;
Och enligt artighet och öflig sed
Han låter intet sina gäster fela:
Först få de sig förfriska med ett bad,
Se'n bjöd han på en måltid, yppig, glad.
23. Han sade dem att Norandin, som förde
Uti Damaskus spiran, en och hvar,
Som till det ridderliga ståndet hörde,
Likgodt om inländsk han, om främling var,
För nästa dag, när sol'n ur öster körde
Sin vagn, till ett tornerspel bjudit har.
Var deras kraft som deras skick att prisa,
Så kunde de den genast nu få visa.

24. Fast detta skäl ej Gryf just hitåt ledde,
Så tog han likväl bjudningen för god;
Ty städse, hvar en lägenhet sig tedde,
Den tappre gerna visa vill sitt mod.
Han frågar sedan hvad som föranledde
En sådan fest; om årligen den stod
Af gammalt bruk, om kungen nu först ställde
Den an, att pröfva hvad hans kämpar gällde.
25. »Den sköna fest skall hållas enligt lag
Hvar fjärde månad — så hörs riddarn svara. —
Ej någon firats än af sådant slag,
Af alla denna skall den första vara.
Den firas skall till minne af den dag,
Då kungen frälstes ur en ryslig fara,
Se'n fyra månader han dväljas fått
I ångst och qual, med döden för sig blott.
26. »Men för att göra eder saken klar:
Vår konung — Norandin, så heter denne —
Se'n många år tillbaks förälskad var
I Cyperns kungamö, från fot till äne
Den skönsta man kan se; och när ett par
De båda blifvit ändtligen, med henne,
Af riddare och damer följd i mängd,
Han styrde färden hem till Syriens ängd.

27. »Men när för fulla segel ut vi nått
I det Carpath'ska haf, med vreda vågen,
Oss öfverföll en häftig storm så brådt,
Att sjelfve skeppspatron vardt rädd i hågen.
Tre dar och nätter kastades vi blott
På vågen kring och vinden tjöt i tågen.
Till slut vi, trötta, våta, nådde land,
Med kullar, källor och en skuggrik strand.
28. »Vi slogo tälten upp i glädtigt skick
Och mellan träden ut tapeter hängde.
Man gjorde eld och brådt med köken fick,
På mattor ställde borden fram och svängde.
Imellertid att jaga kungen gick
I närmsta dal och djupt i skogen trängde,
Att hjortar eller rådjur träffa på,
Och med hans båge följde svenner två.
29. »Här i det gröna satt förnöjd vår skara,
Tills kungen skulle återvända, då
Vi plötsligt se längs stranden mot oss fara
Varulfven, ett vidunder såsom få.
Må himlen, herre, nådigt er bevara
Att någonsin varulfven skåda få.
Det bättre är af ryktet honom lära
Att känna, än på synhåll komma nära.

30. »Han är så måttlöst tjock, att svårt man säger,
Hur lång: nog af, han är ej någon dvärg.
För ögon han inunder pannan eger
Två klot af ben utaf en svamplik färg.
Som sagdt, längs stranden rakt emot vårt läger
Han kommer, som om vältrat der ett berg.
Långt trynet är, likt galten har han betar,
Och med sitt dregel bröstet ned han smetar.
31. »Han kommer rännande och nosen bär,
Som stöfvarn plär, när han på spåret drifver.
Förskräckta fly vi, när han nalkas der,
Med kinder bleka och med andlös ifver.
Det föga tröstar oss att blind han är,
Ty med att snoka blott i stånd han blifver
Till mer, än den som lukt och ögon har;
Och för att fly behöfts ett vingepar.
32. »En löper hit, en dit; men fåfängt vara
Det tycks att fly, ej vinden jagar så.
Af fyrti menniskor, knappt tio bara
Det lyckas simmande att skeppet nå.
Han under armen knippar hop en skara,
Och fulla stoppar barm och sköt också;
En mängd han ses i vida renseln släppa,
Som hang vid sidan som en herdeskräppa.

33. »Vidundret bar oss till sin boning vida,
Vid hafvets strand i klippan hålkad in.
Af marmor glänste den på hvarje sida,
Som ett oskrifvet blad så hvit och fin.
En qvinna sågs här som hans husfru bida,
Med sorg och smärta tecknad i hvar min;
Af fruar, flickor full var denna kula,
Af hvarje stånd och ålder, sköna, fula.
34. »Helt nära grottan, hvarest sjelf han bor,
Vid kammen af den ås här ut sig bredde,
En annan grotta var, ej mindre stor,
Der han en tillflykt åt sin hjord beredde,
Så stor att ej den räknas kan, jag tror,
Den sommar, vinter han på bete ledde.
I tid han släppte ut och in sin flock,
För nöje mera än för nytta dock.
35. »Ty mera smak för menskokött han har;
Re'n förr'n han grottan nått, aptiten trängde.
Tre bland de yngre, som han på sig bar,
Han åt, nej lefvande dem i sig slängde.
Från stallet han ett klippblock undandrar,
Dref hjorden ut och oss der innestängde;
Han ut den förde på sitt betesfält
Och blåste uti en skallmeja gällt.

36. »Vår herre, som tillbaks från jagten hunnit
Imellertid, bestört förlusten ser;
En graflik tystnad öfverallt han funnit:
Tält, löfskjul, allt en ödslig tomhet ter.
Han ej begripa kan hvart vi försvunnit,
Och ilar ångestfull till stranden ner,
Och ser sitt folk — ej skälet kan han gissa —
Re'n lyfta ankarne och seglen hissa.
37. »Så snart som dessa honom varsnat, sände
De båt i land att hemta honom brådt.
Men knappast Norandin förloppet kände,
Och hvilket rån varulvfen här begått,
Förr'n oförväget han besluter, hände
Hvad hända vill, att följa dit han gått.
Han för Lucina ej sig trösta låter;
Dö vill han, eller bringa henne åter.
38. »Och der han ser de färska spåren i
Den mjuka sand, han flyr med steg så bråda,
Som honom gifver kärleks raseri,
Till dess han får den nämnda grottan skåda,
Der under obeskriflig ångest vi
Varulvfen väntade i dödlig våda.
Vid minsta ljud oss bäfvan genomlopp,
Att hem han kom för att oss sluka opp.

39. »Det lycka var att kungen ankom, då
Varulfven ej, men frun blott var tillstädes.
»Fly, fly härfrån!» — hon ropar genast så —
Ty ve dig, om han finner dig härstädes.»
»Han gerna — svarar han — mig finna må;
Jag är olycklig och för intet rädes.
Ej irring fört mig hit, men blott begär
Att dö tillsammans med min maka här.»
40. »Han sedan henne frågar om de sina,
Som af varulfven röfvades på strand;
Men framför allt han spörjer om Lucina,
Om hon var död, om hållen qvar i band.
Frun vänligt lindrade hans själapina:
Lucina lefde ännu, och för hand
Var ingen fara för dess lif — hon sade —
Varulfven ej aptit på qvinnor hade.
41. »Derpå kan jag dig tjena som bevis,
Och alla dessa qvinnorna tillika.
Mot oss han är ej svår på något vis,
Så framt vi ej ur denna grottan vika.
Men de få plikta dyrt, ett plågoris
För dem han är, som efter frihet fika:
De lefvande begravas, slås i band,
I solen ställas nakna här på sand.

42. »När hit ditt folk han bar i dag, ej han
Då skilde qvinnorna från männens skara,
Men kastade dem slumpvis om hvarann
I grottan in och lät dem samman vara.
Med näsan könen han urskilja kan:
Ej damerna till lifvet löpa fara,
Men männen säkert; fyra eller sex
Hvar dag han slukar, när aptiten väcks.
43. »Jag vet ej råd att ge dig, hur ditt vif
Du hän skall få, men lät dig dermed nöja,
Att ingen fara är för hennes lif;
I godt som ondt hon här med oss skall dröja.
Men fly, för Guds skull, son, ej qvar här blif,
Att ej varulfvens matlust du må röja.
Så snart han kommer hem, han i sitt hus
Rundt snokar kring och märker minsta mus.»
44. »Men kungen svarar, att han ej kan lida
Att fly, förr'n sin Lucina han fått se,
Ja hellre vill han dö vid hennes sida,
Än lefva fjerran från den älskade.
När qvinnan såg det fåfängt var att strida
Mot det beslut, han ej vill öfverge,
Hon för hans räddning fann en plan till sist,
Och uppbjöd all sin fintlighet och list.

45. »Af bockar, får och lam och getter döda
I grottan ständigt hade hon en flock,
Som tjente arma fruarna till föda;
I taket hängde många hudar ock.
Hon öfvertalar kungen, fast med möda,
Att taga fettet af den största bock
Och dermed smörja hela kroppen in,
Att få den gamla lukten ur sitt skinn.
46. »När så den lukt han fått, hvaraf sig stungen
Hvar näsa känner, den som bocken har,
I sträfva huden se'n hon klädde kungen,
Som vid och för hans växt tillräcklig var.
Maskerad på så sällsamt vis och tvungen
Att gå på alla fyra, honom drar
Hon med till hålan, der bak stenen tunga
Försmäktar hans gemål, den sköna unga.
47. »Sig kungen råda lät i allt och ställde
Sig framför grottan, för att passa på
Att in med hjorden smyga sig; nu gällde
Ha tålmod, ty han till qväll'n fick stå.
Om qvällen hörde han hur pipan gnällde,
Som hjorden manade att återgå
Från betet och till grottan vända om;
Och bakom den den vilde herden kom.

48. »Nu tänk, hur hjertat slog med slag så bråda,
När sig det gräsliga vidundret ter
Och han det fasans anlete får skåda,
Som nalkas grottans mynning mer och mer!
Men kärleks känslor öfver fruktan råda;
Att ej han kärlek hycklade, ni ser.
Varulffen kom, han stenen undanvräkte —
Och in slank Norandin med dem som bräkte.
49. »Varulffen sina steg till oss nu vänder,
Men stänger grottan först försigtigtvis.
Han snokar på oss, se'n i sina händer
Han två utaf oss grep till aftonspis.
Hvar gång jag tänker på hans hemska tänder,
Det går en kallsvett öfver mig som is.
Så snart han gått, sin bockfäll kungen kastar
Från sig och i Lucinas armar hastar.
50. »Men hvad han trodde tröst åt henne bjöd
Och glädje, ses blott oro henne bringa;
Hon honom ser, der, rof för säker död,
För hennes räddning han har medel inga.
»I allt mitt qval — hon sade — all min nöd
Det gaf mig, herre, dock en tröst ej ringa,
Att veta att du icke med oss var,
När hit i dag oss det vidundret bar.

51. »Ty, var mig svårt och bittert att mig finna
Så nära slutet af min lefnads dag,
Jag dock — hvem kan den driften öfvervinna? —
För mig blott fruktat ödets grymma slag.
Men nu — hvem af oss lotten först må hinna —
Din död långt mer än min beklagar jag.»
Så for hon fort att mera ängslig vara
För Norandins än för sin egen fara.
52. »Af hoppet hit jag förts — han svarar så —
Att rädda dig och dessa från er pina;
Och kan ej jag det, bättre dö är då,
Än utan dig, min sol, i mörker tvina.
Som hit jag kommit har, jag ock kan gå;
Och det kan du jemväl med alla dina,
Så framt, likt mig, I er beqvämen ock
Att anta' lukten af en vidrig bock.»
53. »Varulfven sedan att vid näsan draga
Han lärde oss, som sjelf han lära fått,
Och att försigtigt hudar på oss taga,
I fall han röra vid oss fann för godt.
En hvar lät kloka rådet sig behaga;
Och bockar nu så många slagtas brådt,
Som män och qvinnor här för döden frukta,
Och främst de äldsta, som gemenast lukta.

54. »Vi våra kroppar med det fettet smorde,
Som fanns kring tarmarne i ymnigt mått,
Och klädde oss i skinn som vederborde.
Nu dagen trädde ur sitt gyllne slott;
Besök vid grottan åter herden gjorde,
När solens första stråle berget nått,
Och ljudeligt sitt rör han skalla låter,
Att mana hjorden fram ur stallet åter.
55. »Med handen framför öppningen han står,
Att ej vi smyga ut med hjordens skara.
Han trefvar på oss; och när ull och hår
Han känna fick, han lät i fred oss vara.
Så hela svärmen, män och qvinnor, går,
I hudar höljd, sin väg förutan fara;
Och ingen af oss brydde han sig om,
Förr'n nu Lucina bäfvande der kom.
56. »Om hon ej nog med fett sig öfverdrog
Och fann pomadan lukta alltför illa;
Om trög var gången och ej skyndsamt nog
Att spela detta djurets roll till villa;
Om, när på ryggen monstret henne tog,
Hon i förskräckelsen skrek till, den lilla;
Om hennes hår sitt fångsel kommit ur:
Allt nog, men röjd hon blef, jag vet ej hur.

57. »En hvar så akt uppå sig sjelf blott ger,
Att ej vi se hvad andra företaga.
Vid skriket vänder jag mig om, och ser
Vidundret huden af den arma draga
Och henne kasta uti hålan ner.
Vi andra, väl omhöljda, vägen taga
Med hjorden dit oss herden för, en ängd,
Behaglig, rundt af gröna kullar stängd.
58. »Här vänta vi tills, tyngd af sömnens hand,
Långnäsigt varulf låg i skuggan svala.
En flyr åt berget, en åt hafvets strand;
Blott Norandin ej lät sig öfvertala.
Så kärleken till makan honom band,
Att hellre han med hjorden vill förhala
Och icke grottan lemna förr'n han dör,
Om ej han åter fri den trogna gör.
59. »När han vid grottans öppning såg den kära,
Hur hon blef fångad, lemnad ensam kvar,
Af smärtan vild, som han ej mäktar bära,
Hardt när i monstrets svalg han rusat har;
Han ända fram till nosen lopp och nära
Att under qvarnen krossas re'n han var;
Dock hölls han kvar bland ludna hjorden än
Af hopp att frälsa slutligen sin vän.

60. »Om qvällen, när till grottan åter drifver
Varulfvem hem sin hjord och märker att
Vi flytt samt att han utan qvällsvard blifver,
Lucina skulden får för detta spratt.
I bojer skall hon, så han föreskrifver
Till straff, på klippan stå båd' dag och natt.
Der kungen henne ser för hans skull stå,
Och fräts af sorg, och kan ej dö ändå.
61. »Den arme sent och bittida här ser
Den huldans sorg och hennes tårar strida;
Ty hjorden här förbi sig städs beger,
Om hem den går, om ut på fältet vida.
Med sorgset anlet vinkar hon och ber,
Så tycks, att han för Guds skull ej skall bida;
Ty städse är hans lif i fara här,
Och henne bistå dock omöjligt är.
62. »Varulfvens hustru honom ber tillika
Att fly, men qvar han stannar mellertid;
Ej utan sin Lucina vill han vika
Från stället, detta står han stadigt vid.
I sådant slafveri, der kärlek lika
Och ömkan honom band, en rundlig tid
Han dröjde, tills omsider så sig hände,
Att Mandricard, Gradass till stället lände.

63. »Med mod och djerfhet dessa två beredde
Lucina frälsning från dess qval och pust
(Fast mer med lycka än förstånd det skedde)
Och henne buro brådt till hafvets kust
Och till dess far, som der befann sig, ledde.
Och detta hände om en morgon, just
Som Norandin i bergets grotta låg
Idislande med hjorden, mörk i håg.
64. »När sedan grottan öppnats och han ser
Att från sin plats den älskade försvunnit
— Varulfvens fru derom berättar mer
Och sättet hvarpå hon sin frihet vunnit —
Han tackar Gud och innerligt han ber
Att, då ur sådan nöd hon frälsning funnit,
Hon dit må bringas, der med vapen han,
Med böner, guld friköpa henne kan.
65. »Och full af glädje med plattnosig flock
Till gröna betet nu han återvänder
Och, tills med sömnförtyngda ögonlock
I skuggan monstret låg, han dröjer än der.
Se'n flyr han dagen ut och qvällen ock,
Och, trygg omsider för varulfvens tänder,
I Satalia gick om bord; och re'n
Till Syrien kom han för tre måna'r se'n.

66. »På Rhodus, Cypern sedan oafbrutet,
I Afrika, Egypten och Turki't
Han låtit söka henne oförtrudet;
Och först i förgår lönades hans nit.
Då kom ett bud från hennes far till slutet,
Att de i Nicosia voro, dit
Med dottren välbehållen nu han nått,
Se'n vidrig vind han länge pröfva fått.
67. »Nu kungen ställer denna praktfest an
I glädjen öfver detta budskap sälla.
Hvar fjerde månad skall en likadan,
Så vill han, städs man här på nytt anställa.
Det sker till minne af den tid, då han
I fyra månader fick gå och gälla
För bock hos varulf led; i morgon är
Den dag, då han slapp ur sin pina der.
68. »Hvad jag förtäljt, dels sjelf att se jag kom,
Och dels har saken blifvit mig berättad
Af den som varit med, af kungen, som
Der dröjde veckor, förr'n hans sorg blef lättad.
Och får ni höra annorleds derom,
Är sagesmannen illa underrättad.»
Så adelsmannen Gryf nu veta lät
Hvad som den sköna festen föranlät.

69. Så under samtal mellan riddarena
En stor del utaf natten lyktad var;
Och ett ovanligt prof — så alla mena —
På gränslös kärlek kungen visat har.
Och ändtligt steg man upp från bordet sena,
Till sköna sofrum fördes en och hvar.
När skön och klar den andra morgon bräckte,
Dem glada festljud upp ur sömnen väckte.
70. Trumpeter klinga, pukor hörs man slå,
För att till stora torget samla alla;
Snart hästar trampa, vagnar rassla då
Kring gatorna, och rop och röster skalla.
Då drager Gryf sin blanka rustning på,
Som väl en sällsynt rustning man må kalla;
Ty hvita fén med signeri den har
Sjelf härdat så att stål på den ej tar.
71. Den snöde Antiokiern sammaleds
Sig väpnar, för att sällskap honom göra.
Den ädle värden höll åt dem tillreds
Spjut, fasta lansar, som ej brista böra;
Och sjelf han skyndar med en utvald krets
Utaf sin släkt att dem till torget föra.
Och väpnare till häst och fot också,
Som väl förstå sin tjenst, han lät dem få.

72. Afsides de sin plats på torget taga
Och vilja sig ej än tillkänna ge,
Att mer beqvämt se Martis söner draga
Till kampen en och en, och två och tre.
Med sinnrikt mängda färger, att behaga
Sin dam, *en* ses sin sorg, sin glädje te;
En annan låter skölden, hjelmen visa,
Om han bör Amor tadla eller prisa.
73. Den tiden hade Syrerna för sed
Att väpna sig som bruket var i vester;
Förledda kanske af sitt grannskap med
De fjerran komna vesterländska gäster,
Som styrde nu den helga stad, der led
På korset Han, hvars allmakt allt befäster;
Den nu de stolta, arma kristna — blott
Till deras skam — åt hundarne förrådt.
74. Då deras lansar borde medel bli
Att vinning åt den helga tron förvärfva,
De stöta dem hvarandras bröst uti,
För att det lilla, som man tror, förderfva.
Spaniorer, Schweizare och Fransmän I,
Åt andra trakter vänden vapnen djerfva!
I Tyskar, kämpen högre vinning för!
Hvad här I söken, Kristus re'n tillhör.

75. Den »allrakristligast» sig kalla låter,
Den namnet af »katolsk» så strängt förband,
Hur kan han mörda Kristi undersåter?
Hur dem beröfva deras gods och land?
Hvi tagen I Jerusalem ej åter,
Som renegater ryckte ur er hand?
Hvi är Bysanz, hvi är den skönsta trakt
Af verlden i den slemme Turkens makt?
76. Du har, o Spanien, dig så nära ju
Det Afrika, dig mer än Wälskland kränkte,
Och, att det arma plåga, glömmet nu
Det sköna företag, dig ära skänkte.
Försoffade Italien, sofver du?
I alla lasters pöl du slemt dig sänkte,
Och grämes ej att du slafvinna blef
Åt folk, för hvilka förr du lagar skref.
77. Om fruktan att ditt lif ej kunna nära
Bland dina berg dig drager till vårt land,
Du Schweizare, att bröd af oss begära
Och, hvarom icke, döden af vår hand:
Se Turkens skatter ligga dig så nära;
Drif från Europa den, från Grekeland!
Så kan du frälsa dig från hungersnöden,
Om ej, med mera ära finna döden.

78. Hvad dig jag säger, vare äfven sagdt
Din granne, Tysken. *Der* de skatter finnas,
Som Konstantin från Rom dit en gång bragt;
Det bästa bar han dit, det må besinnas.
Guldrik Paktolus, Hermus, Lydiens trakt,
Mygdonien och de rika land, som minnas
Och prisas uti häfd och saga så,
Ej fjerran äro de, vill dit du gå.
79. Du, store Leo, på hvars skuldror blänka
De tunga himlens nycklar, låt ej dock
Italien sig i neslig sömn försänka,
Då med din hand du gripit i dess lock!
Du herden är; dig Gud har velat skänka
Den helga staf och stolta namnet ock,
Att du må ryta och din arm utsträcka,
Att icke ulfvarne din hjord förskräcka.
80. Ett ord det andra mig i munnen lade;
Hvart drogs jag hän från väg som jag beträdt?
Dock kom jag ej så långt från hvad jag sade,
Att jag ej åter finner tråden lätt.
Jag nämnde att i Syriens land man hade
För sed att väpna sig på Frankiskt sätt;
Så att Damaskus' torg var prydt i glans
Af krigare med harnesk, hjälm och lans.

81. Ifrån balkongerna de sköna kasta
På flocken röda, gula rosor ned,
Der vid metallers klang framåt de hasta
Och tumla hästarne på riddarsed.
En hvar, om värd att prisa eller lasta
Är ridten, vill bli sedd och vara med;
Åt *en* beröm och pris till lön man räcker,
En annan skratt och rop bakom sig väcker.
82. Som kampens pris en rustning utfäst var,
Som nyss åt konungen förärad blifvit;
En köpman den på vägen hittat har,
Som från Armenien sig hem begifvit.
Förutom rustningen, som lyste klar,
En präktig vapenrock har kungen gifvit,
Så rikt med guld och perlor smyckad, att
Den vägde upp i värde mången skatt.
83. Om kungen denna rustning känt igen,
Han högre skattat den än vapen alla
Och ej som pris den utsatt, hur han än
Frikostig var och värd att gifmild kalla.
För långt det blef att säga hvem som den
Så ringa aktat, att han lät den falla
Så midt på vägen, för att byte bli
För hvem som helst der färdades förbi.

84. Jag härom mera vill förtälja se'n.
Men nu till Gryf, som, när på sätt beskrifna
Han torget närmat sig, fann bruten re'n
Mer än en lans, och hugg och styng re'n gifna.
Här åtta sig förbundet, hvar och en
Af kungens närmaste och mest tillgifna:
Helt unga män, som skötte lansen käckt,
Af hög rang alla eller ädel släkt.
85. De inom skranket hela dagen, medan
Än lust hos någon fanns, till kamp sig te,
Med lansen först, med svärd och klubba sedan,
Så länge kungen lyster striden se;
Och månget pansar genomborrats redan.
Med ett ord, här på lek nu gjorde de,
Hvad hufvudfiender på allvar vilja;
Dock kunde kungen när som helst dem skilja.
86. Men Antiokiern, utan allt förstånd,
— Martan, så nämner sig den hjälten rara —
Då Gryf var i hans sällskap, visst han månd'
Af dennes kraft sig trott delaktig vara.
Han inom skranket träder käckt och stånd
Afsides fattar, för att vänta bara
Till dess en häftig tvekamp ändad var,
Som börjats nyss utaf ett riddarpar.

87. Seleucias herre, en utaf de åtta,
Som sig till kamp förbundet mot enhvar,
Kom under striden med Ombrun att måtta
En stöt mot anletet, som plötsligt skar
Hans lifstråd af. Han sörjdes utan måtta
Af alla, ty som tapper känd han var;
Och ej blott tapper, men knappt fanns hans like
I höfviskt väsen i det hela rike.
88. Martan det såg och, strax ur fattning bragt,
Han räds att honom något slikt skall hända;
Med honom åter hans natur fick makt
Och re'n han tänkte på att återvända.
Men Gryf, som stod helt nära och gaf akt,
Dref honom fram med trug och lock, att tända
Hans mod, emot en kämpe samma stund,
Som mot en varg man hetsa plär en hund,
89. Som, när en tjugo steg han kommit när,
Sig hejdar tvärt och skäller, då han finner
Hur hotfullt denne sina tänder skär,
Hur mordiskt elden i hans ögon brinner.
Här, i så många furstars åsyn, der
Sig sådan mängd af tappert folk befinner,
Martan sig mötet undandrog och blek
Åt höger hufvudet och tygeln vek.

90. På hästen skylla ännu möjligt är det,
Om någon hans urskuldare vill bli;
Men när han börjar fumla se'n med svärdet,
Demosthenes ej talat honom fri.
Han fruktar så att såras, som om här det
Ej gällt metall, men papp, att hugga i.
Han flyr till slut och gör förvirring bara,
Beskrattad rundtom af den hela skara.
91. Handklappning, skratt och rop sig läto höra
Från hela hopen, som reträtten ser.
Martan i hast, som jagad varg plär göra,
Behändigt smög sig hem till sitt qvarter.
Gryf stannar; sig han tycker skammen röra,
Som hans kamrat för hela världen ter.
Han hellre sett rundtom sig lågor brinna,
Än här på detta ställe sig befinna.
92. Hans hjerta glöder, flammor kinden måla,
Som vore nesan helt och hållet hans;
Ty hopen väntar blott med blickar snåla
Se honom göra lika snöplig dans.
Nu måste — det han inser — riktigt stråla
Hans tapperhet och slå med blixstens glans;
Förgår han sig ett grand, ett tum allenast,
Fördomen mäter det till alnar genast.

93. Re'n hade Gryf sin lans till höften lagt,
Gryf, som ej felar när en stöt det gäller:
Se'n sporrar han sin häst framåt med makt
Och lansen, något höjd, i riktning ställer;
Och Sidons herre, i förfäran bragt
Utaf hans stöt, till marken ned han faller.
En hvar förvånad reste sig på tå,
Ty ej man tänkt att så det skulle gå.
94. Gryf vände om med samma lans, emedan
Han än den hade hel, oskadad kvar;
I stycken tre den sprang mot skölden sedan,
Som fursten af Laodicea bar.
Tre, fyra gånger tycks han falla redan,
Ty raklång han på länden utsträckt var;
Till slut han reste sig och svärdet drog,
Vred hästen om och fart mot riddarn tog.
95. Gryf, som i sadeln honom såg (dock borde
För sådan stöt han fallit), säger så
För sig: hvad lansen icke kunnat, torde
I fem, sex hugg mitt goda svärd förmå.
Och mot hans tinning så ett hugg han gjorde,
Som tycktes, blixten likt, från himlen slå;
Än ett, och åter ett han låter ljunga,
Som honom döfvad ses till marken slunga.

96. Från Apamea tvenne bröder fanns
Det här, som mästare i kampspel kända,
Corymb och Thyrsis; båda segrens krans
Åt Gryf nu måste lemna. Öfverända
Ur sadeln föll den ene för hans lans,
Med svärdet sågs den andre ned han sända.
Re'n allmänt öfvertygad nu man var,
Att Gryf blir den som sköna priset tar.
97. Nu Salintern kom inom banans skrank,
Båd' storvisir och konglig marskalk var han;
En tapper krigare förutan vank,
I sina händer rikets styrsel har han.
Att här en utländsk riddare, en Frank,
Skall vinna segerpriset, ej fördrar han;
En lans han grep och, ropande med hög
Och hotfull stämma, emot Gryf han flög.
98. Men denne honom svar med lansen gifver,
Den han bland tio valt. Han sigte tar
På skölden, att ej stöten fåfång blifver,
Och bröst och pansar stålet genomskar;
Han mellan mannens reffen in det drifver,
Att det en tvär hand ut i ryggen far.
Åt stöten gläds en hvar, på kungen när,
Ty Salintern som girig hatad är.

99. Nu Hermophil och Carmund, hemma båda
Uti Damaskus, Gryf till marken slår.
För kungens här den förste har att råda,
Men under Carmunds ledning flottan står.
En flög ur sadeln strax för stöten bråda,
Den andre hästens tyngd uppå sig får,
Som vilda kraften ej uthärda kan,
Med hvilken Gryf mot honom ränner an.
100. Seleucias herre ensam återstod,
Den bäste krigaren af alla åtta;
Hans rustning utmärkt var och hästen god,
Hvad kraften ökte i betydlig måtta.
Mot hjälmvisiren med okuffligt mod
På samma gång med lansen begge måtta.
Men Gryf mer kraftigt tog sin ovän mot,
Ty bygelu släppte dennes venstra fot.
101. De kasta bräckta lansarne och ränna
Med blanka svärden mot hvarandra brådt.
Först låter Gryf den stolta hedning känna
Ett hugg, som ej ett smidståd emotstått.
Det skölden klöf, båd' jern och ben, fast denna
Bland tusen andra företrädet fått.
Om dubbel ej och fin hans rustning varit,
Så hade hugget in i låret farit.

102. Han från Seleucia har ett hugg också
Åt Gryfs visir med sådan styrka gifvit,
Att det i stycken sprungit, om ej på
Förtrolladt vis hans rustning härdad blifvit.
Blott tidsförlust det är att hugga, slå:
Det var som mot demant han svärdet drifvit;
Men Gryf på flera ställen klöf och bröt
Hans rustning och förfelar ej en stöt.
103. Hur underlägsen emot Gryf sig ter
Seleucias riddare, en hvar kan skåda;
Om kungen snart ej skiljer dem, ej mer
Hans lif kan räddas, stadt i sådan våda.
Men Norandin sin vakt befallning ger
Att träda mellan för att skilja båda;
Åt ett håll en, en åt ett annat förs,
Och härför konungen man prisa hörs.
104. De åtta, som mot alla velat strida
Och för en enda fått ge vika se'n,
Då saken stod så klent å deras sida,
Från platsen bort sig drogo, en och en.
De andra, hvilka kommit, qvar nu bida
Förutan någon strid, då Gryf allen
På sig tog hela värfvet och fullgjorde
Hvad dessa alla mot de åtta borde.

105. Så tycktes festen hastigt sluta böra,
Se'n knappt den räckt en timme eller så.
Men Norandin vill ej att den skall höra
Så plötsligt upp; till qvällen skall den stå.
Han steg på banan ned, lät ren den göra
Och delte stora skaran uti två;
Se'n efter rang och tapperhet han låter
Dem para hop och börja spelet åter.
106. Gryf mellertid hem till sin boning vände
Tillbaka och af harm och vrede brann;
Den skam, Martan har drabbat, mer han kände
Än äran af de segrar, sjelf han vann.
Martan urskuldar sig för hvad som hände
Och fräckt med lögner slår omkring sig han;
Och den bedrägliga och falska tärna
Af alla krafter bistår honom gerna.
107. Om Gryf det trodde eller ej, han tog
För god hans ursäkt och den tycktes gilla.
Och som det bästa nu han föreslog
Att bort bege sig oförmärkt och stilla;
Ty visar sig Martan, han räds med fog
Ett folkupplopp, som kunde sluta illa.
Så genom öde gator tyst och fort
De åter drogö utom stadens port.

108. Om Gryf nu, om hans häst uttröttad var,
Om sömnen tung sig på hans ögon lade,
I första värdshus, som de funno, tar
Han in, se'n knappt en mil de färdats hade.
Han hjälmen och sin rustning af sig drar
Samt lät afsadla hästarne; han sade
Sig trött och ingick i ett rum allen
Och afklädd lade sig i bädden se'n.
109. Han hade knappt sitt hufvud sänkt, för'n strax
Hans ögon slötos och hans alla leder
Så sömnen djupt betvang, att aldrig tax
Och råtta gjorde Morpheus mera heder.
Martan och Origilla just till lags
Det var; de gingo i en trädgård neder
Och spunno der ihop så sällsam list,
Som nånsin kläckts i menskelig hjerna visst.
110. Martan skall stjåla hästen ifrån Franken
Och, när han dragit dennes rustning på,
Som riddarn, som inom torneringsskranken
Så tappert kämpat, inför kungen gå.
Strax följde handlingen på snöda tanken;
Gryfs häst, mer hvit än mjölk, han kniper så
Och sköld och hjälm och vapen, öfverdrägt;
Kort, riddarns hela rustning stal han fräckt.

111. Med väpnarne så båda återvända
Till stadens torg, der folket än stod qvar;
De kommo just som spelet var till ända,
Se'n svärd och lansar nog man pröfvat har.
Nu kungen bjuder efter riddarn sända,
Som hvita fjädrar uppå hjelmen bar,
Hvars drägt var vit, och vit tillika hästen;
Ty ingen kände namnet än på gästen.
112. Martan, som krupit i en annans skinn,
Likt åsnan fordom uti lejonhuden,
För Gryf nu trädde fram till Norandin,
Så snart han, som han tänkte, blifvit bjuden.
Mot honom kungen går med vänligt sinn',
Omfamnar, kysser, dårad utaf skruden;
Han honom hedrar, ärar på allt vis,
Ja hela verlden höra skall hans pris.
113. Högtidligt låter han trumpeter skalla,
Som dagens segrare han ropas ut;
Det snöda namnet kring balkonger alla
Flög ut, och ropet växer hvar minut.
Se'n lät han honom till sin sida kalla,
När till sitt slott han vänder hem till slut,
Och öfverhopar honom så med ära,
Att Herkul, Mars ej kunnat mer begära.

114. En präktig våning i sitt slott upplåter
Åt honom han och tar med samma ståt
Mot Origilla, den han artigt låter
Af riddare och pager följas åt.
Men tid är nu till Gryf att vända åter,
Som, utan minsta aning om försåt
Från något håll, sof godt som munk i cellen
Och icke vaknade förr'n fram mot qvällen.
115. När upp han vaknade och såg det var
Så sent, han skyndade ur kammarn genast
Dit, der han falske brodern lemnat har
Med sällskap. När han såg att ej allenast
De voro borta, men ej mer fann qvar
Sin dräkt, sin rustning, der han lagt dem senast,
Han anar oråd, och än mer då han
I stället der kamratens rustning fann.
116. Han veta fick af värden, som nu kom,
Att han, se'n hvita drägten på var tagen,
Re'n för en god stund vändt till staden om
Med damen och med följe. Så bedragen,
Nu Gryf det spåret finner småningom,
Som Amor dolt för honom till den dagen;
Martan — det ser han nu med smärta stor —
Är Origillas älskare, ej bror.

117. För sent sin dårskap måste han beklaga:
Af pelegrimen sanning hörde han,
Men lät sig dock af hennes ord bedraga,
Af hvilken städse han sig narrad fann.
Han tog ej hämd, då han den kunde taga;
Nu vill han det, se'n fienden försvann,
Och ser sig tvungen — så hans fel sig hämnat —
Att ta' den häst och rustning skurken lemnat.
118. Han velat hellre utan vapen gå,
Än med så nesligt harnesk sig oskära,
Än att en sköld, så fläckad, taga på
Sin arm och hjälm, så hölj'd af nesa, bära;
Men slynan och dess älskare att nå,
Den åtrån öfvervann förnuft och ära.
Han kom till staden fram, då än det var
En timme ungefär af dagen kvar.
119. Vid porten, dit nu Gryf sin kosa ställde,
På venster hand ett ståtligt slott der fanns,
Som mindre starkt, om ett försvar det gällde,
Än rikt på salar var och prakt och glans.
Här kung och herrar, allt som hade välde
Och makt, samt ädla damer i en krans
Nu sutto i en praktsal under gamman
Vid rika, konungsliga taffeln samman.

120. Den sköna salen jemte borgen höga
Sig utom staden sträckte öfver muren,
Att fjerran kring man spanar med sitt öga
Den vida slätt, af vägar genomskuren.
När Gryf nu närmar sig, belåten föga,
I denna rustning, nyss så skamligt buren,
Så blef han, af sin olycksstjerna ledd,
Af kungen och af hela hofvet sedd.
121. Och hållen strax för den, han syntes vara,
Han väckte riddares och damers skratt.
Martan, sig bröstande i nådens klara
Och rika solsken, närmast kungen satt,
Och bredvid honom hon, den lika rara:
Af dessa sporde Norandin nu gladt
Och muntert hvem han var, den riddarn släta,
Som kunde äran till den grad förgäta,
122. Att efter ett så ömkligt prof nu han
Med sådan panna dock tillbaka vänder.
»Ett — säger han — jag ej begripa kan,
Att ni, som svärdet för med tappra händer,
Till sällskap valt en så feghjertad man,
Som ej sin like har i österns länder.
Ni ville genom motsats slik kanske
Er tapperhet en högre glans blott ge.

123. »Men vore det af aktning ej för eder —
Jag vid de höge gudarne det svär —
Offentligt då brännmärkte jag hans heder,
Som jag med andra slika bruka plär.
Jag skulle evigt minne gynnarn ge der,
Hur feghet städse mig förhatlig är.
Om nu han strafflös går, att tacka har han
Blott er därför, uti hvars sällskap var han.»
124. Martan, att göra ondt blott angelägen,
Hörs svara: »Herre, jag ej säga kan
Hvem denne är; af händelse på vägen
Från Antiokien hit jag honom fann.
Hans yttre gjorde mig ej obenägen
Att honom tro en värdig följesman.
Jag intet prof af honom hört, ej sett,
Mer än det här, bedröfligt nog, han gett:
125. »Som mig så harmade, att föga felat
Att, för att straffa feghet, som ej ser
Sin like, strax ett spratt jag honom spelat,
Att svärd och lans han aldrig vidrört mer.
Men ställets helgd har gjort att jag ej velat,
Och än mer vördnaden, o kung, för er.
Dock må ej deraf han en fördel draga,
Att tvenne dagar han fått mig ledsaga.

126. »Den nesan ej så fort jag qvitt kan bli;
Och städs min själ det gnager och betränger,
Om strafflös härifrån han går och fri,
Till skam för hvar och en som vapen svänger.
Nej, bättre då jag tillfredsställs, om ni
På en af murens tinnar honom hänger:
Ett lofligt verk, af furstelig reson,
Till varning, spegel för hvar feg pultron.»
127. Hans ord bekräftas strax af Origilla,
Som ej en vink derom behöfde alls.
»Ej tycks mig — svarar kungen — han så illa
Betett sig, att det kosta bör hans hals.
Ett straff för brottet kan jag likväl gilla:
Att hit till nytt spektakel han befalls.»
Han kallar strax en af sin riddarskara,
Och honom säger hur han skall förfara.
128. Omkring sig samlande en väpnad tropp,
Till stadens port sig strax begifver denne;
Och der han ställde tyst och stilla opp
Sin skara, att invänta Gryf; med henne
Till anfall plötsligt se'n mot riddarn lopp,
Som fångad blef emellan bryggor tvenne,
Och under skymf och hån af hvarje slag
I mörkt rum hållen se'n, tills det blef dag.

129. Knappt solen gyllenlockig panna höjde
Ur gamla moderns sköte åter opp
Och skuggorna kring bergets sidor röjde
Ur vägen, krönande med glans dess topp,
Förrän Martan, som räds att, om han dröjde,
Gryf skulle yppa händelsens förlopp
Och hvälfva skulden dit det vederborde,
Af kungen afsked tog och uppbrott gjorde.
130. En lämplig ursäkt för att han ej kan
Bivista festen vet han förebära;
Och priset för den seger, han ej vann,
Med andra skänker, kungen lät förära
Den fege; samt ett fribref, deri han
Höjs upp till skyarna med pris och ära.
Men må han gå; jag lofvar i allt fall,
Att efter sin förtjenst han lönas skall.
131. Till torget Gryf med spott och spe man drifvit
Imellertid, då fullt af folk der var.
Man harnesk, hjälm af honom hade rifvit,
En simpel tröja blott han på sig bar.
Och som om han till galgen släpad blifvit,
En hög och rankig kärra honom bar,
Som drogs af tvenne kor helt sakteliga,
Uthungrade och magra, ömkeliga.

132. Rundt kring det snöda åkdon sig befann
En mängd af käringar och slynor fräcka,
Som vexelvis pådrifva detta spann
Och med en ström af skymford honom gäcka.
Men värre satte pojkarne dock an,
Som, ej blott uti hån och skällsord käcka,
Visst honom dödat under stenars regn,
Om af de klokare han ej fått hägn.

133. Den rustning, som orsakat denna villa
Och honom bragt i så förtvifladt skick,
Bakefter släpades och slet rätt illa
I smutsen för det onda den begick.
Framför ett tribunal höll vagnen stilla,
Och här en annans skam han höra fick
Som sin utropas; utan all försyn
En härold honom skrek den midt i syn.

134. Se'n drogs han kring och visades offentligt
Vid tempel, bodar, hus med spott och spe.
Ej fanns ett öknamn, glåpord, rått och skändligt,
Som han ej höra fick. Med buller de
Se'n utom staden förde honom ändtligt
Att jaga honom bort och tänkte ge
Med några käpprapp honom pass på färden;
Men räkningen de uppgjort utan värden.

135. Knappt lös hans fot från bojan åter var,
Knappt händerna han åter fritt använder,
Så griper skölden han och svärdet tar,
Som ritat uti marken långa ränder.
Ej spjut och lansar han emot sig har,
Ty dumma hopen kom med tomma händer.
Jag resten skjuter upp till nästa sång,
Ty eljest, herre, denna blir för lång.

Adertonde Sången.

1. **S**torsinte herre, städs med fog jag prisat
Och prisar alla edra företag,
Fastän min sträfva penna sig har visat
Som tolk af eder ära alltför svag.
En dygd mig dock er storhet mest bevisat,
Och den med mun och hjerta prisar jag:
Att, om enhvar ett villigt öra finner
Hos er, han derfor strax ej tillit vinner.

2. För en frånvarande, som klagats an,
Jag ofta eder sjelf hört ursäkt göra;
Åtminstone, tills sjelf han tala kan
För sig, ni slutit till ert andra öra.
Och aldrig ännu dömde ni en man,
Förr'n ni fått honom se, hans skäl fått höra;
Ni dagar, måna'r, år betänker er,
Förr'n till en annans men ni utslag ger.

3. Om Norandin densamma regel vördat,
Han Gryf ej hade bragt i sådant skick.
Ni ära, fördel städse deraf skördat,
Men han mer svart än beck sitt rykte fick.
För hans skull blef hans arma folk nu mördadt;
Ty Gryf i tio hugg och tio stick,
Som ut han delar, vildt förgrymmad vorden,
Strax faller tretti såsom lik till jorden.

4. De andra fly hvarthän dem skräcken drifver
Kring vägar, fält, en hvar så fort han kan:
En del åt staden skyndar sig med ifver,
Der de i porten falla på hvarann.
Gryf hotar ej, ett ord ej från sig gifver,
Men allt medlidande har bannlyst han;
Hans svärd rundtom bland hopen susar ned,
Och grymt han hämnas för hvar skymf han led.

5. Af dem, som nådde porten först, som snara
Och flinka ben att löpa hade fått,
En del, betänkt långt mer på egen fara
Än sina vänners, drog upp bryggan brådt;
En del med bleka kinder flydde bara
För lifvet och ej såg sig om. De nått
Långt in i staden re'n, som de förskräckte
Med allt det buller, rop och larm de väckte.

6. Två utaf dem, som så sig utestängde
Vid bryggan sågo, Gryf fick fatt i vred;
En slog han mot en sten, att hjernan trängde
Ur hufvudskåln och sig på marken spred;
Den andre grep för bröstet han och slängde
Högt öfver muren midt i staden ned.
Det lopp som is i borgarenas leder,
När denne kom som ifrån himlen neder.
7. Re'n mången tror att vilde Gryf har gjort
Ett språng utöfver mur'n att dem anfalla.
Förvirringen ej varit värre stort,
Om in man sett Sultanens skaror falla.
Af vapnens klang, af springet immerfort,
Af väktarens rop från tornen alla,
Af trummor och trumpeter staden all
Bedöfvas; himlen sjelf ger återskall.
8. Men till en annan gång uppskjutas må
Berättelsen om hvad som sedan hände.
Till konung Carl jag måste återgå,
Som brådt mot Rodomont sin kosa vände,
Der grymt han slagtrade hans skaror så.
Jag sagt att i hans sällskap dit anlände
Den store Dansken, Nayms, Olivier,
Avin, Avolio, Otto, Berlinghier.

9. På en gång stötarne af åtta lansar,
Af dessa åtta riktade med hot,
Förgäfves studsa mot det fjällhudspansar
Kring vilde Morens bröst, som tog dem mot.
Som skeppet reser sig, åt sidan dansar,
När för en vind släpps ut bramseglets skot,
Så upp for Rodomont och snabbt sig vände
Vid knuff, som vräkt ett berg väl öfver ände.
10. Ranier och Guido, Richard, Salomon,
Den falske Gan, den redlige Turpin,
Mathéus från Sankt Michel och Ivon,
Marcus, Hugett, Angiolier, Angiolin,
Och dessa åtta, som jag nämnt, med dån
Nu alla klämna Saracenen in;
Samt Edvard, Ariman, de Britter tvenne,
Som nyss i staden inryckt, som vi känne.
11. Ej så på höga fjellet hörs det hvissla
Och gny kring väggen af det fasta slott,
När nordanstormen börjar muren gissla
Och rycka ask och gran från klippan brådt,
Som vilde Mor'n i raseri hörs gnissla,
Af vrede, blodtörst tänd till öfvermått;
Och som på samma gång märks blix och brak,
Så hämd och vrede här är samma sak.

12. Ett hugg han måttar mot den närmsta man,
Hugett ifrån Dordona; ända neder
Till munnen klufven, föll till marken han;
Ej hjälmen, huru härdad, skydd bereder.
På samma gång han sjelf med hugg fölls an,
Så tätt som hagel, rundt kring alla leder;
Men ej de mer uträttade än nål
Mot städ, så drakepansar't trotsar stål.
13. Re'n staden var rundtom, så mur som vallar,
Utblottad på försvarare och vakt,
Ty Carl till torget, dit nu faran kallar,
Der störst var nöden, dragit har sin makt.
Åt torget strömmen utaf hopen svallar
Tillbaks, se'n flykten ingen båtnad bragt.
Carls åsyn åter alla sinnen tänder:
En hvar får mod, får vapen uti händer.
14. Som när man i den väl tillslutna buren
Till gamla lejoninnan, van att te
Sitt mod i striden, släpper vilda tjuren,
Att en förlustelse åt folket ge:
När, vrålände, med breda pannan buren
I vädret, honom ungarne få se,
Ej vana vid att skåda horn så stora,
De stå afsides och allt mod förlora;

15. Men om de modern framåt rusa se
Och hugga fast sig blodigt vid hans öra,
De vilja bloda tanden äfven de
Och rusa fram att henne bistånd göra
Och bett i ryggen, buken honom ge:
Så fram mot Mor'n nu skarorna sig töra;
Från fönster och från tak bröt stormen löst
Och af ett stålregn blef han öfveröst.
16. Af ryttare och fotfolk trängseln blifver
Så stor, att platsen knappt dem rymma kan;
Bisvärmar likt, från alla håll med ifver
I täta flockar rusar mängden an;
Ja, saknade den allt som motstånd gifver,
Likt kål och rofvor värnlös, kunde han,
Om den i knippor bundes hop, med möda
På tjugo dar en sådan massa döda.
17. Han vet ej hur det slutas skall och bryta
Vill leken af, som icke roar mer.
Om han af tusen låter blodet flyta,
Dock hopen föga minskas, det han ser.
Re'n börjar andedrägten honom tryta;
Han ser att, om han bort sig ej beger,
Då än han friska lemmar har, och medan
Hans kraft är qvar, för sent det blifver sedan.

18. Det fruktansvärda ögat rundtom spanar
Och vägen spärrad ser åt hvarje led;
Men öfver tusen lik nog *en* han banar
Och hugger sig en öppning, vid och bred.
Se, svärdet svängande, dit honom manar
Hans raseri, den vilde störtar vred
Sig fram och faller Britterhären an,
Som förts af Edvard hit och Ariman.
19. Den som på torget sett hur skrankets mur,
Af sammanpackad folkhop rundt omkretsad,
Tvärt genombryts af vild, ursinnig tjur,
Som hela dagen retad blef och hetsad;
Sett huru folket flyr förskräckt och hur
Än den, än den på hornen brådt blir spetsad:
Han tänke, sådan var den vilde Mor,
Och gruffigare än, der fram han for.
20. Tvärt af han femton eller tjugo skar
Och lika många lät han hufvu't mista;
Och *ett* hugg blott behöfdes för en hvar,
Som man plär vide och vinstockar qvista.
Af blod den grymme hedning sölad var,
Och armar flyga kring och skallar brista,
Och skuldror, ben och lemmar strör han ut
Rundt kring sin väg; och så han går till slut.

21. Från torget drar han sig tillbaka: men
Om minsta fruktan ej hans gång påminner;
Dock öfverväger han inom sig än,
Hvar bäst en utväg han ur staden finner.
Så kom han fram till Seinen, hvarest den
Går ön förbi och utom muren rinner.
Men hären, folket, vordet djerft, allt mer
Nu tränger på och ro ej honom ger.
22. Som ädla djuret, när det jagadt blifver
Uti Numidiens skogar, stolt dock går
Och mod än under flykt tillkännagifver
Och hotfullt drar sig in uti sitt snår:
Så Rodomont, den aldrig fruktan drifver,
Igenom skog af svärd och spjut, som står
Rundtom, och regnet af de pilar många
Åt floden går med sena steg och långa.
23. Tre, fyra gånger vreden honom bringar,
Fast redan fri, att in bland hopen gå
På nytt, der svärdet han i blodtörst svingar
Och åter dödar hundra eller så.
Förnuftet ändtligt raseri't betvingar,
Att upp till Gud hans bragd ej stinka må;
Han kastar sig (ej bättre utväg har han)
I floden ned, och så han undgår faran.

24. Fullt rustad simmar han framåt och flyter,
Som om med blåsor han omgjordad var.
Ej slik man, Afrika, fastän du skryter
Utaf Antéus, Hannibal, du bar.
Till stranden hunnen, honom det förtryter,
Att denna stad han nu bakom sig har,
Som hel och hållen nyss han genomrände,
Och dock från grunden ej bröt ned och brände.
25. Och vrede, stolthet fräta honom så,
Att han är färdig att tillbaka vända;
Ur hjertats djup han suckar tungt och gå
Ej vill, förr'n han sett alla husen brända.
Längs floden ser han någon komma då,
Som stillar hatet, gör på vreden ända.
Jag strax förtälja skall hvem denne var,
Men först om annat jag att säga har.
26. Om denna Tvedrägt jag att tala har,
Den engeln Mikael uppdrog — som ni känner —
Att egga upp till split och fejd en hvar
Af Agramants mest tappra riddersmänner.
Hon samma afton bort från klostret drar,
Se'n hon förtrott åt en af sina vänner,
Åt Sveket, att det myckna gnabb och kif,
Tills hon kom åter, hålla här vid lif.

27. Och att sin makt föröka, lät hon kalla
Högmodet att sig följa åt; och som
De voro samlade härinne alla,
Behöfde hon ej länge se sig om.
Högmodet går, men vill ock anbefalla
Sin tjenst en annan, tills det återkom;
Och för den tid, som borta bli det ämnar,
Sin plats åt Hyckleri't det öfverlemnar.
28. Oblidklig Tvedrägt alltså trädde an
I Högmods sällskap färden, som jag säger,
Och långt ej än hon på sin resa hann,
Förr'n hon på samma väg till Morers läger
Svartsjukan, dyster och bedröfvad, fann;
En liten dvärg hon vid sin sida eger,
Som sköna Doralise hade sändt
Till Sarzas kung med bud om hvad som händt.
29. När Mandricard det lyckats henne göra
Till fånge (hur och hvar, ni redan sett),
Hon hemligt uppdrog denne dvärg att föra
Ett bud till Rodomont om hvad som skett.
Han skall ej, hoppas hon, det fåfängt höra;
Men större hjelteprof än förr han tett,
Af hämden ledd, han lägga skall i dagen,
Att henne få ur röfvarns händer tagen.

30. Svartsjukan träffat dvärgen nyss, och då
Hon veta fått hvad ärend' hade denne,
Hon strax beslöt att i hans sällskap gå,
Ty detta företag var just för henne.
Tvedrägten blef rätt glad att träffa på
Svartsjukan, helst när, hvad som fört de tvenne
• Hitåt, hon sport; ty *hon* mer än en ann'
Vid hennes värf behjelpig vara kan.
31. Att Rodomont i fiendskap försätta
Med Mandricard, hon nu en utväg har.
Så, kommen väl med dessa två till rätta,
Hon för de andra andra medel spar.
Med dvärgen nalkas hon Paris, då detta
I klorna på den vilde hedning var;
De nådde stranden, just då Saracenen,
Som summit öfver, åter var på benen.
32. Knappt Rodomont har varseblifvit den
Hans sköna sändt, förr'n vreden, som så brände,
Strax vek och pannan klarnade igen,
Och hjertat i sitt bröst han lifvas kände.
Allt annat tror han sig få höra, än
Att något olycksöde henne hände.
Han frågar dvärgen glädtigt: »Huru mår
Min herskarinna? Säg hvart färden går?»

33. »Din herskarinna ej, ej min jag får
Mer nämna annans slaf — han svaras hörde —
En riddare vi mötte just i går,
Som henne från oss tog och med sig förde.»
Svartsjukan armarne kring honom slår
Nu brådt, och ormkallt hon hans bröst berörde.
Se'n talte dvärgen om, hur henne tog
En enda man och hennes följe slog.
34. Tvedrägten stål och flinta, dem beständigt
Hon med sig för, nu slår emot hvarann;
Högmodet håller sköret fram behändigt,
Och i ett ögonblick det tändes an.
Strax Saracenen fattar eld invändigt
Så starkt, att knappast han sig berga kan:
Han pustar, gnisslar, ryslig till gestalt,
Och tyckes hota himmel, jord och allt.
35. Liksom tigrinnan, när tillbaks hon länder
Till tomma kulan och ej finner mer
De kära ungarne, hvart hon sig vänder,
Och att man röfvat dem omsider ser,
För vilda raseri't, som henne tänder;
Åt berg och flod och natt ej akt mer ger;
Ej vägens längd, ej hagelstorm försvagar
Det hat, som efter röfvarn henne jagar:

36. Så raseriet Saracenen bränner;
Till dvärgen säger han: »Fort, skynda, slaf!»
Han väntar ej att häst för vagn man spänner,
Och åt hans sällskap ej ett ord han gaf.
Mer snabbt än ödlan öfver vägen ränner
I sommarhettan, han sig bort begaf.
Han häst ej har; den första, bästa tar han,
Hvems än han vara må; den utväg har han.
37. Tvedrägten, när hon denna plan fick höra,
Hon mot Högmodet log och sade att
Hon sådan häst till honom ville föra,
Att snart han blef i nytt krakel försatt,
Och tom hon ville hvarje farväg göra,
Att den, och ingen annan han får fatt:
Hon vet re'n hvar en slik sig finna låter. —
Men nu till kejsar Carl jag vänder åter.
38. Så snart den vilde Saracenen gått,
Man skyndar öfverallt att branden släcka.
När Carl sitt folk i ordning åter fått,
En del han lemnar, staden att betäcka,
Och för mot Morerna de andra brådt,
Att bjuda schack och dem i spelet gäcka;
På alla håll han skickar ut dem fort,
Från Sankt Germain's allt till Sankt Victors port.

39. Vid porten Sankt Marcell — så bjuder han —,
Der utanför sig sträckte fältet rena,
Invänta böra hoparne hvarann
Och till en enda skara sig förena.
Se'n, till ett blodbad manande dem an,
Som man skall minnas än i tider sena,
Hvar trupp han låter höja sitt banér
Och stridssignal åt hela hären ger.
40. Kung Agramant sig åter satt till häst
Imellertid, att möta kristna skaran,
Och nu med den, som Isabella fäst,
I en förskräcklig strid invecklad var han;
Lurcan sig mödar med Sobrin som bäst;
Rinaldo mot en hel hop trotsar faran,
Och lyckan jembredds med hans djerfhet går:
Han stöter, hugger ned, på flykten slår.
41. När striden nu i denna ställning var,
Mot eftertroppen Carl till anfall hastar,
Der kung Marsil höll stånd, kring hvars standar
Af Spanska krigarne nu blomman rastar.
Med fotfolk midt i, rytteri på hvar
Sin sida, Carl på fienden sig kastar;
Af pukors dån och af trumpeters skall
Tycks rundtomkring genljuda världen all.

42. Re'n börjar Saraceners här sig draga
 Tillbaks, och redan var på vägen den
 Att bruten, sprängd och splittrad flykten taga,
 Att aldrig mera samla sig igen.
 Men Falziron, Grandon till stället jaga,
 Som varit uti värre trångmål än,
 Och Balugant och vilde Serpentin,
 Och Ferragù, som talte mod dem in.
43. »Kamrater — ropte han — ej mån I vika!
 Ha, bröder, hållen stånd! Det ber er jag.
 Ej fångas vi i spindelväfvar slika,
 Om vi ej bryta blott mot pligtens lag.
 Sen på den ära, på de skatter rika,
 Oss lyckan bjuder, segra vi i dag!
 Sen på den skam och skada stor, vi sjelfva,
 Besegrade, för evigt på oss hvälfva!»
44. Så sagdt, en väldig lans han grep och svängde
 Med makt mot Berlinghier i samma stund,
 Som in på Argalif som bäst nu trängde
 Och på hans hjessa krossat hjälmens rund.
 Till mark, han honom slog se'n svärdet svängde
 Och fällde åtta visst till blodig grund;
 För hvarje hugg, han gaf i kampen het,
 En kämpe minst i gräset alltid bet.

45. Rinaldo på den andra sidan faller
En sådan mängd, att den ej täljas kan.
Ej håller stånd ett led, hvarthän han ställer
Sitt lopp; på fältet fritt huserar han.
Zerbin, Lurcan ej äro tröga heller,
Men kämpa så, att städs det mins hvar man;
Zerbin med lansens död Balaster sträckt,
Lurcan på Finadur har hjelmen bräckt.
46. Den förste förde an Alzerbes här,
Som nyss Tardocco fört i striden svåra;
Den andre höfding för allt folket är
Ifrån Marocco, Saffi och Zamora.
Men låter ej bland Morerna då här
En, som kan sköta svärd och lans, sig spåra?
Så frågar man kanske; men vänta! Ingen,
Berömmet värd, förgäter jag i ringen.
47. Zumaras kung är värdig minneskransen,
Han, ädle Dardinell, ej glömmas må.
Hubert från Mirford faller han med lansens,
Dulphin och Claudius, Ely äfvenså;
Anselm från Stafford se'n får röna dansen
Af svärdet, Raimund, Pinamont; de få
I gräset bita (fast af mod de glöda),
Två döfvade, en sårad, fyra döda.

48. Men han, med all sin tapperhet, ändå
Kan ej förmå sitt skrämde folk att bida
Och hålla stånd emot de våra, få
Till antal väl, men öfverlägsna vida
I kraft. På svärd och lans de sig förstå
Långt mer, och allt som fordras för att strida.
Re'n Morerfolket flyr, det från Zumara,
Från Setta, från Marocco och Canara.
49. Men brådst flykten tar Alzerbes skara;
Den ädle yngling söker hejda den.
Ej bittra ord, ej böner hörs han spara,
Att tända mod i deras bröst igen:
»Om väl Almont förtjent hos er att vara
I minne, det vill nu jag se, I män;
Vill se, om I ha'n panna att förråda
Mig, hjeltens son, uti en sådan våda!
50. »Stån, ber jag. Kan er ej min ungdom röra,
Som var ert hopp? Vid den besvär jag er:
O, låten svärdet er ej nedergöra,
Att Libyen ingen af oss återser!
Stängd är hvar väg, att oss tillbaka föra,
Om ej i samlad, slutna trupp det sker.
För hög en mur, för hög och bred en graf,
Förr'n hem vi nå, oss äro berg och haf.

51. »Långt bättre dö, än lemna oss uti
De hundars våld på nåd och onåd. Fränder
Och trogne vänner, stån, för Guds skull, bi,
Ty annan räddning oss ej ödet sänder.
Ej fienden har flera lif än vi:
En själ han har ju blott och tvenne händer.»
Den tappre yngling knappt har detta sagt,
Förr'n grefve Ottonley han döden bragt.
52. Vid minnet af Almont Alzerbes skara
Så fattar mod, fast nyss på flykt hon gått,
Att nu hon bättre tror att sig försvara
Med arm och hand, än vända ryggen blott.
Wilhelm från Burnich, hvilken längst sågs vara
Bland Britter, toppar Dardinell helt brådt
Och gör de andra lik; se'n för hans klinga
Sågs Aramons af Cornwall hufvud springa.
53. Re'n ligger Aramon till marken slagen,
Då till hans bistånd kom hans broder der;
Men ifrån skuldran ända ned i magen
Klöf honom Dardinell med ens isär.
Se'n genomborrade han Bog, fritagen
Så från sitt löfte till sin hjertans kär;
Ty om sex månader han hos sin maka
Har lofvat vara, om vid lif, tillbaka.

54. På föga afstånd Dardinell fick se der
Lurcan, som strupen genomborrat har
Uppå Dorkin och Gardos hjessa neder
Till tänderna med svärdet genomskar.
Han ser Altheo fly bland sprängda leder,
Som honom kär som sjelfva lifvet var;
För sent! Ty honom gaf Lurcan i nacken
Ett hugg, att död han tumlade i backen.
55. En lans han grep, af hämdtörst eggad vorden,
Och svär vid Mahomet (om han det hör)
Att, om Lurcan han sträcker död till jorden,
En skänk af vapnen åt moskén han gör.
Se'n fram han störtar bland de vilda morden
Och lansen så in i hans sida kör,
Att i den andra ut den tränger åter;
Sitt folk afvapna honom se'n han låter.
56. Tänk nu, till hylken sorg det skulle lända
Hans bror Ariodant, när han det ser;
Af lust han brann med egen hand att sända
Till de fördömda vilde mördarn ner.
Men stängd är vägen hvart han sig må vända:
Ej kristen och ej hedning plats der ger.
Dock hämnas vill han; stålet vildt han svänger
Än hit, än dit och blodig väg sig spränger.

57. Han stöter, hugger, sticker, undanrödjer
Allt hvad som hindrar och i vägen är;
Och Dardinell, när han hans åtrå röjer,
Är villig strax att stilla hans begär.
Men stora mängden denne ock fördröjer
Alltjemt, att ej hvarann de komma när.
Om Morerna den ene slagtar bitter,
Den andre dödar Franker, Skottar, Britter.

58. Dem ödet städse ses i vägen vara:
På hela dagen ej de nå hvarann.
Åt mera ryktbar hand hon *en* vill spara;
Ty sällan man sitt öde undgå kan.
Ej någon makt kan Dardinell bevara,
Ty se, Rinaldo hitåt vägen fann.
Rinaldo kommer; lyckan honom leder
Och äran utaf Morens död bereder.

59. Men nog för denna gång det vara må
Om Vesterlandets ärorika strider.
Tid är att nu till Gryf tillbaka gå,
Som, lågande af harm och vrede, sprider
Bland de förskräckta hopar fasan så,
Att ej de värre sett i sina tider.
Kung Norandin, vid bullret, med en tropp
Af mer än tusen man till stället lopp.

60. Kung Norandin, så snart han varseblifvit
Sitt folk med sådan skräck på flykten bragt,
Med ordnad trupp till porten sig begifvit,
Som öppnas strax för honom och hans vakt.
Gryf mellertid har skingrat och fördrifvit
Det dumma packet, modlöst och försagdt.
Den snöda rustning, i det skick den var,
Han åter tagit på, till sitt försvar.
61. Ett tempel, starkt försedt med murar fasta
Och vallgraf djup, helt nära sig befann;
Här vid en bro han ställde sig att rasta,
På så sätt att han ej omringas kan.
Då ser han under rop en skara hasta
Ur porten ut och hotfullt rycka an.
Men djerfve Gryf ett steg tillbaks ej tog;
Att han ej fruktan kände, syntes nog.
62. När skaran närmar sig från stadens port,
Han rusar fram och dristigt henne möter,
Och se'n ett rysligt nederlag han gjort
(Med båda händerna han svärdet sköter),
Till smala bryggan om han vänder fort.
Men länge der han tiden ej förnöter;
På nytt han faller ut, tillbaka går,
Och lemnar städs förskräckeliga spår.

63. Än rakt fram svärdet, än åt sidan susar,
Och ryttare och fotfolk kastas ner.
Med raseri mot honom folket rusar,
Och kampen blir förbittrad mer och mer.
Så vilda floden rundt kring honom brusar,
Att faran att bli dränkt han för sig ser;
I skuldran och i venstra höften har han
Re'n djupa sår, med möda andan drar han.
64. Men modet, som de sina plär bevara,
Gör att till eftergift blir kungen rörd.
Han ilar fram och ser ibland sin skara
Af döden redan gjord en sådan skörd;
Han ser de sår, som tyckas slagna vara
Af Hektors hand: ett säkert vittnesbörd,
Att nyss han kränkt på ett ovärdigt vis
En riddare, förtjent af högsta pris.
65. Då närmare den man han skådar sedan,
Som slagtrade hans folk med sådant mod,
Som staplat upp ett berg framför sig redan
Och färgat grafvens vatten rödt med blod,
Han tror sig Cocles se på bryggan, medan
Han ensam mot Etruriens skaror stod.
Dels manar äran, dels gör synen pina:
Han drog — hvad svårt ej var — tillbaks de sina.

66. Och vapenlösa handen höjde kungen,
Ett tecken utaf fred från forna dar;
Till Gryf han sade: »Tillstå är jag tvungen,
Hvad djupt mig grämer, att jag felat har.
Af öfverilning irringen är sprungen,
Och främmande inrådan skulden var.
Hvad jag mig trodde göra mot den sämste
Bland riddare, jag gjort mot den förnämste.
67. »Och fast emot den oförrätt, som är dig
Tillfogad af okunnighet så stor,
Går upp den ära, som du vunnit här dig,
Ja (sant att säga) långt den öfvergår,
Jag dock till hvar godtgörelse är färdig,
Så vidt som jag det mäktar och förstår,
Så snart jag veta fått, om du tillstäd
Att det får ske med guld, med slott och städer.
68. »Begär mitt halfva rike, och jag genast
Till herre deraf gör dig denna dag;
Ditt mod dig gör ej *detta* värd allenast,
Men ock att dig mitt hjerta skänker jag.
Räck mig din hand, till glömska af hvad senast
Här händt, och min som pant på kärlek tag
Och evig tro.» Så sagdt, han steg af hästen
Och räckte fram sin högra hand åt gästen.

69. När Gryf hört kungen så sin gunst förklara
Och såg hur han med öppna armar kom,
Så lät han svärdet strax och vreden fara
Och ödmjukt famnade hans höfter om.
Då Norandin såg honom sårad vara,
Han strax en läkare lät kalla, som
Hans sår förband; till staden bars tillbaka
Han sedan, att i slottet hvilat smaka.
70. Här fick en tid han under läkarns händer,
Förr'n han sig väpna kunde, dröja än.
Men nu till brodern Aquilant jag vänder
Och Astolf i det helga land igen,
Som, sedan Gryf försvunnit, dröjde än der
I flera dagar, sökande sin vän
På alla stadens helga ställen träget,
Och på mång' annat, när- och fjerrbeläget.
71. Ej någondera af dem gissa kan,
Hvart Gryf sig vändt och hvad af honom blifvit,
Då af en händelse man ledning vann
Af Greken, som åt Gryf upplysning gifvit:
Till Antiochia — så förtäljde han —
Till Syrien Origilla sig begifvit,
Se'n hon en annan älskare sig fått,
Från denna trakt, som tändt dess hjerta brådt.

72. Tillsbord af Aquilant nu blifver denne,
Om detta han åt Gryf meddelat har.
Då han bejakar det, blir för de tvenne
Det genast klart, hvi han ej mer fanns kvar.
Han Origilla följt, att rycka henne
Ur älskarns händer, tydligt nog det var:
Till Antiochia har han gått att straffa
Rival'n och hämd, en minnesvärd, sig skaffa.
73. Men att hans bror skall ensam företaga
Den färden, Aquilant ej lida kan.
Han väpnar sig, att efter honom jaga;
Men först bevekligt beder Astolf han
Att icke hem till Vesterlandet draga,
Förrän från Syrien han tillbaka hann.
Han steg ombord i Joppe; mer benägen
För sjön han är, ty genast är den vägen.
74. Han fick en sydvind, som på hafvets våg
Med fart så gynnsam snabba skeppet körde,
Att andra dagen redan Sur han såg
Och strax derpå Saffett; se'n kosan förde
Dem Beirut, Dsjebail förbi; der låg
Till venster Cypern fjerran ut, han hörde.
Tarablys och Tortosa, Lizza går han
Förbi och bugten af Lajazzo når han.

75. Styrmannen här vek af och skeppets bog,
Som pilsnabbt vågen klöf, åt öster svängde,
Och mot Orontes se'n han kosan tog
Och in i flodens mynning varsamt trängde.
Här lades bryggan ut, och riddarn drog,
Beväpnad, på sin häst i land och sprängde
Se'n uppför floden rakt framåt allt fort,
Till dess han nådde Antiochias port.
76. Här borde om Martan han kunskap få;
Och snart han hör, med Origilla denne
Gått till Damaskus, der det skulle stå
En stor torneringsfest, som re'n vi känne.
Att skynda efter brann begäret så
(Ty viss han var att brodern åtföljt henne),
Att samma dag han bort från staden drog,
Men denna gång till sjös ej vägen tog.
77. Åt Lydia och Larissa färden bär;
Mer ofvanför Aleppo låg, det rika.
Gud, för att visa att Han ger ock *här*
Det onda straff och dygden lön tillika,
För Aquilant Martan till mötes, när
Han närmar sig Mamuga; städse lika
Förmäten, denne lät på skrytsamt vis
Framför sig bära kampens stulna pris.

78. Först föranleddes Aquilant att taga
Den fege för sin bror; ty uppenbart
Han lät sig utaf rustningen bedraga
Och drägten, glänsande som snön så klart.
Och med det ah! hvarmed man plär ledsaga
Sin fröjd, han började; men min han snart
Och röst förändrar, när han närmre hunnit
Och, att det ej var brodern, tydligt funnit.
79. Att genom hennes list, som följde med,
Hans broder dödats, börjar han befara:
»Säg, tjuf, förrädare! — han ropar vred —
Ty sådan säger dig din uppsyn vara —
Hvar fick du dessa vapen från? Mig svara!
Hvar denna häst, som förr min broder red?
Är han vid lif, är re'n han grafvens gäst?
Hur kom du åt hans vapen och hans häst?»
80. När Origilla hör den vreda stämma,
Hon vänder hästen om och flykten tar;
Men Aquilant, mer snabb, vet flykten hämma
Och mot dess vilja håller henne qvar.
Martan den barske riddarns ord förskrämma,
Som honom här så plötsligt träffat har;
Han vet ej råd, ej ord han har; om kinden
Helt blek, han darrade som blad för vinden.

81. Ej Aquilant hör upp att dundra, ryta;
Han svärdet sätter för hans strupe brådt
Och hotfullt svär att deras blod skall flyta,
Att deras lif skall gälda deras brott,
Om ej de tillstå allt. Ej djerfves byta
Ett ord Martan, han hostar, sväljer blott
Och öfvertänker hur han skall förmå
Sitt brott bemantla; se'n han börjar så:
82. »Vet, herre, detta är min syster; född
Af fromt och dygdigt folk, hon lät sig draga
Till lös och skamlig lefnad, dertill nödd
Och lockad utaf Gryf. Som ej behaga
Mig kunde nesa slik, och som, blott stödd
På rätt, jag kände mig för svag att taga
Med våld min syster från en sådan man,
Ett räddningsmedel jag i listen fann.
83. »Jag öfvertalte henne lätt (ty redan
Hon länge önskat annat lif att föra)
Att bort från Gryf sig sakta smyga, medan
Han låg försänkt i slummer på sitt öra.
Hon gjorde så; och att ej denne sedan
Oss följa skulle och vår plan förstöra,
Hans häst och rustning togo vi med flit,
Och äro, som du ser, nu komna hit.»

84. Han kunnat sig berömma af sin list,
Ty denne lätt nog tro åt honom gifvit;
Och, utom att han häst och vapen mist,
Väl Aquilant ej längre hämden drivvit,
Om blott hans ursäkt icke haft den brist,
Att med en lögn den utstofferad blifvit.
Ty allt antagligt var, förutom det,
Att qvinnan han för syster gälla lät.
85. Att hon blott var hans frilla, det besked
Har Aquilant nyss fått från flere händer.
»Du ljuger, falske tjuf!» — så röt han vred,
Och i det raseri, som honom tänder,
Ett knytnäfs slag han honom ger, som ned
Uti hans strupe jagar tvenne tänder;
Och utan vidare hans armar grep
Han se'n och bakband dessa med ett rep.
86. Med Origilla sammaledes gör han,
Fast till försvar hon flinkt lät tungan gå;
Och genom städer, byar så dem för han,
Och ej dem lemnar, förr'n Damask de nå.
Ej deras böner eller klagan hör han;
Han skulle tusen mil dem släpat så,
Till dess sin bror han träffat på, då denne
Fick döma, som han fann för godt, de tvenne.

87. Han väpnaren och trossen med sig tar
Och kom så till Damaskus, der han hörde
Hur namnet Gryf på allas läppar var,
Och hur kring honom blott sig talet rörde.
Nu mera visste stora, små, en hvar,
Att det var han, som lansen tappert förde,
Och som kamraten på förrädiskt vis
Med hyckleri bestal på kampens pris.
88. Allt folket, på Martan förbittradt, följer
Hans väg och pekar honom ut: »Se der
Den fege skurken — säger man — som döljer
Sin skam med lagern, som en annan skär,
Och tapperhet, af sömnen fjättradt, höljer
Med skymf och nesa, som hans egen är!
Se der den falska qvinnan, hon, som stjelper
Med svek de goda och de onda hjelper.»
89. En annan säger: »Hur de passa som
Ett par, af samma slag och stämpel rara!»
Man bannar, väsnas, ropar vildt bakom:
»Häng, bränn, fyrdela, slå ihjel dem bara!»
För att dem se, man trängs och rusar om
Hvarann, och torget fylles af en skara.
Snart denna nyhet kungens öron nått,
Mer glad än om ett rike till han fått.

90. Med några väpnare, med endast få,
 Så som han sig befann, han skyndar neder
 Att tappre Aquilant till mötes gå,
 Som hade hämnats Gryf. Med utmärkt heder
 Han honom helsar först och sedan på
 Förbindligt vis till slottet honom leder,
 Se'n, med hans bifall, först han låtit har
 Hans fångar sätta i ett torns förvar.
91. Och nu till Gryf, som, se'n han sårad blifvit,
 Än hölls vid sängen, båda sig bege.
 Han rodnar, när han brodern varseblifvit,
 Ty att han allt har hört, han nog kan se.
 Och sedan Aquilant nu honom gifvit
 En dugtig lexa först, samråda de
 Om bästa sätt att straffa dessa två,
 Se'n man dem lyckats i sin hand att få.
92. Ej Aquilant och kungen vilja gilla
 Ett straff, som ej mångfaldig pina gifver.
 Men Gryf (ej ensamt nämna Origilla
 Han törs) för båda talade med ifver.
 Han talte mycket, talade ej illa;
 Man sade mot. Till slut dock sams man blifver
 Martan att lemna till den vederbör
 För bastonad, dock ej så att han dör.

93. Man honom band (det ej på rosor var)
Och nästa morgon genomprygla låter.
Men Origilla hålles fången kvar,
Till dess att skön Lucina vänder åter.
Åt dennas visa dom man henne spar,
Om mild, om sträng, och straffet öfverlåter.
Här dröjer Aquilant, tills broderns sår
Var läkt och vapen bära han förmår.
94. Kung Norandin, som irrat sig så svåra,
Var mer betänksam vorden nu och vis.
Han kände sorg och ånger genombåra
Sitt hjerta städse på olidligt vis,
Att *den* så djupt han kunnat kränka, såra,
Som var fastmer förtjent af lön och pris;
Och dag och natt han grundar oupphörligt
Hur han skall kunna blidka Gryf, om görligt.
95. Inför den stad, som kränkt och gått för nära
Den tappres heder så, besluter han
Att med all möjlig glans, med all den ära,
En kung kan visa sådan riddersman,
Offentligt honom detta pris beskära,
Som så illistigt den förrädarn vann.
En ny torneringsfest förkunna låter
Han så, att hållas om en månad åter.

96. Fördenskull förberedelser han gör
Med all den ståt, en kunglig makt betingar.
Och genast ryktet denna nyhet för
Kring hela Syriens land på snabba vingar;
Phenicien, Palestina snart den hör,
Och ändtligt den för Astolfs öron klingar.
Och Sansonett beslöt, liksom hans gäst,
Att icke saknas vid en sådan fest.
97. Ung Sansonett beröms af häfd sannfärdig
För tapperhet och mod och krigarmakt;
Af Roland döpt, af Carl han ansetts värdig
Att styra helga landet, som jag sagt.
Med denne gör sig Astolf genast färdig
För att begifva sig till denna trakt,
Dit ryktet drar, som för hvart öra ljuder,
Att på tornerspel i Damask man bjuder.
98. Så makligt fram de tåga och besvära
Sig ej med långa dagsled, för att nå
Damask med friska krafter och med ära
Vid festen, som skall hållas der, bestå.
Då kommo de, der sig två vägar skära,
Att möta en person, som tycktes på
Så drägt som skick en man, men var en qvinna,
I kamp och strid ett under, en vildinna.

99. Marfisa hette tappra jungfrun, så
I vapen stark, att hon på stridens bana
Rätt ofta pannan kom att svettas på
Rinaldo, Roland sjelf, de segervana.
Så natt som dag hon plär beväpnad gå
Bland berg och skogar, riddare att spana,
För att med dem få pröfva svärd och lans
Och vinna så odödlig äras krans.
100. När Sansonett och Astolf hon fick se
Der nalkas, väpnade från fot till hjessa,
Handfasta kämpar tycktes henne de,
Ty stora, kraftigt bygda voro dessa.
Och städs begärlig att en stöt få ge,
Hon sporrar hästen att till kamp dem pressa;
Men knappt hon närm're sett dem an, förrän
Hon paladinen Astolf känt igen.
101. Hon mins den vänlighet, han fordom røjde,
Ty i Catay har träffats detta par;
Vid namn hon nämnde honom strax och höjde
Visiret, handsken hon af handen drar;
Att falla om hans hals hon icke dröjde,
Så öfver höfvan stolt hon eljest var.
Ej mindre hjertlig aktning för Marfisa
Sågs paladinen å sin sida visa.

102. Om deras vägar de hvarandra fråga,
Och hertig Astolf, som först ordet får,
Förtäljer nu, att till Damask de tåga,
Dit hvar och en, som bryta lans förstår,
Af Syriens konung bjudits in, att våga
En dust och visa hvad hans arm förmår.
Marfisa, aldrig sen der bragd det gäller,
Strax säger: »Dit med er jag kosan ställer.»
103. Högst glad blef Astolf, Sansonett också,
Att få så tappert sällskap. Staden hunno
De dagen innan festen skulle stå,
Och i en förstad de härberge funno.
Och tills Aurora väckte gubben grå,
För hvilken fordom hennes känslor brunno,
De sofvo här beqvämt och fullt så godt,
Som om de tagit in i kungens slott.
104. Och när den nya solen, skön och klar
Kring nejden strålände, sig åter tände,
Sig väpnade på nytt det tappra par
Samt sköna krigerskan. Ett bud de sände
I staden in, som tidning till dem bar
I rättan tid, när Norandin anlände
Till stället för den vilda vapenlek,
Att se der splittras ask och bok och ek.

105. Och utan dröjsmål in i staden rida
De stora gatan fram till torget, der
De tappre riddarne på hvar sin sida
Invänta tecknet, förr'n till strid det bär.
I dag som kamppris segervinnarn bida
Ett präktigt svärd, som rikt infattadt är,
En prydlig klubba, och en häst, som kan
Till gåfva passa åt en sådan man.
106. Kung Norandin, som annat ej kan tänka,
Än att, som Gryf det första priset tog,
Han äfven främst i denna strid skall blänka
Och båda prisen så sig vinna nog,
Beslutat har, för att åt honom skänka
Allt hvad som höfs så tapper man med fog,
Att, utom rustningen, som pris utfästa
Svärd, klubba och en häst utaf de bästa.
107. Den rustning, hvilken nyss bort Gryf tillhöra,
Då han i striden alla öfvervann,
Hvaraf Martan sig lyckats herre göra,
Fast på affären han ej silke spann,
Den hade kungen hit nu låtit föra,
Och vid densamma fäste svärdet han;
Vid hästens sadel hängde klubban neder,
Att Gryf må vinna båda prisens heder.

108. Men denna afsigt snart ett hinder stängde:
I vägen härför stolta sköldmön gick,
Som, följd af Sansonett och Astolf, sprängde
Nyss in på platsen uti väpnadt skick.
När hon fick se den rustning som der hängde,
Hon kände den igen på ögonblick;
Ty hon den fordom egt, och högt den galler
För henne som de ting, man ypperst ställer;
109. Fast hon den från sig kastade på vägen,
Då den till hinders henne var, den dag
Hon, för att återfå sitt svärd, enträgen
Förföljt Brunell, värd galgen enligt lag.
Jag tror ej jag behöfver denna sägen
För er upprepa; därför tiger jag.
Det vare nog att jag er veta låter,
Hur här Marfisa fann sin rustning åter.
110. Och veta må ni ock, att, när hon bara
På säkra tecken känt den väl igen,
Hon aldrig läte den å nyo fara
För allt i verlden, hur förträffligt än.
Om hon skall så, om annorleds förfara,
Att få den, derpå hon ej tänker; men
Med utsträckt hand hon skyndar fram allenast
Och utan vidare den tager genast.

111. Men uti brådskan kom hon blott att taga
En del med sig, en del föll ned på sand.
Slikt tilltag månde kungen djupt misshaga,
Och med en blick han tände stridens brand;
Ty folket, som ej skymfen kan fördraga,
Till hämd strax rusar, svärd och spjut i hand.
Det tycks förgätit re'n, i hvilken knipa
Det för, att sig på riddare förgripa.
112. Mer godt ej barnet trifs på ängen grön
Bland röda, blå och gula blomsterkransar,
Ej mera gerna, strålande och skön,
Vid balmusikens toner tärnan dansar,
Än ibland gnäggningar och vapendön,
Omsusad utaf pilar och af lansar,
Der blodet strömmar och man döden ger,
Den öfvermåttan tappra mön sig ser.
113. Hon sporrar hästen fram och lansen faller
Och stormar in bland galna hopens led;
Den enes hals, den andres bröst det galler,
Och andra stöter hon med hästen ned.
Med svärdet se'n ett blodbad an hon ställer;
En tumlar *utan* hufvud der, *en* med
Ett krossadt; *en* med träffad höft föll döfvad,
En, höger eller venster arm beröfvad.

114. Men Astolf, Sansonett, de tappra två,
Som nyss med jungfrun vapnen kring sig spände,
Fast ej de kommit för att kämpa så,
Dock när de sett hur denna strid sig tände,
De genast fällde hjälmvisiren då
Och in med lansen käckt bland packet rände;
Och se'n med svärdet, hvilket skonlöst skär,
De sopa väg för sig än här, än der.
115. De andra riddarne från skilda länder,
Som hit till festen kommit, när de se
Hur vapnen här till raseri man vänder
Och väntad lek förbytt i sorg och ve
(Ty ej de veta hvad som vreden tänder
Hos detta folk, ej heller känna de
Att sådan skymf var kungen visad vorden) —
Med tvifvel, häpnad åse vilda morden.
116. En del af dessa gick på folkets sida,
Hvad snart de ångra fingo; andra gå
Emellan för att skilja dem som strida
Och gynna ingen af de parter två;
Mer visligt andra hålla still och bida
Att se hvad slut det vilda larm skall få.
Man Gryf och Aquilant bland dem ser vara,
Som skyndat fram att rustningen försvara.

117. När desse sågo kungens öga tändt
Af vredens eld, som tydligt nog sig tedde;
När skälet blifvit dem till fullo kändt,
Som sådan ryslig tvedrägt föranledde;
Och då det tycktes Gryf, att hvad som händt
Så *honom* skymf som Norandin beredde;
Så grepo lansarne de oförsagdt
Och fram de ljungade till hämd med makt.
118. Från andra sidan Astolf dessa möter
Och sporrar vildt framåt sin Rabikan;
Och kraftigt han den gyllne lansen sköter,
Som ned slog allt hvad i sin väg han fann.
Först Gryf han träffar och ur sadeln stöter
Till mark, mot Aquilant se'n rusar han;
Och knappt af skölden har han träffat randen,
Förr'n äfven han låg raklång uti sanden.
119. Mång tapper riddare och värd att prisa
För Sansonett ur sadeln flög också.
Snart börjar allt att torget ryggen visa,
Af harm och vrede kungen kan förgå.
Med båda sina rustningar Marfisa
Imellertid, och med de hjelmar två,
Då allt hon ser på flykten stadt, beger
Sig segrande nu hem till sitt kvarter.

120. Ej Sansonett och Astolf voro sena
Att henne följa och nå porten snart,
Ty ingen dristar vägen dem förmena,
Och der vid gallret hejda de sin fart.
Men Gryf och Aquilant stå qvar allena,
Helt gramse att *en* stöt så uppenbart
Dem fällt. Af blygsel sänka de sin panna
Och ha ej mod att inför kungen stanna.
121. Till häst de skyndsamt sätta sig igen
Och börja efter fienderna jaga.
Dem kungen följer brådt med sina män,
Att dö beredda eller hämd att taga.
»Ned med dem, ned!» — så hopen skrek, der den
På afstånd stod att se hvad sig tilldraga
Nu månd'. Till bron kom Gryf, då der fast fot
De trenne fattat och sig vändt med hot.
122. Han Astolf känt igen, så snart han kom
Dem när, ty samma tecken denne hade
Och samma häst och samma rustning, som
Han hade, då Orril han nederlade.
Att närmre granska han ej brytt sig om
På torget nyss; nu första blicken sade
Att det var Astolf. Se'n han helsat har,
Han honom sporde hvem hans sällskap var;

123. Och hvi med rustningen de så förforo
Och kränkte kungen föga samvetsgrant.
För dessa två, som i hans sällskap voro,
Gör Astolf reda enligt med hvad sant;
Om rustningen, som vållat denna oro,
Han hade, sad' han, föga sig bekant,
Men då Marfisa deras sällskap delat,
Likt Sansonett han henne bistå velat.
124. Då här tillsammans voro dessa två
I samspråk, Aquilant till stället lände,
Och Astolf strax han igenkände då,
Och vreden slocknade, som nyss sig tände.
Snart kom en mängd af kungens folk också,
Men lust att närma sig dock ingen kände;
Fastmera, då förhandlingen de se,
De stanna tyst att akt uppå dem ge.
125. En, som fick höra att Marfisa var
Bland dem, för tapperhet så hölj'd med ära,
Till kungen genast härom tidning bar:
Vill han ej nu se undergången nära
Och dödadt allt sitt hof, han vare snar
Att rädda det från döden och Megära:
Marfisa var det — det var säkert nog —
Som rustningen på torget dristigt tog.

126. När kungen höra får det namnet kända,
Så fruktadt öfver hela Österland,
Som kom så mångens hår att stå på ända,
Om hon befann sig ock på fjerran strand,
Han tror för visso att det så skall hända
Som denne sagdt, om råd ej finns för hand;
De sina därför, hvilkas vrede senast
I skräck förbytts, han återkallar genast.
127. Å andra sidan nu Oliviers söner
Och Englands hertig jemte Sansonett
Förmå Marfisa ändtligt genom böner
Att sluta denna strid på något sätt.
Till kungen hon, som aldrig fruktan röner,
Nu rider fram: »Jag vet ej med hvad rätt,
O herre, du som segerpris — hon säger —
En rustning gifver bort, som du ej eger.
128. »Min är den, och på vägen, hvilken går
Ifrån Armenien, jag en dag den lade,
Att följa lättare till fots på spår
En tjuf, som djupt mig förolämpat hade.
Och af mitt vapenmärke, som här står —
Om dig bekant — bekräftas hvad jag sade.»
Och på sitt harnessk lät hon honom se
En krona, klufven uti delar tre.

129. »Sant är att den — så kungen utlät sig —
Af en Armenisk köpman skänkt mig blifvit;
Och om du endast den begärt, jag dig,
Din eller ej, den genast hade gifvit;
Ty fastän Gryf den hade fått af mig,
Helt visst han ej så långt sitt anspråk drifvit,
Att han ej gerna gett sin skänk igen,
Så att jag kunnat dig förära den.
130. »Ej kräfves att du ljus i saken sprider
Med vapenmärket; nej, på intet vis.
Då du det sagt, det intet tvifvel lider:
Dig tror man mer än hvad för helst bevis.
Att din din rustning är, man ej bestrider
En tapperhet, förtjent af högsta pris.
Behåll den du! Ej mer vi tvista må;
Och Gryf en större lön af mig skall få.»
131. Gryf, hvilken rustningen låg mindre nära
Om hjertat, än att kungen nöjd få se,
Nu säger: »Bästa lön du kan förära
Åt mig, det är att mig din ynnest ge.»
Marfisa tänker: här mig tycks min ära
Fullt tillfredsställd; och vänligt hörs hon be
Att Gryf skall taga rustningen; men ändtligt
Hon den behöll, som dennes skänk egentligt.

132. Till staden åter uti endrägt rida
De nu, der festen hölls med dubbel glans.
Till ny tornering riddarne här skrida,
Der Sansonett vann pris och segrens krans,
Ty Astolf, bröderna och *hon*, som vida
Dem öfvergår, ej ville bryta lans;
Som vänner och kamrater ville alla,
Att priset skulle Sansonett tillfalla.
133. När åtta, tio dar i fest och fröjd
De dröjt hos Norandin, den ädle värden,
Steg länge närda åtrån till sin höjd
Att Gallien nå och der få pröfva svärden.
De togo afsked; och Marfisa, böjd
För samma väg, dem sällskap gör på färden.
Marfisa hade länge åtrå haft
Att mäta med dess riddare sin kraft
134. Och pröfva på, om deras bragder svara
Emot hvad stolta ryktet sagt om dem.
En annan satte Sansonett att vara
Uti sitt ställe i Jerusalem.
Nu dessa fem, en ädel, utvald skara —
Få verlden skådat lika med de fem —
Af konung Norandin sitt afsked togo
Och hän mot Tripolis, mot hafvet drogo.

135. Och här ett skepp de finna, som man har
Med varor fraktat att till Western bringa.
Af skeppspatronen, som från Luna var,
De plats för sig och hästarne betinga.
En molnfri himmel, rundtom blå och klar,
För flera dar dem lofvar faror inga;
Vid härligt väder alltså stack man ut,
Och vinden gynnsam fyllde hvarje klut.
136. Den ö, som helgats af gudinnan, buren
Af hafvets skum, dem först en hamn beskär,
Der luften skadar ej blott menskan, djuren,
Men fräter stål; och kort är lifvet der.
Ett träsk är skulden; och helt visst naturen
Har handlat grymt mot Famagosta här,
Att giftiga Costanza hit ha närmat,
Då eljest Cypern hon så huldt beskärmat.
137. De skarpa dunster, hvilka träsket sänder,
Tillåta skeppet ej att längre dröja.
För en nordost, som fyller seglen, vänder
Man sig till höger, att kring Cypern böja,
Och hinner Paphos, der de fagra stränder
Inbjuda seglarne att sig förnöja;
En går att handla varor, *en* att skåda
Det sköna land, der lust och kärlek råda.

138. En mil från hafvet, när åt land man drager,
Det sakta höjer sig i kullar blida,
Af myrt, citron och pomerans och lager
Med yppig grönska höljda på hvar sida.
Här saffran, timjan, ros och lilja fager
Från välluktrika landet rundtom sprida
En doft så ljuf, att man förnimma kan den
Långt ut på hafvet med hvar flägt från stranden.
139. En bäck, som höljer sina stränder båda
Med blommor, ser man silfverklar här strömma.
Väl månde här den hulda Venus råda,
Der hvarje ställe tycks om kärlek drömma;
Och ingenstäds i verlden får man skåda
Så sköna fruar, tärnor, och så ömma;
Hos alla, unga, gamla, kärleksglöden
Vid lif gudinnan håller, intill döden.
140. Här hörde de hvad de i Syrien sporde
Om skön Lucina och den varulf slem;
Och att i Nicosia nu hon gjorde
Sig färdig att till mannen vända hem.
Nu skeppskaptenen — som ej dröja borde,
Då allt var klart och vinden gynnar dem —
Lät lyfta ankar och mot vester vända
Sin stäf och snart har alla segel spända.

141. För en nordvestvind seglen svällde, redan
Det öppna hafvet åter skeppet nått;
Men då stack en sydvest der upp, som, medan
Än högt stod solen, blåste sakta blott,
Men växte till en storm mot qvällen sedan
Och vräkte hafvets vågor högt som slott,
Vid sådant blix och dunder, att af flamman
Tycks himlen stå i eld och störta samman.
142. Af molnen bredds en kolsvart slöja, som
Ej låter solen och ej stjerner skina.
Haf brusar under, himmel ofvanom,
Och rundtom höres vreda stormen hvina
Med regn och hagel, hvilket skurvis kom,
De arma sjömän piskande till pina:
Och natten, svartare för hvarje stund,
Sig bredde öfver hafvets vilda rund.
143. Sjomännen skynda att i verket sätta
Hvad deras mångberömda konst förmår:
En, för att pligt och ordning underlätta,
Med pipan signalerande der går;
En ställer flinkt nödankaren till rätta,
En refvar segel, *en* vid skotet står;
En surrar masten, *en* gör styret fast,
En rödjer däcket rent förutan rast.

144. Den vilda stormen växte mer och mer,
Och svart som afgrundsdjupet natten hängde.
Åt vida, öppna sjön, som icke ter
Så tvära vågor, skepparn höll och svängde
Alltjemt mot hafvet och mot vinden ner
Med skeppets stäf, att ej så hårdt det krängde;
Ej utan hopp att stormen, när det dagas,
Skall höra upp, åtminstone försvagas.
145. Ej upp han hör, men börjar värre tjuta,
När dag det blef, om dag kan kallas det,
Hvartill man blott af timmarne kan sluta,
Men som af ljuset ej sig röja lät.
Nu börjar skepparns hopp till fruktan luta,
Åt vindens makt han blindt sig öfverlät;
Med sänkta segel, aktern vänd mot vågen,
Han jagar öfver hafvet, mörk i hågen.
146. Om ödet dessa nu på hafvet mödar,
Det skonar ej till lands det folk, som stred
I Frankrike, der blodet ymnigt flödar
Bland Saraceners och Britanners led.
Rinaldo spränger skarorna och dödar
Allt i sin väg och kastar fanor ned.
Sin häst Bajard, som ofvanför jag sade,
Mot tappre Dardinell han sporrat hade.

147. När mot Rinaldo vapentecknet blänker,
 Som sonen af Almont begagna plär,
 En tapper krigare han honom tänker,
 Då han sig djerft i grefvens färger klär.
 En närmre anblick större visshet skänker,
 Ty utaf lik ett berg kring honom är.
 Bäst är, han ropade, att upp jag rifver
 Ett sådant ogräs, förr'n det större blifver.
148. Hvarthän Rinaldo låter springarn skena,
 Der flyr en hvar och knappt hans anblick tål;
 Ej Kristna mer än Morer voro sena
 Att gifva plats för det berömda stål.
 Rinaldo ibland alla ser allena
 Den arme Dardinell, som är hans mål.
 Han ropar: »Pojke! Visst din ofärd ämnat
 Den som i arf dig den der skölden lemnat.
149. »Hur du ditt rödt och hvitt förstår försvara,
 Jag nu vill pröfva, djerfs du mot mig stå;
 Ty om du ej mot mig det kan bevara,
 Mot Roland skall du mindre det förmå.»
 »Du snart skall se — så Dardinell hörs svara —
 Att, bär jag det, jag värnar det också,
 Och att min faders färger skola bringa
 Mig ära väl och pris, men faror inga.

150. »Fast jag är ung, tro dig ej kunna jaga
På flykten mig och ta min sköld så lätt.
Först med mitt lif du skall mitt vapen taga;
Dock hoppas jag Gud ger mig bättre rätt.
Men hur som helst, mig ingen skall anklaga,
Att jag vanslägtas från min höga ätt.»
Så sagdt, han svärdet högt i handen svänger
Och fram mot riddarn af Montalban spränger.
151. Förfäran blodet omkring hjertat brådt
På Afrikanarne till is förvände,
När nu de sågo hur mot deras drott
Med hotfullt raseri Rinaldo rände,
Liksom ett lejon, när det skåda fått
En tjur, som än ej älskogs brånad kände.
Det första hugget Saracenens var,
Men mot Mambrinos hjälm det fåfängt far.
152. Rinaldo log och sade: »Pröfvadt blifver
Det nu, om bättre träffa jag förstår.»
Han sporrar hästen, tygeln honom gifver,
Och med sitt svärd motståndaren han når,
Och i hans bröst med sådan kraft det drifver,
Att spetsen ut igenom ryggen går
Och själ och blod en utgång vid bereder;
Kall, liflös kroppen föll ur sadeln neder.

153. Som rosen dör med bleknad purpurhy,
Den plogen skar från moderliga grunden;
Som vallmon, dränkt af himlens våta sky,
Sin tyngda hjessa sänker uti lunden:
Så Dardinell, ifrån hvars kind ses fly
All färg, från lifvet skildes strax på stunden;
Från lifvet skildes, och med honom ock
Allt mod, all djerfhet från hans krigarflock.
154. Liksom en vattenmassa, innesluten
Af mensklig konst och uppdämd, stilla stod;
Men plötsligt se'n, när dammen blifvit bruten,
Vildt forsar fram och breder ut sin flod:
Så Afrikanarne till den minuten
Sig höllo, livvåde af furstens mod;
Nu fly de, skingrade åt sidor alla,
Se'n död de honom sett ur sadeln falla.
155. Allt som vill fly, Rinaldo låter gå,
Och jagar endast der han motstånd finner.
Ariodant kan ingen emotstå,
I dag Rinaldo nära upp han hinner.
Zerbin och Lionett allt nederslå,
En hvar af dem af lika stridslust brinner.
Carl gör sin pligt, Olivier gör sin,
Och Guido, Olger, Salomon, Turpin.

156. I dag för Morerna är föga dager,
Att hem till Libyen vänder ens en karl.
Men Spaniens konung sitt beslut nu tager
Och viker visligt med hvad han har kvar.
Han med förlust sig klokt ur spelet drager,
Förr'n penningar och rock han tappat har,
Och tror sig hellre *något* rädda böra,
Än stanna kvar och alltihop förstöra.
157. Till lägret skyndar han, förr'n det blir värre,
Som inom graf och vallar sig befann;
Med Stordilan, med Andalusiens herre,
Med Portugisaren aftroppar han.
Han Berberfursten bedja lät — om färre,
Om fler han har — sig rädda bäst han kan;
Blott han sig sjelf och platsen kan bevara
I dag, ej ringa skall uträttadt vara.
158. Hos denne konung re'n allt mod försvunnit,
Biserta hoppas han ej mer få se,
Ty aldrig än han hade lyckan funnit
Ett sådant bistert, vidrigt anlet te.
Glad att Marsil ett säkert skydd har hunnit
I lägret åt en del af hären ge,
Han börjar sina fanor draga åter
Ur striden och till aftåg blåsa låter.

159. Men spridda folket lyder tecken inga,
På trumma och trumpet ej akt det har.
I floden drunknade en del ej ringa,
Så stor förskräckelsen och villan var.
Kung Agramant vill dem i ordning bringa
Och med Sobrin än hit, än dit han far,
Och många höfdingar sitt bästa göra,
Att hären åter inom lägret föra.
160. Men konungen, Sobrin, de andra alla
Förgäfves slösa böner, hot; man kan
Ej ens en tredjedel tillbaka kalla
Till fanorna, som fåfängt föra an.
Två hafva flyktat eller hunnit falla
För en som öfrig är, och hel ej han;
Än bak, än framtill voro såren gifna,
Och alla voro trötta och upprifna.
161. Och under skräck och ångest så de jagas
Till lägerportarna; men äfven här
De kunnat lätt på säkerhet bedragas,
Så välbefästadt och försedt det är
(Ty Carl förstod, att lyckan måste tagas
Vid håret, när hon kommit väl så när),
Om icke natten med sitt mörker tvingat
Att bryta af och ro åt allting bringat.

162. Kanhända Skaparn skyndat på dess fart,
Af ömkan öfver dessa mordena alla.
Kring vida slätten strömmar blodet, hvart
Man ser, och vägarne som floder svalla.
Till åttatiotusen räknad vardt
Den mängd, som måst i dag för svärdet falla.
Ur sina hålor ulfvar, stigmän ströfva
Om natten ut, att sluka eller röfva.
163. Carl inom staden mer ej återvänder,
Men utanför sig lägrar med sin tropp,
Insluter fiendernas tält och tänder
En mängd af eldar under nattens lopp.
All möda hedningen i hast använder
Att gräfva grafvar, kasta vallar opp,
Går kring och låter vakterna fördela
Och tar ej vapnen af på natten hela.
164. Bland Morerhär'n, som fruktan djupt beklämmer,
Der inom lägret den är innelyckt,
Det hela natten är en ångst och jämmer
Och suckan svår, men tyst och undertryckt.
En öfver döda vänner, fränder stämmer
Sin klagan upp; af egen nöd betryckt,
En annan, qvald och sårad, höres qvida;
Men störst är ångsten för den nöd de *bida*.

165. Två Morer bland de andra här man fann,
Från Ptolemais, af ringa härkomst bara;
Men som ett mönster utaf kärlek sann
Jag deras ädla bragd vill uppenbara.
Medor och Cloridan dem nämnde man;
Och båda, så i mulna dar som klara,
Vid Dardinell osviklig kärlek band;
Och nu de honom följt till Galliens strand.
166. Sitt hela lif på jagt begifven blott,
Starkt bygd var Cloridan och vig i leder.
Medor, i ålderns blomma, hade fått
En kind så mjell, der rosens färg sig breder.
Bland alla, som till denna kampen gått,
Så huldt ett anlete var ej att se der;
Med svarta ögon och guldlockigt hår,
En engel tycktes han från himlens vår.
167. Med många andra, för att anfall hindra,
På vallen detta par på vakt nu låg,
Då upp mot stjernorna, som dunkelt tindra,
Med sömnförtyngda ögon midnatt såg.
Medor, hvars smärta ingenting kan lindra,
I allt sitt tal sin herre kom ihåg,
Kung Dardinell, och klagade att hjälten
Låg obegravven och förblödd på fälten.

168. »O Cloridan! — så till sin vän han säger —
Jag kan ej tolka hur jag lider af
Att kungen ligger der på blodigt läger
Och, rof för korp och varg, ej får en graf.
När jag hans stora huldhet öfverväger,
Mig tycks att, om jag till hans ära gaf
Mitt lif, jag dock ej återgälda kunde
Det myckna goda, han mig städs förunde.
169. »Att han ej obegravven ligga må,
Jag vill, att honom söka, gå dit neder.
Kanhända Gud tillåter mig att nå
Till stället, osedd, genom kejsarns leder.
Dröj qvar här du; beslöts i himlen så,
Att jag skall dö, så värna du min heder;
Ty om ej lyckan vill mig framgång ge,
Skall verlden dock min goda mening se.»
170. Förvånad, att hos pilten djerfhet var
Så stor och trohet mot den han begråter,
Försöker Cloridan — ty kär han har
Den unge — att hans afsigt ändra åter.
Men fåfängt allt; en sådan smärta tar
Ej tröst emot och ej sig mildra låter.
Medor beslutat har att dö, om han
Sin konung ej en graf bereda kan.

171. Då från sin plan han ej kan honom draga
 Så säger Cloridan: »Jag med dig går.
 I ädel bragd jag också del vill taga,
 En död med ära jag ock eftertrår.
 Hvad kan väl mer i världen mig behaga,
 Om utan dig jag lemnas, min Medor?
 Det bättre är i vapen dö med dig,
 Än se'n af sorg att du beröfvats mig.»
172. Så ge de sig i väg helt oförskräckt,
 Se'n de åt andra öfverlåtitt vakten.
 De lemna graf och vall och nalkas käckt
 De kristna, sorglöst lägrade i trakten,
 Allt är i sömn och hvarje eld är släckt,
 Ty föga frukta de för hednamakten.
 Af vin och sömn berusade nu mer,
 Bland tross och vapen ha de sjunkit ner.
173. Sig hejdar Cloridan och säger nu:
 »Se detta folk, som drap vår kung i striden!
 — Tillfället bör man aldrig släppa ju —
 Säg, skall, Medor, jag lemna det med friden?
 Håll ögon blott och öron vakna du,
 Att ej vi öfverraskas under tiden;
 Jag lofvar att bland fiendernas led
 Med svärdet hugga dig en väg, en bred.»

174. Så sagdt, så gjordt, han dristigt stegen vände
Dit, der Alpheus uti sömnen låg,
Den se'n ett år vid kejsarns hof man kände
Som magus, läkare och astrolog.
Men nu hans konst till föga fromma lände,
Fastmer af den han sig bedragen såg.
Den honom sagt, att i sin ålders höst
Han skulle dö vid troгна makans bröst;

175. Och nu har Moren skyndat mellertid
Att med sitt svärd hans strupe genomstinga.
Han fyra andra dödar tätt bredvid,
Som ej ha tid ett ord ens fram att bringa.
Turpin ej namnen sagt; och efter tid
Så lång man eger af dem minnen inga.
Se'n Palidon af Moncalier också
Han slog, som sof emellan hästar två.

176. Se'n kom han dit, der arme Grillo luta
Sitt tyngda hufvud sågs mot sin kantin.
Han hade tömt den och sig trott få njuta
En rolig sömn och låg med sorglös min.
Då högg hans hufvud Moren af, och spruta
Ur samma sprund ses både blod och vin.
Han mera än en kanna har i magen;
Han drömde att han drack, då han blef slagen.

177. Snart Conrad, Andropon han döden bringat,
En Tysk till börd och *en* af Grekisk stam,
Som in på sena natten lustigt klingat
Med bägarne vid tärningspel och glam.
Väl dem, om blott sin sömnlust de betvingat,
Tills solen öfver Indus lågat fram.
Men ödets allmakt toge ju en ända,
Om menskan såg förut hvad som skall hända.
178. Som svultet lejon, hvilket hungern drifver,
I fulla stallet rasar och med klor
Och tänder dödar, sargar, sönderrifver
Den arma hjord, bland hvilken in det for:
Så Moren döden nu åt folket gifver
I sömnen här och gör manspillan stor.
Medor ej heller rasta lät sin klinga,
Men han försmår att lägre folk ombringa.
179. Han kommit dit, der hos sin sköna varma
I sömn låg hertigen utaf Labrett.
Så ömt och fast hvarandra de omarma,
Att ej ens luften kunde mellan trädt.
Medor högg hufvudet utaf de arma;
Dock, ljufva lott, att dö på sådant sätt!
Jag tror att, som sig kropparne omslingat,
Förenata deras själar upp sig svingat.

180. Malind och Ardalik har döden gifvit
Han se'n, dem fadern, Flanderns grefve, sändt.
Just nyss till riddare de slagna blifvit
Af Carl, som liljorna dem tillerkänt;
Ty deras mod i dag han varseblifvit,
Med röda klingor de ur striden vändt.
Han gods i Friesland lofvat har de tu,
Och skulle gett; Medor det hindrat nu.
181. Re'n de försåtligt grymma svärd sig närma
De tält, som paladinerna förlagt
Rundt omkring kejsarns, der, att honom skärma,
En hvar uti sin ordning håller vakt.
Då ställa in sitt slagttande och fjerma
De båda Morer sig från denna trakt
Omöjligt synes dem att bland en skara,
Så stor, ej någon skulle vaken vara.
182. Af byte bjöds dem här en riklig gård;
Men vinning nog, om de sin bortgång dölja!
Der vägen säkrast tycks, sin återfärd
Gör Cloridan, och vännen skyndar följa.
De fältet nå, der ibland bågar, svärd
Och sköldar, lansar, i en blodig mölja
Ses ligga kung, vasall och fattig, rik,
Och hästar blandade med menskolik.

183. Den mängd af kroppar i en hisklig röra,
Hvarmed det vida fältet var betäckt,
Lätt hade kunnat deras uppsåt göra
Om intet, ända till dess dagen bräckt,
Om ej Medor förmått att Luna röra,
Att hon sitt silfverhorn ur molnet sträckt.
Medor mot himlen höjde fromt sitt öga
Till Luna opp och bad så till den höga:
184. »O helga guddom, som af fädrens ätt
Var tregestaltad nämnd på goda grunder,
Som ter din skönhet på flerfaldigt sätt
För himmel, jord och verlden derinunder,
Och som i skogarne, på foten lätt,
Med jagt förföljer vilddjur och vidunder!
Bland denna mängd min konung visa mig:
Han städse uti lifvet dyrkat dig!»
185. Vid denna bön sitt anlet Luna ter —
Om slump det var, om bönen rörde henne —
Så skön som då, när till Endymion ner
Hon sänkte sig att lyckliggöra denne.
Vid detta ljus Paris man tydligt ser
Och fält och höjder och de läger tvenne;
Till höger fjerran kan man varsebli
Montmartre, och till venster Montleri.

186. Men klarast skenet kring det ställe blänkte,
Der sonen af Almont bland liken låg.
Medor lopp fram och öfver honom sänkte
Sig ned; den röda, hvita sköld han såg.
Hans anlet han med sina tårar dränkte,
Som från hans ögon strömma våg på våg.
Så sorgligt ljuft han hörs sin klagan höja,
Att vinden för att lyssna kunnat dröja.
187. Men rösten låg och knappast hörbar var:
Ej att han räds, att man skall honom höra,
För det att tanke på sitt lif han har
(Han hatar det och skulle gerna göra
Dess tyngd sig qvitt); han endast fruktan bar
Att hindrad bli sitt fromma värf utföra.
På sina skuldror lyfte nu de två
Sin konung upp och delte bördan så.
188. De skynda på sin gång allt hvad de hinna,
Af bördan tyngda, som är dem så kär.
Och re'n kom ljusets herre, som försvinna
Lät jordens skuggor, himlens stjernehär,
Då furst Zerbin, som aldrig låter finna
Sig sömnig, när en bragd hans arm begär,
Som jagat Morer hela natten om,
I gryningen till lägret återkom.

189. Han följdes af en liten ryttarskara,
Som varnade på afstånd dessa två.
Att skynda ditåt voro alla snara,
I hopp att byte och att vinning få.
»Att bördan lemna, torde bäst nu vara,
Och endast våra fötter lita på —
Så sade Cloridan — det dårskap är
Att för en död två lif uppoffra här.»
190. Och bördan så han af sin skuldra kastar,
I tanke att detsamma gör Medor.
Men *han* med tyngden ensam sig belastar,
Ty större kärlek i hans hjerta slår.
Den andre skyndsamt bort på flykten hastar,
I tro att vännen följer i hans spår.
Om han blott vetat att han efter blifvit,
Sitt lif han hellre tusen gånger gifvit.
191. Men ryttarskaran, som sig föresatt
Att döda eller lefvande dem taga,
Nu spred sig rundtom hit och dit, för att
All möjlig utväg rymmarne betaga.
Re'n har dem snart anförarn hunnit fatt,
Som ses mer häftig än de andra jaga;
Ty då han ser dem så förskräckta, är
Han viss de kommit från fiendtlig här.

192. Der fanns en gammal skog på denna tid,
Der dunkla träd och busksnår hop sig tvinga;
Der vilda djuren ströfvade i frid
På stigar, som sig labyrintiskt slinga.
Den hoppas nu de två skall bli dem blid
Och under sina grenar skydd dem bringa.
Men den som finner nöje i min sång,
Må höra vidare en annan gång.

Nittonde Sången.

1. **A**f hvem han älskad är, kan ingen veta,
Så länge högt på lyckans hjul han är;
Ty alla då, kantänka, vänner heta,
Och falsk som sann då trohetsmasken bär.
Men ändrar lyckan sig, han slipper leta:
Då vänder ryggen smickrarenas här;
Den hjertligt älskar, trotsar alla öden
Och älskar än sin herre efter döden.
2. Om, liksom dragen, hjertat synligt var,
Den stor vid hofvet är och öfver andra,
Och den som ringa gunst hos herren har,
Då ofta bytte öde med hvarandra.
Den ringe blefve snart en uppsatt karl,
Den höge finge till de lägsta vandra. —
Men till Medor, den trogna hjertat bjöd
Sin kung att älska uti lif och död!

3. Der stigarne som mest sig slingra, söker
Den arme rädda sig så godt han kan;
Men fåfängt är allt hvad han gör, försöker:
I tunga bördan han ett hinder fann.
Han känner trakten ej, hvad vådan öker,
Bland törnet villas, snärjer in sig han.
Den andre, som från skuldran bördan kastat,
Långt före honom re'n i trygghet hastat.
4. Re'n Cloridan har hunnit utom fara,
Re'n larmet bakom honom tystnat har;
Men när han ej Medor ser med sig vara,
Han tycker sig sitt hjerta lemnat kvar.
»Ack, — sade han — hur kunde jag förfara
Så tanklöst? Ack, från mitt förstånd jag var,
Som utan dig, Medor, mig hit begifvit,
Och vet ej när och hvar du lemnad blifvit.»
5. Så sagdt, att skynda han ej underlåter
Ånyo in bland skogens vilda snår;
Den väg, han kommit, ilar nu han åter
Tillbaks och går sin egen död på spår.
Snart rop och hästramp sig förnimma låter,
Och fiendernas hot hans öra når.
Han hör Medor, i nöd ser honom bringad,
Till fots, allen, af ryttare omringad.

6. Zerbin i följe har väl hundra man,
Att honom fånga tätt inpå de svärma;
Och hit och dit sig snor och vänder han
Och söker emot mängden att sig skärma
Bak alm och ek och bok, så godt han kan;
Men aldrig vill han sig från liket fjerma.
Han trött till slut det ned i gräset lagt,
Men irrar kring det städs, en trogen vakt.
7. Björninnan så, när hon anfallen blifver
Af jägarn i sitt ide, ofta stod
Utöfver ungarne i tveksam ifver
Och gnislade af ångst och vredesmod.
Medfödda raseriet henne drifver
Att sträcka klorna, läska sig med blod;
Af kärlek hejdas hon, den blick hon slungar
I vrede, söker än de kära ungar.
8. Ej Cloridan vet hur sin vän bispringa,
I döden vill han följa honom dock.
Men ej sitt lif han vill till offer bringa,
Förr'n flera han än en ombringat ock.
Sin bästa pil han lät från bågen springa,
Der dold han stod, mot fiendernas flock,
Så att, i hjernan genomborrad vorden,
En Skotte genast liflös föll till jorden.

9. Strax alla vände sig, när detta hände,
Ditåt, der pilen kom ifrån, då re'n
En annan Moren från sin båge sände,
Som vid den första fällde ännu en;
Ty medan denne brådt sig rundtom vände
Och skrek och sporde hvem som sköt, så hven
Den skarpa pil'n, hans strupe genomträngde,
Skar ordet af och väg för andan stängde.
10. Men nu Zerbin, anförarn, ej förmår
Sig styra längre; detta gick för vida.
I vredesmod han rusar mot Medor
Och hotfullt ropar: »Härför *du* skall lida.»
Han honom fattar i det gyllne hår
Och rycker honom våldsamt till sin sida.
Men då det sköna anlet han får se,
Af ömkan rörd, han kan ej slaget ge.
11. Nu ynglingen till böner vände sig:
»O herre, vid din gud jag ber — han säger —
Var ej så grym, att du förvägrar mig
Att ge min konungs lik ett hviloläger.
Ej annan miskund jag begär af dig,
Och tro ej lifvet för mig värde eger.
Så mycket blott af lifvet jag begär,
Att jag en graf kan ge min herre kär.

12. »Men vill, likt Thebes Kreon, kall som is
Och grym, du fåglarne och djuren mäta,
Så lemna mina lemmar dem till spis,
Men ge min kung en graf — jag ber blott detta.»
Så bad Medor på ömt, bevekligt vis,
Med ord som kunnat hälleberg försätta;
Och re'n Zerbin så röra han förmått,
Att kärlek han och ömkan kände blott.
13. Imellertid, med föga aktning för
Sin herre, en bland ryttarskarans leder,
En rå och känslolös, sin lans nu kör
I bröstet på den unge, der han beder.
Det grymma dåd Zerbin förtörnad gör,
Helst som för stöten strax till marken neder
Den arme yngling blek och maktlös föll,
Så att för död han genast honom höll.
14. På samma gång han sorg och vrede kände
Och ropte: »Hämnas skall ett sådant brott.»
Och i förbittradt vredesmod han rände
Mot den, som grymma gerningen begått.
Men på sin säkerhet betänkt, då vände
Den andre ryggen strax och flydde brådt.
När Cloridan ser fallen vän så trogen,
Till öppen kamp han rusar fram ur skogen.

15. Han kastar bågen bort och svärdet drar
Och det i raseri bland hopen svänger,
Mer för att dö, än att han tanke har
Att få den hämd, hvartill hans vrede tränger.
Rundt af hans blod rödfärgad sanden var
Och dödens natt re'n för hans ögon hänger;
Och då han känner, han förmår ej mer,
Vid sidan af Medor han dignar ner.
16. I ledarns spår, af vreden jagad vorden,
Bort skynda Skottarne bland skogens snår,
De tvenne Morer lemnande på jorden,
En död, den andre knappt vid lif. Medor
Låg länge qvar och uti forsar for den
Blodröda strömmen ur så djupt ett sår,
Att på hans lif visst slut det hade blifvit,
Om ej der kommit en som bistånd gifvit.
17. Af slump en mö sig närmar till de tvenne,
Som i en ringa herdedrägt sig ter,
Men, till gestalten skön, med kungligt änne,
Ett väsen, ädelt, högt, tillkännager.
Det är så länge se'n jag talt om henne,
Att knappt ni torde minnas henne mer:
Angelika här kom i skogen gröna,
Stor-Chanens dotter af Catay, den sköna.

18. Allt se'n hon lyckats ringen återfå,
Som i sin hand Brunell förstått att spela,
Hos henne växte öfvermodet så,
Att hon förakta tycktes verlden hela.
Hon färdas ensam; hon försmått också
Att med den mest berömde sällskap dela.
Att Roland, Sakripant hon namn bestått
Af älskare, det harmar henne blott.
19. Men framför allt hon ångrade den villa,
Att en gång hon Rinaldo gunstig var;
Hon trott sig all sin värdighet förspilla,
Då sina ögon sänkt så lågt hon har.
En sådan stolthet kan ej Amor gilla,
Slikt öfvermod han längre ej fördrar;
Han vid Medor sig ställer, klipsk i hågen,
Och väntar henne in med pil'n på bågen.
20. Så snart Angelika med såradt bröst
Den unge såg här ligga, döden nära,
Mer för sin fallne konung utan tröst,
Än för de qval som honom sjelf förtära,
En sällsam känsla höra lät sin röst
I hennes barm, som hon ej känt besvära
Sig förr, som vekt det hårda hjertat gör;
Än mer, då hon hans olycksöde hör.

21. Den läkekonst hon sig till minnes drar,
Som förr i Indien hon idka lärde,
Der denna konst ej ringa ansedd var,
Men ädel, prisvärd hölls och högt i värde,
Och som beständigt gick i arf från far
Till son, fast ej ur böcker man den närde.
För mogen ålder vill med örters saft
Hon återskänka honom lif och kraft.
22. Hon kom ihåg att nyss bland gräset låga
Hon under vägen kom en ört att se,
En kraftig ört, som hade den förmåga
— Om det var diptam eller panacée —
Att stilla blodet, hämma hvarje plåga
Utaf ett sår och smärtan lindring ge.
Hon snart den finner, plockar den och ilar
Tillbaka dit, der sårad yngling hvilar.
23. På vägen mötte då en herde henne,
Som genom skogen kom till häst och som
En qviga sökte, som i dagar tvenne
Han saknat, se'n från hjorden hon förkom.
Den tog hon med sig till Medor, der denne
Med blodet miste kraften småningom;
Han dermed färgat marken re'n så röd,
Att föga fattas att han snart är död.

24. Från hästen steg Angelika nu ned,
Och herden äfven. Sedan, som de bruka,
Hon mellan stenar örten stötte, vred
Se'n ur dess saft med sina fingrar mjuka.
Hon deraf göt i såret, in hon gned
Hans bröst och lif och alla ställen sjuka;
Och sådan verkan var af denna saft,
Att blodet stillas, han får åter kraft.
25. Fast denna nyss så syntes honom svika,
Han nu förmår bestiga herdens häst.
Men ej Medor vill ifrån stället vika,
Förr'n han sin herre gett en graf; dernäst
Åt Cloridan han gifver en tillika.
Han se'n att tärnan följa finner bäst;
Och hon till fromme herdens koja drar,
Der af medlidande hon dröjer kvar.
26. Och ej förrän hans helsa återvände,
Hon resa vill; så dyr var henne han.
Så växte det medlidande, hon kände,
Då först den unge hon på marken fann.
Hans huldhet och hans skönhet sedan tände
En eld, som lönligt i dess hjerta brann,
Som lönligt brann i hjertat, tills densamma
Slog ut till sist i kärleks fulla flamma.

27. Beqväm och nätt var herdens koja, der
Den låg bland kullar undangömd i lunden;
Der bodde han med barn och maka kär,
Och nyss han hade byggt den ny från grunden.
Snart från sitt sår Medor tillfrisknar här,
Och därför var han jungfruns vård förbunden;
Men inom mindre tid ett större sår
Den sköna i sitt hjerta känna får.
28. Ett större sår, ett djupare hon kände
I hjertat af en pil osynlig, som
Från sköna ögon, gyllne lockar sände
Bevingad bågskytt. Elden småningom
Allt mera ökades, allt mera brände,
Och annans onda mer hon sköter om,
Än eget; ett blott åtrår hon med ifver:
Att läka den som henne plågor gifver.
29. Alltmer förvärras, vidgas hennes sår,
Ju mer hans läkes och ihop sig drager.
Medor blir frisk, men hon i feber går,
Än het, än kall, och tynar och aftager.
Från dag till dag hans skönhet blommor får;
Den arma trånar bort, liksom ett lager
Af snö, som ibland klyftor qvar sig dröjt,
Plär smälta bort när solens blick det röjt.

30. Så framt hon ej af längtan vill förgå,
Här krävas botemedel, icke tröga.
Att vänta tills han henne bjuder på
Hvad hon begär, det ser hon lönar föga.
Hon spränger blygsamhetens band alltså,
Och djerf blir tungan liksom hennes öga;
Och för det qual om bot hon honom ber,
Som han, kanhända omedvetet, ger.
31. O grefve Roland, o Cirkassiens drott!
O sägen mig hvad gagn ert mod bereder?
Er trogna tjänst, hvad lön har den väl fått?
Ert hjelterykte, hvad fick det för heder?
En ynnest visen mig, en enda blott,
Ny eller gammal, som hon skänkte eder
Till vedergällning och till lön och tack
För alla edra mödor, o! och ack!
32. O lefde nu du upp att se och känna,
Kung Agrikan, hur det dig grämde då,
Att genom hårda, grymma afslag denna
Dig städse köld och afsky visat så!
O Ferragu, I alla, dem min penna
Förtiger, I som fåfängt ut fått stå
Så månget prof, hur blef det er i hågen,
Om henne nu i dennes famn I sågen?

33. Angelika tillät Medor att bryta
Den första rosen, än en orörd skatt;
Ty ingen kunde af den lyckan skryta,
Att ha sin fot i denna lustgård satt.
Att allt i ärbarhet må ske, de byta
Högtidligt löften först och fira gladt
Sitt bröllop under hägn af blinde guden,
Och herdens maka tärna var åt bruden.
34. Så festligt som i låga hyddan här
Sig göra lät, man firar det med gamman.
Och mera än en månad dröjde der
De sälla två i ostörd lycka samman.
Angelika blott såg sin hjertans kär
Och aldrig mättad nog blef kärleksflamman;
Hon hängde vid hans hals i ständig fröjd,
Och kunde dock ej bli på honom nöjd.
35. Var inne hon och gick hon ut, vid handen
Hon dag och natt har städs sin sköne vän;
Hvar qväll och morgon än de gå på stranden
Förnöjda kring, på gröna ängen än.
En grotta ger dem skygd mot middagsbranden,
Ej mindre angenäm och sval än den,
Som Dido och Æneas, när för mulen
Störtstur de flydde, gaf en fröjd förstulen.

36. Hvarhelst, der bäckens spegel ligger renast,
Der källan porlar, hon ett träd ser stå,
Der är med nål och knif till hands hon genast,
Och vid hvar sten som jernet biter på.
På tusen ställen ej utom allenast,
Men inom kojan på hvar vägg också
De tvenne namn, Angelika, Medor,
Mångfaldigt bundna hop, man läsa får.
37. Men när hon ändtligt tyckte att hon här
Sig mer än nog fördröjt, hon börjar tänka
På färden åter till Catay, och der
Hon vill Medor sin sköna krona skänka.
Hon på sin arm en ring, en gyllne, bär,
Som ses af rika ädelstenar blänka;
En kärleksskänk den utaf Roland var,
Och redan länge hon den burit har.
38. Af féu Morgana fick den Ziliant,
När i dess sjöslott han sig fången kände;
Och han, när till sin fader Monodant
Han genom Rolands bistånd återvände,
Den gaf åt Roland; och den gyllne pant
Förälskad denne omkring armen spände,
För att den ge sin herrskarinna, som
Han tillber så, den nu jag talar om.

39. Af kärlek ej till paladinen, men
För höga värdet hon vet ringen ega,
Angelika så dyrbar aktar den,
Att knappast någon skatt den kan uppväga.
På tårars ö hon den bevarat än
— På hvilket sätt, det kan jag er ej säga —,
Der man så ogästvänlig varit, att
För hafsvindret ut man henne satt.
40. Då nu ej annat här till hands hon har
Att i belöning ge de goda tvenne,
Som, alltse'n hon till hyddan kommen var,
Med sådan trohet hade tjenat henne,
Hon af sin arm den sköna ringen drar
Och som ett vänligt minne ger dem denne.
Se'n vände båda åt det berg sin stråt,
Som skiljer Frankrike och Spanien åt.
41. De i Valencia eller Barcelona
Ha tänkt en dag att dröja eller två,
I hopp att plats på något skepp få låna,
Som till Levanten ämnar sig att gå.
De hafvet skåda nedanför Girona,
När utför bergets rygg de hunnit nå.
Vid hafvets strand till venster fram de draga
Och vägen så till Barcelona taga.

42. Men förr'n till staden fram de hunnit, här
De se en galning sig på stranden sträcka;
Likt svinet, hölj'd af smuts och slam han är,
Som ses hans anlet, bröst och rygg betäcka.
Han rusar upp mot dem, som hunden plär
Brådt rusa fram att främlingen förskräcka;
Han mycken ångst och omak gör de tu. —
Men om Marfisa vill jag tala nu.
43. Jag om Marfisa, Astolf vill förtälja,
Och Gryf och Aquilant och dessa fler',
Dem vilda hafvet hotade att svälja,
För hvilkas ögon blott sig döden ter.
Allt värre börjar stormen att dem qvälja
Och vågens vrede växer mer och mer;
I trenne dagar har han rasat lika
Och tycks ej alls benägen än att vika.
44. Kastell och öfverdäck, likt sköra rutan,
Af storm och vågor söndersplitrats re'n;
Och lemnas ännu något helt, det utan
Pardon huggs ned och vräks i hafvet se'n.
En står med lutad panna i kajutan
Och letar, vid en liten lyktas sken,
På kortet vägen genom salta skummet;
En står med facklan i det nedre rummet.

45. En ses i aktern, en i fören stå
Framför sitt sandur, dit han sig begifver
Hvar halftimme att taga reda på
Hur långt man gått och åt hvad håll man drifver.
Med hvar sitt kort se'n alla midskepps gå,
Och här sin mening nu tillkännagifver
En hvar, der skeppskaptenen uti faran
Till råd kring sig församlat hela skaran.
46. En säger: »Vi, så vidt jag rätt förstått,
Limissos' sandbank här framför oss ega.»
»Nej, Tripolis, der skepp så ofta gått
I grund bland refven» — hörs en annan säga.
En tredje se'n: »Vi Satalia nått,
För hvilket sjömän så förskräckas pläga.»
En hvar sin mening så tillkännager,
Men samma fruktan trycker alla ner.
47. Allt värre rasar stormen tredje dagen,
Allt värre brusar vågen, vild och vred;
Fockmasten af den förre bort blef tagen,
Och vågen styret tog och styrman med.
Dens bröst af stål och marmor var, som slagen
Ej blef af skräck i dag och ångest led:
Marfisa, förr så fast ehvad som hände,
Ej kunde neka att hon bäfvan kände.

48. Till Sinai lofvar man med pilgrimstaf
Att gå, till Cypern, Rom att ställa färden,
Till Tines' jungfru, till den helga graf,
Och till hvad helig ort som finns i verlden.
Än högt mot skyn, än djupt i vredgadt haf
Farkosten slungas och förbråkad är den.
Kaptenen, för att bugt med skeppet få,
Lät aktermasten öfver bord nu gå.
49. Från sidor, för'n och aktern kistor, balar
Och hvad som tynger han åt hafvet gaf;
Man tömmer rum och hytter och betalar
En riklig skatt åt snåla djupets graf.
En del här pumpar vatten ut, som sqvalar
I skeppet in, och öser haf i haf;
Kölrummet andra sysselsättning gifver,
Der plankan ifrån plankan svallet rifver.
50. I fyra dagar mödan, ångsten räckte,
Snart alla medel uttömts re'n, och snart
Fick hafvet segern och sitt rof betäckte,
Så framt ej stormen hejdade sin fart.
Men hopp om bättre väder ändtligt väckte
Sankt Hermus' väna ljus, som tändes klart;
I fören på en stång det slog sig neder,
Ty rår och master voro ej att se der.

51. Så snart de sett det sköna ljus sig tända,
På knä sig böjde alla sjömän ned;
Med våta ögon, bruten röst de sända
En bön till Gud om lugn på våg och fred.
Den grymma vind, som städse rasat ända
Tills nu, omsider syntes mindre vred:
Nordvestanstormen ändtligt vika gifver,
Blott Libyens vind på hafvet herre blifver.
52. Och sådan styrka snart han vinner der
Och blåser så ur svarta munnen vida,
Så våldsam ock den starka strömmen är,
Då brådt föll undan hafvets svall, det strida,
Att skeppet snabbare framåt han bär,
Än falcken ses igenom luften glida.
Sjömännen frukta att han skall dem jaga
Till verldens gräns, om ej i djupet draga.
53. Hämmtygder lät kaptenen sänka då
Från aktern (ty än råd ej honom felar)
Och släpper kabeltåget ut, och så
Han minskar farten med två tredjedelar.
Det medlet — och dens bistånd mer ändå,
Som tändt det väna ljus, i fören spelar —
Höll skeppet opp, som eljest gått i qvaf,
Att tryggt det plöjde nu det höga haf.

54. Man in i viken vid Lajazzo far
Emot en stad, på Syriens kust belägen;
De båda torn — så nära landet var —
Man ser, som spärra in åt hamnen vägen.
När skeppskaptenen såg hvarthän det bar,
Då skiftade han färg och vardt förlägen;
Ty in i hamnen han ej löpa vill,
Och fly han kunde ej, ej ligga still.
55. Ej hålla sjön han kan, ej fly, ty rår
Och master gått, hans sista stöd var fallet;
Och plank och bjelkar buro djupa sår,
Uppfrätta, splittrade af vreda svallet.
Går han i hamn, mot säker död han går,
Mot evig fångenskap i bästa fallet;
Ty en och hvar blir fången eller död,
Som går dit in af misstag eller nöd.
56. Och tvekan sjelf kan bringa fara, om
Man löper ut från staden undertiden
Med krigsskepp; att hans eget fånga, som
För sjön ej dugde, mindre då för striden.
När så kaptenen till beslut ej kom,
Då sporde honom Astolf, hvi han tiden
Förhalar så, hvad tvekan honom bryr,
Och hvarför ej han in i hamnen styr.

57. Kaptenen svarar, att på stranden här
Blodtörstig qvinnoskara har sitt välde.
Död eller evig boja väntar der
Hvar man — den lagen sedan gammalt gällde.
Från denna lott blott *den* fritagen är,
Som tio männer först i striden fällde
Och under natten se'n i bädden gör
Besked för tio män hos tio mör.

58. Och hvem som första profvet kan bestå,
Men vid det andra ej kan fullt förnöja,
Han dör, och de, som honom följde, få
Oxvaktare der bli och jorden plöja.
Men om han går i land med begge två,
Han för sitt sällskap frihet får, men dröja
Får vackert han och stanna qvar som man
Åt tio jungfrur, dem han välja kan.

59. Ej utan löje Astolf spørjer om 23
De sällsamt vilda bruk, i landet råda.
Imellertid nu Sansonett der kom,
Och se'n Marfisa med de bröder båda.
Kaptenen då upprepar skälet, som
Gör att han skyr en strand af sådan våda.
Förr vill han, säger han, till botten gå,
Än slafveriets ok på nacken få.

60. Besättningen och alla tänka så
Som skeppskaptenen; men Marfisa djerfva
Vill med sitt sällskap ej gå in derpå,
Mer trygg dem stranden tycks, än hafvet kärfvå;
Mot hundratusen svärd de hellre gå,
Än se de vreda vågor sig omhvärfva.
Ej denna eller någon annan ort,
Der svärd man bruka kan, de frukta stort.
61. Strax önska krigarne att land angöra,
Men Englands hertig allra ifrigast.
Han vet att, låter han sitt horn blott höra,
Han rensar landet rundtom i en hast.
En del vill skeppet in i hamnen föra,
En del vill ej, och slutligt sämjan brast.
Men snart de starkare kaptenen tvinga
Att, mot sin vilja, in i hamn dem bringa.
62. Så snart man ifrån staden skeppet ser,
Som närmar sig att in i hamnen fara,
Så löper genast ut en krigsgalér,
Bevärad med en stark och talrik skara.
Den mot det arma skeppet rakt höll ner,
Der tvekan och förvirring rådde bara.
Vid aktern band man nu dess höga bog
Och så ur hafvets vreda svall det drog.

63. I hamn det måste låta sig bogsera,
För åror mer än segel fick det gå;
Ty här var icke möjligt att lofvera,
Så hårdt den vreda stormen låg uppå.
Med hårda pansar't riddarne nu mera
Ej dröjde väpna sig, med svärd också.
Kaptenen och en hvar, som rädes, gifva
De goda ord och söka hoppet lifva.
64. Månformig hamnen bildad är och sträcker
Sin vida halfrund ut en mil hardt när;
Ett fäste spetsen af hvart horn betäcker,
Sexhundra steg i mynningen den är.
Ej stormens vreda hot dess fruktan väcker,
Om ej när ifrån söder in han skär.
Likt en theater staden ut sig breder
Rundtom den, sluttande från höjden neder.
65. Knappt syntes skeppet in i hamnen drifva.
(Re'n ryktet derom flög kring stad och land),
Förr'n der sextusen qvinnor sedda blifva,
I krigisk drägt, med båge uti hand.
Och att till flykt ej någon utväg gifva,
Från fäste och till fäste slogs ett band
Af skepp och kedjor, städs till hands i mängd
För sådant bruk, och så vardt hamnen stängd.

66. En gammal qvinna — Hektors mor ej henne
 I ålder öfvergick, ej Cumæ's fru —
 Kaptenen kalla lät och sporde denne,
 Om sina lif de ville lemna nu,
 Om hellre slafvar bli; ett af de tvenne
 Var bruket här, och ett utaf de tu
 De måste välja utan prut: att gifva
 Sitt lif här alla eller fångar blifva.
67. »Sant är — hon sade — om det finns bland eder
 En man så modig och så tapper, att
 Han tio män utaf de våra neder
 I striden slår och dödar och, ej matt
 Ändå, hos tio qvinnor se'n gör heder
 För äkta make på en enda natt,
 Den skall få stanna och vår höfding vara;
 Men eder väg I andra kunnen fara.
68. »Och det skall stå i edert skön också
 Att, alla eller några, qvar här dröja;
 Dock, hvem som fri vill stanna, skall förmå
 Att tio qvinnor såsom man förnöja.
 Men kan er kämpe ej de tio slå,
 Som vapnen på en gång mot eder höja,
 Och är han för det andra prof för svag,
 Han dör, I slafvar blin — så är vår lag.»

69. Den gamla trodde sig få ängslan skåda
Hos riddarne; men nej, på intet vis.
En hvar sig tror nog kraftig, att i båda
De förelagda profven vinna pris.
Marfisa lät ej heller skräck förråda,
Fast ej för andra dansen skapt precis;
Men der naturen henne hjälp ej lemnar,
Hon med sitt goda svärd nog spelet jemnar.
70. Man åt kaptenen uppdrog att ge svar,
Se'n först man rådgjort sinsemellan: gälla
Vilkoret fick, en af dem redo var
I strid, i bädd sin kraft på prof att ställa.
Fiendtligheten inställs, skepparn far
Mot strand, utkastar linan, låter fälla
Skeppsbyggnaden ned, och, hästarne vid hand,
Beväpnade gå riddarne i land.
71. När se'n de fram igenom staden skrida,
Så se de denna stolta qvinnohär,
Uppskörtad, öfver alla gator rida
Och öfva krigisk lek på torget der.
Ej sporre på sin häl, ej svärd vid sida,
Ej andra vapen männens skara bär,
Förutom tio för hvar gång, bestämda
I enlighet med bruket, det nyss nämnda.

72. Vid slända, nål de andra sitta få,
Vid spole, härfvel sina händer röra,
I qvinnodrägter som till hälen gå
Och som dem vekliga och tröga göra.
Och några, dem de uti kedjor slå,
Få vakta hjordarna och plogen köra.
Få äro männen; ställdes räkning an,
Mot tusen qvinnor knappt man hundra fann.
73. Man ville kasta lott om, hvem den ära
Tillkomma borde att, för allas frid,
De första tio först sitt mått beskära,
Och se'n de andra i en annan strid.
Marfisa tänkte man ej alls besvåra;
Med fog man trodde att den tappra vid
Den andra dusten borde hinder finna;
Här var hon lämplig ej att seger vinna.
74. Men hon vill vara med derom också;
Och se, just hennes råkete lotten vara.
Hon sade: »Först mitt lif här måste gå
Förloradt, förr'n er frihet är i fara.
Men detta svärdet (och hon pekte på
Sitt goda stål) skall eder nog bevara;
Jag denna härfva lösa skall till slut,
Som Alexander fordom Gordisk knut.

75. »Ej främling skall, så länge verlden står,
Sig öfver denna staden mer beklaga.»
Så sade hon. Sin vilja fram hon får,
Man kan ej lotten henne undandraga.
Och pligten alltså, så vidt hon förmår,
Att frälsa alla, fick hon öfvertaga.
Och väpnad re'n i jern från topp till tå,
Till stridens plats hon sig begifver så.
76. På stadens högsta höjd belägen var
En rymlig plats, som säten rundt omgifva,
Der man tornering, brottkamp företar,
Och slika spel, för att sin tid fördrifva;
Den fyra portar utaf koppar har.
Hit såg man nu sig brådskande begifva
I mängd den krigarklädda qvinnostam;
Och hit nu kallades Marfisa fram.
77. In red Marfisa, som man skåda fick
På hög och fläckig skimmel, utan tadel,
Med litet hufvud och med eldig blick,
Med gången stolt, i hvarje åtbörd adel.
Som skönast, djerfvast, störst, i bästa skick
Bland tusen, smyckade med tyg och sadel,
Kung Norandin den valt och, prydd med skön
Och kunglig ståt, den skänkt åt tappra mön.

78. In red Marfisa genom porten, som
Åt söder låg; och snart hon hörde skrälla
Trumpeter utanför, som småningom
Sig platsen närmade, alltmera gälla.
Snart genom norra porten in der kom
Den tiomannaskara, hon bör fälla;
Den förste riddaren bland denna tropp
Såg ut att väga allesamman opp.
79. En stor och ståtlig häst sågs honom bära,
Som mera mörk än korpen var och svart,
På pannan och den venstra foten nära,
Der ett och annat hvitt hår synligt vardt.
Mot hästens färg ses riddarns dräkt ej svära;
Den, svart också, tycks göra uppenbart,
Att, som det mörka föga ljusst här egde,
Hos honom sorgen glädjen öfvervägde.
80. Så snart man tecken gett till striden, sänka
Blott nio riddersmän lansen ned.
Den svarte låter sig ej fördel skänka,
Han drar sig undan, vill ej vara med;
Ty hellre vill han rikets lagar kränka,
Än ärans bud och ädel riddarsed.
Han drager sig afsides att se på,
Hvad *en* lans här mot nio kan förmå.

81. Nu på sin häst, af lätt och ädel gång,
I fart mot fienderna jungfrun körde
Och fällde lansen brådt, så tung och lång,
Att fyra män med möda honom förde.
Hon nyss på skeppet utvalt denna stång
Som starkast ibland många. Hon sig rörde
Så stolt och kom så vild till denna lek,
Att månet hjerta skalf, mång kind vardt blek.
82. Den förste riddarn hon, der fram hon sprängde,
Stack genom bröstet, som han varit bar;
Ty jernbeslagen sköld ej vägen stängde,
Och genom plåt och pansar udden skar.
Det skarpa stålet ut i ryggen trängde
En arm långt, så förskräcklig stöten var.
På lansen spetsad lät hon honom falla,
Och flög i sporrsträck mot de andra alla.
83. Den andra och den tredje sedan rände
Med så förfärlig stöt och knuff hon ned,
Att båda hon med krossad ryggrad sände
Ur sadeln plötsligt, och ur verlden med:
Med sådan fart och tyngd mot dem hon spände,
Så sammanträngdt kom riddarens led.
Jag sett bombarder spränga slutna hopar
Så, som Marfisa dessa nedersopar.

84. Mot hennes rustning mången lans väl brast,
Men att hon träffats ej hon mer förrådde,
Än muren plägar skakas, när ett kast
Med bollen under spelet honom nådde.
Så hårdt var hennes pansar och så fast,
Att intet stötarne mot det förmådde.
Vid afgrunds eld var smidd den brynja god
Och härdad sedan i Avernens flod.
85. Vid banans slut hon vänder hästen, töfvar
Ett ögonblick och jagar se'n med mod
Emot de andra, spränger, krossar, döfvar,
Till fästet färgande sitt svärd med blod.
En hufvudet, *en* armen hon beröfvar;
En annan kringsskär så med klinga god,
Att hufvud, armar, bröst till marken spritta,
Men mage, ben än qvar i sadeln sitta.
86. Hon honom skar, som sagdt, i delar två,
Der höften gränsar till refbenen nära,
Och till en halffigur omskapte så,
Lik den af silfver eller vaxet skära,
Dem vi se folk båd' när och fjerran frå'
Som skänk åt milda helgonen förära,
Att löften lösa eller tack dem ge,
När fromma böner de uppfyllda se.

87. En flyr; den jagar hon med lyftad klinga,
Och midt på banan upp hon honom hann
Och lät hans hufvud så från halsen springa,
Att Eskulap dem ej hopfoga kan.
Kort sagdt, hon alla sågs om lifvet bringa,
Om ej, så träffa att all kraft försvann;
Hon säker var att ingen skulle stiga
Från marken upp, att henne mer bekriga.
88. Afsides höll den riddarn under tiden,
Som skaran af de nio förde an;
Ty att med sådan fördel gå i striden
Emot en enda, han föraktligt fann.
Nu då han kampen ser till slutet liden
För dessa, dem *en* arm ombringa hann,
På banan fram han red och tydligt röjde,
Att han af ädelmod, ej fruktan dröjde.
89. Med handen vinkar han, att ge tillkänna
Att han vill tala, förr'n här annat sker.
Och utan aning att inunder denna
Så manliga gestalt en mö sig ter,
Han säger: »Riddare, du måste känna
Dig trött, då ren så många du slog ner.
Och om jag ville mer, än redan skedde,
Dig trötta, föga ädelt jag mig tedde.

90. »Och därför hvila ut till nästa dag
 Och kom i morgon åter. Föga ära
 Det vore mig att byta med dig slag,
 Då trött och matt du är.» — »Att vapen bära
 Och dem begagna är ej ovan jag,
 Så ringa möda plär mig ej besvära —
 Marfisa svarar; — det jag hoppas snart
 På din bekostnad göra för dig klart.
91. »Jag för ditt anbud tacksam mig förklarar,
 Men hvila jag behöfver ej ännu.
 En god stund ännu denna dagen varar,
 Som sysslolöst ej bör förspillas ju.»
 »Ha! Blefve mitt begär — så riddarn svarar —
 På hvad jag åtrår mättadt så, som du
 Skall ditt få mättadt nu! Men akta blott,
 Att, förr'n du tror, ej dagen flyr dig brådt.»
92. Så sagdt, två stora lansar, eller två
 Skeppsrår fastmer, han låter strax sig bringa.
 En låter han Marfisa välja få,
 Och sjelf den andra tar, ej lätt att svinga.
 Re'n allt är färdigt; de blott vänta på
 Att höra gälla stridssignalen klinga.
 Hör, jord och haf genljuda, luften all,
 När fram de störta vid trumpetens skall.

93. Att draga andan, öppna munnen, röra
På ögat blott djerfs ingen, som dem ser:
Så, hvem af dessa segern skall tillhöra,
En hvar i andlös väntan akt nu ger.
Marfisa vill den svarte riddarn köra
Ur sadeln så, att han ej uppstår mer,
Och riktar lansen, och ej mindre denne
Blott deråt syftar att ombringa henne.
94. Som om de varit torra videt bara,
Ej grof och knuten ek, de lansar två
Till fästet genast uti stycken fara;
Och deras hästar sammanstötte så,
Att benens alla senor tycktes vara
Tvärt skurna med en skära af. De gå
Till marken strax; men kämparne sig lossa
Ur bygeln i en blink, och svärden blossa.
95. Väl tusen riddare ur sadeln sände
Vid första stöt Marfisa i sin dar.
Men sådant henne sjelf än aldrig hände;
Dock nu det henne händt, som hört ni har.
Af fallet hon ej blott bestört sig kände,
Af raseri hon mest utom sig var.
Den svarte riddaren vardt ock förbluffad;
Så lätt ur sadeln plär han ej bli knuffad.

96. I fallet knappast de vid jorden rörde,
Förr'n till förnyadt anfall upp de springa.
Till hugg och styng de ifrigt svärden förde;
Man värjde sig med språng, med sköld och klinga.
Om huggen råkte eller ej, så hörde
Man luften hvina städs rundtom och ringa.
Och dessa hjälmor, sköldor, harnesk med
Sin fasthet tycktes hårdare än städ.
97. Om tung var jungfruns arm vid huggen bråda,
Ej riddarns heller just så lätt föll ner.
Med samma mått de mäta, dessa båda,
Och städse, hvad man får, igen man ger.
Den som vill två vildtappra hjertan skåda,
Har nog af dessa och ej söke fler,
Ej söke större skicklighet och kraft,
Ty ingen än i högre grad dem haft.
98. När qvinnoskaran denna kamp, som isar
Hvart hjerta, re'n en god stund åsett har,
Och ingendera af de båda visar
Det minsta tecken till att trött han var,
Den som de bästa krigare dem prisar,
Så långt som hafvet sina armar drar.
Om mer än tappra de ej vore, döda
Dem bort allre'n den långa stridens möda.

99. Marfisa tänkte, talande för sig:
»Väl är, att denne nyss var vittne bara;
Ty fara varit att han dödat mig,
Om då han delat striden med sin skara,
Då knappast nu i detta envigskrig
Jag mäktar mot hans hugg att mig bevara.»
Så tänkte hon, och hör ej upp att svinga
Med samma kraft alltjemt sin goda klinga.
100. »Väl var — den andre tänkte mellertid —
Att jag ej lät den der få hvilans njuta.
Med möda står jag mot i denna strid,
Fast trött han är af den han knappt hann sluta.
Hur skulle gått, om han i ro och frid,
Att hemta krafter, fått vår kamp uppskjuta
Till nästa dag? Jag lycka haft, försann,
Att han ej ville ta' mitt anbud an.»
101. Till sena qvällen såg man striden räcka,
Och lika oafgjord den var ändå.
Och längre se de ej att sig betäcka
Mot bistra huggen, om ej ljus de få.
Re'n natten kom; till krigarinnan käcka
Sig vände riddarn först och talte så:
»Hvad göra, då, jemngoda uti striden,
Oss natten öfverraskat undertiden?

102. »Bäst syns mig att förlänga du försöker
Ditt lif åtminstone tills sol går opp.
Jag får ej medge att med mer du öker,
Än blott en liten natt, ditt lefnadslopp.
Dock ber jag du hos mig ej skulden söker,
Att om ett längre lif du ej har hopp;
Men sök den i den grymma lag fastmera,
Som stiftats af de qvinnor, här regera.
103. »Det gör mig ondt om dig och dem som draga
Med dig, det känner *Han*, som allting ser.
Du med ditt sällskap in hos mig kan taga;
En annan plats dig ingen trygghet ger.
Ty dessa qvinnor, hvilkas män afdaga
Du tog, mot dig försvurit sig nu mer.
Och en och hvar af dem, som här du slagit,
Till äkta hade tio qvinnor tagit.
104. »För den förlust, du dem beredt i dag,
Af hämdtörst brinna nitti qvinnor vreda;
Och är min boning ej dig till behag,
Du kan i natt på anfall dig bereda.»
Marfisa svarade: »Ditt anbud jag
Tar mot och följer dit du mig vill leda,
Viss att din själ så redlig är och god,
Som kraftig är din arm och djerft ditt mod.

105. »Men grämer dig min död, du kan förfela
Den lätt, och grämas få för din allen.
Ej skäl att le du än har på det hela:
Så stark som du är jag, det såg du re'n.
Vill du fullfölja striden eller dela,
Fortsätta den i natt, vid dagens sken,
Vid första vink jag strax till nöjes är dig,
Och hur och när du vill, så är jag färdig.»
106. Så sköts nu striden upp, tills dagens blick
Sig öfver Ganges' våg lät åter skåda;
Och så man denna gång ej veta fick,
Hvem som var tapprast af de kämpar båda.
Till Gryf och Aquilant nu riddarn gick
Och till de andra, stadda här i våda,
Och bad dem artigt att, tills dagens ljus
Sig åter tände, gästa i hans hus.
107. Man utan misstro tog hans bjudning an,
Och se'n, vid klara facklors sken, han ledde
Dem dit, der sig ett kungligt slott befann,
Med många sköna rum, der prakt sig bredde.
Förvånade de kämpar två hvarann
Betrakta, när de utan hjälm sig tedde.
Ty riddarn knappt, så vidt man sluta får
Af dragen, fyllt sitt adertonde år.

108. *Hon* häpnar öfver att en yngling re'n
Fullkomnat sig i vapnens bruk så tidigt;
Han häpnar, när han ser af lock så len
Att honom nyss en mö gjort fältet stridigt.
Om namnen fråga de hvarandra se'n,
Och snart den skulden gäldas ömsesidigt.
Men jag den unges namn förtälja vill
I nästa sång, om ni vill lyssna till.
-

Tjugonde Sången.

1. **F**orntidens qvinnor mäktiga sig visat
Att vinna stridens lager, sångens krans,
Hvad sköna, ärorika dåd bevisat,
Som kastat kring all verlden ryktets glans.
Camilla och Harpalyce man prisat
Som tappra, öfvade med svärd och lans;
Corinnas, Sappho's skaldeära brinner
Med glans, som aldrig nattens skymning hinner.
2. Städs hunno qvinnorna den högsta ära
I hvarje konst, hvarom de vinn sig lagt;
Och den, som låter häfderna sig lära,
Förnimmer ryktet om hvad fram de bragt.
Om verlden fått det länge nog umbära,
Ej städse varar onda stjernors makt;
Och afund och okunnighet måhända
Förhöll det pris, dem bort till godo lända.

3. Väl tycks mig att så mycken dygd tillkänna
 Sig ger hos damerna i våra dar,
 Att den kan ämne ge för bläck och penna,
 Att deras ära städs må stråla klar
 Och häfdens dom med evig nesa bränna
 Hvar hatfull tunga, som ej tadlet spar;
 Ja, deras ära skall så klar sig visa,
 Att långt de skola öfvergå Marfisa.
4. Den tappra mön (för att till henne gå
 Tillbaka) anser sig ej vägra böra
 Den ädle riddaren att veta få
 Sitt namn, om han för sitt vill redogöra.
 Hon strax afbördar sig sin pligt, ty så
 Hon längtar sjelf att riddarns namn få höra.
 »Jag är Marfisa» — sade hon. Det var
 Tillräckligt; resten kände en och hvar.
5. Den andre börjar, när hans ordning kom,
 Att mer omständligt tala, och så falla
 Hans ord: »Jag tror väl att den ätten, som
 Jag tillhör, är bekant för eder alla.
 Ty Spanien, Frankrike, allt land rundtom,
 Ja Indien, Ethiopien, Pontus kalla
 Ha sport om Clermonts ätt, från hvilken sprang
 Den tappre hjelte, som Almont betvang;

6. »Och den som slog Clarell och kung Mambrin
Och sköflade med svärdet deras länder.
Af denna stam är jag. Der mot Euxin
Med sina tio horn sig Donau vänder,
Åt hertig Haimon bar mig moder min,
Se'n han som främling kom till dessa stränder.
Jag henne lemnade (ett år det är
Se'n dess) att Gallien se och släkten der.
7. »Men ej min resa kunde jag fullända,
Ty stormig sunnan dref mig hit en dag.
Se'n dess ha tio-måna'r gått till ända,
Ty alla dagar, timmar räknar jag.
Den vilde Guido nämns jag. Föga kända
Än äro mina bragder, få till slag.
Jag Argillan från Melibœa lade
Här ned, med tio som han med sig hade.
8. »Hos damerna bestod jag profvet ock,
Och tio städse här min lust betjena.
De skönsta valde jag af denna flock,
Dem jag fann mest behagliga och väna.
Och alla lyda mig; ty spiran och
Den högsta makten de mig här förläna.
Så skola de den ge åt en och hvar,
Som tio män att döda lyckan har.»

9. Nu riddarne den frågan Guido gjorde,
 Hvi män så få det fanns på denna strand,
 Och om de qvinnorna här lyda borde,
 Som qvinnan mannen uti andra land.
 Och Guido svarar: »Skälet härtill sporde
 Jag mången gång, se'n ödet här mig band;
 Och, såsom jag det hört, jag vill det eder
 Förtälja, om det nöje er bereder.
10. »Då efter tjugo år de Greker vände
 Från Troja hem (ty tio hade gått
 Förr'n staden föll, i tio sedan sände
 Dem vreda vindar kring på hafvet blott),
 De funno att för väntans qval, som brände,
 Re'n deras hustrur botemedel fått:
 Ty alla hade unga män sig valt,
 För att i bäddarne ej få för svalt.
11. »Så Grekerna nu husen fulla se
 Af andras barn; men vilja ej bedröfva
 De stackars fruar, men dem tillgift ge,
 Ty så lång fasta var dock öfver höfva.
 Men barnen drefvo ut ur husen de,
 Att sjelfva annorstäds sin lycka pröfva;
 Ty att uti sin kost ha sådan mängd,
 Det funno männen dock för drygt i längd.

12. »En del vardt utsatt, andra dolde blifva
Af deras mödrar och behållna så.
De äldre sig i skaror bort begifva
Åt skilda håll, att pröfva lifvet på.
En väljer vapen, en att jordbruk drifva,
På konst och vetenskap sig andra slå;
Vid hofvet tjenar en, en vaktar hjorden,
Allt som det *henne* täcks, som styr på jorden.
13. »Bland dem, som dömts att sig från hemmet skilja,
Var Clytemnestras son, en yngling skön,
Knappt nittonårig, frisk som vårens lilja,
Som rosen, plockad nyss från stängel grön.
Ett skepp han väpnat, och det var hans vilja
Att såsom kapare försöka sjön.
Och hundra af hans ålder honom följa,
I Grekland valda ut, på hafvets bölja.
14. »De Kreter lyckats vid den tid förjaga
Idomeneus, den grymme potentat;
Och folk och vapen nu de sammandraga,
För att befästa så sin nya stat.
Phalant (så nämndes ynglingen) de taga
För riklig sold i tjenst som sin soldat;
Och honom, jemte dem han med sig hade,
De i Dictæa såsom vakt förlade.

15. »Bland hundra städer uti Kretas ängd
Dictæa man som rikast, vänast kände.
Der funnos sköna damer uti mängd
Och fröjd och lekar dagen uti ände.
Och som de brukat städs i tiders längd
Att smeka främlingar, som till dem lände,
De smekte dessa ock; och föga felte
Att snart de herrar uti husen spelte.
16. »De voro unga, sköna allesamman,
Ty blomman utaf Grekland voro de;
Så att de sköna damer kände flamman
I sina hjertan, strax de fått dem se.
Och när de se'n dem funno, till sin gamman,
Besked för sig i bädden tappert ge,
De inom kort så damerna betaga,
Att öfver annat allt de dem behaga.
17. »När med fördrag man sedan kriget slöt,
Hvarför man lagt Phalant, och in de drogo
Så krigarsolden, att ej guld inflöt
För Grekerna, som sitt beslut nu togo
Att lemna staden, då förtjensten tröt;
De hulda qvinnor sig för bröstet slogo
Och fällde flera tårar, än om de
Fått sina fäder döda för sig se.

18. »De be de unga män med bön enträgen
Att stanna qvar; men det förgäfves var.
Då följa de beslutsamt dem på vägen
Och lemna fäder, barn och bröder qvar,
Se'n först på guld, juveler (så är sägen)
Man sina anförvandter plundrat har.
Och allt bedrefs så lönligt, att i Kreta
Om flykten ej en menniska fick veta.
19. »Så gynnsam vinden var, och skickligt så
Var stunden vald, då de sig bort begifvit,
Att flera mil till hafs de hunnit gå,
Förr'n Kreta sin förlust än varseblifvit.
Till denna kust, ej än befolkad då,
De hunno, se'n dem stormen länge drifvit
Omkring. Här hvilade de ut och tryggt
Nu njöto frukten af sitt rof, sin flykt.
20. »I tio dagar se'n de dröjde här
I kärleks rus, som inga hinder störa.
Men såsom öfverflödet ofta plär
Hos unga hjertan eckel med sig föra,
Beslöto de att sig från slikt besvär
Befria och de sköna qvitt sig göra;
Ty värre börda finnes icke, än
En qvinna, när man leda fått till den.

21. »Nu dessa, som blott vinst och rof begära,
På utgift njugga, inse innan kort,
Att, för att denna qvinnosvärmen nära,
Behöfdes medel utaf annan sort,
Än pil och lans. Så från de stackars kära
Med deras skatter grymt de drogo bort
Och nådde, som jag hört, Apuliens land
Och byggde der Tarent på hafvets strand.
22. »De arma qvinnor, när de så sig finna
Förrådada utaf dem, sin tro de skänkt,
På flera dar de sig ej sansa hinna;
Man bilder utaf sten dem skulle tänkt.
Men när de se att intet står att vinna
Med rop och gråt, om ock de stranden dränkt,
Så börja de att tänka, öfverväga,
Hur i sin nöd de skulle gå till väga.
23. »De hålla råd. »Till Kreta vi begifva
Oss åter — säger en — det röstar jag.
Ty bättre är det att oss öfvergifva
Åt stränga fäders, kränkta mäns behag,
Än här på strand bland vilda skogar drifva,
Tills vi af nöd och hunger dö en dag.»
»Nej, förr vi oss i hafvet dränka böra —
Af andra ropas då — än detta göra.

24. »Och bättre att som fala tärnor då,
Som tiggerskor igenom verlden vandra,
Än sjelfmant mot förtjenta straffet gå
För vår förseelse, väl värd att klandra.»
Utvägar dylika de föreslå
Nu här, den ena värre än den andra.
Då trädde slutligt Orontea fram,
Som var af Minos' konungsliga stam.
25. »Hon yngst och skönast var och klokast af
Dem alla; mindre skuld ock tyngde henne.
Phalant hon älskat, och så öfvergaf
Sin fader hon som mö och följde denne.
Ett modigt hjertas harm tillkännagaf
Sig uti blick, i tal, på jungfruns änne.
De andras meningar hon harmsen hör,
Och säger sin, och gällande den gör.
26. »Hon rådde att ej lemna denna strand,
Som helsosam och fruktbar tycktes vara,
Ett slätt, af skogar skönt beskuggadt land
Och genomskuret utaf strömmar klara,
Med hamnar, bugter längs med kustens rand,
Der skydd för stormen fann mång' främlingskara,
Som allting hvad till lifvets nödortft hör
Från Afrika och från Egypten för.

27. »Här borde qvar man stanna och försöka
På mannakönet hämnas, som dem satt
I sådan nöd; hvart skepp, som tvangs att söka
En hamn vid denna kust, det vill hon att
Med plundring, mord och brand man skall hemsöka
Och skona intet lif, som man får fatt.
Så sagdt, och så beslutadt! Det blef lagen,
I verket genast satt från denna dagen.
28. »Så snart kring mörknad rymd de stormen hörde,
I vapen lupu de till strandens ref;
Oblidk'lig Orontea dem anförde,
Som lagen gett och deras drottning blef.
De skoningslöst med rof och brand förstörde
Hvart skepp som stormen emot kusten dref,
Ej lemnande en själ vid lif, att föra
Ett bud derom till något menskligt öra.
29. »Så lefde några år de helt allena,
Förföljande allt mankön med besked;
Men se'n de funno, att på fötter klena
Stod deras sak, om ej de ändra sed.
Ty om de ätteläggjar sig förmena,
Upphäfver lagen snart sig sjelf, och med
Dem sjelfva upphör riket sammalunda,
Som för evärdlig tid de tänkt att grunda.

30. »Sin stränghet något mildrande alltså,
De under fyra års förlopp nu taga,
Bland alla riddare, som kusten nå,
Sig tio sköna, tappra, som behaga
Dem mest och som i kärleks kamp också
Ej baxnas att mot hundra qvinnor draga.
De voro hundra, och för godt man fann
Att tio skulle nöjas med *en* man.
31. »Men först med lifvet fick der plikta mången,
Som med det svåra prof ej gick i land.
De tio, hvilka tappert höllo stången,
De gäfvo del i rike, bädd och hand;
Men med den ed, att hvarje man, som fången
Blef dädanefter här på denna strand,
Den skulle utan all förskoning de
Med svärdet oförtöfvadt döden ge.
32. »När qvinnorna med lifsfrukt bli och få
Så barn, de genast börja att befara,
Att männens antal skall förökas så,
Att ej mot dem de mäktas sig försvara,
Och att i dessas hand skall öfvergå
Den makt, de sjelfva ej ha lust undvara.
Och så beslöts i späda åren re'n
Betaga dem all makt till uppror se'n.

33. »Alltså, att männen ej dem må betvinga,
Hvar moder enligt lagens bud förbands
En son behålla blott, de andra bringa
Om lifvet eller sälja utomlands.
De sända vidt omkring att bort dem tinga,
Och underhandlarne, om görligt fanns,
Blott fingo flickor i utbyte taga;
I sämsta fall, tomhändte hem ej draga.
34. »De ej en enda hade skonat, om
Blott staten kunnat annorleds bevaras.
Det var den skoning och den mildhet, som
De läto sina egna vederfaras.
Men af de andra ingen undankom;
Blott deri lagen ändrad nu förklaras,
Att de ej mer, som först var deras sed,
Dem slagta på en gång i massa ned.
35. »Om tio, tjugo komma, eller fler,
I fängelse de kastas; en om dagen
Bestämnes genom lottning — en, ej mer —
Att dö och blifver till det tempel dragen,
Der man ett altar, vigdt åt hämden, ser,
Som Orontea rest, af hat betagen;
Och en utaf de tio utsedd är
Igenom lott, att offra honom der.

36. »Så många år på detta sätt förgingo;
Då kom en yngling hit till dödens strand,
Hvars anor ned ifrån Alciden gingo,
Elban benämnd, af vapenkraftig hand.
Förr'n han märkt oråd, honom fatt de fingo,
Ty utan misstro steg han här i land.
Med stark bevakning blef han innestängd,
Att sedan offras, som den andra mängd.
37. »Skön var han till gestalt och anletsdrag
Och visste att sig fint och ädelt föra;
Hans röst var mild och af så ljuft behag,
Att den en huggorm hade kunnat röra.
Om honom, som en sak, den ej hvar dag
Man skådar, snart fick Alexandra höra,
En dotter utaf Orontea, nu
En högt bedagad, ålderstigen fru.
38. »Än lefde hon; men af den flock, som drog
Med henne hit, sågs ingen qvar nu dröja.
Dock tiodubbelt fler — ej det förslog —
Växt upp, med ökad kraft att staten höja;
Och tio smidjor, stängda ofta nog,
Med blott *en* fil sig fingo låta nöja;
Och tio riddare det ålåg än
Att slåss på lif och död med alla män.

39. »Hos Alexandra stort begär sig tände
Att se så prisad yngling, och hon fick
Af modern lof (hvad eljest icke hände)
Elban att se och höra. När hon gick
Från honom, hjertat stanna qvar hon kände
Hos den, som gaf det månget styng och stick;
Hon fann sig snärjd och ej sig värna kan:
Sin egen fånges fånge hon sig fann.
40. »Elban till henne sade: »Om det här,
O jungfru, fanns barmhertighet hos eder,
Som eljest öfverallt det finnes, der
Den väna solen ljus och färger breder,
Jag vid den skönhet, som, så huld och skär,
Hvart ädelt hjerta dyrkande tillbeder,
Dig ville be att lifvet skänka mig,
Beredd att städs det offra se'n för dig.
41. »Nu, då ej finnes någon mensklighet
I menskohjertan här på denna stranden,
Så ber jag ej den bönen, ty jag vet
Fullväl, att ingenting uträtta kan den;
Men såsom riddare, — hvad tapperhet
Jag har — jag ville dö med svärd i handen;
Ej som en dömd förbrytare här aktas,
Som ett oskäligt djur till offer slagtas.»

42. »Den hulda Alexandra, som nu fick
Af ömkans tårar sina ögon våta,
Gaf detta svar: »Vårt land väl öfvergick
I grymhet andra, hvad jag må begråta:
Men säga att hvar qvinna här i skick
Är en Medea, kan jag ej tillåta.
Och vore än de andra så, dock jag
För min del gälla vill som undantag.
43. »Och om tills nu, som här så mången qvinna,
Jag varit grym och hård, så är dock sant,
Att ej ett föremål jag lyckats finna
Tills nu, som gjort med ömkan mig bekant.
Men grym jag vore mer än en tigrinna
Och hårdt mitt hjerta mer än diamant,
Om ej all hårdhet i mitt hjerta smälte
För en så tapper, skön och ädel hjelte.
44. »Ack, vore ej den lag, som blifvit satt
Mot främlingarne här, så mäktig bara,
Jag stege gerna ned i grafvens natt,
För att ditt värdigare lif bevara.
Men ingen finnes här så myndig, att
Han dig förmår att hjälpa och försvara,
Och till och med det ringa du begär,
Hur litet ock, är svårt att vinna här.

45. »Dock vill jag laga att de fruar stränga
Bevilja dig din önskan, förr'n du dör;
Jag fruktar blott att, genom att förlänga
Din dödskamp, qvalen bittrare du gör.»
»Får jag mitt svärd mot tio kämpar svänga —
Elban hörs svara — fruktar jag ej för
Att ej mitt lif jag räddar, dödar dessa,
Om stål de vore ock från fot till hjessa.»
46. »En suck, en djup, var Alexandras svar,
Hon gick sin väg och ej ett ord hon sade;
Och tusen hjertesår hon med sig bar,
Oläckliga, dem kärlek gifvit hade.
Hon gick till modern, som benägen var
Att skona riddarns lif, så framt han lade
I dagen sådan kraft, att ensam han
De tio dödade och öfvervann.
47. »Strax Orontea lät församla så
Sitt råd och talade: »Jag tror vi böra
Den bäste riddarn, som vi träffa på,
Till väktare af strand och hamnar göra.
Och hvem vi såsom tapprast välja må,
Hvem gå förbi, må städs ett prof afgöra,
Att ej den fege, blott till skada för
Oss sjelfva, herre blir, den tappre dör.

48. »Mig tycks — om er så tycks — vi böra sätta
Den lag, att hädanefter hvarje man,
Som ödet drifver hit från kosan rätta,
Förr'n i vårt tempel vigs åt döden han,
Må kunna ensam, lyster honom detta,
Mot tio kämpar taga striden an;
Och om han mäktar öfvervinna alla,
Han öfver hamn och folk må se'n befalla.
49. »Jag talar så, ty fången sig befinner
Här en, som tror sig kunna tio slå.
Om ensam han så många öfvervinner,
Vid Gud, han värd är att sin vilja få.
Men straffet åter rättvist honom hinner,
Om öfverdådigt han blott skryter så.»
Så Orontea. När hon slutat hade,
En af de äldsta trädde fram och sade:
50. »Det hufvudskäl, som oss från början bragt
Att söka sällskap ibland männens skara,
Var ej att till vårt rikes skydd och vakt
Oss deras hjälp af nöden kunde vara;
Vi sjelfva ha tillräckligt mod och makt,
Och klokhets äfven, att vår stat försvara.
O, gåfves ock ett medel och ett sätt
Att upprätthålla, utan dem, vår ätt!

51. »Men då, thyvärr, nu detta svårt sig har,
Vi släppt dem in; dock blott till antal ringa,
Så att på tio qvinnor kom en karl,
På det att ej de måtte oss betvinga.
Att afla barn med dem vår mening var,
Ej att de skulle hjelp och skydd oss bringa.
Blott deri de sin käckhet visa få,
För resten stackare de vara må.
52. »Det strider mot allt bruk, här vedertaget,
Att ega bland oss en så tapper man.
Om han kan döda tio män i draget,
Hur många qvinnor kufvar då ej han!
Om våra tio varit af det slaget,
Vi första dagen mist vår makt försann:
Det är ej sättet att få öfverhanden,
Att vapen ge den starkare i handen.
53. »Betänk ock att, om lyckan blir hans vän
Och låter honom tio nedergöra,
Från hundra fruar då, som sina män
Beröfvats, klagoropen du skall höra.
Han söke andra räddningsmedel, än
Att tio unga män i grafven föra.
Dock, om hos hundra qvinnor han kan bli
Hvad tio varit, då han gånge fri.»

54. »Det var Artemias grymma råd (ty så
Hon hette) och, om hon fått saken leda,
Elban i templet blifvit slagtd då
Som offer strax åt hämdens makter vreda.
Men drottningen, som, att till mötes gå
Sin dotters önskan, ville riddarn freda,
Så många skäl och grunder förebar,
Att mängden snart på hennes sida var.
55. »Att skön var ung Elban, ja, som man sade,
Mer skön än hvarje annan riddersman,
Det i de ungas hjertan, hvilka hade
I rådet stämman, sådan anklang fann,
Att de de äldres råd å sido lade,
Som med Artemia yrkade att man
Höll strängt vid lag; ja föga feltes att
Han utan vilkor blef i frihet satt.
56. »Kort, att ge honom nåd man fann för godt,
Men ej förrän han lagt de tio neder
Och i den andra dusten se'n bestått
Mot tio qvinnor — hundra ej — med heder.
Se'n nästa dag han blifvit lös och fått
Så häst som vapen enligt önskan, reder
Han sig till kamp emot de tio och,
En efter annan, dödar deras flock.

57. »Den nästa natten se'n mot tio sköna,
Allena, vapenlös, till kamp han drog,
Och framgång såg han så sitt mod belöna,
Att ingen hade alls till klagan fog.
Och härför fick han sådan ynnest röna,
Att till sin son furstinnan honom tog
Och Alexandra, en ibland de tio,
Åt honom gaf, samt med de andra nio.
58. »Hon honom jemte dottern, hvilken se'n
Sitt namn åt staden gaf, till arfving gjorde,
Med vilkor att han sjelf och hvar och en,
Som honom efterträdde, städs fullgjorde
Den lag, att hvem som, till sin lyckas men,
Af vreda stjernor drefves hit, han borde
Ettdera välja: antingen att lida
Här döden, eller emot tio strida.
59. »Och har han fällt om dagen männens skara,
En annan kamp om natten förestår.
Och vill för honom lyckan sig förklara,
Att ock ur den som segrare han går,
Då må han qvinnoskarans herre vara,
Och tio nya fritt han välja får
Och herrska, tills en annan synlig blifver,
Som, än mer tapper, honom döden gifver.

60. »Den grymma sed tvåtusenårig är
Allre'n och varar än på dessa stränder;
Och mest hvar dag i templet offras här
En osäll främling, som till kusten länder.
Om någon emot tio kamp begär,
Liksom Elban — hvad understundom händer —,
Han oftast fälls i första striden; en
Bland tusen vinner ej den andra se'n.
61. »Dock lyckas några; men så få det hände,
Att man på fingrarne dem räkna kan.
Bland dem var Argilon; men bladet vände
Sig snart, ej länge njöt sin seger han.
Af mig, som hit de vreda stormar sände,
I evig sömn vardt sänkt den tappre man.
O, att jag hade sänkts i samma graf,
För att ej lefva här, förnedrad slaf.
62. »Ty kärleks ljufva lust och lek och löje,
Hvad andra af min ålder fröjda plär,
Guld, purpur, ädelstenar och det nöje,
Som första platsen i en stat beskär,
Det kan oss föga glädja, om vi röje
Att frihets lycka oss förnekad är.
Och att ej kunna lemna detta land,
Det tycks mig ett odrägligt träldomsband.

63. »Att blomman här af mina bästa år
I trög och dådlös veklighet försvinner,
Det eggas jemt min själ, och mig förgår
All smak af hvarje nöje, här jag finner.
Mitt ättblods rykte sina vingar slår
Omkring en verld, ja upp till himlen hinner:
Kanhända fick ock jag deraf min lott,
Om mina bröder jag fick följa blott.
64. »Väl kan med fog jag öfver ödet klaga,
Som här mig bragt en sådan neslig lott;
Liksom till hjorden man en häst plär jaga,
Som fel på ögat eller foten fått,
Kanhända råkat annan skada taga,
Att han för kriget ej sig lämpar godt.
Och som af döden blott i mina öden
Jag hoppas ändring, önskar jag mig döden.»
65. Här Guido sin berättelse slöt af,
Förbannande den olycksdag, då han
De tio männer sänkte i sin graf
Och med de tio fruar riket vann.
Stum hörde Astolf på och ej sig gaf
Tillkänna, förr'n han sig förvissad fann,
Att denne Guido, såsom sagt han har,
En son utaf hans onkel Haimon var.

66. »Jag Englands hertig är — han se'n hörs svara —,
Är Astolf, din kusin.» Han honom slöt
I famnen, att sin hjertlighet förklara,
Och honom kysste ömt och tårar göt.
»Ej kräfdes, frände, att dig uppenbara,
Det tecken om din hals din moder knöt:
Ty för att visa att du oss tillhör,
Är nog den kraft hvarmed du svärdet för.»
67. Men Guido, hvilken skulle fägnats af
Att träffa annanstäds så nära frände,
Med sorgsen blick nu honom handen gaf,
Ty här han vid hans åsyn sorg blott kände.
Om sjelf han blir vid lif, blir Astolf slaf,
Och fristen re'n går nästa dag till ände;
Blir Astolf fri, då får sitt lif *han* ge:
Så är den enes väl den andres ve.
68. Han gräms ock att, om segrens pris han tager,
De andra alla han till fångar gör;
Och ej till deras frälsning någon dager
Han ser, om ock han sjelf i striden dör.
Ty om ur ena pöl'n hon upp dem drager
Och sedan fast uti den andra kör,
Marfisa fåfängt seger vinna skall:
De slafvar bli, *hon* dör i sådant fall.

69. Å andra sidan Guidos ungdom åter,
Hans mod, det ädla riddarskick, han ter,
Så hos Marfisa och de andra låter
Medömkan, kärlek vakna mer och mer,
Att såsom nesligt man ej alls tillåter,
Att med sitt lif han dem sin frihet ger;
Och om derhän Marfisa nödgas gå,
Att honom döda, vill hon dö också.
70. Till Guido säger hon: »Oss sällskap gör!
Med våld vi slå oss ut, hvad än må hända.»
»Ack, lemna hvarje hopp — hon svaras hör —
Att slippa hän, hur ock vår strid må ända.»
»Mitt hjerta — gentog hon — ej bäfvar för
Att hvad det påbegynt också fullända.
Och aldrig går jag tryggare min färd,
Än då jag ledes af mitt goda svärd.
71. »Jag af din kraft sett sådant prof i dag,
Att, följd af dig, jag skyr för ingen fara.
I morgon när, att åse nya slag,
Kring skranket samlats denna qvinnoskara,
Vi hugge in bland hopen, du och jag,
Den må ta' flykten eller sig försvara;
Åt varg och gam vi ge dem allesamman
Till pris i hast, och deras stad åt flamman.»

72. »Jag färdig är — till svar då Guido ger —
Att följa dig, ja in i döden kalla.
Men görom räkning ej på lifvet mer;
Nog, om vi kunna hämnas förr'n vi falla.
Jag tiotusen qvinnor ofta ser
På platsen der, blott hälften af dem alla;
Ty hamn och borg och mur en lika mängd
Bevakar städs, och hvarje väg är stängd.»
73. Marfisa svarar: »Vore fler de ock
Än Xerxes förde att mot Grekland strida,
Ja fler än snöda upprorsandars flock,
Som vroks från himlen ned i afgrund vida,
Jag på en dag dem dödar alla dock,
Är du med mig, och ej på deras sida.»
Och Guido då: »Jag intet medel ser,
Om ej ett enda, som oss räddning ger.
74. »Så framt det lyckas, räddar oss blott detta,
Som nu just föll mig in. Ty vet att här,
Förutom qvinnorna, får ingen sätta
Sin fot på hafvets strand, eho han är.
Nu måste en min maka underlätta
Min plan, ty tillit jag till henne bär.
Jag ofta större prof sett henne ge
På kärlek sann, än nu behöfver ske.

75. »Hon sjelf af hjertat önskar att mig föra
I frihet hän, blott hon får med mig gå,
I hopp att se'n, der ej rivaler störa
Dess lycka, få allena om mig rå.
Hon skall ett skepp åt oss i ordning göra
I hamnen, under skydd af natten grå,
Som edra sjömän skola finna sedan,
När dit de komma, segelfärdigt redan.
76. »Bakom mig slutna samman i en skara,
I riddare, I sjöfolk, handelsmän,
Som ej försmått att mina gäster vara
I detta hus och helsat mig som vän,
Med bröstet trängen på och rödjen bara
En bredan väg, hvad hinder möta än!
Så hoppas jag, om svärden käckt vi svinga,
Ur denna grymma stad er lyckligt bringa.»
77. »Gör som dig tycks — till svar Marfisa ger —
Ty jag är säker om, min väg att finna.
Förr med min arm jag slår dem alla ner,
Så många som i staden sig befinna,
Än fly du ser mig, än hos mig man ser
Ett tecken, som om fruktan kan påminna.
Vid dagsljus vill jag gå, med vapnens rätt,
Ty nesligt syns mig hvarje annat sätt.

78. »Om, att jag är en qvinna, här man kände,
Jag vet man skulle heder, pris mig ge;
Man gerna bjöd mig qvar, och kanske hände
Mig äran att mig främst i rådet se;
Men då jag en gång hit med dessa lände,
Så vill jag ej bli gynnad mer än de.
Slemt vore här att stanna eller vandra
Sjelf fri, i bojer lemnande de andra.»
79. Med dessa ord och andra, som hon sade,
Den tappra visade, att fruktan blott
Att skada sina vänner — dem hon hade
I fara bringat, om för långt hon gått —
Tillbaka henne höll, att ej hon lade
Ett mod i dagen, utan gräns och mått;
Och därför lät hon Guido föreskrifva
Det medel, som han trodde säkrast blifva.
80. Om natten med Aleria (den mest kära
Och trogna af hans makar) talar han;
Och ej behöfde länge han begära,
Ty villig strax till tjenst han henne fann.
Hon tog ett skepp, lät det i hast bevära
Och förde dit de skatter, som hon hann
Att samla hop. Ett ströftåg förebar
Med sällskap hon, så snart det dagats har.

81. Svärd, lansar, harnesk, sköldar, för all fara,
Hon till palatset redan bringat har,
Att dermed väpna handelsfolkets skara
Och skeppets manskap, som halfnaket var.
En del der sof, en del sågs verksam vara,
Man ömsom vakar, ömsom hvila tar.
Med vapnen redan på, de ofta skåda
Om österns rodnad ej vill dagen båda.
82. Ej solen än den mörka nattens slöja
Från jordens hårda anlet undan drog,
Och än Lykaons ättling syntes dröja
På vida himlafältet med sin plog,
Då qvinnoskaran, för att sig förnöja
Åt striden, brådt till torget vägen tog:
Som bien man kring flustret trängas ser,
När ej i gammal stat de trifvas mer.
83. Nu horn och trummor och trumpeter skalla
Och fylla jord och himmel med sitt dån,
Att höfdingen på nytt till striden kalla,
Som nattens mörker skilde honom från.
Re'n stodo nu beväpnade der alla,
Gryf, Aquilant och Englands fursteson,
Marfisa, Guido, Sansonett, med skaran,
Till häst och fot beredd att möta faran.

84. För att från slottet ned till hamnen nå,
Att öfver torget gå nödvändigt blifver;
Lång eller kort, fanns annan väg ej: så
Sitt sällskap Guido sade. Se'n med ifver
Han manat dem att modigt framåt gå,
Han tyst och stilla sig i väg begifver;
Och på den plats, der hopen trängdes, han
Sig visar, följd af mer än hundra man.
85. Sitt sällskap nu påskyndar Guido, som
Igenom andra porten ut vill draga.
Men qvinnohär'n, som väpnad stod rundtom,
Stridsfärdig städs med armar just ej svaga,
Strax tänkte, när han med sin skara kom,
Att det hans mening var att flykten taga.
Till sina bågar grepo de en hvar,
Och re'n en mängd till porten skyndat har.
86. Men Guido och de tappra, som han leder,
Och framför allt Marfisa, oförsagdt
Mot porten storma fram i slutna leder
Och gifva hugg omkring sig med all makt.
Men sådan mängd af pilar regnar neder,
Som redan sår och död ibland dem bragt,
Från ofvan och från sidorna, att bara
Förlust och skam de började befara.

87. De hade goda harnesk; eljest lätt
De lidit ännu värre, än de göra.
Re'n hästen stupat under Sansonett,
Marfisas också kan ej mer sig röra.
Då tänkte Astolf: Nu, om nå'nsin, rätt
Jag månde ha att låta hornet höra.
Nu vill jag se, då svärdet gagnlöst är,
Om ej med hornet väg jag skaffar här.
88. Och, som i yttersta betryck och fara
Han plär, han satte hornet för sin mund.
Knappt ut dess fruktansvärda ljud hörs fara,
Förr'n jorden rundtom darra tycks från grund;
Förfäran grep så vildt den myckna skara,
Att hufvudstupa från theaters rund
På flykten den sig störtar, blek, bedöfvad,
Och porten brådt blef hvarje vakt beröfvad.
89. Liksom från fönstret eller annan höjd
Sig handlöst husets folk plär kasta neder,
Förskräckt af vilda flammen, plötsligt röjd,
Som, under det en hvar med tyngda leder
Ännu der låg uti sin sömn förnöjd,
Helt tyst har växt och skyndsamt ut sig breder:
Så, lif och lem ej aktande, en hvar
För fruktansvärda skallet flykten tar.

90. Här, der, på alla håll, från ofvan, nedan
Den skrämde hopen flyr allt hvad den kan.
Vid hvarje utgång trängas tusen redan,
De falla hoptals, hindrande hvarann.
En mister lifvet uti trängseln, medan
Sig från balkongen störtar blindt en ann';
Mer än en arm, ett hufvud krossas här,
En ligger död, en annan stympad är.
91. Mot himlen ropen, klagoskriken fara,
Och rundtom dånar, brakar det och gnyr.
Hvart hornets ljud sig tränger, der de spara
Ej sina ben, men allt i ångest flyr.
Om ni får höra att den lumpna skara
Allt mod beröfvad är och hufvudyr,
Så undra ej derpå; ty haren denna
Natur ju fått, att städse fruktan känna.
92. Men hvad skall ni väl säga om den höga
Marfisa och om Guido? Om de två
Oliviers tappra söner, aldrig tröga
Till kamp, som hedrat förr sitt stamträd så?
Förr hundratusen aktade de föga,
Och nu de flykta utan mod ändå,
Som dufvor och kaniner pläga göra,
Så snart ett nära buller de få höra.

93. Så denna makt, som uti hornet var,
På vänner, fiender sin trollkraft öfvar.
Brådt Guido, Sansonett, det brödrapar
Fly i Marfisas spår, som alls ej töfvar.
Men huru långt de fly, i örat skar
Det vilda ljudet jemt, som dem bedöfvar.
Fort Astolf jagar rundt kring staden all
Och låter hornet ge allt värre skall.
94. *En* lopp till hafvet, *en* på berget opp,
En sökte att i skogen sig försticka;
En immerfort i tio dagar lopp
Och djerfdes ej en blick tillbaka skicka;
En utför bryggan gjorde sådant hopp,
Att aldrig mer hon livvets luft fick dricka.
Så tempel, hus och torg de rymde ut,
Att staden nästan öde blef till slut.
95. Marfisa, Guido och de bröder två
Och Sansonett, dem ångesten betvingat,
Åt hamnen fly, och bakom dem också
Det andra följet, utaf skräck bevingadt.
Här mellan fästena Aleria på
Sitt skepp dem väntar, re'n i ordning bringadt;
Och när om bord hon väl dem alla fått,
Hon satte åror till och segel brådt.

96. Re'n Astolf hunnit genom staden skena
Åt alla håll, från berget ned till stranden.
Re'n har han sopat alla gator rena;
Man flydde, sökte tillflykt hvar man fann den.
Ja mången, vild af skrämsel, i gemena
Och mörka kyffen kröp att hemta anden;
Och mången, som, villrådig i sin nöd,
Sam uti hafvet, fann der grymt sin död.
97. Till hamnen hertigen omsider kom,
Ty der han tänkte träffa få sin skara.
Han ser sig kring, och öde låg rundtom
Den tomma strand, och der sågs ingen vara.
Han lyfte ögonen, och skeppet, som
Dem bar, han såg för fulla segel fara.
Han måste därför, när sin kos det lopp,
En annan plan för resan göra opp.
98. Låt honom färdas; ej bekymra er,
Att han en väg så lång skall ensam göra
I vildt och hedniskt land, der faror fler
Beständigt hota vandrarns färd att störa.
Det ges ej fara, hvaråt ej han ler
Med detta horn, som nyss han låtit höra.
Men till hans sällskap vändom oss på nytt,
Som skräckbetaget ut på hafvet flytt.

99. För fulla segel brådslande de jaga
Från denna strand, så full af skräck och blod.
Och när ej hornets ljud, allt mera svaga,
Dem längre nå och ängsla deras mod,
En sådan blygsel börjar dem betaga,
Att hvarje kind liksom i låga stod.
De våga ej att se uppå hvarannan;
Tyst står en hvar, med blicken sänkt och pannan.
100. Kaptenen, som på kosan fäster hågen,
Far Cypern, Rhodus om, försvinna ser
Väl hundra öar i Ægeiska vågen,
Maleas udde se'n, som faror ter;
Och, förd af gynnsam vind, bak vattenbågen
Han ser Morea sedan sjunka ner;
Kringom Sicilien se'n han kosan vänder
Och styr utmed Italiens fagra stränder.
101. Och ändtligt närmar han sig Lunas kust,
Der qvar han lemnat har de sinas skara,
Och tackar Gud att utan mer förlust
Han återvändt och undgått hvarje fara.
En sjöman här, som ämnade sig just
Till Frankrike, dem bjöd att med sig fara
Uppå hans skepp; och samma dag de gå
Om bord och innan kort Marseille de nå.

102. Ej *då* i staden Bradamante var,
Som blifvit satt att detta landet styra;
Om hon det varit, nog att stanna qvar
Hon artigt nödgat dessa gäster dyra.
I land de gå, och genast afsked tar
Marfisa af de riddersmänner fyra
Samt Guidos maka; ensam med sitt svärd,
Hvart ödet leder, vill hon gå sin färd.
103. »Det vore ej berömligt — hon förklarar —
Att många riddare tillsammans gå.
I flockar draga dufvor väl och starar
Och andra rädda djur, som hjort och rå.
Men djerfva falken, örnen, som försvarar
Sig sjelf och andras hjälp ej litar på,
Och tigrar, lejon plä allena ströfva;
En starkare ej frukta de behöfva.»
104. Hon alltså ensam afsked af dem tar,
Då hennes mening ej dem tycks behaga.
Och genom skog, der ödslig vägen var,
Hon ses allena sina färde draga.
Men Gryf och Aquilant, liksom det par
Som följde dem, en väg mer banad taga;
Och andra dagen till ett slott de nå,
Der höflig gästfrihet de röna få.

105. Ja höfflig, säger jag, men blott till sken;
Snart annat rönte de. Med artig ifver
Af slottets herre, hycklande allen
Ett vänligt väsen, man välkomnad blifver;
Men när i sorglös sömn de lågo se'n,
Han lät i bädden gripa dem och gifver
Ej förr dem lös, än de ha gått en ed
Att taga här i akt en neslig sed.
106. Men dessa nu jag talar mer ej om,
Jag tappra mön att följa är benägen.
Durance och Rhône och Saone hon re'n bakom
Sig lemnat har och når ett berg på vägen.
Här längs en ström till mötes henne kom
En gammal svartklädd qvinna, som af trägen
Och mycken vandring, tycks det, tröttnat har,
Men än mer sorgsen och bedröfvad var.
107. Den gamla tjenarinnan detta är
Åt röfrarne, den vi sett grottan lemna,
När grefve Roland gett dem döden der,
Af Guds rättvisa sänd att brotten hämna.
Den gamla, som för döden fruktan bär
(Af skäl dem sedan jag för er skall nämna)
Re'n flera dar på dunkla stigar flytt
Och att igenkänd bli med omsorg skytt.

108. Som allt hos jungfrun på en främling tydde,
När hon på rustning och på drägt gaf akt,
Hon ej tog flykten, som hon eljest flydde
För dem som voro ifrån denna trakt.
Nu ingen fruktan alls den gamla brydde,
Vid vadet stannar hon, liksom på vakt,
Att jungfrun bida; se'n med dristigt skick
Hon henne helsande till mötes gick,
109. Och bad att bli till flodens andra sida
Af henne förd. På länden plats hon tar,
Ty jungfrun lät på hjälp ej henne bida;
Ett ädelmodigt hjerta städs hon har.
Och än ett stycke lät hon henne rida,
Tills öfver ett moras man kommen var
In på en bättre väg; och här de båda
En riddare, som möter dem, få skåda.
110. I präktig sadel riddarn satt, han bar
En ståtlig drägt och vapnen lyste klara.
En dam han blott uti sitt sällskap har,
En enda väpnare dem följer bara.
Den dam, han har vid sidan, skön väl var,
Men stolt, frånstötande hon tycktes vara;
Med högmod och med spotskhet hon sig för,
Väl värd den riddare hon sällskap gör.

111. Gref Pinabel från Mainz, den illa kände,
Det var som här vid damens sida red;
Han, som för några måna'r sedan sände
I bergets håla Bradamante ned.
De heta suckar, förr hans hjerta brände,
Den myckna gråt som i hans ögon sved,
Allt var för henne, som nu honom följde,
Som nekromanten då för honom döljde.
112. Men när från höga klippan, der det stått,
Den gamle Atlas' trollslott väl försvunnit
Och alla der sin frihet återfått,
Se'n Bradamante räddningsmedlet funnit,
Så vände hon, som aldrig just försmått
Den låga som hos Mainzergrefven brunnit,
Till honom åter; och i sällskap vandra
De nu från ena slottet till det andra.
113. När hon den gamla fick på länden se,
Så kan ej hon, som gyckel plär behaga,
Sig hålla från att munnen full med spe
Och gäckeri och skratt och stickord taga.
Marfisa, som en skymf, den må nu ske
På hvad för sätt som helst, ej plär fördraga,
Af vrede upptänd henne gaf till svar,
Att mera skön än hon den gamla var.

114. Det ville hon bevisa dristeliga
Mot riddarn, men med vilkor att sin drägt
Hon skulle ge och ned af hästen stiga,
Om hennes riddare till mark blef sträckt.
Gref Pinabel — ty fegt det var att tiga —
Ej töfvar att med vapnen svara käckt;
Han fattar sköld och lans, sin häst han svänger
Och vredgad se'n emot Marfisa spränger.
115. Marfisa möter strax med lansens tunga;
Mot Pinabels visir hon riktar den
Och ses till mark så döfvad honom slunga,
Att väl en timme kvar han låg der än.
Den segrande Marfisa lät den unga,
Nu stiga af, som ej blott dräkten, men
Hvarenda prydnad måste af sig draga;
Och detta allt hon lät den gamla taga.
116. Hon lät den gamla kläda sig i detta
Och smycka sig, som ungdom har för sed;
Och äfven lät hon henne upp sig sätta
På hästen, hvilken nyss den unga red.
Se'n drog hon bort med denna damen nätta,
Som tycks, ju mera prydd, dess mera led.
Tre dagar så fortsatte de sin färd,
Förutan händelse, att nämna värd.

117. Den fjerde mötte de en riddersman,
Som ensam kom i sträckande galopp.
Och vill hans namn ni veta, så var han
Zerbin, den kungasonen, Skottlands hopp,
Hvars like knappt i skönhet, mod man fann,
Af harm och grämelse nu eggad opp,
Att på den man ej hämnas han förmått,
Som för hans ädelmod i vägen stått.
118. Zerbin i skogen fåfängt än förföljde
Den af sitt folk, som honom bittert kränkt;
Men denne så i tid sig undan döljde,
Försprånget honom sådan fördel skänkt
I dunkla skogen, och en dimma höljde
Så morgonljuset in helt oförtänkt,
Att undan prinsens hand han räddning funnit,
Tills dennes harm och vrede svalna hunnit.
119. Zerbin, när han den gamla såg der rida,
Fast vred, ej kunde hålla sig för skratt;
Mot så ungdomlig klädsel tycktes strida
Det fula käringanlet för besatt.
När han Marfisa såg vid hennes sida,
Han sade: »Det var högst förståndigt att
Du sådan dam dig valt, o riddersman,
Som ingens afund gerna väcka kan.»

120. Hon äldre än Sibylla vara bör,
 Att döma af de skrynklor huden täcka;
 Så pyntad ut, hon kunde tagas för
 En apa, utklädd för att löje väcka.
 Och än mer stygg nu vreden henne gör,
 Som gnistrar i dess ögon; ty att gäcka
 En qvinna för dess fulhet eller år,
 Det är den värsta skymf hon höra får.
121. Marfisa låtsade att uppbragt vara,
 För att bereda sig ett nöje här.
 »Min dam är skön — så hörs Zerbin hon svara —
 Vid Gud, långt mera än du artig är.
 Dock anser jag ditt tal för tillgjordt bara;
 I hjertat ej du sådan tanke bär.
 Du låtsar hennes skönhet icke se,
 För att din feghet så en undflykt ge.
122. »Och hvilken vore väl den riddersman,
 Som sådan ung och fager jungfrulilja,
 Af fler' ej åtföljd, midt i skogen fann,
 Och ej för henne skulle kämpa vilja?»
 »I passen så — han svarar — för hvarann,
 Att synd det vore visst att eder skilja;
 Och jag är icke nog oartig att
 Din sköna från dig ta'; behåll din skatt.

123. »Vill du på annan räkning tvist här vålla,
Så hjertans gerna, strax jag färdig är;
Men icke må du för så blind mig hålla,
Att jag en lans vill bryta för den der.
Ful eller skön, du henne må behålla;
Jag vill ej två så såta skilja sär.
I ären just ett par; jag ville svära,
Att du så tapper är som skön din kära.»
124. »Men mot din vilja — svarar hon — ändå
Du måste söka henne af mig vinna.
Jag tål ej att ett anlet, fagert så,
Du sett och ej skall det begärligt finna.»
»Jag ser ej skäl — Zerbin genmälde då —
Att fäkta för en seger, som (besinna!)
Af gagn blott för den öfvervunne är,
Men bringar segrarn skada och besvär.»
125. »Om detta mitt förslag ej tycks dig godt,
Jag har ett annat, som dig bör behaga —
Marfisa säger —: faller på min lott
Att bli besegrad, skall med mig hon draga;
Men segrar jag, så har *du* henne fått.
Så pröfvom då hvem som skall henne taga.
Besegras du, så hör det se'n dig till
Att henne följa städs, hvarthän hon vill.»

126. »Må göra!» — svarade Zerbin och vände
Sin häst att fält för anfallsloppet få.
Han höjde sig i byglarne och spände
Sig fast i sadeln; och, att målet nå,
Han rakt mot jungfruns sköld med lansens rände,
Men det var som mot ett metallberg slå;
Och hon så kraftig stöt åt hjälmen ger,
Att han bedöfvad föll ur sadeln ner.
127. Zerbin högst gramse öfver fallet var;
Än aldrig något sådant honom hände,
Som tusen förr ur sadeln kastat har;
Till outplånlig skam det honom lände.
Stum blef han liggande på jorden qvar,
Och ännu mera harmen honom brände,
Att han förbunden var och pligtig nu
Att städs ledsaga denna gamla fru.
128. Tillbaka kom den segerrika mön
Och sade leende: »Här är den rara!
Ju mer jag finner henne huld och skön,
Dess mer jag gläds att din se henne vara.
Som hennes riddare nu tag din lön;
Men låt ditt löfte ej i vinden fara:
Att henne städs ledsaga på dess stråt
Och, hvart hon önskar, troget följa åt.»

129. Hon bidar ej på svar, men skyndar jaga
Sin häst åt skogen, der hon brådt försvann.
Zerbin, som henne för en man måst taga,
Den gamla frågar: »Säg mig, hvem var han?»
Hon är ej sen att sanningen uppdaga,
Ty gift, hon vet, ej värre bränna kan.
»En jungfru — sade hon — den stöten gaf,
Som tvang dig att så hastigt sitta af.
130. »Med sköld och lans hon väpnat sina händer,
I kraft utaf sin tapperhet, sitt mod;
Och nyss hon kommen är från Österns länder,
Att pröfva mången Frankisk kämpe god.»
Härvid Zerbin så blygselns flamma tänder,
Att icke blott hans kind vardt röd som blod,
Men föga feltes att ej röd också
Hans hela rustning blef från topp till tå.
131. Han steg till häst, förargad innerligt,
Att han ej vetat sadeln fast behålla.
Den gamla ler i mjugg och vet att qvickt
Med stickord än mer pina honom vålla.
Hon honom minner på hans ord och pligt;
Och han, förbunden att sitt löfte hålla,
Sitt öra sänker, lik en häst som, bragt
Till lydriad, känner sporrrens, tygelns makt.

132. »Ack, hvilken vexling låter du mig röna,
Du grymma öde! — suckar han betryckt —
Du henne, som var skönast bland de sköna,
Som bort mig följa, har ifrån mig ryckt.
I hennes ställe, att din grymhet kröna,
Du har då denna nog ersättning tyckt?
Att allt förlora varit bättre då,
Än nödgas till ett byte, ojemnt så.
133. »Den, som i skönhet, dygd och älskvärdhet
Var utan like och det städs skall vara,
Den dränkte du, bland klippor sönderslet,
Ett rof för fiskars och hafsmåsans skara;
Och denna, som i grafvens dunkelhet
Bort göda maskarne, du lät bevara
I tjugo vintrar längre än du bort,
Mitt qval att göra än mer tungt och stort.»
134. Zerbin så talte och i ord och skick
Ej mindre sorg — så tycks — ådagalade
För denna som han mot sin vilja fick,
Än för den sköna som han mistat hade.
Den gamla, som ej skådat med sin blick
Zerbin förut, dock af de ord han sade
Kan sluta till att han den riddarn var,
Om hvilken Isabella talat har.

135. Om ej er minnet sviker, är er känt,
Att denna gamla var ur grottan gången,
Der Isabella, hon som kärlek tändt
Hos Skottske prinsen, hölls så länge fången.
Hur åt sitt fosterland hon ryggen vändt,
Hon hört af henne mången gång och mången
Också hur se'n, när redlöst skeppet dref,
På kusten af Rochelle hon räddad blef.
136. Zerbin så ofta hade hon beskrifvit,
Hans sköna anlet och de ädla dragen,
Att gumman, då hon hör hans röst och gifvit
På honom närmre akt, fann klart som dagen
Att det var han som städse saknad blifvit
Af jungfrun så, att hon var mer betagen
Af sorg att ej få honom se, än att
I rövvarhålan hon som fånge satt.
137. Och när den gamla nu förnummit har
De ord af harm och sorg Zerbin hörs fälla,
Så märker hon, att han för gifvet tar,
Att uti hafvet drunknat Isabella;
Och fast hon bättre underrättad var,
Hon dock, för att tillfreds ej honom ställa,
Förteg hvad honom kunnat glädje göra
Och blott hvad sorgligt var lät honom höra.

138. »Hör — sade hon — du som så uppblåst är
Och djerfs att hån och skymford blott mig gifva:
Om du fick veta om din hjertans kär
Hvad jag vet, skulle snart du artig blifva.
Men förr än jag det säger, må du här
Mig strypa och i tusen stycken rifva.
Dock, om du höffigare varit blott,
Du kanske hemligheten veta fått.»

139. Liksom en gårdvard som med raseri
På tjuften rusar, slokar strax sitt öra,
Får han en ostkant blott att bita i,
Vet denne spak med trolspråk honom göra:
Så ses Zerbin nu plötsligt foglig bli
Och brinner af begär att mer få höra,
När qvinnan ger en vink att om den, han
Som död begråter, hon förtälja kan.

140. Strax ses en vänligare min han taga
Och henne ber, anropar och besvär
Vid Gud och menskor, att i ljuset draga,
Om ondt, om godt, hvad henne kunnigt är.
»Det du får höra, skall dig ej behaga —
Den gamla svarar, lika hård och tvär —
Ej död är, som du menar, Isabella,
Men dock hon prisar grafvens gäster sälla.

141. »Den tid du henne saknat, hon i flera
Än tjugo männers händer fallit har;
Alltså du ser, i fall I råkens mera,
Om du kan hoppas finna rosen kvar.»
«Fördömda hexa! Hur du vet brodera
Din lögn! Och nog du vet att lögn det var.
Föll hon i tjugo männers händer ock,
Ej någon af dem kränkte henne dock.»
142. Hvar, när hon henne sett, Zerbin med ifver
Nu frågar, men ej något svar hon gaf.
Hon vill ej säga mera, men förblifver
Alltjemt hårdnackadt stum liksom en graf.
Först goda ord Zerbin den gamla gifver,
Se'n hotar hennes strupe skära af.
Men fåfängt är det att han hotar, ber;
Han kan ej få ett ord af hexan mer.
143. Zerbin, då intet han med ord kan vinna,
Ger tungan ro. Af hvad han höra fått,
Svartsjukan börjar så i hjertat brinna,
Att knappt det ryms i bröstet mer. Han blott
Nu eftertrår att Isabella finna;
För hennes skull igenom eld han gått.
Men nu han kan ej, bunden af sin heder,
Gå annorstäds, än dit den gamla leder.

144. Och öfver ödslig stig vid hennes sida
Zerbin så drog, hvarthän för godt hon fann.
Om upp för berg, om ned mot dal de rida,
Ej ord de vexla, se ej på hvarann.
Men när mot vester solen syntes skrida,
Bröts denna tystnad af en riddersman,
Som dem på deras väg till mötes lände.
I nästa sång förtäljs hvad sedan hände.

Tjugondeförsta Sången.

1. **E**tt tåg så fast sig ej kring bördan slingar,
En spik ej håller brädet till så tätt,
Som trohet städs hvar ädel själ betvingar
Med hållfast knut, som ej upplöses lätt.
Forntiden ock i bild till oss ej bringar
Den helga Trohet klädd på annat sätt
Än med en slöja hvit, som ses betäcka
Den helt, och som ett stoftgrand kan befläcka.
2. Ett gifvet löfte bör man aldrig glömma,
Om man åt en, åt tusende det gett;
Så väl om i en skog, en grottas gömma,
Långt bort från städer, byar det har skett,
Som om inför en rätt, som satts att döma,
Bland vittnens mängd, sitt ord man skriftligt tett.
Och utan ed och andra intyg klara,
Det vare nog att man har lofvat bara.

3. Zerbin, han höll sitt ord, som en och hvar
Det hålla bör i onda fall och blida.
Han visar att han det i minne har,
Då egen väg han lemnar, för att rida
Med denna, som så vidrig honom var,
Som om han hade pesten vid sin sida,
Ja döden sjelf; men mer, än hans begär,
Det löfte som han gett förmådde här.
4. Att nödgas henne följa riddarn fann,
Som sagdt, så vidrigt, att i hjertat råda
Harm, eckel, sorg; ett ord ej yttrar han,
Och stumma, tysta färdas fram de båda.
Men tystna'n bröt, som sagdt, en riddersman,
Då solens vagn lät sina bakhjul skåda,
En riddersman, en irrande, som nu
På deras väg till mötes kom de tu.
5. I denne qvinnan känt på ögonblick
Hermonides igen, från Holland buren;
Ett purpurstreck som vapenmärke gick
Tvärsöfver riddarns svarta sköld. Nu turen
Till henne kom att visa ödmjukt skick;
Zerbin om skydd bevekligt blef besvuren
Och påmint om det löfte honom band,
Se'n sköldmön henne lemnat i hans hand.

6. Mot henne och mot hennes ätt — hon sade —
Den riddarn, som der kom, fiendtlig var.
Han hennes fader uti grafven lade
Och hennes ende bror han dödat har;
Ja, uti sinnet den förrädarn hade
Att döda allt som fanns af släkten qvar.
»Så länge i mitt hägn du står — hörs svara
Zerbin — så kan du utan fruktan vara.»
7. När riddarn skådar denna fågelskrämman
Mer när, som honom var förhatlig så,
Han ropar till Zerbin med vredgad stämma:
»Bered dig strax i kamp att mot mig gå!
Om ej, så lemna qvinnan mig och hämma
Min arm ej, att hon rättvist straffas må.
Men vill du slåss, så är du dödens man;
Så är en hvar, som tar sig orätt an.»
8. Zerbin då höfligt honom ger till svar,
Att han det måste lågt och simpelt finna,
Hvad ock en riddare ovärdigt var,
Att vilja taga lifvet af en qvinna.
Om strid han vill, man ej sig undandrar;
Men innan dess han borde först besinna,
Hvad gagn en ädel riddare, som han,
Utaf en qvinnas blod väl hafva kan.

9. Men dessa ord med fler' ej alls behaga;
Och så till handling skrider man till slut.
Så snart de fält för striden hunnit taga,
De ränna mot hvarann med fällda spjut.
Så fort ej ses mot skyn raketten jaga,
Den i en festlig stund man släpper ut,
Som de två hästarne sitt lopp bevinga,
Att riddarne hvarann till mötes bringa.
10. Hermonides, som lägre sigtat har,
Mot Skottens högra sida lansen vände;
Men denne genast uti stycken far,
Och föga men Zerbin af stöten kände.
Dock dennes lans ej utan verkan var:
Den genom skölden in i skuldran rände
Och ut på andra sidan gick; på stund
Hermonides ur sadeln föll till grund.
11. Zerbin, som tänkte att han re'n fått nog,
Från hästen steg, af ömkan strax betagen,
Och från hans bleka anlet hjelmen tog;
Och denne, liksom utur sömnen tagen,
Betraktar honom tyst; och se'n han drog
En suck och sade: »Att af dig här slagen
Jag blef, ej grämer mig; ditt skick ger an
En ädel och fullkomlig riddersman.

12. »Men väl mig harm och smärta mände bränna,
Att för en trolös qvinnas skull jag dör.
Jag vet ej hur du kämpe blef för denna,
Ty föga heder åt ditt mod det gör.
Och finge du det rätta skälet känna,
Som mig till hämd på denna qvinnan för,
Så skulle städs den tanken gräma dig,
Att du, för hennes räddning, dödat mig.
13. »Om så pass andedrägt mig återstår —
Hvad knappt jag hoppas dock — så vill jag göra
Det klart för dig, att denna öfvergår
I elakhet allt hvad du än fått höra.
En bror jag egde, som i unga år
Från Holland drog (vi detta land tillhöra)
Och åt Heraklius sin tienst förband,
Som då var herrskare i Grekeland.
14. »I en förtrolig vänskap snart han kom
Här med en adelsman, han ofta gäststat.
Ett slott på Serviens gräns han egde, som
Så skönt beläget var som starkt befästadt.
Och Argeus hette den, jag talar om,
Som denna qvinna sig till maka fäststat,
För hvilken han af större kärlek brann,
Än som det höfdes en så värdig man.

15. »Men henne — flyktig som i höstens dagar
De lätta löf, beröfvade all saft,
Dem kalla vinden ned från träden jagar
Och sopar framför sig med hejdlös kraft —
Snart äkta mannen längre ej behagar,
Och tycket slocknar, hon till honom haft.
All hennes tanke, åtrå var nu bara
Min bror att fånga i sin kärleks snara.
16. »Men ej så fast mot vreda böljesvallen
Acroceraunias bistra udde står;
Så fast mot nordanvinden står ej tallen,
Som mer än hundra gånger ombytt hår
Och som, så högt hon ofvan klippevallen
Står upp, så djupt med sina rötter går —
Som fast min broder var mot böner alla
Af denna, värd en pöl af laster kalla.
17. »Nu — som en riddare, som tvist begär
Och finner lätt, det ofta nog kan hända —
Min bror blef sårad i en strid helt när
Förtrogne vännens slott, dit han plär lända
Objuden ock, om Argeus sällskap är
Åt honom eller ej. Och nu i kända
Gästfria borgen vill han dröja qvar,
Till dess hans sår att läkas hunnit har.

18. »Men medan här vid bädden fjettras han,
Blef Argeus nödgad att en resa göra.
Strax denna fräcka tiden lämplig fann
Att söka, såsom städs, min bror förföra.
Men denne trogne mer ej lida kan
Att frestelse så slem hans ro skall störa;
Sin tro att rädda, valde han till slut
Af många onda ting det minsta ut.
19. »Af många onda ting minst ondt han finner,
Att öfverge förtrogen vänskaps hamn
Och vandra så långt bort, att aldrig hinner
Till denna snöda qvinna mer hans namn.
Hur hårdt det var, *det* mer hans bifall vinner,
Än att sig kasta i så brottslig famn,
Mer än att qvinnan hos den make svärta,
Som älskar henne högre än sitt hjerta.
20. »Och matt ännu af sina sår, han tager
Sin rustning på och slottet öfverger;
Och med den fasta föresats han drager
Sin väg, att aldrig återvända mer.
Men fåfängt! Ödet honom snart betager
Allt värn, all undflykt och sig falskt betar.
Ty mannen under tiden kom tillbaka
Och fann i sorg och gråt försänkt sin maka,

21. »Med håret vildt förspridt och kind som brann.
Han spørjer hvad som vållat henne plåga;
Men förr'n ett svar af henne få han kan,
Hon låter honom mer än en gång fråga,
Och tänker mellertid hur på den man
Hon hämnas skall, som undflytt hennes låga.
Och väl det anstod sinne, flyktigt så,
Att brådt till hat från kärlek öfvergå.
22. »Ack — sade hon till slut — hvi skall jag dölja
Den synd jag gjorde, då du borta var?
Kan för all världen jag i natt den hölja,
Den för mitt samvet' dock står uppenbar.
Min själ, som känner nesan städs sig följa,
Inom sig sådan ångrens pina har,
Att inga kroppens qual så bittert svida,
Dem för mitt brott man kan mig låta lida;
23. »Om brott är hvad nödtvungen man begått.
Men hvad det vara må, skall du det höra;
Se'n må du från orena höljet brådt
Fläcklösa själen fri med svärdet göra,
Att, när så evig natt mitt öga nått,
För skammen, som man kan till last mig föra,
Jag ej behöfver städse slå det ner
Och blygas i min själ för hvem mig ser.

24. »Din vän min ära grymt tillintetgjorde,
Ja denna kropp med våld han skändligt kränkt;
Och, rädd att allt för dig jag säga torde,
Den nedrige på flykt i tid har tänkt.»
Med detta tal förhatlig så hon gjorde
För honom den, han älskat oinskränkt.
Argeus det tror, och oförtöfvadt kastar
Han på sig vapnen och till hämden hastar.
25. »Och som han trakten noga kände, tog
Han honom fatt, förr'n långt ännu han lände;
Ty såsom sjuk och svag min broder drog
Helt långsamt fram och ingen misstro kände.
Han honom anhöll i en enslig skog,
Af hämbegäret ledd som honom brände.
Allt hvad min broder säger, fåfängt är;
Argeus är döf och genast kamp begär.
26. »Frisk är den ene och vill hatet mätta,
Den andre sjuk, och städs än vänligt stämd;
Så att min bror ej kan i skydd sig sätta
Mot denna vän, som törstar efter hämd.
Filander alltså, ej förtjent af detta,
(Den arme yngling menar jag: så nämnd
Var han) ur stånd med kraft att svärdet föra
I sådan kamp, lät sig till fånge göra.

27. »Förbjude Gud, att vreden skulle villa
Mig så, fast rättvist den är tänd mot dig, —
Nu Argeus sade — att jag skulle spilla
Dens blod, jag älskat; och *du* älskat *mig*,
Fast du på slutet det bevisat illa.
Men för all världen skall det visa sig,
Att, som i kärlek bättre jag än du
Har varit, så jag är i hat ännu.
28. »På annat sätt jag straffa skall ditt brott,
Och vid ditt lif jag tänker ej att röra.»
När så han hade sagt, på hästen brådt
Han lät en bår af friska grenar göra;
Och nästan halfdöd åter till sitt slott
Han låter så min arme broder föra,
Att i ett torn, fast utan skuld han är,
I evig fångenskap försmäkta der.
29. »Af annat dock han ej i saknad är,
Än blott af frihet att sig bort begifva;
För öfrigt, såsom fri och ledig, der
Befalld han och såg sig åttlydd blifva.
Men *denna* med otröttligt begär
Försökte än sin plan att genomdrifva,
Och till hans fängelse hon kom hvar dag,
Som hon kan öppna efter sitt behag.

30. »Hon städs min broder anföll, och tillväga
Med större djerfhet gick hon, än förut.
Hvad båtär dig din trohet — hörs hon säga —
Då den som falskhet gäller blott till slut?
Hvad herrligt segerbyte, värddt att ega!
Hvad stolt triumf, väl värd att ropas ut!
O hvilken lön, just att ditt hjerta gläda,
Då som förrädare dig alla smäda!
31. »Det ländt dig mer till fördel och till ära,
Om du dig underkastat mitt behag.
Nu som du sått så får du ock uppskära:
För så hårdnackad tredska lönen tag.
Ej må du frihet nånsin mer begära,
Om ej din hårdhet böjer sig en dag.
Men ger du med dig, skall jag medel finna
Att frihet, ära åt dig återvinna.»
32. »Nej, nej — Filander svarar — aldrig kränker
Jag trohets lag; ej hoppas slikt, jag ber,
Om ock mot all förskyllan man mig skänker
Så bitter lön, om orätt grym mig sker
Och verlden mer än illa om mig tänker;
Nog, om för honom, den der allting ser
Och kan med evig nåd mig vedergälla,
Min oskuld får i oqvaldt ljus sig ställa.

33. »Är det ej nog med fångenskap allena,
Må Argeus ta' mitt sorgsna lif också.
Kanske skall himlen ej mig lön förmena
För redlighet, som här man tycks försmå.
Kanhända han, som djerfs att mig förklena,
När denna själ har flytt, kanhända då
Han finna skall hvad ondt han gjort sin vän
Och, när ej mer han finns, begråta den.»
34. »Så sökte städse denna fräcka qvinna
Filander att förleda; fåfängt dock.
Men blinda lidelsen, som äflas hinna
En brottslig kärleks mål med lock och pock,
Bland hjertats dolda laster söker finna
En bundsförvandt; hon mönstrar deras flock
Och tusen planer vänder hon och vrider,
Tills hon för en bestämmer sig omsider.
35. »Sex måna'r gingo, utan att hon vände
Tillbaks till fångelset, som förr hon gjort.
Och ändtligt hoppet hos min bror sig tände,
Att slocknad var den böjelse, hon sport.
Men lyckan, gynnande det onda, sände
Den brottsliga ett medel att med stort
Och gräsligt missdåd slutligen för detta
Blindt rasande begär en gräns få sätta.

36. »I gammal fiendskap var hennes man
Med en, Morand den sköne nämnd. Förvägen,
När Argeus borta var, kom ofta han
Till sjelfva borgen och var ej förlägen.
Men var han hemma, då för godt han fann
Att hålla sig väl tio mil ur vägen.
Att honom ändtligt fånga, föregaf
En färd nu Argeus till den helga graf.
37. »Han drager bort, så att en hvar det ser,
Och ryktet derom re'n sin stämman höjer.
Och för sin maka blott — åt ingen mer
Han ville sig förtro — sin plan han röjer.
Om qvällen till sitt slott han sig beger
Tillbaks och der blott öfver natten dröjer;
Hvar morgon, se'n han vapentecken bytt,
Af ingen sedd, han drager bort på nytt.
38. »Han ströfvar kring sitt slott, än här, än der,
Och spejar rundtom, dagen all i ända,
Att se om ej Morand, så som han plär,
Lättrogen vill till slottet återvända.
Om dagen han i skogen blef, och när
Han solen sett sitt bloss i hafvet sända,
Han kom till borgen, der för honom fort
Den falska makan öppnar lönlig port.

39. »En hvar i slottet tror imellertid,
Att Argeus redan fjerran sig befinner.
Då kommer denna, passande sin tid,
Och nya ränker mot min broder spinner;
På hennes kind en tåreflod så strid,
Framkallad städse när hon vill, der rinner:
»Hvar skall jag finna hjälp — hon hörs utbrista —
Att ej min ära helt och hållet mista?»
40. »Och utom min det ock min makes gäller.
Ej vore nöd, om *han* här funnes bara.
Du vet Morand ej aktar menskor eller
Ens Gud, när Argeus han vet borta vara.
Med bön och hotelser nu denne ställer
Mot mig sitt anlopp, och min tjenarskara
Har han bestuckit, för att sitt begär
Få tillfredsstäldt; ej räddning ser jag här.
41. »Nu, då min makes färd han veta fått,
Och att han ej så snart skall återvända,
Han djerft har trängt sig in uti mitt slott,
Och utan att ett skäl ens förevända.
Ty vore här min man tillstädes blott,
Då skulle han ej dristat hit att lända;
Ja ej han djerfts, det är jag säker på,
Att nalkas denna borg på tre mil då.

42. »Och hvad han hittills genom bud begärt,
I dag han vågat uppenbart begära
På sådant sätt, att det är fara värdt
Att skam mig väntar och förlust af ära.
Om goda ord jag honom ej beskärt
Och låtsat känslor som mot hans ej svära,
Så skulle han med våld ha tagit re'n
Hvad han i godo hoppas vinna se'n.
43. »Jag lofvat har, ej hålla kan jag mena;
Fördrag, af fruktan gjordt, ej håller man.
Min mening var blott honom att förmena
Hvad eljest nog med våld här tagit han.
Så saken står; hos dig finns hjälp allena,
Ty eljest ej min ära räddas kan,
Och ej min makes, som dig dyr och kär —
Så har du sagt — mer än din egen är.
44. »Och nekar du mig hjälp, vill jag förklara,
Att din omskrutna trohet diktad var,
Och att af hårdhet och af grymhet bara
Min bön och klagan du föraktat har,
Ej för att Argeus' ära ömt bevara,
Fast denna sköld du städse mot mig bar.
Vi båda kunnat saken hemlig hålla,
Men detta skall mig öppen nesa vålla.»

45. »Ej kräfväs många ord — han svarar — här;
För Argeus aldrig svalnat än min ifver.
Förtälj mig genast blott hvad du begär,
Ty den jag var, jag städse ock förblifver.
Och fast af honom illa lönt jag är,
För detta fel ej skuld jag honom gifver.
För honom glad jag går mot dödens hot,
Om verlden ock samt ödet stå mig mot.»
46. »Jag vill — hon svarar — att du döden ger
Åt denne, som så stämplar mot vår ära.
Och frukta ej att något ondt dig sker,
Ty jag dig vill ett säkert medel lära.
Vid tredje timman sig Morand beger
Till mig, när dunkla natten rycker nära;
På gifvet tecken är jag då beredd
Att släppa honom in, af ingen sedd.
47. »Nu måste först du låta dig behaga
Att i min mörka kammar vänta mig,
Till dess han hunnit vapnen af sig taga
Och honom halfklädd så jag för till dig.»
Så denna qvinna vill sin man bedraga
Och föra i förderf på dödens stig;
Om man med rätt kan kalla henne qvinna,
Som afgrunds furier ej i grymhet hinna.

48. »När denna brottets natt sin skymning bredde,
Hon hemtade min bror, försedd med svärd,
Och in i mörka kammarn honom ledde,
Att der invänta slottets arme värd.
Så som beramadt var, så allt nu skedde;
Ty onda råd plär framgång bli beskärd.
Så föll nu Argeus för Filanders hand,
Som trodde att han döden gett Morand.
49. »Med ett hugg klöf han hufvud, hals, ty han
Var utan hjälm och sorglös enligt vana,
Och, utan att sig röra, Argeus hann
Det bittra slutet så af lifvets bana,
Af *honom* dödad, som ej tänka kan
På slikt och aldrig kunnat sådant ana.
Sällsamma lott! Han hjälpa vill sin vän,
Och gör hvad värst man gjort sin ovän än.
50. »Han gaf Gabrina svärdet, nyss han fått,
När Argeus okänd föll för hugget bråda.
Gabrina heter hon, som föddes blott
Att hvem som föll i hennes hand förråda.
Hon, som tills nu att tiga har förstått,
Nu nödgade Filander till att skåda
Med ljus i hand den som för honom föll —
Och vännen ser han, som så kär han höll.

51. »Hon hotar se'n att, vill han ej besvara
Nu hennes låga, som så länge brann,
Hon för allt folket här vill uppenbara
Hvad han har gjort och ej förneka kan.
Om skymflig död han kunde säker vara
Som en förrädare och baneman.
Och ej sin ära borde han förakta,
Om ock sitt lif han föga ville akta.
52. »Filander greps af sorg och fasa, när
Sitt grymma misstag så han plötsligt röjde.
I första raseri't han frestad är
Att henne döda, och i tvekan dröjde.
Och om ej i fiendtligt hus han här
Befunnit sig (det skäl förnuftet höjde),
Med tänderna, i brist på vapen, då
Han slitit henne strax i bitar små.
53. »Som när ett skepp på hafvet någon gång
Af tvenne vindar hårdt anfäktadt blifver;
Än fram det jagas af den enes tvång,
Och än den andre det tillbaka drifver;
Tills ändtligt, kastadt kring i brottning lång,
Det för den mäktigare vika gifver:
Så, efter mycken strid, af tankar två
Filander lät den mindre grymma rå.

54. »Förnuftet säger att ej döden blott,
Men hånligt slut han öfver sig skall draga,
Om mordet blir bekant i detta slott,
Och knapp är tiden ett beslut att taga.
Så, vill han eller ej, han nödgas brådt
Den bittra kalken i sin strupe jaga
Och i hans länge qvalda bröst till slut
Ståndaktigheten trängs af fruktan ut.
55. »Af fruktan för ett nesligt straff offentligt,
Med många eder lofvar han alltså
Gabinas lust att tillfredsställa ändtligt,
Om de i trygghet komma härifrån.
Så bröt hon frukten af sin åtrå skändligt,
Och bort de flydde sedan begge två.
Filander så till oss tillbaka vänder
Och lemnar blygd och skam på Greklands stränder.
56. »Och vännens bild han bar uti sin barm,
Den han så blindt och tanklöst gifvit döden,
Att vid en Progne, till sin sorg och harm,
Vid en Medea binda sina öden.
Och om ej eden hållit strängt hans arm
Tillbaks, och löftet som han gaf i nöden,
Han hade snart om lifvet henne bragt;
Dock hatar henne han af all sin makt.

57. »Man aldrig mer såg honom le, och orden
Beständigt sorgsna voro, djupt han drar
Ur qualda bröstet tunga suckar; vorden
Lik en Orest min arme broder var,
Som, se'n på modern och Egist han morden
Begått, blott hämdens furier kring sig har.
Så ändlöst är det qual, han städse lider,
Att på sin sjukbädd han läggs ned omsider.
58. »Den fräcka qvinnan, hvilken det förtryter
Att se hur föga hon sin andra man
Behaga kan, sin kärleks glöd förbyter
I hat, i vrede, som ej tyglas kan.
Ej mindre häftigt mot Filander bryter
Dess ilska ut, än den mot Argeus brann;
Och dö skall nu — så det beslöts af henne —
Liksom dess första man, så äfven denne.
59. »En läkare hon fann, som var ej ringa
För slika illdåd skicklig och förstod
Långt bättre att med gift om lifvet bringa,
Än att ge helsa åt det sjuka blod.
Och, öfver hvad han djerfdes sjelf betinga,
Hon honom lofvar en belöning god,
Om med en dödlig saft han var benägen
Att rödja hennes make fort ur vägen.

60. »Jag var tillstädes, jemte andra, när
Den gamle skurken kom med giftet. »Detta —
Han sade — är en dryck, som hjelpa plär,
Och snart han skall den sjukes plågor lätta.»
Men hon, som nytt försåt i hjertat bär,
Förr'n han till offrets mun hann bågarn sätta —
Om för att qvitt den brottmedvetne blifva,
Om för att slippa honom lönen gifva —
61. »Nu grep hans hand, just som han skulle sträcka
Den fram med drycken af så dödlig kraft,
Och sade: »Icke bör din harm det väcka,
Att jag är rädd om den, så kär jag haft.
Jag viss vill vara att du ej skall räcka
Den sjuke någon ond och giftig saft;
Och därför nu, förrän du åt min make
Af drycken ger, du sjelf på honom smake.»
62. »Hur tror ni, herre, att den arme man
Till mods nu blef, när han fick detta höra?
Och tidens knapphet sätter honom an,
Han har ej andrum ens ett val att göra.
Dock, att ej misstron värre öka, han
Till sina läppar skyndar bågarn föra.
Den sjuke, tryggad när han detta ser,
Nu sväljer resten utaf drycken ner.

63. »Som när en sparfhök, som i sina klor
Rapphönan fått och vill ett mål sig göra,
Ser hunden, den sin bundsförvandt han tror,
Helt glupskt anfalla sig och målron störa:
Så läkarn, girig efter vinning stor,
Fick strid, der hjelp han trott sig hoppas böra.
Af högsta fräckhet nu förnimm ett prof;
Och gånge så hvarenda girig bof!
64. »När detta skett, den gamle genast åter
Vill skynda hem till sig, af ångest kall,
Att bruka något motgift der, som låter
På räddning hoppas i så kinkigt fall.
Men ej Gabrina honom det tillåter:
Från stället, säger hon, ej gå han skall,
Förrän, i magen smält, den tömda saften
Utaf sin verkan fått bevisa kraften.
65. »Ej hjälper att han ber och löften gifver;
Hon tillät ej att han sig bort beger.
Förtviflad, när ej honom öfrig blifver
En undflykt och han döden för sig ser,
För oss han allt nu yppar och beskrifver,
Och hon ej saken kan bemantla mer.
Och så, hvad ofta andra han beredt,
Sig sjelf nu läkarn gjorde oförsedt.

66. »Min broders själ, som redan hade gått,
Hans egen måste följa oförtöfvadt.
Vi, som nu allt af gubben veta fått,
Så illa lönt för brottet han föröfvat,
Vi grepo detta slemma odjur brådt,
Mer grymt än något som i skogen ströfvat,
Och satte det i mörkt rum i förvar,
Att bida flamman det förtjenat har.»
67. Här slöt Hermonides, han ej förmår
Förtälja hur hon bröt sitt häktes hinder;
Ty städse växer smärtan af hans sår,
Och ned han sjönk på nytt med bleka kinder.
Imellertid hans väpnarpar en bår
Af starka grenar skyndsamt sammanbinder;
På den Hermonides nu läggs, ty han
På annat sätt sig ej fortskaffa kan.
68. Zerbin bedröfvad skyndar att begära
Af riddarn tillgift för det sår han slog:
Men han blott hade, enligt riddarära,
Försvarat den som i hans sällskap drog.
Han eljest gått sitt hedersord för nära;
Ty, när uti sitt skydd han henne tog,
Han lofvat med all makt att henne skänka
Beskydd mot hvem som ville henne kränka.

69. Och om till tjenst han kunde honom vara,
Hans önskan genast skulle uppfylld bli.
Han borde blott, så hördes riddarn svara,
Sig från Gabrina göra lös och fri,
Förrän hon honom bragt i någon snara,
Som se'n han grämes att ha fallit i.
Gabrina måste blicken nederslå,
Ty sanning är ej godt att svara på.
70. Zerbin nu enligt löfte, sorgbetagen,
Med qvinnan drager bort från denna ort,
Förbannande inom sig hela dagen
Den, för hvars skull han riddarn illa gjort.
Och nu, då masken var af henne tagen
Och hennes ondska han till fullo sport,
Om hon förut måst honom leda ge,
Han nu för hat kan knappast henne se.
71. Hon, som på prinsens hat har nogsamta reda,
Ond vilja har också, och värre än.
Ett gran ej efterskänka vill den leda,
Men gifver honom sju för tu igen.
Som gift i hjertat svällde harmen vreda,
Och re'n i kindens färg sig röjde den.
I denna såta endrägt alltså nu
Igenom skogen redo dessa tu.

72. När solen stupade mot vester, hörde
De rop och vapengny, som om en strid
På lif och död man uti skogen förde,
Och, att af bullret döma, när bredvid.
Zerbin, som veta vill hvad tystna'n störde,
Red ditåt utan att förspilla tid;
Gabrina skyndsamt efter honom rände.
I nästa sången mer om hvad som hände.

Tjugondeandra Sången.

1. **I** sköna, som er älskling hållen kär
Och med *en* kärlek nöjen er allena —
Fast bland så många (derom viss jag är)
Blott få det ges så dygdiga och rena —;
Ej tagen illa upp hvad ofvan här
Jag harmsen sagt, Gabrina att förklena,
Och om i en och annan vers ännu
Jag vågar lasta denna snöda fru.
2. Hon sådan var. Jag säger sanning blott;
Så bjöd mig den, som makt har att mig tvinga.
Ej därför dem, som dygdigt hjerta fått,
Jag nekar att tillbörligt loford bringa.
Den Judas, som sin mästare förrådt,
Ej Petrus och Johannes kan förringa;
Och Hypermnestra strålar lika klar,
Fast svärmen af dess systrar brottslig var.

3. För *en*, som jag är djerf nog att fördöma,
Ty min historias plan så föreskrifver,
Jag lofvar hundra andra att berömma,
Att deras dygd mer klar än solen blifver.
Men till mitt verk! Jag får den väf ej glömma,
Som många — tack dem vare! — nöje gifver.
Jag nämnde nyss om rop och vapendån,
Som Skottske riddarn hört ej långt ifrån.

4. In på en hålväg sprängde han med ifver
Och långt ej hann, förr'n han framför sig ser
En instängd dal, hvarest han varseblifver
En riddare, som re'n ej andas mer.
Om honom sedan; jag nu öfvergifver
Frankrike och åt Östern mig beger,
Till dess jag träffat riddarn Astolf på,
Som sig i väg begett att Western nå.

5. Jag honom lemnade på grymma stranden,
Der med det fruktansvärda hornets klang
Han sig ur faran frälste, och med anden
I halsen packet blindt på flykten sprang,
Och der sitt sällskap att från dessa landen
För fulla segel snöpligt fly han tvang.
Till honom åter nu! Farväl han tog
Från denna kust och åt Armenien drog.

6. Natolien nådde han på några dar,
Och hän mot Bursa se'n han kosan vände.
Fortsättande sin väg, se'n först han har
Passerat hafvet, han till Thracien lände;
Längs Donau se'n han genom Ungern drar,
Och som om hästen vingar haft, han rände
Framåt; på tjugo dar passerar se'n
Han Mähren, Böhmen, Franken och når Rhen.
7. Ardennerskogen skyndsamt genomred han,
När Aachen, Brabant; se'n han gick om bord
I Flandern. Vinden fyllde seglen sedan,
Och jagade med sådan fart mot nord,
Att Astolf kusten såg vid middag redan,
Och snart han gick i land på Englands jord.
Han steg till häst, och raskt i väg det bar,
Att innan qvällen han i London var.
8. Den gamle Otto — fick han här erfara —
Re'n i Paris se'n flera måna'r var;
Och i den ädles spår en talrik skara
Af riddare och pärer hastat har.
Strax han beslöt till Frankrike att fara,
Och så till hamnen återvände snar.
Han hissar segel, lemnar Englands stränder,
Och skeppets bog emot Calais han vänder.

9. En lindrig bris, som ifrån venster kom
Och skeppet lockade till hafs bevågen,
Tillväxte och fick styrka småningom,
Till dess han öfvermäktig röt i tågen.
Att vända aktern till var nödigt, om
Ej skeppet skulle dyka under vågen.
På hafvets rygg det dansade framåt,
Men ej som ämnadt var det höll sin stråt.
10. Till höger än och än till venster tvang
Nu stormen det, och hit och dit det drifver;
Till slut det landar nära vid Rouen.
Så snart som Astolf stranden nått, med ifver
På Rabikan i rustning full han sprang,
Omgjordad med sitt svärd. Och se'n begifver
Han sig i väg och hornet med sig för,
Som större tjenst än tusen kämpar gör.
11. Och som han red i skogen, kom han till
En kulle, vid hvars fot en källa rinner,
Den stund då vädurn mättad ligger still
Och skygd i fällan eller grottan finner.
Han tager hjelmen af och stanna vill,
Af hettan plågad och af törst som brinner;
Sin häst han band i skuggan här och gick
Att sig förfriska med en läskedrick.

12. Han än ej läppjat på den klara våg,
Då der en bonde smög bland trädens grenar
Utur ett busksnår fram, der dold han låg,
Sprang upp på hästen och från stället skenar.
När Astolf bullret hörde, upp han såg,
Och vid förlust så stor sig ej försenar;
Han lemnar källan, törsten mer ej känner,
Och efter rymmarn med all makt han ränner.
13. Ej röfvarn hästen allt för häftigt drivver,
Ty han försvunnit då på ögonblick;
Än drar han tygeln in, än lös den gifver,
Och än i traf, än i galopp det gick.
Ur skogen förde så dem jagtens ifver,
Och äntligen det slott man skåda fick,
Der utaf riddare så talrik flock,
Väl fångslad ej, var mer än fången dock.
14. Inom palatset röfvarn brådt försvinner
Med denna häst, som snabb som vinden var.
Så fort, som denne, Astolf fram ej hinner,
Ty hjälm och sköld och rustning tung han bar.
Dock hann han fram till slut, men ej han finner
Ett spår af honom, som förföljt han har;
Af häst och karl han skönjer ingenting,
Han ser sig om och löper fåfångt kring.

15. Han löper kring och söker utan ände
I gallerier, salar, rum och vrår.
Men all hans möda dock till intet lände:
På den förrädaren ej syn han får,
Och ej han vet hvad Rabikan här hände,
Som hvarje djur i snabbhet öfvergår.
Och fåfängt hela dagen sökte så
Han innan, utan, under, ofvanpå.
16. Förvirrad, trött af detta spring, han fann
Till slut att här var hexeri å färde;
Och boken honom nu i sinnet rann,
Som Logistilla honom huldt beskärde,
Och som mot allt slags trolldom, ifall han
På nytt af sådan snärjdes, medlet lärde.
Han slog registret upp och fann det blad,
Som uti detta fall kom hjälp åstad.
17. Om trollpalatset var vidlyftigt skrifvet
I denna bok, och der var tydliggjordt
Ett sätt att komma trollkarln inpå lifvet
Och frälsa fångarne från denna ort.
En ande, genom hvilken vardt bedrifvet
Allt detta svek, låg under slottets port.
Lyfts upp den sten, hvarunder han är bunden,
Försvinner slottet som en rök på stunden.

18. Begärlig att ett värf af sådan heder
Fullända, paladinen var ej se'n
Sin arm att sänka nu till tröskeln neder
Och pröfva huru tung var denna sten.
När Atlas handen ser, som sig bereder
Hans konst på skam att bringa, till hans men,
Han, rädd för hvad som kunde följdén bli,
Grep honom an med annat hexeri.
19. Med sina andars hjälp förvandlar han
Mångfaldigt riddarns skepnad: för den ena
Han jätte syns, en bister riddersman
För en, och bonde för en ann' allena.
En hvar i honom den gestalten fann,
Hvarunder trollkarln synts i skogen; sena
De voro ej att tränga hårdt inpå,
För att hvad Atlas röfvat återfå.
20. Vildt Rudiger, Gradass och Brandimart,
Prasild och Bradamante, alla ränna,
Af ny förbländning drifna, fram med fart,
Att låta Astolf deras hämd få känna.
Men då kom han sitt horn ihåg, som snart
Dem lärde att så högt ej bågen spänna.
Om ej dess vilda ljud nu honom gett
Sitt bistånd, väl sin sista stund han sett.

21. Men knappt han hornet hann för munnen sätta,
Knappt har dess fruktansvärda ljud dem nått,
Förr'n, som vid skottets smäll de dufvor lätta,
På flykten riddarena spriddes brådt.
Trollkarlen sjelf på flykten tvangs af detta,
Ej mindre skrämnd han rusar ur sitt slott:
Och blek, förfärad, han så länge sprang,
Tills han ej nåddes af den hemska klang.
22. Med sina fångar väktarn flykten tar,
Och ljuden sjelfva hästarne förtrolla:
De fly i sina herrars spår, en hvar,
Ty mer än tåg behöfts att qvar dem hålla.
I huset blef ej katt, ej råtta qvar
Vid dessa ljud, som dödens ångest vålla.
Och Rabikan nog hade flytt också;
Men Astolf lyckas fatt i honom få.
23. Från tröskeln Astolf lyfte stenen, när
Han hunnit trollkarln att på flykten köra.
Hexbilder, jemte annat, fann han der,
Hvarför ej nu jag gitter redögöra.
Allt detta slog han sönder, bröt isär,
För att besvärjarns hexeri förstöra
(Så han i boken föreskrifvet fann) —
Och slottet strax i rök och dam försvann.

24. Här fann han vid en gyllne ked också
Den vingehäst, som genom luften rände,
Som Atlas Rudiger förärat, då
Han till Alcinas trollö honom sände;
Som Logistilla lade tygel på,
När se'n till Frankrike han återvände
Och ifrån Indien till Englands strand
För öfver halfva verdens haf och land.
25. Jag vet ej om ni minnes huru han
Vid trädet tygeln lemnade den dagen,
Då dottern utaf Galafron försvann
För Rudiger, som svåra vardt bedragen.
Se'n hästen flög till Atlas, och hvar man,
Som honom såg, af undran stod betagen;
Alltsedan dess han dröjt hos denne qvar
Tills nu, då trolleriet brutet var.
26. Ej något kunnat mer välkommet vara,
Än detta fynd; ty att från kust till kust
Bese hvad ej han hunnit än befara
Af haf och länder, efter hjertans lust,
Och färdas verlden kring i loppet snara,
Kom hippogryfen honom lägligt just.
Han visste nog hur lätt den hästen bar,
Ty förr en gång han honom pröfvat har.

27. Det var i Indien den dagen, då
Han frälstes af Melissa ur de banden,
Kring honom trollmön snört, när han fick stå
Förvandlad till ett myrträd på stranden.
Han såg hur Logistilla tygeln på
Hans hufvud lade, kufvande med handen
Hans trots, hur Rudiger fick lära här
Att honom styra efter sitt begär.
28. Att hippogryfen taga han beslöt
Och lade sadeln på, och yttermera
Af flera betsel ett han sammanknöt,
Nog starkt att honom styra och regera;
Ty till den mängd af hästar, som sig bröt
Ur stallen lös, här hängde betsel flera.
Och tanken blott på Rabikan nu gör
Att han ej genast upp mot himlen kör.
29. Ej gerna Rabikan han ryggen vänder,
Ty bättre stridshäst såg man aldrig än;
Och långt från Indiens mest aflägsna stränder
Till Frankrike han ridit uppå den.
Han öfverväger länge; hellre sänder
Han honom — så beslöt han — till en vän,
Än honom här på vägen öfvergifver,
Der rof för den förstkommande han blifver.

30. Han stod och såg sig kring, om ej den vägen
En jägare, en bonde skulle draga,
Som Rabikan att föra var benägen
Och honom sjelf till närmsta stad ledsaga.
Han stod der fåfängt hela dagen trägen,
Ja tills den andra grydde, då i svaga
Belysningen det tycktes honom, som
En riddersman igenom skogen kom.
31. Förr'n mera sägs härom, jag nödigt har
Att Rudiger och Bradamante finna.
När så långt borta re'n var detta par,
Att hornets ljud ej mer dem kunde hinna,
Såg Rudiger — hvad af besvärjarn var
Hittills förment — sitt hjertas herrskarinna;
Ty Atlas dem förbländat, att de tu
Ej känt igen hvarandra förr än nu.
32. Han Bradamante ser, af undran slagen,
Och honom hon; de undra båda två
Hvad slags förtrollning intill denna dagen
Hos dem förblindat själ och ögon så.
Till hjertat trycker han sin mö, betagen,
Som rödare än rosen blifver då;
Och se'n, förtjust, af hennes läppars par
Sin sälla kärleks första blom han tar.

33. De i sin famn hvarandra åter trycka
Väl tusen gånger, slutna till hvarann,
De sälla två, så frossande af lycka,
Att fröjden knappt i bröstet rymmas kan.
Blott *ett* i glädjen smärtande de tycka,
Att ej, när man i slottet sig befann,
De känt hvarann igen, af irring snärda,
Och mist så många dagar afundsvärda.
34. Den sköna jungfrun, villig att beskära
Hvad en förständig mö ej nekar ge
Den man, hon älskar, i all tukt och ära,
Att honom trösta i hans hjerteve,
Nu råder riddarn att, vill han begära
Sin kärleks frukt och henne hård ej se,
Hos hennes fader Haimon om sin såta
Helt vackert be, men först sig döpa låta.
35. Och Rudiger, som ej blott färdig var
För hennes skull sin tro att öfvergifva
Och, som hans fader och hans faders far
Samt hela slägten fordom, kristen blifva,
Men återstoden af sin lefnads dar
För henne velat utan tvekan gifva,
Nu säger: »Ej i vatten blott, också
I eld jag färdig är för dig att gå.»

36. Att alltså först bli döpt, och sedan få
Den sköna, Rudiger är angelägen
Att Bradamante följa, tills de nå
Till Vallombrosa, dit hon styrde vägen,
Ett kloster rikt och skönt, och fromt också,
Der städs man mötte gästfrihet benägen.
Och som de trädde utur skogen, de
En tärna med bedröfvadt anlet se.
37. När Rudiger, som mild och vänlig var
Mot alla städs, helst mot de sköna, röjde
Den dagg som föll ur hennes ögonpar
Och öfver kindens mjella rosor dröjde,
Medlidande han känner, lust han har
Att veta sorgens grund; och hjessan böjde
Han till en artig helsning, spörjande
Hvarför hon gret och var så sörjande.
38. Och höjande de sköna ögon våta,
Hon höres huldt och vänligt honom svara
Och vill ej på hans fråga underlåta
Att skälet till sin smärta uppenbara.
»Du ädle herre — så hon säger — gråta
Du ser mig här och så bedröfvad vara
Af ömkan att i dag en yngling i
Ett slott, ej långt härifrån, skall dödad bli.

39. »Marsils, den Spanske kungens, dotter väckt
Hans kärlek, ung och fager att förblända.
I slöja hvit och höljd i qvinnodrägt,
Och vetande att röst och blick förvända,
Hvar natt sin kärleks gärd han henne räckt,
Och ingen blefvo deras möten kända.
Men intet så kan döljas, att till slut
Ej någon spanar hemligheten ut.
40. »*En* märkte det och sade det för tvenne,
De två för fler', tills kungen hört det ock.
I förgår en förtrogen, sänd af denne,
Grep dessa älskande i bädden och
Uti ett fängseltorn dem båda, henne
Som honom, inneslöt, men skilda dock.
Jag räds att, förr'n till ända dagen går,
En qualfull död den arme yngling får.
41. »Jag flytt min väg att ej som vittne stå
Härvid; till bålet skall man honom föra.
Ej kan en sak mig nånsin smärta så,
Som denne sköne ynglings död skall göra.
Och aldrig kan så stor en fröjd jag få,
Att ej ett smärtans styng skall den förstöra,
Så snart jag mins den grymma lågas brand,
Som tårt så sköna lemmar med sin tand.»

42. När Bradamante detta hör, så far
En ångst i själ'n som hon ej kan förklara;
Ej mindre del i fångens lott hon tar,
Än om han skulle hennes broder vara.
Och utan grund ej hennes fruktan var
Så helt och hållet, som ni skall erfara.
»Mig tycks — till Rudiger hon sad' — att här
Nu våra vapens hjälp af nöden är.»
43. Och till den sorgsna mön hon säger sedan:
»Haf mod och för oss dit blott mellertid!
Så framt ej ynglingen är dödad redan,
Skall han ej dö; dig trygga lugnt dervid.»
När riddarn ser den ädlas ifver, medan
Sitt ömma hjertas drift hon röjer blid,
Han känner af begär sig häftigt låga,
Att allt för denne ynglings frälsning våga.
44. Till tärnan nu, hvars kinder tårars flöden
Rikt vattna, säger han: »Hvi dröja här?
Här äro tårar ej, men hjälp af nöden;
Blott dit oss bringa, der din skyddling är.
Från tusen lansar, tusen svärd, hur döden
Än hotar, skall han räddas, det jag svär.
Blott skynda fort, att ej, förr'n hjälpen hinner
Till honom fram, på bålet han förbrinner.»

45. Ett tal så stolt, en min så oförvägen,
 Och djerfva skicket hos det tappra par
 Nu läto hoppet åter hitta vägen
 Till tärnans bröst, hvarur det flyktadt var.
 En sak dock gjorde henne än förlägen:
 Ej vägens längd, men hindret som han har;
 Och rädd att fruktlöst blott beträda den,
 Hon stod der tveksam och villrådlig än.
46. Hon sade sedan: »Om vi kunde bara
 På raka vägen nå till detta slott,
 Så tror jag nog vi skulle framme vara,
 Förrän den grymma lågan honom nått.
 Nu måste vi en lång och svår befara,
 Att, för att hinna fram, knappt dagens mått
 Tillräckligt är; och när vi den fulländat,
 Jag räds att ynglingen sitt lif re'n ändat.»
47. »Och hvarför gå vi ej den raka då?» —
 Hörs riddarn säga. Och hon svarar genast:
 »Emedan der ett slott vi träffa på,
 Hvarest, för trenne dagar se'n allenast,
 En lag, som riddare och damer må
 Förbanna, satts af Pinabel, gemenast
 Bland alla män som äro nu vid lif,
 En son af Anselm, grefven af Hauterive.

48. »Ej riddare, ej dam der färdas kan
Förbi, som icke skymf och skada lider.
Till fots de nödgas gå, sin rustning han
Får från sig ge, hon drägten, hur det svider.
Ej fällt en lans af bättre riddersman,
Ej bättre Gallien sett på långa tider,
Än fyra, som gett Pinabel sin ed
Att vidmakthålla denna snöda sed.
49. »Hur detta bruk, knappt tre dar gammalt än,
Begynt, derom vill jag besked nu gifva;
Och med hvad rätt han dessa riddersmän
Till eden tvang, skall snart er tydligt blifva.
En dam har Pinabel hos sig, och den
Är fräck och nedrig mer än ord beskrifva;
En dag, när hon uti hans sällskap red,
Utaf en riddare hon smälek led.
50. »Ty hon med riddarn hade drifvit spe,
Som haft en käring bak på länden. Denne
Lät Pinabel upprättelse sig ge:
Mer stolt än stark han föll ur sadeln. Henne
Han lät från hästen stiga af, att se
Om halt hon var, om flink på sina tvenne;
I hennes granna dräkt — och värre det —
Den gamla damen se'n han kläda lät.

51. »Till fots hon blef der qvar, af harm betagen,
Och efter hämd hon törstar blott och trår.
Med Pinabel, som, närhelst företagen
Blir dålig sak, vid hennes sida står,
Hon har ej ro om natten eller dagen.
»Jag aldrig — säger hon — en glädje får,
Förr'n tusen riddare och damer jag
Sett utan vapen, drägt, till fots en dag.»
52. »På samma gång — så hände sig — nu lände
Der fyra riddersmän till ett hans slott,
Som långt från fjerran trakter kosan vände
Till dessa nejder, dit helt nyss de nått,
För sådan tapperhet och styrka kände,
Att ej vår tid har slika skåda fått:
Gryf, Aquilant och Sansonett de heta
Och vilde Guido, vill ni namnen veta.
53. »Dem Pinabel tog mot med höfligt sken
Och allsköns gästfrihet ådagalade,
Men grep i bädden dem om natten se'n
Och förr ej släppte, än de svurit hade
Att jemt ett år och dertill månad en
(Det var den tid som han dem förelade)
I slottet dröja och hvar riddersman
Beröfva vapnen, som sin väg dit fann;

54. »Samt alla damer, som med dessa styra
Sin väg ditåt, beröfva häst och drägt.
Så, till sin sorg, de tvungos att bedyra,
Och måste hålla utan tidsutdrägt
Sin ed. Tills nu ej någon mot de fyra
Har kämpat, som ej blef till marken sträckt;
Och re'n en mängd måst låta sig behaga
Att vapenlös, till fot från slottet draga.
55. »Den, som af lotten träffas, ensam ränne
Till kampen först: så plägar bruket vara.
Men är hans fiende så stark, att denne
I sadeln blir, han sjelf i mark får fara,
Förbundna äro då de andra trenne
På lif och död att kämpa i *en* skara.
Nu tänk, då hvar för sig är tapper så,
Hvad skola de, förbundna, ej förmå?
56. »Och för vår plan det ej sig lämpligt ter
(Ty minsta uppehåll kan den förstöra)
Att I med denna strid fördröjen er;
Och komme segern ock att er tillhöra,
Hvarom ert stolta skick förhoppning ger,
Så är den saken ej en timmes göra;
Och ynglingen förbrinner, fruktar jag,
Så framt ej hjälpen kommer just i dag.»

57. »Ej derpå tänkom — Rudiger hörs svara —
 Men görom hvad i vår förmåga står;
 Och för allt öfrigt himlen får ansvara,
 Och lyckan, om *hon* det bestämma får.
 Dig denna striden snart skall uppenbara,
 Om hjälp vår arm att honom ge förmår,
 Som för ett fel, så obetydligt, ringa,
 Man, som du säger, vill på bålet bringa.»
58. Ej tärnan något svar på detta gifver,
 Men förer på den gensta väg de två.
 Och knappt en mil de färdats fram med ifver,
 Då re'n de borgens port och brygga nå,
 Der drägt och vapen man beröfvad blifver
 Och löper fara till sitt lif också.
 Så snart man varsnat dem från borgen, rördes
 Tornklockan strax och tvenne klämtslag hördes.
59. Och i det samma ut ur porten ränner
 En gubbe; på en klippare han satt.
 »Halt, vänta, halt, — han ropade — god' vänner!
 Halt, halt, hollah! Man här betalar skatt.
 Och om det bruk, här öfvas, ni ej känner,
 Så vill jag säga er hur det är fatt.»
 Och så begynte han för dem berätta
 Om lagen, som här Pinabel lät sätta.

60. Se'n börjar han att ge dem råd och gäcka,
Så som han plär med andra dagligdags.
»Fort, piltar, klädningen af damen täcka,
Och lemnen häst och vapen från er strax!
Och vågen ej ert lif mot fyra käcka
Utvalda krigare. Ty alla slags
Kläddrägter, vapen, hästar lätt man finner,
Men lifvet, flyktadt, man ej återvinner.»
61. »Ej mer, ej mer! — så Rudiger hörs svara —
Jag edra dumma påfund känner godt;
Och hit jag kommit för att pröfva bara,
Om armen svarar mot det mod jag fått.
Häst, vapen ger jag ej, får jag förklara,
På tomma hotelser och vinkar blott;
Och jag är säker på att min kamrat
Ej lemnar sina heller blott för prat.
62. »Men låt, vid Gud, mig snart de tappra se,
Som vilja häst och vapen oss beröfva;
Vi öfver berget måste oss bege,
Och här vi ha ej tid att länge töfva.»
»Se der på bryggan — hörs till svar han ge —
En kommer; fler' ni torde ej behöfva.»
Och ut der kom en riddare också,
I högröd drägt med hvita blommor på.

63. Enträget Bradamante vännen ber
Att låta henne värfvet öfvertaga,
Att kasta utur sadeln riddarn ner,
Som sågs den blominväfda manteln draga.
Men fåfångt ber hon och sig tvungen ser
Att låta riddarns vilja sig behaga.
Han ville ensam denna kamp bestå,
Och Bradamante nödgas att se på.
64. Nu Rudiger den gamle mannen spör,
Hvem denne är som först till striden ränner.
»Jo, det är Sansonett — han svaras hör —
På röd och blommig dräkt jag honom känner.»
Och utan ord — ty ej man omsvep gör —
Nu rände mot hvarann de riddersmänner;
Med sänkta jernen sökte de hvarann,
Och sporra hästarna hvad sporras kan.
65. Imellertid man Pinabel ser draga
Med mängd af fotfolk ned ifrån sitt slott,
Som voro qvicka städs att vapnen taga
Från riddarne, så snart till mark de gått.
De djerfva kämpar mot hvarandra jaga
Och sänka ned de stora lansar brådt,
Af kärnfrisk ek och tjocka väl två spann,
Till form och fasthet liknande hvarann.

66. Ett dussin slika Sansonett lät skära
Från friska stammen i den skog som var
Att skåda här i slottets grannskap nära,
Och två för striden hit han med sig bar.
Den som vill skydd mot deras stöt begära,
Sköld, harnesk af demant af nöden har.
Den ene har åt Rudiger han gett,
Och med den andra han sig sjelf försett.
67. Med dessa nu, som kunnat genomtränga
Ett städ, så fast var deras spetsars stål,
Från hvar sitt håll de mot hvarandra spränga;
Motståndarns sköld är bådaderas mål.
Dock Rudigers, kring hvilken andar svänga
Och svettas fått vid härden, stöten tål;
Jag menar denna sköld, som Atlas gjorde,
Och om hvars underkraft ni redan sporde.
68. Med sådan kraft — det har jag re'n er sagt —
Hans bjerta trollglans plär i ögat skära,
Att synen bländas strax och, utan makt
Att röra sig, man faller halfdöd nära;
Och därför, om i högsta nöd ej bragt,
Han plär den städs med duk omlindad bära.
Det tycks han ock ogenomtränglig var,
Då denna stöt ej honom genomskar.

69. Den andres sköld ej trotsar stöten svåra,
 Af mindre skicklig konstnär gjord han var.
 In trängde jernet och sågs genombåra
 Den tvärt, som blixten splittrande och snar;
 In trängde jernet, för att sedan såra
 Den arm bakom, han illa värnat har.
 Och ej blott sårad Sansonett sig kände;
 Ur sadeln stöten honom harmsen sände.
70. Bland dem, som upprätthöllo den besatta
 Sedvänjan här, var han den förste, som
 Ej lyckades sin fiende beskatta,
 Men oförmodadt sjelf ur sadeln kom.
Den ock får gråta stundom, som plär skratta,
 Och se hur lyckan afvog vexlar om.
 Från borgen hörs nu klockan åter skalla,
 För att till strids de andra trenne kalla.
71. Sig Pinabel har närmat under tiden
 Till Bradamante, för att veta få,
 Hvem som förmått med sådan kraft i striden
 Att borgens riddare till marken slå.
 Nu var den skålmens nådatid förliden:
 Rättnisans Gud just sände honom på
 Den hästen hit, som den för list bekante
 Så svekfullt en gång stal från Bradamante.

72. Just åtta månader nu jemnt förlidit,
Se'n hon af Mainzer-grefven (som ni er
Påminner), i hvars sällskap då hon ridit,
I Merlins graf blef nedrigt störtad ner,
Och af en gren, som ned med henne glidit,
Blef frälst — om ej af lyckan sjelf fastmer.
Och i den tro att hon begravven blifvit,
Med hennes häst han se'n sig bort begifvit.

73. Strax Bradamante känt igen sin häst,
Och äfven falske grefven utan möda;
Och när hon hört hans röst och närmre fäst
Sin skärpta blick på den förrädarn snöda,
Hon sade: »Här den skurken är, som, mest
Af alla falsk, mig ville skymfa, döda.
Se, nu hans brott har ändtligt honom ledt
Dit, der han finna skall sitt straff beredt.»

74. Att hota, att det dragna svärdet svänga
Och störta fram, allt sågs i blinken ske;
Men först hon skyndat honom vägen stänga,
Att han ej kan till slottet sig bege.
Att, liksom räfven in i kulan, slänga
Sig undan, kan han ingen utväg se;
Och med ett anskri, utan ens att skåda
Tillbaks, åt skogen tog han flykten bråda.

75. Den arme sporrar blek, med skräck i själen,
Ty blott i flykten han sin räddning ser.
Men jungfrun från Dordogne den fege trälen
Med svärdet tränger, sätter an allt mer;
Hon följer jemt, är honom jemt i hälen,
Stort bullret är och skogen genljud ger.
Vid slottet märktes intet af allt detta:
Med Rudiger sig alla sysselsätta.
76. Ur slottet mellertid de andra tre
Nu ridit ut och sig på vägen tedde.
Med dem den fräcka damen var att se,
Som detta snöda bruket föranledde.
En hvar af dem vill hellre lifvet ge,
Än lefva ett som nesa dem beredde.
På kinden blygsel, harm i hjertat brann,
Att nödgas kämpa trenne mot *en* man.
77. Den grymma skökan, hvilken denna sed
Fört in och lät den punktligt iakttaga,
Påminner dem fördraget och den ed
De gjort, att svärdet här för henne draga.
»Jag ensam med min lans slår honom ned;
Hvi skola då de andra mig ledsaga? —
Hörs Guido säga — Om jag ljuger här,
Så tag mitt hufvud se'n, och nöjd jag är.»

78. Och Gryf så väl som Aquilant hörs gilla
Hans ord; en hvar vill kämpa man mot man
Och hellre fången bli, ja lifvet spilla,
Än alla tre en enda falla an.
Nu qvinnan säger: »Hvad är det för villa?
Ej mängd af ord här något båta kan.
Jag fört er hit att dennes vapen taga,
Ej att mig låta nya bruk behaga.
79. »När jag er fångna hade, då I borden
Undskyllan gjort; för sen den är nu mer.
Nu lyden ordningen, här stadgad vorden,
Och med en mened ej befläcken er.»
»Se vapnen här! — tog Rudiger till orden —
Se hästen! Ny är sadeln, som ni ser.
Och der se jungfruns drägt! Om lust I egen
Till dem, hvi töfven I så länge? Sägen!»
80. Från ena sidan eggas de af henne,
Från andra Rudiger hörs ropa, gäcka.
Och så omsider störta fram de trenne,
Fast blygselns flammor deras kinder täcka.
Främst hunno stridens plats de söner tvenne
Utaf markgrefven af Burgund, de käcka;
Men Guido, hvilkens häst så snabb ej var,
Ett stycke efter följde detta par.

81. Med samma lans, som Sansonett allre'n
 Har fällt, dem Rudiger till mötes sprängde,
 Af skölden täckt, som till så mångas men
 På Pyrenéerbergen Atlas svängde:
 Den trollsköld mēnar jag, hvars skarpa sken
 Fördrogs af ingen, i hvars blick det trängde;
 Till hvilken Rudiger, ovilligt nog,
 I högsta nödfall blott sin tillflykt tog.
82. Blott trenne gånger hittills detta hände,
 Då verkligt högsta fara var för hand:
 De första två, då han tillbaka vände
 Till ärans stråt från veka lustars land;
 Den tredje, när sig hafsvidundet kände
 Så illa mättadt, då till klippig strand
 Det kom att sluka denna nakna sköna,
 Som skulle räddarn se'n så illa löna.
83. Förutom dessa gånger, städse bar han
 Den af en duk omlindad, så anbragt
 Att han den lätt kan åter blotta, har han
 Dess hjälp af nöden mot en öfvermakt.
 Med denna sköld — som nyssjagnämnde — drar han
 Till striden nu, så djerft och oförsagdt,
 Att han de trenne, som mot honom gå,
 Ej fruktar mer än några piltar små.

84. Han träffar Gryf just der som sköldens rund
Med kanten snuddar vid visirets galler.
Åt båda sidor vacklar han en stund
Och sedan långt bakom sin häst han faller.
Gryf träffat riddarns sköld i samma stund,
Men öfver stöten han ej rätt befaller;
Hans lans kom snedt och mot det glatta stål
Den slant, och så förfelade sitt mål.
85. Men duken slet han sönder, hvilken om
Den fruktansvärda trollsköld blifvit bunden,
Hvars blixtn en hvar till marken sträcker, som
Den träffar, räddningslös och blind på stunden.
Och Aquilant, som jemte honom kom,
Slet resten af och blottar hela runden.
De tvenne bröders ögon glansen slår
Och Guidos, hvilken följer deras spår.
86. En här, en der till marken störtar neder;
Och ej blott synens bruk dem strax förgår:
Bedöfnings fattar alla sinnen, leder.
Men Rudiger ej vet hur striden står,
Han svänger hästen om och sig bereder
Till kamp med svärdet, som så stinger, slår;
Och ingen ser han nu emot sig mer:
Vid första mötet alla störtat ner.

87. Och ej blott riddarne, men ock hvar man
Till fots, och damerna för blixten bråda
Ha fallit; sjelfva hästarne han fann
Der ligga: öfver allt tycks döden råda.
Han först förundrad blef, och se'n fick han
Till venster hängande den duken skåda,
Den sidenduk, hvare han dölja plär
Den skarpa glans, som skuld till detta är.
88. Han fort sig vänder och den krigarinna
Han söker, som är så hans hjerta kär;
Han skyndar dit, der henne sig befinna
Han såg, när striden först begynte här.
Han tror, då han ej mer kan henne finna,
Att hon till slottet skyndat, för att der
Befria ynglingen, att under tiden
Han icke dör, bäst här man hålls med striden.
89. Ibland de andra, som här lågo, röjer
Han tärnan nu, som fört dem denna led.
I sadeln upp den sofvande han höjer,
Och se'n förvirrad bort sin väg han red.
En mantel bar hon kring sin drägt; den dröjer
Han ej att åter täcka skölden med;
Och snart den unga mön fick åter sansen,
När hon ej nåddes mer af bjerta glansen.

90. Med rodnad på sin panna red han så
Framåt och utaf blygsel henne sänkte.
Han tror en hvar kan honom förebrå
En seger, som så föga ära skänkte.
»Hur skall jag denna skammen af mig två?
Hur detta fel godtgöra? — så han tänkte —
Man säga skall, hvar seger, som jag haft,
Med hjälp af trolldom vanns, ej med min kraft.»
91. Bäst han i slika tankar framåt drar,
Till hvad han sökte slumpen honom leder;
Ty midt på vägen just han varsnat har
En brunn, som djupt gick uti marken neder,
Der boskapshjorden van att hvila var
I middagshettan sina trötta leder.
»Nu — sade han — jag måste laga att
Ej mer, o sköld, du gör mig slika spratt.
92. »Ej mer du stanna skall i mina händer,
Ej nesa bringa mig i verlden mer.»
Han stiger af, när han till stället länder,
Och tar den största, tyngsta sten han ser,
Vid skölden binder den och båda sänder
Han sedan i den djupa brunnen ner.
»Ligg der — han sade — gömd i bottnens slam,
Och må med dig begrafvas ock min skam!»

93. Djup brunnen var, af vatten fylld till randen;
Och tung var skölden, tung den stora sten.
De sjönko djupt till botten ner i sanden,
Och öfver båda slöt sig böljan len.
Så ädel handling, ej förtigas kan den,
Men ryktet vidt den utbasunar se'n;
Från sin trumpet det lät hans ära skalla
Kring Gallien, Spanien och de länder alla.
94. När rundt kring verlden denna undersägen
Från mun till mun af ryktet blifvit bragt,
Så gåfvo många kämpar sig på vägen
Att söka, ifrån när' och fjerran trakt.
Men ingen vet hvar skogen är belägen
Och brunnen, der han denna sköld förlagt.
Ty tärnan, som förtäljde detta, sade
För ingen stället, der det timat hade.
95. När Rudiger från borgen hade dragit,
Der med så föga strid han seger fått,
Att han de stora fyra kämpar slagit
Till marken, som om halm de varit blott,
Med skölden äfven glansen bort han tagit,
Som själ och sinnen bländade så brådt.
Och dessa, hvilka lågo der som döda,
Förvånade sig reste upp med möda.

96. Man hela dagen talar endast om
Det underbara fall, som här sig tedde,
Hur en och hvar utaf dem föll, liksom
Bedöfvad af den glans, som skölden bredde.
Bäst härom än de tala, bud der kom
Att Pinabel var död. Hur detta skedde,
Man visste ej. Han mördad funnen var;
Af hvem, derom man ingen kunskap har.
97. Den djerfva Bradamante med sin häst
Uti en hålväg honom hann, der bida
Han tvangs till slut, och hundra gånger mest
Hon svärdet rände i hans bröst och sida.
Se'n hon befriat verlden från den pest,
Som med sin stank besvärat landet vida,
Hon skogen, vittne till den hämd hon öfvat,
Strax lemnar med den häst, som skälmen röfvat.
98. Till Rudiger hon ville återvända,
Men visste ej hvad väg han ridit har.
Hon genomströfvar trakten utan ända,
Och genom dalar, öfver berg hon drar;
Men aldrig ville lyckan henne sända
Den väg, der Rudiger att träffa var.
I nästa sången får ni höra mer,
Om min berättelse er nöje ger.
-

Tjugondetredje Sången.

1. **S**in nästa bistå är hvad alla böra,
En ädel handling sin belöning får;
Och får den ej, den kan ej ondt medföra,
Ej död, ej skymf och annan skada svår.
Den andra kränker, måste räkning göra,
Snart eller sent dock straffet honom når.
Ett ordspråk säger: människorna gå
Väl till hvarann, men bergen stilla stå.
2. Nu se hur ändtligt Pinabel det gick,
Som sölat sig i brott och laster många.
Sitt välförtjenta straff till slut han fick,
Hans egen ondska skulle honom fånga.
Och Gud, som aldrig ser med liknöjd blick
Oskulden lida orättvisor vrånga,
Gaf jungfrun skydd, och skall så ge hvaren,
Som håller sig från brott och falskhet ren.

3. Han tänkte att den unga krigarinna
Han re'n begrafvit och ej dödat blott.
Han aldrig trott sig åter henne finna,
Än mindre så bli straffad för sitt brott.
Och intet gagn han deraf skulle vinna,
Att han befann sig nära fadrens slott.
Det stolta Hauterive, blott på afstånd föga
Från Poitiers' gräns, här låg bland fjällar höga.

4. Den gamle Anselm slottet innehar,
Han som gett lifvet åt den skälmen snöda,
Som utan hjälp och utan vänner var,
Då hon från Clermont ville honom döda.
Vid bergets fot hon honom hunnit har
Och tog förrädarns lif förutan möda;
Ej annan hjälp han vet, ej annat råd,
Än högt att skrika och att be om nåd.

5. När på den falskes lif hon gjort en ända,
Som efter hennes gått med lömska fjät,
Till Rudiger hon ville återvända,
Men hennes öde grymt förnekte det
Och lät in på en väg den tappra lända,
Som ledde dit der skogen mörk och tät
Och vild och dyster stod; re'n solen neder
Har gått och mörkret sig kring verlden breder.

6. Och som ett nattherberge hon ej mer
Har hopp att nå, hon uti gräset gröna
Här under grenarne sig lade ner;
Än sofver hon, än på de ljus, som kröna
Natthimmeln, Jupiter, Saturn, hon ser,
Mars, Venus och de andra gudar sköna.
Men om hon vakar eller ögat lycker,
Hon städse Rudiger sig skåda tycker.
7. Hon ofta suckar djupt, och henne slagit
Har ånger, grämelse, att hat så vildt
Har henne starkare än kärlek dragit.
»Mig vreden — sad' hon — från min kärlek skilt;
Om jag åtminstone ett märke tagit,
När jag till hämden flög så föga mildt,
Så att jag kunnat vända åter: visst
Jag både syn och minne hade mist.»
8. Högt dessa ord hon talar; med sitt hjerta
Hon talar uti tysthet många fler.
Och suckars vind och skyar utaf smärta
Ett ymnigt regn af tårar sända ner.
Omsider skingrade sig nattens svärta
Och morgonrodna'n efterlängtnad ler.
Hon tog sin häst, som betat i det gröna,
Och styrde färden emot dagen sköna.

9. Hon långt ej ridit, då ur skogens trakt
Hon kom och just till detta ställe lände,
Der borgen stått, hvarest med trolldomsmakt
Så länge Atlas hennes syn förvände.
Här fann hon Astolf, hvilken tygeln lagt
På denna häst, som genom luften rände;
Han stod funderande åt hvilken han
Väl skulle anförtro sin Rabikan.
10. Sin hjälm från pannan hade paladinen
Nyss lyftat af och stod med hjessan bar,
Så att hon genast känt igen kusinen,
Så snart hon ut ur skogen kommen var.
På afstånd helsar hon och glad vardt minen,
Hon ilar fram, i famnen honom tar,
Sitt namn hon säger och visiret höjer
Och hvem hon är för honom tydligt röjer.
11. Ej kunde Astolf träffa någon, som
Han hellre gaf sin Rabikan i händer,
Att honom troget vårda och se om
På bästa vis, till dess han återvänder,
Än dottern utaf Haimon, som nu kom;
Gud sjelf, han tror, till honom henne sänder.
Han alltid brukat gerna henne se,
Än mera nu då hon en hjälp kan ge.

12. När två, tre gånger de förnyat redan
Omfamningen helt broderligt och när
De hjertligt hade sport hvarandra sedan
Om välbefinnandet, som bruket är,
Så säger han: »Hvi töfva mer härnedan?
Till fåglars rike nu min kosa bär.»
Och yppande för jungfrun se'n sin plan,
Han visar hästen, vid den färden van.
13. Att se den hästen sina vingar sprida
Till flygt, ej henne stor förvåning ger.
Hon förr en gång sett Atlas honom rida,
Då han mot henne flög från borgen ner;
Och ögon hon och ögonlock känt svida,
Då hon sin Rudiger allt mer och mer
Försvinna sett, den dag från hennes sida
Han plötsligt fördes bort i rymden vida.
14. Nu ville han — så Astolf henne sade —
Åt henne anförtro sin Rabikan,
Som sådan snabbhet uti loppet hade,
Att pil'n bakom sig lemna han var van;
Och äfven rustningen, som af han lade,
Förvara skulle hon på Montalban,
Till dess han från sin resa återvände,
Ty nu af denna ej behof han kände.

15. Som han nu tänker göra luftig färd,
Så ville han så lätt som möjligt vara.
Blott hornet han behåller och sitt svärd,
Fast hornet ensamt värnar i all fara.
Hon tog ock mot den lans så fruktansvärd,
Som Argal'i hört till, att den förvara:
Den lans, som hvar och en, som han berör,
Till marken genast utur sadeln kör.
16. På hippogryfen Astolf nu sig svingar
Och sakta lyfter sig mot himlens rund;
Se'n jagar han den så med sträckta vingar,
Att han ur jungfruns åsyn kom på stund.
Sjömannen så med lotsens bistånd bringar
Sitt fartyg varligt ut bland skär och grund;
När hamn och strand han lemnat, seglen sätter
Han till och jagar utåt havvets slätter.
17. Det månde jungfrun stort bekymmer göra,
När Astolf så försvann med hastighet.
Hur hon till Montalban skall kunna föra
Sin frändes häst och vapen, hon ej vet.
Det skulle hennes hjertas plan förstöra:
Till Rudiger hon drogs af längtan het,
Den hon, om det ej förr sig göra låter,
I Vallombrosa hoppas träffa åter.

18. Som här hon står och icke vet sig reda,
En bonde af en händelse hon fann.
Den låter hon af rustningen bereda
Åt Rabikan en packning, bäst han kan,
Och se'n de båda hästar bakom leda,
En lastad och en lös, bredvid hvarann.
Hon hade två förut: den sjelf hon rider
Och den hon tog från Pinabel omsider.
19. Till Vallombrosa helst hon kosan ställer,
Der Rudiger hon hoppas träffa få.
Men hon ej känner vägarne, det gäller
Att ej förirra sig och vilse gå.
Och bonden känner trakten stort ej heller,
Så att de lätt sig villa begge två.
Dock på försök hon åt det håll styr vägen,
Hvarest hon tror att orten är belägen.
20. Hon ströfvar hit och dit, och ingen finner
Som hon om vägen fråga kan. Men när
Vid middagstiden hon ur skogen hinner,
Hon ser ett slott på föga afstånd der,
Som öfverst på en kulle sig befinner.
Hon ser, och tycker Montalban det är;
Och Montalban det var ock, som hon trodde,
Der hennes mor och hennes bröder bodde.

21. Så snart hon stället känt igen, hon vardt
Bedröfvad mera, än jag kan beskrifva.
Hon upptäckt blir, om dit hon styr sin fart,
Och bort hon får ej sedan sig begifva.
Om der hon stannar, hennes kärlek snart,
Allt mera häftig, hennes död skall blifva;
Hon skall ej se sin vän, ej uppfylt se
Hvad som i Vallombrosa borde ske.
22. Hon stod en stund villrådig och förlägen,
Och se'n åt Montalban hon ryggen vände;
Åt klostret Vallombrosa styr hon vägen,
Ty härifrån hon denna noga kände.
Men lyckan nu, om oblid, om benägen,
Som ut hon kom ur dalen, henne sände
Till mötes just Alard, en bror till henne;
Och tid hon har ej att undvika denne.
23. Han hade nyss uti qvarter förlagt
Så rytteri som fotfolk, hvilka blifvit
Af honom samlade i denna trakt,
Som kejsar Carl i uppdrag honom gifvit.
Se'n hjertlig helsning de hvarandra bragt
Med famntag ömt, som kärlek föreskrifvit,
Till Montalban de vid hvarandras sida,
Om hvarjehanda språkande, nu rida.

24. Till Montalban den sköna återvänder,
Der gråtande Beatrix, hennes mor,
Har henne saknat och kring Galliens länder
Förgäfves eftersökt med ängslan stor.
Men kyssar, famntag, tryckningar med händer
Af mor och bröder smaka ej, jag tror,
Ett grand, se'n Rudiger hon fått omarma;
Hans famntag aldrig glömmar hon, de varma.
25. Då hon ej resan kan i verket sätta,
Hon i sitt ställe sända vill en ann'
Att oförtöfvadt riddarn underrätta
Om skälet, hvarför hon ej komma kan,
Och honom bedja (så framt nödigt detta)
Att uti klostret taga dopet an
Och komma se'n och göra som de sagt,
Att äktenskapet få tillvägabragt.
26. Med samma budet hon för afsigt har
Att Rudiger hans häst tillika sända,
Den städse kär han hållit och som var
Det värd också: i alla länder kända,
Så väl dem Saracenen innehar,
Som dem som lyda kejsarns bud, måhända
Mer skön och modig häst ej se man får,
Förutom blott Bajard och Brigliador.

27. Den dag, då Rudiger mot himlen rände
På hippogryfen, lemnande der qvar
Frontin (man hästen vid det namnet kände),
Tog honom Bradamante i förvar.
Till Montalban, att vårdas, hon den sände,
Och aldrig der man honom ridit har,
Om ej helt kort och i all maklighet,
Så att han nu var glänsande och fet.
28. Nu sina fruar, tärnor lät hon sätta
Till verket genast, för att åt Frontin
På siden, hvitt och brunt, med händer nätta
Inväfva stickeri af guldtråd fin;
Och tygel, sadel smycker hon med detta.
Se'n lät hon kalla sin förtrogna in,
Som Callitreprias, ammans, dotter var,
För hvilken ingen hemlighet hon har.
29. Hon tusen gånger re'n för denna röjde,
Hur mycket Rudiger var henne kär;
Och ända upp till skyarne hon höjde
Hans skönhet, mod och hvad som prisas plär.
Att henne kalla nu hon icke dröjde
Och sade: »Du mitt bästa budskap är:
Ej en gesandt, mer trogen, klok också,
Än du, Hippalka, kunde jag mig få.»

30. Hippalka tärnan hette. »Gå — hon sade —
(Hvarthän hon antydt redan) gå, var snar.»
Hon noga allt på minnet henne lade,
Som Rudiger att säga nödigt var,
För att urskulda att hon sjelf ej hade
Till klostret kommit: hon ej ljugit har;
På ödet, hvilket mera än vi sjelfva
Förmår, han derför borde skulden hvälfva.
31. Hon fick en häst bestiga se'n och tog
Vid tygelen Frontin i handen svaga.
Och om hon mötte någon, elak nog
Att vilja hästen ifrån henne taga,
Hon skulle egarn nämna; det förslog
Helt visst att hans begär på flykten jaga;
Ty ingen fanns så djerf bland riddersmän,
Att namnet Rudiger ej skrämde den.
32. Om mycket mer, som hon vill hafva sagdt
Åt Rudiger, hon än med henne talar;
Och när åt allt Hippalka gifvit akt,
Hon far sin väg och tiden ej förhalar.
Tre mil och mer hon re'n tillryggalagt
Utöfver fält, igenom skogar, dalar;
Ty ingen kom, som henne omak gjorde,
Som ens hvarthän hon styrde färden sporde.

33. Vid middag, när utför ett berg hon ned
På trång och ojemn väg sin kosa vände,
Hon råkte Rodomont till fots, som med
En liten dvärg till mötes henne lände.
På henne Moren blängde stolt och vred,
Förbannande försynen, som här sände
En häst så skön och smyckad, utan att
En riddare på den i sadeln satt.
34. Han hade svurit, att det första han
En häst fick möta, skulle han den taga.
Nu denne är den förste; och han fann
Den skön, den tycktes honom just behaga.
Men från en dam att ta' den gick ej an;
Han tveksam står hvad han skall företaga,
Han står och ser på den och ofta säger:
»Att ej sin herre han i sadeln eger!»
35. Hippalka svarar: »Vore han blott här!
Då skulle snart din stolta åtrå fara.
Ty vida öfverlägsen dig han är,
Ja honom lik lär knappast någon vara.»
»Hvem är då — sporde han — den hjessan bär
Så högt?» »Jo, Rudiger» — hörs hon förklara.
»Då är den hästen min — han ger till svar —
När från en sådan kämpe jag den tar.

36. »Och om han, som af dig jag påstås hör,
Så tapper är och alla öfvervinner,
Jag ej blott hästen honom lemna bör,
Men hyrlön ock, så stor för godt han finner.
Ty jag är Rodomont — det honom gör
Bekant — och vill med mig han slåss, så hinner
Han nog mig upp; ty hvar jag går och står,
Min egen glans nog röjer mina spår.
37. »Så stora spår jag lemnar, hvart jag gick,
Att större lemnar blixten ej än dessa.»
Så sagdt, han kastade på ögonblick
Den gyllne tygeln öfver springarns hjessa,
Och svängde se'n sig upp. Med tårad blick
Hippalka, hvilken harm och smärta pressa,
Förgäfves hotar, smädar till och med:
Han hörde ej, men upp för berget red
38. Uppå den väg, som dvärgen honom ledde,
Som Mandricard och Doralise gått.
På afstånd tärnan följde och sig tedde
Förbittrad och lät skymford höra brådt
En annan gång om hvad som sedan skedde;
Turpin, af hvilken jag historien fått,
Här afväg gör och till den trakt sig vänder,
Der Mainzarn föll för Bradamantes händer.

39. Knappt Haimons tappra dotter ryggen vände
Åt denna ort och red åt annat led,
Förr'n dit Zerbin på annan väg nu lände
Med falska qvinnan, hvilken följde med.
Han riddarns lik der ligga såg, men kände
Ej den som här så ömkligt döden led;
Och som han ädel var, af blödiget hjerta,
Så gjorde grymma synen honom smärta.

40. Han Pinabel der liflös ligga ser,
Och ur så många sår rann blodet röda,
Som om der hade hundra svärd och fler
På en gång sig förent att honom döda.
Ej skottske prinsen längre ro sig ger,
Men i de färska spår, dem utan möda
Han röjer här, han jagar framåt brådt
Att söka den som detta mord begått.

41. Han bad Gabrina under tiden dröja;
Han skulle komma strax på stund igen.
Hon skyndar nu att till den döde böja
Sig ned och synar rundtom noga den;
Ifall hon något dyrbart skulle röja,
Hon vill ej se det smycka döden än.
Hon var — bland andra egenskaper rara —
Så girig som en qvinna det kan vara.

42. Om hon blott hade vetat något sätt
Att kunna rofvet med sig lönligt taga,
Till rika vapenklädnaden sin rätt
Hon yrkat; vapnen henne ock behaga.
Dock tog hon hvad som kunde döljas lätt;
Att resten lemna månde hjertat gnaga.
Bland annat hon en präktig gördel tog
Och under klädningen kring lifvet slog.
43. Snart kom Zerbin tillbaka, hvilken sprängde
Förgäfves i den tappra jungfruns spår,
Ty vägarne sig delade och svängde
Än upp än neder ibland skogens snår.
Han vill ej stanna här, ty mörkret trängde
Re'n på; af dagen föga återstår.
Att skydd för natten finna, vänder nu
Han dalen ryggen med den snöda fru.
44. De knappt en half mil ridit ungefär,
Då till ett slott, Hauterive, dem vägen förde.
Härberge sökte de för natten der,
Som re'n sitt spann med fart mot himlen körde.
Ej länge hade här de töfvat, när
En jämmerklagan rundtomkring de hörde;
Hvart enda öga fylldt af tårar var,
Som om här sorgen rörde en och hvar.

45. Zerbin, som frågte hvad det var, blef sagdt,
Att nyss ett bud till grefve Anselm lände,
Att i en hålväg låg, om lifvet bragt,
Hans son gref Pinabel. Zerbin då vände
Sig bort, såg ned och tog sig väl i akt,
Att icke röja att han något kände;
Men väl han tänkte, att det var den man,
Som han på vägen ömkligt dödad fann.
46. Snart på en bår man bringar stoftet kalla
Vid ljus och fackelsken i dyster ståt;
Och händer vridas, högre ropen skalla,
Mot himlen höjs den sorgsna klagolåt;
Ur alla ögon, öfver kinder alla
Ses strömma ymnigare sorgens gråt.
Men än mer dyster, mörk till anletsdragen
Den arme fadren stod der, sorgbetagen.
47. Nu medan förberedelser man gör
Till sorglig likfärd med en pomp, som öflig
Var fordom, men urartat se'n, att för
Vår tid en återgång syns välbehöflig,
Ett påbud utaf slottsherrn man kungör,
Som stillar folkets klagan, så bedröflig,
Och stor belöning lofvar den som kan
Uppdaga sonens grymme baneman.

48. Från mun till mun, från öra och till öra
Påbudet genast rundt kring slottet far;
Och så den slemma qvinnan fick det höra,
Som mera grym än björn och tiger var;
Och nu hon tänker i förderfvet föra
Zerbin: om hat till honom så hon bar;
Om hon vill skryta, att hos henne allt
Omenskligt var i människogestalt;
49. Om för att få belöningen kanske.
Nog af, till sorgsne herrn hon sig begifver;
Sitt tal hon vet att sannolikhet ge
Och såsom mördaren Zerbin angifver,
Och gördeln som bevis hon låter se.
Den arme fadren öfvertygad blifver,
Som gördeln känt igen vid första blick;
Af den och qvinnans tal han visshet fick.
50. Och att han hämd åt sonen skulle bringa,
Med handen lyft mot himmelen, han svor.
Han riddarns boning låter strax omringa,
Ty folket strömmat till i skara stor.
Zerbin, som ondt ej anar och som inga
Ovänner sig i slottet ega tror,
Af grefven, som af honom tror sig kränkt,
Blef under sömnen gripen oförtänkt.

51. Och samma natt, i tunga fjettrar slagen,
Han blef i slottets mörka häkte bragt.
En stråle än ej tändts af nya dagen,
Förr'n orättvisa domen ut man sagt:
På samma plats, hvarest blef företagen
Den gerning, som till last man honom lagt,
Fyrdelas skall han; vidare förhör
Ej hölls, ty grefvens tro tillfyllest gör.
52. När morgonrodnans rosor östern hölja
Och färga luften hvit och gul och röd,
Zerbin till straffet förs, och skaror bölja
Rundtom och ropå högljudt på hans död;
Den galna hop ses utan ordning följa,
Till häst, till fot, upptänd af vredens glöd.
Den skottske riddarn, som ser dystert neder,
På en eländig häst man bunden leder.
53. Men Gud, som oskuld värnar och ej drar
Sin hand från den som Honom sina öden
Vill anförtro, till hands en hjälp re'n har,
Att ej Zerbin behöfver frukta döden.
Ty Roland kom der, och hans ankomst var
Ett medel strax till räddning utur nöden.
På fältet Roland ser hur folk sig rör,
Som sorgsen riddare till döden för.

54. Uti hans sällskap Isabella kom,
Den han i bergets grotta bistånd gifvit,
Galiciens sköna kungadotter, som
Af vilda röfvare bortsläpad blifvit,
Då hon med nöd från krossadt skepp undkom,
Som emot strandens klippor stormen drifvit;
Hon, som Zerbin i hjertat städse bär
Och mera än sitt lif, sin själ har kär.
55. Se'n Roland frälst ur grottan och all fara
Den sköna, henne han ledsagat har.
När hon på fältet varsnar denna skara,
Hon frågar Roland hvad för folk det var.
»Jag vet ej» — hördes han på frågan svara,
Och nedåt slätten ilade han snar.
Vid första blicken på Zerbin han fann
Att denne var en utmärkt riddersman.
56. Han skyndar fram och frågar honom, på
Hvad grund och hvart man honom fången förde.
Den sorgsne riddarn lyfte pannan då,
Och när han frågan se'n upprepas hörde,
Han den besvarar sanningsenligt så,
Att han till miskund Rolands hjerta rörde.
Ty utaf svaret denne strax förstod,
Att här man kräfde en oskyldigs blod.

57. Och när han hört att han i denna våda
På grefve Anselms bud sig der befann,
Han orättvisan klart kan genomskåda;
Ty godt än aldrig kom från denne man.
Dessutom fiendskap var mellan båda,
För det urgamla hat som städse brann
Emellan Mainz' och Clermonts ätter; nesa,
Förderf och död emellan dem sig resa.
58. »Släpp riddarn, pack,—röt grefven— och det strax!
Jag eljest nedgör hela eder skara.»
»Hvem är den der, som för ett sådant slags
Allarm? — hörs en, som djerf vill synas, svara —
Om utaf halm *vi* vore eller vax,
Han eld, tillräckligt kunde skräflet vara.»
Och fram mot paladinen spotskt han red;
Mot honom Roland fäller lansen ned.
59. Den blanka rustningen, som Mainzarn bar,
Den under natten från Zerbin han röfvat
Och påklädt sig, ej tjente till försvar
Emot den kraft, som hårda stöten öfvat.
Väl lansen ej, som kinden träffat har,
Gick genom hjälmen, ty hans stål var pröfvadt;
Men sådan verkan hade stöten dock,
Att halsen bröts och lifvet flydde ock.

60. Och utan att den rubba, rände lansen
 Han se'n i bröstet på en ann', lät qvar
 Den sitta der och började så dansen
 Med Durindana; och, der tätast var
 Af folk, han *en* med klufven hjessa sansen
 Betog och hufvudet från *en* han skar,
 Stack strupar genom, slog i blinken ner
 Och dref på flykten hundrade och fler'.
61. Mer än en tredjedel var dödad re'n;
 Han resten hugger, sticker, slår, fördrifver.
En kastar sköld, *en* hjälm, nu blott till men,
En spjut, *en* svärd, i flyktens bråda ifver;
 De löpa kors och tvärs, bland klyftor *en*
 Försticker sig, till skogs sig *en* begifver.
 Men skoningslös i dag, så vidt han kan,
 Ej Roland lemna vill vid lif en man.
62. Af hundratjugo (räkning höll Turpin)
 Minst åttatio bragtes der om lifvet.
 Nu vände Roland åter till Zerbin,
 Som dröjde qvar i tillstånd öfvergifvet.
 Vid grefvens åsyn ljusnade hans min
 Mer än som uti vers kan bli beskrifvet.
 Han velat kasta sig för honom ned,
 Men han var bunden på den häst han red.

63. Nu medan Roland, se'n han lossat banden,
På honom hjälpte rustningen igen
(Från höfdingen för vakten tog nyss han den,
Som till sin ofärd smyckat sig med den),
Zerbin fick Isabella se på randen
Af kullen, der den sköna stannat, men,
Då nu hon lyktad såg den strid så vild,
Mer nära visa djerfs sin fagra bild.
64. Så snart Zerbin får se de hulda dragen
Af den, som så af honom älskad var,
Som, utaf falska tidningar bedragen,
Han drunknad trott och djupt begråtit har,
Liksom till is förvandlad, han betagen
Der står, en frossa hjertat genomfar;
Men isen smälte snart, och med det samma
Han genomglödgas utaf kärleks flamma.
65. Blott aktningen för Roland återhöll
Nu honom från att genast henne sluta
Uti sin famn, ty han för gifvet höll,
Att dennes känslor till hans sköna luta.
Så ur ett qual han i ett annat föll,
Och kort blef glädjen som han nyss fick njuta;
Att henne se en annans honom gjort
Mer sorg, än då om hennes död han sport.

66. Och mest han gräms att henne se tillhöra
Den man, som räddat har hans lif i dag.
Oädelt vore nu att anspråk göra
På henne, och ett kinkigt företag.
Han aldrig läte någon annan föra
Med sig det bytet, utan nappatag;
Mot Roland har han inga vapen alls:
Sin fot han finge sätta på hans hals.
67. De under tystnad till en källa nådde
Och stego af, att någon hvila få;
Sin hjälm tog grefven af sig och förmådde
Zerbin att taga af sig sin också.
När så för jungfrun älskarn sig förrådde,
Hon bleknade af fröjd; men färgen på
Dess kind kom åter, som man rosen ser
Mer frisk, när efter regnskur solen ler.
68. Och utan tvekan lopp hon i det samma
Till vännen, om hans hals hon slog sin arm;
Hon kan för rörelse ett ord ej stamma,
Men tårar strömma öfver kind och barm.
Af denna yttring utaf hjertats flamma,
Af dessa utbrott utaf kärlek varm
Kan Roland, utan andra tecken klara,
Förnimma att Zerbin han måste vara.

69. När Isabella rösten återfått,
Fast tårar runno än för kinden neder,
Hon talade om Eranske riddarn blott,
Om all hans huldhet, vänlighet och heder.
Zerbin, som älskade till öfvermått,
Ja mer än lifvet, den som han tillbeder,
På knä sig kastade för Roland nu:
Två lif han skänkte honom åter ju.
70. Tacksägelse och artigheter följa
Nu mellan riddarne och vexlas än,
Då larm från vägen hörs, der träden dölja
Med sina dunkla, tätta grenar den.
Med hjälmen genast hjessorna de hölja
Och stiga skyndande till häst igen;
Och knappt de hunnit sig i sadeln höja,
Då de en riddare, en dam der röja.
71. Och denne riddare var Mandricard,
Som efter Roland ifrigt jagten ställde,
Att hämnas få Alzird och Manilard,
Dem paladinens kraft i striden fällde;
Fastän hans ifver se'n blef något spard,
När han fått Doralise uti sitt välde,
Som med ett lansskaft han — för honom nog —
Från hundra stålbeklädda kämpar tog.

72. Han visste ej att denne, som han traktar
Att hinna upp, var Roland, ingen ann',
Fast af de prof, han sett, han honom aktar
En öfvermåttan tapper riddersman.
Han *honom* mera än Zerbin betraktar,
Från fot till hufvud ser han honom an;
Då alla kännetecken, större, smärre,
Slå in, han säger: »Dig jag sökt, min herre.»
73. »I tio dagar redan utan ände
Jag dina spår har sökt — så far han fort —,
Ty så mig ryktet sporrade och tände,
Som till Paris blef om din storbragd spordt,
Då utaf tusen, som till Styx du sände,
Knappt en med lifvet nådde denna ort,
Att om det nederlag förtälja der,
Du gjort på Tremisens, Norizias här.
74. »Jag var ej sen att brådt dig eftersätta;
Att se dig, pröfva dig, var mitt begär.
Jag vet du mannen är; jag underrätta
Mig lät om drägten, vapnen, som du bär.
Ja, bar du dem ej ock, ej hjälpte detta,
Bland hundra såge jag att du det är:
Din stolta uppsyn skulle strax mig båda,
Att du är den jag önskade att skåda.»

75. »Man kan ej neka — Roland svara hördes —
Att du en kämpe är af dristig håg;
Ty en så högsint åtrå visst ej rördes
Uti en själ, som känner fruktan låg.
Om af begär att se mig hit du fördes,
Så se mig innan som du utan såg;
Jag vill min hjälm aftaga, att du må
Till fullo tillfredsställd din önskan få.
76. »Men när du mätt på mina drag har sett dig,
Haf på din andra önskan äfven akt,
Och se det skäl till godo, som har ledd dig
Till mig och hit i mina spår dig bragt;
Se om mot denna uppsyn, hvilken gett dig
Så goda tankar, svarar ock min makt.»
»Min första önskan tillfredsställd jag fått;
Nu till den andra!» — svarar Moren brådt.
77. Från hjessan mellertid till foten ner,
Kring sidorna och sadelen tillika,
Nu Roland synar hedningen, men ser
Ej svärd, ej klubba eller vapen slika.
Han frågar hvad han har för vapen fler',
I fall i striden lansen skulle svika.
Och denne svarar: »Bry dig ej derom;
Så re'n jag mången till att bäfva kom.

78. »Jag svurit att ej svärd vid sidan föra,
 Förr'n Durindana jag från Roland vann.
 Att mången räkning upp med honom göra,
 Jag honom sökte städs, men än ej fann.
 Jag svor det (om det roar dig att höra)
 Den dag jag lade denna hjälmen an,
 Som, jemte vapnen hvari klädd jag går,
 Tillhörde Hektor, död se'n tusen år.
79. »Till dessa vapen felar svärdet blott;
 Hur det blef röfvadt, vet jag ej beskrifva.
 Men paladinen i sitt våld det fått:
 Deraf det mod, man städs ser honom lifva.
 Dock tror jag, råkas vi, jag honom brådt
 Skall tvinga att sitt byte återgifva.
 Jag honom söker af begär också
 Att Agrikan, min fader, hämnas få.
80. »Förrädiskt Roland honom öfvervunnit,
 På annat sätt hans lif han aldrig tog.»
 »Du ljuger, och hvem helst den dikten spunnit —
 Röt grefven till, som tyckte han hört nog —;
 Men hvad du söker, det har nu du funnit:
 Jag Roland är, jag ärligt honom slog;
 Och detta är det svärd du efterlöper,
 Ditt är det, om du med din kraft det köper.

81. »Fastän med rätt jag kan det kalla mitt,
Så må vi derom kämpa. Under striden
Det vare hvarken mitt ej heller ditt,
Jag på ett träd det hänger undertiden.
Der, efter kampen, må du ta' det fritt,
Om du mig dödar eller fångar i den.»
Så sagdt, han hängde Durindana der
På grenen af ett träd, som stod helt när.
82. Re'n från hvarann de båda kämpar spränga
Så långt som hälften af ett bågeskott;
De läto slappa sina tyglar hänga
Och sporra vildt emot hvarandra brådt;
Der blicken kan igenom hjelmen tränga,
Med sina lansar de hvarandra nått.
Man skulle trott af is blott dessa vara:
I tusen stycken så mot skyn de fara.
83. Väl månede lansarne i flisor springa,
Ty riddarne som klippor sutto fast.
De vände om och styckena nu svinga,
Ty något ofvan fästet trädet brast.
De tvenne, vana förr vid stålsmidd klinga,
Med stumparne nu fäkta utan rast,
Likt arga bönder uti handgemäng
Vid delning af ett vattendrag, en äng.

84. Spjutskaften höllo fyra slag allena
 Och brusto snart i stridens raseri.
 Vildt växer vreden städs hos riddarena,
 Knytnäfvarne nu enda vapnen bli.
 Der rifvas maskor sär, der krossas skena,
 Hvar handen något får att gripa i.
 Och ingen kräfver, fast i jern han rammar,
 Mer hållfast tång och mera vigtig hammar.
85. Hur skall nu Saracenen kunna ända
 Med ära denna strid, så vild och vred?
 Dåraktigt vore tiden så använda,
 Då den som slår mer än den slagne led.
 Till brottkamp nu de mot hvarandra bända:
 Vildt Moren Roland grep och klämde ned
 Emot sitt bröst; ett prof han tänkte ge,
 Liket det då dundrarns son grep om Anté.
86. Han honom griper om med all sin makt,
 Än honom till sig drar, än från sig stöter,
 Och är af vrede så utom sig bragt,
 Att ej han aktar hur han tygeln sköter.
 Men Roland gifver på sin fördel akt
 Och lugn, med samlad kraft hans anfall möter;
 Mot hästens hufvud förde han sin hand
 Helt oförmärkt och afströk tygelns band.

87. Den vilde Moren all sin kraft använde
Att honom qväfva eller rycka ned;
Men Roland sina knän mot sadeln spände
Och lät ej böja sig åt något led.
Vid dessa starka ryckningar det hände
Att sadelgjorden brast och Roland gled
Till marken ner, och knappt det märkt; än var han
I sadeln fast, i bygeln foten har han.
88. Som när en säck med vapen faller ner,
Så klang det, när vid marken Roland rörde.
Men Morens häst, som sig i frihet ser,
När ingen tygel han i munnen förde,
Ej brydde sig om skog och väg nu mer;
Hals öfver hufvud blindt i väg han körde,
Af fruktan jagad hit och dit, och bort
Med Mandricard försvann han innan kort.
89. När Doralise ser sitt sällskap i
En sådan hast försvinna, djerfs ej denna
Här utan honom ensam qvar förbli,
Men låter klipparn efter honom ränna.
Åt hästen Moren skrek i raseri
Och hand och fot han låter honom känna;
Som djur han varit ej, med hot han den
Vill hejda, och blott jagar värre än.

90. Det skygga djuret lät blott skräcken råda,
Blindt öfver fältet kors och tvärs det far;
En mil det jagat re'n i loppet bråda,
Då ändtligen en graf i vägen var.
Ej bolster, täcke voro der att skåda,
Och hufvudstupa tumlar häst och karl;
Hårt stötte mot dess botten Saracenen,
Men blef oskadad dock och bröt ej benen.
91. Här slutligt hejdas springarn; men han var
Att styra svår, då han ej tygel eger.
Tartaren honom höll i manen qvar,
Af harm och vrede full. Han öfverväger
Hvad göras bör, och ingen utväg har.
»Lägg betslet af min häst på honom — säger
Till honom jungfrun nu — ty han är sedig
Och from, om betslad eller lös och ledig.»
92. Dock Saracenen känner sig förlägen
Att Doralises anbud taga an;
Men lyckan, som var honom gunstbenägen,
På annat sätt åt honom betsel fann.
Hon sände just Gabrina denna vägen,
Som, se'n hon slemt förrådt Zerbin, försvann
Och flydde, som varginnan flyr för hopen
Af gälla hundarne och jägarropen.

93. Hon hade än den granna drägten på
Och dessa prydnader från fot till äne,
Som tagits nyss den fina damen frå',
Som följde Pinabel, och klädts på henne;
Den sköna hästen red hon äfvenså,
Och bland de bästa, man får se, var denne.
Den gamla stötte på Tartaren här,
Förrän hon varseblef att han var der.
94. Den kosteliga drägten måste drifva
Till skratt så dottren utaf Stordilan
Som Moren, när de henne varseblifva,
Som liknade en apa, babian.
Tartaren strax beslöt att herre blifva
Af tygeln, och han lyckas i sin plan;
Han betslet tar, och under hot och skrån
Han hästen skrämmer, att han jagar dä'n.
95. Han flyr till skogs och med sig bär den släta
Och snöda fru, af fruktan halfdöd, och
Än upp än ned, på vägar krumma, räta
Det gick, och öfver grafvar, sten och stock.
Hon så ej ligger mig om hjertat dock,
Att Roland jag för henne får förgäta,
Som fri från alla hinder tid nu fick
Att åter sätta sadeln uti skick.

96. Han åter steg till häst och dröjde qvar
En god stund än, att Saracenen bida.
Då denne mer ej visar sig, så tar
Han det beslut att efter honom rida.
Men som han artig och belevvad var,
Vill han ej bort bege sig, förr'n med blida
Och väna ord, som ifrån hjertat gå,
Han afsked tagit af de kära två.
97. Skilsmessan mycken sorg Zerbin bereder,
Och Isabella sorgsen gret också;
De ville följa, men han undanbeder
Sig det, hur högt han aktar båda två.
Som skäl han föreger, att riddarns heder
Och ära skadas utaf intet så,
Som om han, sökande en ovän, tar
En vän med sig till sällskap och försvar.
98. Han bad dem se'n att Moren underrätta,
Om förr än han de finge honom se,
Att Roland skulle dröja uti detta
Grannskapet ännu uti dagar tre;
Men sedan skulle han sin färd fortsätta
Och sig till gyllne liljorna bege,
För att förena sig med kejsarns här:
Så att han kunde träffa honom der.

99. Att detta lofva voro de ej sena
Och hvad helst annat som hans önskan var.
Nu skildes åt de tvenne riddarena,
Hitåt Zerbin, och ditåt Roland drar.
Men förrän grefven drog sin väg allena,
Från trädets gren han åter svärdet tar;
Och åt det håll, der snarast han har hopp
Att Moren träffa, styr han hästens lopp.
100. Som Saracenens häst ohejdad rände
I skogen kring, der hvarje väg försvann,
I tvenne dar sin kosa Roland vände
Än hit än dit, och än ej honom fann.
Till en kristallklar bäck han slutligt lände,
Som mellan fagra blomsterängar rann,
Der huldt naturen strött sin prakt, med sköna
Skuggrika träd på sina stränder gröna.
101. Åt herden och hans hjord den platsen gaf
En ljuflig svalka uti middagsbranden,
Så att ej Roland, hvilken tyngdes af
Sköld, hjälm och harnesk, obeqväm just fann den.
Hitin, att hvila, han sig nu begaf;
Men denna rastort, huru grym han fann den!
Här led han mera sorg och qval, än jag
Utsäga kan, på denna olycksdag.

102. Han ser sig kring och ser att träden blifvit
 Med namn fullskrifna här på denna strand.
 Och när han närmre akt på dessa gifvit,
 Han tydligt känner sin gudinnas hand.
 Det var ett af de ställen jag beskrifvit,
 Dit, med Medor förent i kärleks band,
 Från herdens koja, som var närbelägen,
 Den sköna från Catay tog ofta vägen.
103. *Angelika, Medor* sig sammanslinga
 På hundra sätt han ser, än här, än der.
 Hvar bokstaf är en nagel, som käns stinga
 Hans hjerta genom, såsom dolken skär.
 Med tusen grunder söker han sig tvinga
 Att icke tro, hvad tro han måste här.
 En ann' Angelika — han söker tänka —
 Sitt namn åt dessa stammar velat skänka.
104. »Dock dessa streck jag känner — se'n hansäger —
 Jag dem så ofta ju har läst och sett.
 Kanske Medor en verklighet ej eger,
 Kanhända mig hon detta tillnamn gett.
 Med slika skäl, der sanning föga väger,
 Bedragande sig sjelf, med hjertat ledt
 Utaf det hopp, som sjelf han skapa söker,
 Sig Roland trösta vill, — och tviflet öker.

105. Misstanken städse växer, oron jägtar
Hans själ, ju mer han söker qväfva den;
Likt fågeln, som sig ej befria mäktar
Från limspöt eller nätet mer igen:
Ju mer han slår med vingarne och fåktar
Att komma lös, ju mer han snärjes än.
Nu kom han dit, der sig en klippa höjde
Och som ett hvalf sig öfver källan böjde.
106. Vinranka, murgrön stället's ingång smycka
Med sina klängen. Hit de sälla två,
När middagsstrålen kändes hetast trycka,
Till ljuf omfamning plägade att gå.
Här namnen talade om deras lycka
Rundtom, och mer än andra ställen på;
De skrifvits än med krita, än med kol,
Och än de ristats med det hvassa stål.
107. Vid grottans ingång steg han af, försänkt
I sorg, och ord, som här Medor har skrifvit
Med egen hand, han ser; man skulle tänkt
Att de helt nyss der hade skrifna blifvit.
Åt all den fröjd, som grottan honom skänkt,
Han i en vers ett uttryck hade gifvit.
Uppå hans eget språk jag gissar att
Den klingat skönt; den lyder öfversatt:

108. »Du klara våg, I träd, I ängar gröna,
 Du dunkla grotta med din skugga svala,
 Der dottren utaf Galafron, den sköna
 Angelika, den ej för andra fala,
 Så mången fröjd lät i sin famn mig röna!
 Jag denna lycka kan er ej betala;
 Medor, den arme, kan sin tack ej visa
 På annat sätt, än att er evigt prisa,
109. »Och att den bön till damer, herrar ställa,
 Och hvarje älskande, som slumpen leder,
 Kanhända afsigt, hit till nejden sälla,
 Om han som främling, infödd kom hitneder,
 Att de till skuggor, grotta, träd och källa
 Må säga: »Sol och måne hägne eder,
 Och nymfers helga chor må er bevara,
 Att ingen herde betar här sin skara.»
110. Han på Arabiskt språk har detta skrifvit,
 Ett språk som grefven, som sitt eget, kan;
 Ty bland den mängd af språk, hvarmed han blifvit
 Förtrogen, hemma mest i *det* var han.
 Det ofta honom hjälp i nöden gifvit,
 Då han bland Saracener sig befann.
 Men ej han skryte af det gagn han egde
 Deraf, ty *skadan nu* det öfvervägde.

111. Tre, fyra gånger läste, sorgbetagen,
Han skriften, sökande att tro alltjemt
Att *ej* der skrifvet stod, hvad klart som dagen
Han såg och städs mer tydligt och bestämdt,
Och kände i sitt bröst, af ångest slagen,
Som af en iskall hand sitt hjerta klämdt.
Han stod med själ och blick som naglad se'n
Vid stenen fast, och tycktes sjelf en sten.
112. Han knappt besinningen kan återkalla;
Så vilda sorgen makt med honom får.
O, tron den som erfarit det, att alla
Hjertsorger denna vida öfvergår.
Han låter hakan ned mot bröstet falla,
Med pannan sänkt, han der helt modlös står.
Han har (så döfvande hans smärta sårar)
För klagan icke röst, för gråt *ej* tårar.
113. Den vilda sorgen inom sammantränges,
Då ut hon tvärt vill bryta på en gång.
Så vattnet stundom inom kärlet stänges,
Hvars buk är vid, men halsen smal och trång;
Om upp och ned det vänds, *då* vattnet tränges
Emot dess mynning med så våldsamt språng,
Att det för sig den trånga vägen stoppar
Och blott med möda sipprar ut i droppar.

114. När han sig sansat, börjar han att tänka
 På möjlighet att saken ej är sann.
 Att någon så blott velat namnet kränka
 Utaf hans sköna, tror och hoppas han,
 Måhända honom sjelf i grafven sänka
 Med det svartsjukans gift, som döda kan;
 Och att, hvem helst som detta dåd begått,
 Han hennes hand att härma väl förstått.
115. Med ett så ringa, ett så bräckligt hopp
 Lifsandarna han något väcker åter,
 Och se'n han sätter Brigliador i lopp,
 När sol'n sin plats åt systemen öfverlåter.
 Han långt ej ridit än, då röken opp
 Från tak han stiga ser; sig hundskall låter
 Förnimma, boskap hör han råma der;
 Han nalkas gården och ett rum begär.
116. Matt steg han af och lemnar Brigliador
 Åt en förständig pilt, att in den sätta.
En vapnen tar, en sporrarna, en går
 Att putsa åter blank hans rustning. Detta
 Var just det hus, der sårad låg Medor
 Och fann den lycka, ni hört mig berätta.
 Ej Roland mat begär, till sängs han går;
 Af sorgen mätt, han annan spis försmår.

117. Ju mer han söker ro och sömn få smaka,
Dess mera qval och ångest blott han har;
Ty grymma skriften tvingar honom vaka,
Den hvarje vägg, hvar dörr, hvart fönster bar.
Han fråga vill, men frågan höll tillbaka,
Ty han är rädd att göra allt för klar,
För uppenbar den sak, han helst vill söka
I dunkel hölja, att ej qvalet öka.
118. Ej honom hjälper att sig sjelf bedraga:
Snart fick han höra, fast han icke sporde.
Ty herden, hvilken önskade förjaga
Den sorg, som gästen så bedröfvad gjorde,
Begyinner nu den hulda kärlekssaga,
Som riddarn, liksom andra, fägna torde,
Och den en hvar han gerna höra låter,
Oförbehållsamt att förtälja åter:
119. Hur af Angelika bevekt, den sköna,
Han till sin boning hade bragt Medor;
Hur denne, sårad, hennes vård fått röna,
Att innan kort blef läkt hans plåga svår;
Hur Amor mellertid, att henne löna,
I hjertat henne gett ett värre sår,
Och hur af liten gnista upp han tände
En eld, som hela hennes väsen brände;

120. Och hur hon, glömsk af att hon dotter var
Utaf den störste kung i Österlandet,
Af Amors makt betvingad, knutit har
Med arme ynglingen det äkta bandet.
Som slut på talet, herden fram nu tar
Det smycke, hvarmed han bekräfta kan det,
Som vid skilsmessan honom gafs till lön
För godt härberge af den jungfru skön.
121. En bila, hvilken med ett enda slag
Hans hufvud ifrån halsen tog, var detta,
Se'n af hans marter utaf tusen slag
Sig bödeln Amor ändtligt hunnit mätta.
Sin smärta Roland dölja vill; för svag
Han är likväl och kan dess tyngd ej lätta.
Han mot sin vilja röjde den till slut:
I suckar och i tårar bröt den ut.
122. När utan vittne se'n till hvad han lider
Han sorgen fria tyglar lemna kan,
En ström af tårar forsade omsider
För kinden ned och öfver bröstet rann.
Han suckar, pustar, oaffåtligt vrider
Och kastar sig på sängen af och an;
Och mera hård än sten han henne kände
Och värre hon, än nässlor, honom brände.

123. I denna bittra ångst han plötsligt tänkte,
Att just i samma bädd, hvarest han fått
Sitt läger, mången gång den falska skänkte
Sig åt den älskare, hon ej försmått.
Han afskyr bädd, som så hans känsla kränkte,
Och upp från den han sprang ej mindre brådt,
Än herden upp ur gräset, der han ner
Sig lagt, då nära sig en orm han ser.
124. På en gång sådant hat hans själ betager
Till bädden, huset, herden, allting här,
Att han ej månen bidar, ej den dager
Som första gryningen till jorden bär,
Men vapnen fattar han, sin häst han tager
Och flyr till skogs, der skuggan svartast är;
Och ensam här ur djupet af sitt hjerta
Med rop och tjut han luft ger åt sin smärta.
125. Han hör ej upp att klaga, tårar gjuta,
Och natt och dag han ingen ro sig ger.
Han städer, byar skyr, och helst vill luta
Sitt hufvud mot den hårda marken ner.
Han undrar sjelf hur ögat väl kan sluta
I sig en sådan källa och hur mer
Det möjligt är att bröstet suckar eger,
Och ofta gråtande till sig han säger:

126. »Ej tårar detta är, som jemt ses rinna
Så ymnigt ned ifrån mitt ögonpar.
Ej nog med tårar kunde sorgen finna;
De togo slut, när half knappt denna var.
Men för de lågor, som härinne brinna,
Lifssaften vägen genom ögat tar;
Och den det är, som gjuts med sådant svall,
Som sorg och lif på en gång ända skall.
127. »Och dessa vittnen af min sorg och plåga
Ej suckar äro; suckar plåga ju
Upphöra någon gång, men qvalets råga
Ej dessa minskat i mitt bröst ännu.
Mitt hjerta Amor tändt, och på dess låga
Han flägtar jemt med sina vingar tu.
O säg mig, Amor, med hvad under när
Du lågan städs — och aldrig det förtär?
128. »Jag är ej den jag syns till anletsdragen;
Den, som var Roland, död, begravven är.
Förtviflan honom dödat, grymt bedragen
Utaf den falska, som han höll så kär.
Jag är hans ande blott, som, sorgbetagen,
Kringirrar qvald i detta helvet' här,
Att med den skuggbild, som är öfrig bara,
Dem, som på kärlek tro, en varning vara.»

129. Han irrade i skogen natten om;
Och när sig åter dagens stråle tände,
Han, af sitt öde förd, till källan kom,
Der skriften af Medor hans öga brände.
Att läsa här sin nesa, så upptände
Hans blod, att ej der fanns en droppe, som
Af vrede, hat och raseri ej brann;
Och ut ur skidan brådt drog svärdet han.
130. Han högg i skriften, stenen, så att de
I tusen flisor upp mot himlen fara.
Ve denna grotta, och hvar trädstam ve,
Som här *Medor*, *Angelika* förvara!
De aldrig svalka eller skugga ge
Åt herden mera eller hjordens skara.
Och ej ens källan, förr så ren och klar,
För denna vilda vrede skyddad var.
131. Ty grenar, stockar, stubbar, torf och sten
Han oupphörligt lät dit neder fara;
Och aldrig lär hon mer bli åter ren,
Så han från botten grumlar upp den klara.
Och drypande af svett, utmattad se'n,
När uttömd andedrägt ej mäktar svara
Mot hatet, vreden, raseriet mer,
Han dignar, stönande, på ängen ner.

132. I gräset dignar han i maktlöst skick
Och ser mot himlen och ett ord ej säger.
Tre gånger solen upp och neder gick,
Och utan sömn och föda på sitt läger
Han låg. Ej lindring bittra pinan fick;
Till slut ej mer besinning qvar han eger.
Den fjerde dagen rusar vild han opp
Och sliter alla vapnen af sin kropp.
133. Här kastar hjelmen han, och skölden der,
Långt bort han kastar harnesk, svärd och skida;
Kort: alla vapen, som han på sig bär,
Han rundt omkring sig strör i skogen vida.
Se'n ref han af sig drägten; naket är
Re'n ludna bröstet, liksom rygg och sida.
Och så begynte detta raseri,
Det värsta någon dödlig råkat i.
134. Så gräsligt honom raseri't betar,
Att natt sig öfver alla sinnen sänker.
Sitt svärd han griper ej (nu glömdt det var),
Han eljest gjort här underverk, jag tänker.
Men svärd och yxa ej af nöden har
Den vilda kraft, som ingen gräns inskränker.
Han derpå gaf tillräckligt prof i dag:
En tall från rot han ryckte i ett tag;

135. Och andra upp han ryckte efter denna,
Som om det varit fläder eller dill;
Se'n ek och alm och bok hans kraft få känna,
Och ask och gran får skogen släppa till.
Hvad fågelfångarn, när han, för att spänna
Sitt nät, från hinder marken rensa vill,
Med säf och näslor gör och stubb af säd,
Det gör med ekar han och andra träd.

136. Vid detta brak och buller öfverge
De skrämde herdar sina hjordars skara
Och skynda fram från alla håll att se
Hvad ryslig sak månd' här på färde vara.
Men sången blifvit re'n för lång kanske,
Så att berättelsen er tröttar bara;
Jag därför hellre skjuter upp den, än
Att ni för längden ledsna skall vid den.

Tjugondefjerde Sången.

1. **D**en foten satt på Amors limspö re'n,
Han drage den tillbaks och akte vingen;
Ty kärlek är ju galenskap allen,
Så påstås af de vise, hela ringen;
Och rasar ej likt Roland hvar och en,
Hans yra röjs på annat sätt. Och ingen —
Mig tycks — en värre dårskap visa kan,
Än att sig sjelf förderfva för en ann'.

2. Väl äro verkningarna många nog,
Men alla föddes de af samma villa.
Ty kärlek är liksom en vidsträckt skog,
Der en och hvar sig måste snart förvilla:
En hit, en dit från vägen miste tog.
Kort sagdt, för att ej många ord förspilla:
Den som i kärlek grånar, djupt insnörd,
Han, utom andra straff, är bojor värd.

3. Man säga kan: du vet att nagelfara
Med andras fel, men ser ej ditt ändå.
I ljusa ögonblick — så vill jag svara —
Som denna stund, jag nog har syn derpå.
Jag hoppas, och derhän jag sträfvar bara,
Att mig få hvila och ur dansen gå.
Men ej så snart, jag önskat, lär det hända;
Det onda trängde in till mörgen ända.
4. Af förra sången, herre, re'n ni vet,
Hur Roland, den af raseri't beträngde,
Kring fältet strödde sina vapen, slet
Utaf sig drägten, svärdet från sig slängde
Och ryckte träden upp i myckenhet,
Att brakket rundt kring skog och klippor trängde;
Och huru herdarne till stället skyndat:
Om ödet dref dem, eller svårt de syndat.
5. Då närmare de se den fasans yra,
Som tycktes drifva med allt motstånd gäck,
De ville fly, men visste ej hvart styra
Sin väg, som hända plär vid plötslig skräck.
Den galne följde brådt de hufvudyra,
Grep en och slet hans hufvud af på fläck,
Med samma lätthet som en ros man plockar,
Som man af trädet tar en frukt som lockar.

6. Den tunga bålen grep han vid ett ben
Och se'n som klubba tjenst den göra låter.
Ett par på marken låg bedöfvadt re'n,
Att vakna först på domedagen åter.
Till flykt är ej den andra skaran sen,
Som benen nyttja icke underlåter.
Den galne ej att följa varit trög,
Men nu på deras boskap vildt han flög.
7. Landtmännen, varnade af andras våda,
På fältet lemna hacka, skära, plog;
På tak, i kyrktorn upp de skynda bråda
(Ty alm och pil ej gifva trygghet nog),
Att fruktansvärda raseriet skåda,
Som slet och sparkade och bet och slog
Och hästar, oxar mördade eländigt;
Hvad som slapp undan, lopp minsann behändigt.
8. Re'n hördes ifrån byarna rundtom
De gälla ljud af horn och lurar klinga
Och rop och röster, hvilka vexla om
Med dån af klockorna, som häftigt ringa.
En hop — väl tusen — ned från bergen kom,
Som bågar, spjut och slungor syntes svinga;
Från dal'n ett lika antal ryckte an
Till anfall mot den galne riddersman.

9. Som vågorna, dem sunnanvinden drifver,
I början lekande blott hinna strand;
Den andra större än den första blifver,
Den tredje än mer mäktig; efter hand
Så växer svallet mer och mer och gifver
Allt större böljeslag åt piskad sand:
Så omkring Roland växa hopens leder,
Som kom från dalen upp, från bergen neder.
10. Han tio ned och åter tio slog,
Ty utan ordning honom anföll skaran,
Och bäst var här, det syntes tydligt nog,
Att hålla sig på afstånd ifrån faran.
Hans blod att gjuta ingen kraft förslog,
Ty hård och osårbar för jernet var han.
Den ynnest grefven himlens herre gett,
Som honom till sin tros försvar utsett.
11. Här Rolands lif nu sväfvat uti fara,
Så vida döden kunnat honom nå.
Han visar hvad det var att sig försvara
Och vara tapper utan svärd också.
Tillbaka drog sig re'n den vilda skara,
Då här den såg det fåfängt var att slå.
Och när han sett dem allesamman fly,
Han ställde kosan till en liten by.

12. Der fanns ej stort, ej smått; i denna nöd
Och ångst var byn af alla öfvergifven.
Men tarflig föda fanns i öfverflöd,
Slik hvarmed landtmän uppehålla lifven.
Och icke ollon skiljande från bröd,
Af hungern och af vilda yran drifven,
Med hand och tand han genast anföll brådt
Hvad först han träffar på, om kokt, om rått.
13. Och rundt kring hela nejden se'n han ströfvade
Och gjorde uppå djur och menskor jagt;
Dofhjortar, rådjur, uti loppet öfvade,
Han upphann, grep i vilda skogens trakt;
Med björnar, vildsvin han sin styrka pröfvade
Och slog dem ned med blotta handens makt,
Och deras kött han plögade att sluka
Med hud och hår, som vilda djuren bruka.
14. Än hit, än dit han ströfvar så en tid
Kring hela Frankrike; en dag han länder
Så till en bro, hvarunder bred och strid
En flod der rann, med höga, branta stränder.
Ett väldigt torn var bygd der hardt bredvid,
Med vidsträckt utsigt hvar man blicken vänder.
Hvad här han gjorde, se'n ni höra får;
Men till Zerbin jag först tillbaka går.

15. Zerbin, när Roland skilts ifrån hans sida,
En stund än dröjde; se'n den väg han tar,
Som paladinen kommit; sakta skrida
Han hästen lät och makligt framåt drar.
En half mil knappt han hunnit än att rida;
Då mötte han en riddare som var
På hästen bunden fast; och utaf tvenne
Beväpnade som vakt åtföljdes denne.
16. Zerbin den fångne kände strax igen;
Så Isabella ock, när han kom nära:
Ty det var Oderik, den falske vän,
Den ulf han satt till skydd för lammet kära.
Sin brud han hade anförtrött åt den,
Att framför andra vänner honom ära,
I hopp att samma trohet, hvilken var
Så ofta pröfvad, än han egde kvar.
17. Hur dåligt prof han på sin trohet gifvit,
För honom Isabella nyss beskref:
Hur hon i båten hade räddad blifvit,
Förr'n skeppet emot bränningarna dref;
Hur Oderik mot henne våld bedrifvit,
Och hur till grottan se'n hon släpad blef.
Hon än ej hunnit allt till slut beskrifva,
Då de förrädarn bunden varseblifva.

18. De två, som syntes bredvid honom rida,
Känt Isabella strax igen, och de
Nu tro sig uti riddarn vid dess sida
Den skönas vän och deras herre se;
Helst när på sköldemärket, på den vida
Berömda ättens vapen akt de ge;
När närmre i beskådande de tagit
Hans drag, de se att de sig ej bedragit.
19. De springa af och täfla med hvarannan
Med öppna armar att omfamna så
Zerbin, som brukas mot de högre, pannan
I blottadt skick och nedböjdt knä. De två
Zerbin betraktar nu en efter annan:
Koreb den ene ser han vara då,
Almon den andre, dem med väpnad skara
Han lät med Oderik på skeppet fara.
20. Almon begynte nu: »Då Isabella
(Tack vare himlens nåd) dig sällskap gör,
Så kan jag, herre, väl mig föreställa
Att ingen nyhet utaf mig du hör,
Om jag dig skälen säger (skäl som gälla)
Hvi denne skurk jag bunden med mig för;
Ty denna, som han mest har förfördelat,
Omständligt re'n dig torde allt meddelat.

21. »På hvilket sätt förrädarn mig bedrog,
När bort han sände mig, du veta torde;
Och hur Koreb blef sårad, när han tog
Den sköna i försvar, som väl han borde.
Hvad vid min återkomst sig se'n tilldrog,
Det såg hon icke eller derom sporde,
Så att hon kunnat det förtälja dig;
Och detta nu du höra må af mig.
22. »Från staden skyndsamt jag tillbaka vände
Till hafvet, se'n jag några hästar fått,
Och städse blicken spanande jag sände
Framför mig efter dem jag lemnat. Brådt
Jag ilade framåt, till stranden lände,
Till stället, der i land vi hade gått;
Jag skådar mig omkring, och intet mer
Än några färska spår i sanden ser.
23. »Jag följer spåren, hvilka in mig föra
I vilda skogen, der jag långt ej hann,
Förrän en klagojämmer slog mitt öra
Och denne jag på marken ligga fann.
Jag sporde hvem som dristat detta göra,
Hvart jungfrun och hvart Oderik försvann.
Och sen jag var ej, när jag allt fått veta,
Att efter nidingen i skogen leta.

24. »Jag sökte vidt omkring der hela dagen,
Men intet spår sig åt min forskning bjöd.
Jag vände om dit der Koreb låg slagen,
Kring hvilken marken färgad var så röd,
Att, om han längre legat, hjälp betagen,
Han snarare behöft en graf, som död,
Samt prest och munk för att i den bli bäddad,
Än läkare och säng för att bli räddad.
25. »Till staden alltså, till en värdshusvärd,
Mig der bekant, Koreb nu buren blifver.
En gammal läkare, i konsten lärd,
Hans helsa snart här honom återgifver.
Se'n vapen, hästar skaffats för vår färd,
Vi Oderik nu sökte med all ifver;
Tills honom vid Biscayas hof en dag
Vi funno; der med honom stridde jag.
26. »Och kungens oväld, som mig tillät strida,
Den goda rätt, hvarför jag svärdet drog,
Och utom rätten lyckan, som plär vrida
Hur henne lyster segren ofta nog,
Så gynnande här stodo på min sida,
Att jag förrädaren till fånga tog.
Och kungen lät, när han hans brott fått höra,
Mig efter mitt behag med honom göra.

27. »Ej honom döda ville jag, ej heller
I frihet sätta; bunden i din makt
Jag honom ger; din dom jag underställer,
Om han skall dö, om hållas under vakt.
Jag sport att du din lans för kejsarn fäller,
Och önskan att dig finna hit mig bragt.
Jag tackar Gud, som här, der minst jag kunde
Det hoppas, dig att träffa mig förunde.
28. »Jag tackar ock, att (hur det än tillgått)
Jag Isabella ser dig sällskap göra;
Om hvilken, efter denne skurkens brott,
Jag aldrig hoppades att mer få höra.»
Stum prinsen lyssnar och betraktar blott
Förrädarn länge, utan att sig röra,
Ej så af hat, som mer af sorg och harm,
Att sådant slut tog vänskap, förr så varm.
29. Ännu, se'n talet lyktadt var, en stund
Zerbin der stod af djup bestörtning slagen,
Att utaf den, som minst dertill haft grund,
Han blifvit på så skändligt sätt bedragen.
Till slut när, liksom väckt ur dvallik blund,
Han med en suck var ur sin häpnad tagen,
Han sporde fången, se'n han bröstet lättat,
Om sant det var hvad riddaren berättat.

30. Den brottslige på knä vid dessa orden
 Föll ned och sade: »Herre, hvem finns här
 Som icke synd begår på denna jorden?
 På ond och god ej annan skilnad är,
 Än att den ene faller, kufvad vorden,
 Vid första anfall af ett svagt begär,
 Den andre värjer sig med manlig ifver;
 Men, är hans ovän stark, *han* ock sig gifver.
31. »Om du mig satt till att en borg försvara
 Och jag vid första anfall deruppå,
 Förutan svärdsdrag, utan tvång af fara,
 Der upprest fiendernas fana, då
 Förtjent jag hade visst att brännmärkt vara
 För feghet, ja förräderi också;
 Men om jag måst för öfvermakten vika,
 Jag skam ej fått, men pris och lön tillika.
32. »Ju mäktigare fiendskaran kom,
 Dess mer ursäktlig den som vardt betvingad.
 Min trohet värna måste jag liksom
 En fästning, rundt af fiender omringad.
 Så med all kraft, med all den klokhet, som
 Försynen mig förlänt, i trångmål bringad,
 Jag sökte den bevaka; men till slut,
 Af styrkan öfvermannad, drefs jag ut.»

33. Så talte han, och mera än han sade
(För långt att allt upprepa här): hur han
Utaf en mäktig sporre eggats hade,
Hur obetvinglig retelsen han fann.
Om nånsin vreden sig för böner lade,
Om ödmjukt tal till hjertat ingång vann,
Det här bort ske; ty allt som mäktar göra
Ett hjerta vekt, lät Oderik nu höra.
34. Zerbin, om hämd han skall för brottet kräfva,
Emellan ja och nej i tvekan stod.
Betraktar skulden han, så vill han qväfva
Sin känslas röst och se förrädarns blod;
Men denna dom vill sedan minnet jäfva
Af vänskap, som så månet prof bestod;
Med ömkans vatten vredens eld det släcker
Uti hans bröst och milda känslor väcker.
35. När så Zerbin ej vet hvad han skall göra
Med denne brottsling, tveksam i sitt val,
Om honom fria eller fången föra,
Om döden ge, om lifstids fångselqval,
Så kom der gnäggande med spetsadt öra
Den häst, hvars tygel Mandricard nyss stal;
Med honom kom den gamla, som i nöden
Så bragt Zerbin att han var nära döden.

36. Ty hästen, som tog vägen hvar han fann den,
Vid ljud af röster hitåt kosan vände
Och bar den gamla med sig, som med anden
I halsen skrek på hjälp förutan ände.
Zerbin vid hennes åsyn lyfte handen
Mot himlen, som så nådig var och sände
På en gång i hans våld de snöda två,
Som han af hjertat måste hata så.
37. Zerbin lät taga fast vår fru Megära,
Tills han betänkt hvad straff som hon bör få.
Att näsan, öronen af henne skära
En varning blef för dem som brott begå.
Men se'n tycks honom bättre att förära
Åt gamarne dess kött att smaka på.
Han väger mellan flera straff, och ändtligt
Han så förkunnar sitt beslut offentligt.
38. »Förbrytarn lefva må — han sig utlåter
Så, till sitt sällskap vänd —; den dom jag faller.
Är han ej värd att honom jag förlåter,
Han ej så rysligt straff förtjenar heller.
Jag lif och frihet skänker honom åter,
Då Amors skuld egentligen det gäller;
Antaglig må en ursäkt vara, när
Hos kärlek skulden till ett felsteg är.

39. »Ty kärlek ofta nog vändt upp och neder
På sinne, fastare än denne har;
Till värre snedsprång ofta han förleder
Än detta, som så kränkt oss en och hvar.
Må man förlåta Oderik, jag beder;
Mig höfves straffet, då så blind jag var
Att denne i ett sådant uppdrag sända,
Glömsk af hur elden lätt kan halmen tända.»
40. Se'n säger han till Oderik: »Ej får
Du för förseelsen dock strafflös blifva;
Ty denna du ledsaga skall ett år
Och aldrig från ditt sällskap henne drifva,
Ej natt och dag, ehvar du går och står
Ens för en timme henne öfvergifva;
Du henne värne med ditt lif dertill
Mot hvem som henne förolämpa vill.
41. »Du skall mot hvem som helst, när denna skatt
Befaller det, i kamp din styrka pröfva;
Och under tiden är dig föresatt
Att hela Frankrike igenomströfva.»
Han slöt. Som Oderik förtjenat att
Se hämdens straffdom lifvet sig beröfva,
Han honom ställer vid en afgrund, der,
Att undgå fall, af nöden lycka är.

42. Så många damer, många män också
Den gamla kränkt, förrådt i långa tider,
Att den som henne följer måste få
På halsen tvistigheter snart och strider.
Så straffet hinna skall dem båda två:
För forna brott *hon* plikta skall omsider,
Han för försvaret af en fru så snöd;
Och länge ej han undgå kan sin död.
43. Zerbin förbinder Oderik till detta
Med dyr och helig ed, som han fick gå;
Och skulle han sin pligt åsidosätta,
Och komme sedan för hans ögon, då
Ej böner kunde något mer uträtta,
Men skönlöst skulle straffet honom nå.
Zerbin nu till de andra två sig vänder
Och dem befaller lösa fångens händer.
44. Koreb, som af Almon ej hindrad blifver,
Förrädarn löser, men ej brådt sig gör;
Den ene som den andre harm det gifver,
Att miste gå om hämd, som dem tillhör.
Den brottslige från stället sig begifver
Och snöda qvinnan i sitt sällskap för.
Turpin ej säger hvad som sedan skett,
Men hos en annan auktor jag det sett.

45. Och denne (namnet jag förtiger) sagt,
Att innan qvällen Oderik, vid ledan
Af detta påhäng, som han önskar bragt
Ur vägen, tro och lofven brutit redan
Och kring Gabrinas hals en snara lagt
Och upphängt i en alm den falska sedan,
Att inom året (stället jag ej sport)
Almon med Oderik det samma gjort.
46. Zerbin, som sökte paladinens spår
Och dem ej vill förlora, till sin skara
Vill sända bud om sig, ty han förstår
Den måste för hans skull orolig vara.
Almon från honom månet uppdrag får,
Som här för långt det blefve att förklara;
Almon han sänder först, och Koreb se'n,
Och Isabella stannar kvar allen.
47. Så stor den vänskap är som prinsen leder,
Och sköna Isabella äfvenså,
I Rolands spår, den riddaren af heder;
Så stort begäret är att veta få,
Om han har träffat hedningen, som neder
Från hästen honom tvang med sadeln gå,
Att ej han vill till hären återvända,
Förrän den tredje dagen gått till ända;

48. Den tid som Roland sagt han ville bida
Uppå den riddarn, som ej än bar svärd.
Ej fanns en ort, der man sett grefven rida,
Dit Skottske prinsen icke styr sin färd.
Så kom han till de träd vid vägens sida,
Der tärnan namnen skref, af kärlek lärd;
Och träd och källa, klippa, allting han
I vild förstörelse här omvräkt fann.
49. På afstånd ser han något glänsa klart,
Och, närmre hunnen, grefvens harnesk fann han;
Se'n fann han hjälmen, dock ej den som vardt
Från Almont tagen fordom, men en annan;
I skogen längre in han hästen snart
Hör gnägga, och vid ljudet lyfter pannan;
I gräset Brigliador han beta ser,
Hvars tygel hängde än vid sadeln ner.
50. Han sökte Durindana äfvenså,
Och utan skida fann han klingan bara.
Han fann ock drägten, men i bitar små,
Som rundtomkring här syntes strödda vara.
Zerbin och Isabella sorgsna stå,
Ej vetande hur detta allt förklara.
Förr skulle hvad som helst de trott helt visst,
Än att förståndet Roland hade mist.

51. Om blott en droppe blod de varsnat här,
De kunde trott han mist sitt lif, det dyra.
Imellertid de se längs bäcken der
En häpen herde mot dem kosan styra.
Från höga klippan, hvilken stod der när,
Han hade sett den armes galna yra,
Hur vapnen, kläderna han af sig ref,
Slog folk ihjel och annat vildt bedref.
52. På fråga af Zerbin han vet berätta
Om allting, hur det här tillgången var.
Zerbin förvånas och kan tro knappt sätta
Dertill, hur tydliga bevis han har.
Han stiger af, till ömkan bragt af detta,
Hvad än det var, och sorgsna suckar drar,
Och går att samla, medan ögat gråter,
De rundtom spridda lemningarne åter.
53. Från klipparn stiger Isabella ner
Jemväl och del i sorgsna värfvet tager.
Då närmar sig en tärna, hvilken ser
Bedröfvad ut och täta suckar drager.
Och frågas hvem hon är, som nu sig ter,
Och hvarför henne sorgen så betager,
Så svarar jag, att Fleurdelis det är,
Som söker oafvändt den hon har kär.

54. Se'n Brandimart sig stal från hennes sida,
Bort från Paris, och ej ens afsked tog,
Sex, åtta måna'r fick hon fåfängt bida;
Och när hon tyckte att hon väntat nog,
Från haf till haf hon sökte honom vida
Omkring, till Alper, Pyrenéer drog;
Hon sökte öfverallt, från plats till plats,
Blott ej i gamle Atlas' trollpalats.
55. Hon der, om dit hon råkat stegen vända,
Med Rudiger sett honom irra kring,
Med Bradamante, Roland, utan ända,
Gradass och Ferragù, i evigt spring.
Men när på flykten Astolf lyckats sända
Besvärjarn med sitt horn, det underting,
Drog Brandimart tillbaka till Paris;
Men härom visste intet Fleurdelis.
56. Den sköna Fleurdelis till stället lände,
Som sagdt, och fann här detta kärlekspar;
Och vapnen strax och Brigliador hon kände
Igen, som lös och utan herre var.
Hon genast ser hvad olycksfall här hände,
Och snart dess öra äfven hört det har;
Ty herden ock för henne, till dess fasa,
Förtäljer om hur han sett Roland rasa.

57. Zerbin, när vapnen samlats till det sista,
Dem hängde vid en tall som en trofé;
Och att ej någon riddare må drista
Att bort dem taga, när han dem får se,
Han skyndar att de ord i barken rista:
Gref Rolands rustning; som, att varning ge,
Han velat säga: ingen må den röra,
Som ej mot Roland mäktar svärdet föra.
58. När detta ädla värf fullbordadt är,
Tillbaka till sin häst han sig begifver;
Då kom der plötsligt Mandricard, som, när
Den vapenprydda tall han varseblifver,
Strax frågar: »Hvad betyder väl det här?»
Och allt Zerbin, som han det hört, beskrifver.
Den hedne kungen glad då genast red
Till trädet fram och tog så svärdet ned.
59. »Mig ingen tadla kan — hörs han förklara —;
Ej mitt i *dag* först detta svärdet är.
Att taga hvad man egt, må loffligt vara;
Hvarhelst jag finner det, jag det begär.
Som Roland ej egt mod att det försvara,
Han galen ställt sig och det kastat här.
Må han sin feghet dölja på så sätt;
Det mig ej hindrar att ta' ut min rätt.

60. Zerbin till honom ropar: »Rör ej svärdet,
Och tro ej att du utan strid det tar!
Om så du Hektors vapen vann, så är det
Mer genom stöld än rätt som du dem har.»
De genast rusa mot hvarann, ty här det
I mod och tapperhet ej skilnad var.
Af hundra hugg förnimmes klangen snart,
Och än är striden icke rätt i fart.
61. Som blixten snabb förstår Zerbin sig sätta
I skygd mot Durindanas vilda färd.
Hit, dit han styr sin häst med språng så lätta
Som råbocks hopp, af ögonblicket lärd.
Och väl behöfs han passar flinkt på detta;
Ty nås han af ett hugg från detta svärd,
Han innan kort med kärleksdruckna andar
I underjordens myrtenlund sig blandar.
62. Som snabba hunden faller an ett svin,
Att det tillbaka in bland hjorden tvinga;
Hit, dit han löper, att det ringa in,
Men detta väntar att han felt skall springa:
Så, höjes svärdet eller sänks, Zerbin
Ger akt blott hur han skall sig undan svinga.
Att rädda ära, lif i denna strid,
Han vet att träffa, fly i rättan tid.

- 63.] Å andra sidan, hvar gång Moren höjer
Det grymma svärd, om ock ej hugget tog,
Han liknar Alpens storm, som väg sig rödjer
Och skakar uti mars den gröna skog
Och än dess hjessor ned till jorden böjer,
Än hvirflar kring de grenar, af han slog.
Hur många hugg Zerbin än tycks begabba,
Han kan ej hindra *ett* till slut att drabba.
64. *Ett* hugg till slut han kan dock ej undvika,
Som mellan svärd och sköld ses bröstet nå.
Starkt är hans harnesk, stark och fast tillika
Bröstplåten, pansarskjortan fin också;
Mot detta grymma svärd de nu dock svika,
Ett sådant hugg kan intet emotstå.
Hvad helst, der ned det far, i vägen är,
Plåt, harnesk, sadel, allt det genomskär.
65. Och om för kort ej hugget måttadt blifvit,
Han klufvits som ett rör på ögonblick;
Nu föga djupt det stålet in har drifvit,
Knappt mer än huden blott en skåra fick.
Men fast ej djupt var såret, som det gifvit,
Mer än en spann det dock på längden gick.
Det varma blodet ses på vapnen glimma,
Till foten ned det drar en purpurstrimma.

66. Så såg jag någongång ett purpurband
 Emellan silfverväfvens trådar slingas
 Utaf den alabasterhvita hand,
 Hvaraf mitt hjerta plägar genomstingas.
 Här hjälpte ej Zerbin att han förband
 Med konsten kraft, samt mod som ej betvingas;
 I vapnens godhet och i styrka var
 Han alltför underlägsen vild Tartar.
67. Till skenet värre bistra hugget var,
 Än uti verkligheten. Också tyckte
 Skön Isabella att det hjertat skar
 I hennes bröst, som ångsten sammantryckte.
 Zerbin, som mod och kraft än hade kvar,
 Af vreden tänd, som honom med sig ryckte,
 Med båda händer af all kraft nu ger
 Tartar'n ett hugg, som föll på hjälmen ner.
68. Den stolte Saracenen hjessan böjde
 Till hästens hals för slaget i ett nu.
 Men hjälmen var förhexad, som sig röjde;
 Det eljest klufvit hjessan midt i tu.
 Att taga blodig hämd ej denne dröjde,
 Han sad' ej: »Vänta mig en ann' gång du!»
 Han svärdet öfver prinsens hufvud sänkte
 Och ned till bröstet honom klyfva tänkte.

69. Zerbin, hvars hela själ var i hans blick,
Sin häst till höger ögonblickligt svänger;
Dock ej så fort, att svärdet han undgick,
Som nedersusande i skölden tränger.
Från ofvan ned den klöfs på ögonblick;
Armskenan derinunder sönderspränger
Det skarpa stålet, ger hans arm ett sår,
Harnesket splittrar och i höften går.
70. Zerbin försöker alla sätt att strida
Och hvarje utväg, men ej lyckas *en*.
Motståndarns rustning tycks ett grand ej lida
Utaf hans hugg, ej taga minsta men.
Men Tartariets konung å sin sida
Har sådan fördel vunnit, att han re'n
Sju, åtta gånger honom träffat, slagit
Hans sköld i stycken, halfva hjelmen tagit.
71. Zerbin förlorar blod, och honom svek
Hans kraft allre'n, men han ej tycks det känna.
Hans stolta mod, som ej ur hjertat vek,
Ger honom kraft och ses hvar muskel spänna.
Hans sköna, ångestfull, af fruktan blek,
Till Doralise nu närmar sig och denna
Vid Gud besvär och beder mellertid
Att göra slut på denna vilda strid.

72. Och Doralise, ej mindre god än skön,
Och oviss hur det ända skall, sitt öra
Ej sluter till för Isabellas bön;
Sin älskare förmår hon fred att göra.
Den andra med Zerbin gör samma rön,
Hvars vreda hämdtörst vek. Han lät sig föra
Af henne, och sin väg så bort han drar
Förr'n afgjord är den strid, han börjat har.
73. Men Fleurdelis sig grämer, när hon ser
Att Rolands svärd så illa värnadt blifver;
Af harm hon gråter och åt pannan ger
Hon slag på slag i stum och gramse ifver.
Hon önskar Brandimart blott här. Om mer
Hon honom träffar och tillkännagifver
Hvad skett, ej länge Mandricard skall då —
Så hoppas hon — af svärdet yfvas få.
74. Hon söker fåfängt Brandimart rundtom
Båd' sent och bittida. Och så sig hände
Att hon allt längre bort från honom kom,
Ty redan till Paris han återvände.
När hon bland berg och dal så ströfvat om,
Till stranden af en flod hon slutligt lände,
Och der hon fann den arme paladin.
Men först förtäljom hur det gick Zerbin.

75. Att Durindana så han lemnat har,
Det mer än annat qval han bittert finner,
Fast knappt han håller sig på hästen qvar:
Så mycket blod från honom rann och rinner.
Nu, då med vreden värmen minskad var,
Det dröjer ej, förr'n smärtan styrka vinner;
Så våldsamt växer hon med hvar minut,
Att han sig känner nalkas livvets slut.
76. För mattighet han kan ej längre rida,
Och vid en källa stannar han sin häst.
Att honom bistå, vet ej jungfrun blida
Hvad göra, säga, ej hvad råd är bäst.
Af brist på vård han här skall döden lida,
Ty långt det är till någon stad, hvarest
Hon kunde få en läkare, som här
Gaf hjelp af ömkan eller vinstbegär.
77. Nu kan hon blott åt sorgen fåfängt skatta,
För grymhet klaga himlen, ödet an.
»Hvi fick ej hafvet i sitt djup mig fatta —
Hon qved — när jag mig på dess svall befann?»
Zerbin på henne ser med ögon matta;
Af hennes klagan mera smärtas han,
Än af de bittra qval som honom stinga
Och för hvar stund allt närmre döden bringa.

78. »Må så, min älskade, din kärlek räcka
Ännu — han säger — sedan jag är död,
Som döden ej hos mig kan ångest väcka,
Men blott att här dig lemna utan stöd.
Ej dödens stund mig skulle alls förskräcka
På annat ställe, som dig trygghet bjöd;
Men glad och nöjd jag honom gick till möte,
Då jag fick dö, du hulda, i ditt sköte.
79. »Men när mitt hårda öde vill att här jag
Skall lemna dig, hvem vet i hvilkens hand:
Vid denna mun, vid dessa ögon svär jag,
Vid dessa lockar, hvilkas nät mig band,
Att ned till skuggors verld förtviflan bär jag
Med mig, der tanken, att på lifvets strand
Jag så dig lemnat, skall mig qvälja mera,
Än hvad mig vänta der för plågor flera.»
80. Härvid sitt anlet under tårar strida
Den sköna lutar ned i sorgset smek
Och trycker läpparne, de hulda, blida,
Emot hans mun, likt rosen matt och blek,
Som, icke plockad i sin tid, fick bida
I skuggan kvar, tills hennes fågring vek.
»Mitt lif — hon säger —, du mitt allt i verlden,
Ej ensam skall du göra sista färden.

81. »Ej *det* förbittra må din stund, den sista;
Till himmel, afgrund vill jag följa dig.
På en gång skola våra lif vi mista,
För evigt själarne förena sig.
Så snart jag sett ditt ljufva öga brista,
Så skall den inre smärtan döda mig.
Och är den ej så stark, skall denna klinga,
Det svär jag dig, mitt hjerta genomstinga.
82. »Jag hoppas döden våra kroppar skänker
En bättre lycka ock, än lifvet gaf.
Kanhända kommer någon hit, som sänker,
Af ömkan rörd, dem uti samma graf.»
Med läpparne, när orden gråt fördränker,
Hon samlar sista återstoden af
Det lif som flyr, den matta andedrägt
Som döden stjal, tills ej finns qvar en flägt.
83. »Jag ber dig och besvär, du ljufva skatt —
Zerbin så höjer slutligt stämman svaga —
Vid denna kärlek, som bevekt dig att
För min skull bort från hemmets stränder draga;
Ja, jag dig bjuder, är min bön för matt,
Att lefva, till dess Gud ditt lif vill taga.
Och glöm ej, hulda, någonsin jemväl,
Att jag dig älskat mera än min själ.

84. »Gud skall kanske dig skärma och försvara
I hvarje fara, som du går emot;
Som när, att frälsa dig från denna skara,
Till grottan hän han ledde Rolands fot.
Så täcktes Han på hafvet dig bevara
Och värna mot Biscayerns råa hot.
Och står dig intet annat qvar i nöden,
Väl, som det mindre onda välj då döden.»
85. Jag tror ej att de sista orden blifva
Förstådda, ty de knappast hördes mer.
Och som ett ljus, när vaxet upphört gifva
Åt lågan näring, så han slocknar ner.
Hvem kan den arma jungfruns sorg beskrifva,
Då sin Zerbin, den älskade, hon ser
I sina armar utsträckt, kall och bleknad,
Med döden i de stela dragen tecknad?
86. Hon ned vid liket störtar utan tröst
Och öfver det en flod af tårar gråter;
I skri så gälla mödar hon sin röst,
Att skogen, fälten rundtom ge dem åter.
Hon skonar hvarken kinder eller bröst,
Men hand och naglar hon dem känna låter;
Sitt gyllne hår hon slet, med ångestton
Det kära namnet fåfängt ropar hon.

87. Ett sådant raseri hos henne tändt
Den vilda sorgen, som hon ej kan bära,
Att visst emot sig sjelf hon svärdet vändt,
Trots alla böner utaf vännen kära,
Om ej en eremit till stället ländt,
Som plägade från cellen, som låg nära,
Af källan lockad, söka denna plats,
Och kom att hindra hennes föresats.
88. Den vördnadsvärde mannen, den bepröfvade,
Så af naturen klok som from och god,
Som menskokärlek hyste och utöfvade
Och med exempel lärdom ge förstod,
Med månget kraftigt skäl den djuptbedröfvade
Anmanar nu till kristligt tålmod,
Och ställer mönster fram, dem han vet samla
Från nya testamentet och från gamla.
89. Se'n visar han, hur ingen nöjd kan vara
Och tillfredsställd, om ej i Gud allen,
Och hur allt jordiskt hopp är flyktigt bara
Och snart försvinnande, ett bländverks sken.
Så henne han förmår sitt lif att spara,
Till så förtviflad utväg färdig re'n;
Och återstoden nu af lefnadsvägen
Att helga Herrans tjänst är hon benägen.

90. Dock vill hon ej sin kärlek öfvergifva,
Ej hvad af dyra vännen återstår;
Hans lik skall städse hennes sällskap blifva —
Så vill hon — dag och natt, hvart än hon går.
Sitt bistånd skyndar eremiten gifva,
Som stark och kraftig var för sina år;
Och så på hästen upp Zerbin de togo
Och flere dagar genom skogen drogo.
91. Den vise gamle, ensam så på vägen
Med unga tärnan, skapad att behaga,
Ej till sin cell, som nära var belägen
Bland skogens klyftor, vill med henne draga.
Det vore, tänkte han, en sak förvägen,
I samma hand att halm och fackla taga.
På år och vishet han ej litar så,
Att han ett dylikt prof vill undergå.
92. Men till Provence han tänkte henne föra,
Till nejden af Marseille, i hvilken trakt,
Af mör bebodt som himmelen tillhöra,
Ett kloster låg, så rikt som bygd med prakt.
En kista lät åt riddarns lik han göra
Uti en borg, dit deras väg dem bragt;
I denna nu, tillräckligt lång och bred,
Med omsorg kittad, lades riddarn ned.

93. I många dagar de sin färd förlängde
I öde trakter städs. Att ej bli sedde,
Så oförmärkt som möjligt fram de trängde,
Ty öfverallt sig redan kriget bredde.
Till slut en riddare dem vägen stängde,
Som högst ohöfviskt sig mot dem betedde.
Om denne mera på sitt ställe; men
Till Mandricard jag vänder nu igen.
94. När envigskampen lyktad var, som eder
Jag nyss förtäljde, sig Tartaren drar
I skuggan till den klara bäcken neder
Och sadel, betsel utaf hästen tar,
Som i det gräs, som här sin matta breder,
Han låter beta, hvarhelst lust han har.
Men snart på afstånd utför bergets sida
En riddare han ser åt slätten rida.
95. Af Doralise han vardt igenkänd vid
Den första blick, och hon till ordet tager:
»Der kommer Rodomont, minsann ej blid,
Så framt mitt öga icke mig bedrager.
Han kommer för att bjuda dig en strid;
Nu höfs att tappert du din klinga drager.
Han vredgas storligen att mig han mist,
Sin brud, och kommer för att hämnas visst.

96. Som falcken, när en åkerhöna eller
 En dufva, snäppa eller and han ser
 På afstånd, genast sig i ordning ställer
 Och kråmar sig och stolt och glad sig ter:
 Så Mandricard, som tror att snart han fäller
 Den vilde Rodomont i stoftet ner,
 Med fröjd och stridslust grep sin häst, i bygeln
 Han foten sätter, handen fattar tygeln.
97. När de hvarandra kommit nu så nära,
 Att de förmådde höra re'n hvarann,
 Så börjar Rodomont att dundra, svära,
 Och hufvud, händer hotfullt rister han
 Och ropar: »Dig att ångra skall jag lära,
 Att för din lusta du tillständigt fann
 Att ut mig mana så och mig begabba;
 Nu skall dig hämden eftertryckligt drabba.»
98. »Förgäfves söker du att skräck injaga
 Hos mig med hot — gaf Mandricard till svar —;
 Så kan du skrämma barn och qvinnor svaga,
 Och annat folk, som aldrig vapen bar;
 Ej mig, som strid plär mer än frid behaga,
 Som aldrig, när om kamp det fråga var,
 Till häst, till fot, beväpnad eller ej,
 På fältet, inom skranket, sade nej.»

99. De hota, ropa, vredgas, rusa fram
Och draga blankt, och rysligt stålen skramla.
Så vinden, hvilkens sus du knappt förnam
I början, skakar se'n de ekar gamla
Och hvirflar upp mot himlen moln af dam,
Upprycker träd och kommer hus att ramla,
Fördränker skepp och växer till orkan,
Som dödar skogens hjordar på sin ban.
100. Det vilda modet hos de tappra båda
Och kraften, utan like fruktansvärd,
Frambringa hugg, förfärliga att skåda,
Och strid som är så vilda kämpar värd.
Hemskt darrar jorden under slagen bråda,
När svärd förskräckligt drabbar emot svärd;
Från vapnen gnistor upp mot himlen fara,
Nej, hvimla tycktes tusen facklor klara.
101. Förutan rast och hvila striden är,
De hemta andan ej, men stålen svänga
Alltjemt och söka blott, än här, än der,
Att plåt och ringar krossa, genomtränga.
Ej mark förloras eller vinnes här;
Som om en mur dem skulle rundt instänga
Och som för dyr här vore hvarje tum,
De vika ej ur cirkelns trånga rum.

102. Bland tusen hugg Tartaren ett nu ger
Åt Afrikanaren med båda händer
Och träffar pannan, att han dansa ser
Omkring sig stjernor fler' än natten tänder.
Som om ej minsta kraft han egt nu mer,
Med nacken Rodomont slår hästens länder;
Han bygeln släppt, till fall han färdig är
I hennes åsyn, som han har så kär.
103. Men som en båge, härdad stark och fast
Af stål, när af en tyngd han pressad blifver,
Ju mer han böjs, ju större är hans last,
Ju mer han tvingas genom häftyg neder,
Dess vildare han far tillbaks i hast
Och mera skada, än han får, bereder:
Så reste Afrikanaren sig brådt
Och dubbelt återgaf det hugg han fått.
104. På samma ställe, der han träffats, gifver
Han sonen nu af Agrikan ett slag;
Men hjelmen, som från Troja sig förskrifver,
Mot stålet värnar dock hans anletsdrag.
Så döfvad mellertid Tartaren blifver,
Att han ej vet om natt är eller dag.
Den vrede Rodomont, hvars arm ej svigtar,
Ger än ett hugg och åt hans hufvud sigtar.

105. Tartarens häst, som skyggar, när han hör
I luften svärdet susa som bevingadt,
Och för att fly ett språng tillbaka gör,
Till egen skada hjälp sin herre bringat:
Hans hufvud klöfs utaf det svärd, som för
Hans herres skull, men ej för hans, blef svingadt.
Ej någon hjälm från Troja hade han,
Som denne, och sin död så ömkligt fann.
106. Han föll, och Mandricard, ej döfvad mer,
På fötter stod och Durindana svängde.
Han brann af harm, när död sin häst han ser,
Och vredens glöd hans ögon eldbesprängde.
Den andre söker rida honom ner,
Men Mandricard ej mer tillbaks han trängde,
Än vägen rubbar klippan; och så föll
Hans häst, men sjelf han qvar sig upprätt höll.
107. När hästen ej mer lyder tygeln stramma,
Han lemnar bygeln, och på fötter stod
Han med ett språng ur sadeln i det samma;
Och så var bådas ställning lika god.
Allt mera vildt nu börjar striden flamma,
Och hat och raseri och öfvermod
Den egga upp; då kom med hast der ridande
Ett sändebud, som skilde åt de stridande.

108. Ett sändebud från Morers här det var,
Ibland de många som kring Gallien fara
Att kalla åter under dess standar
Anförarne och riddersmännens skara;
Ty kejsarn med de gyllne liljor har
Dess läger kringrännt, och i denna fara,
Så framt ej bistånd och det snart den får,
Den till sin undergång ohjelpigt går.
109. Budbärarn kände strax igen de två
På dräkt och vapen, men än mer på svärden
Och sättet att dem föra, liksom på
De hugg, dem ingen annan gör i verlden.
Dock vågar han ej mellan dem att gå;
Vid slik förbittring han ej hoppas här den
Okränkbarhet, som skyddar den som är
Af kungen sänd och dennes budskap bär.
110. Till Doralise han vände sig och sade,
Att Stordilan, Marsil och Agramant
Med föga folk, och svagt forskansadt, hade
Af kristna hären kringrännts på hvar kant.
Se'n bad han henne och på hjertat lade
Att detta säga krigarne för sant
Och dem förlika samt till lägret föra,
Att Saracenerhären bistånd göra.

111. Behjertadt mellan dem hon går och säger:
»Jag er befaller och besvärjer er
Vid eder kärlek, som jag vet jag eger,
Att spara svärden, tills de krävas mer,
Och strax mig följa till de våras läger
Att bistå Morerhären, hvilken ser
Sig hårdt belägrad, i betryck och tvång,
Och snar hjälp väntar eller undergång.»
112. Budbärarn sedan härens nöd beskriver
Och noga allt förtäljer mellertid;
Och ifrån sonen af Trojan han gifver
Ett bref till sonen af Ulien. Och vid
Ett slikt förhållande beramadt blifver
Emellan kämparne, att göra frid
Och under tiden låta vreden fara,
Tills Morerna de frälst ur denna fara;
113. Men se'n, när de sitt folk ur klämman bragt
Och lyckats Frankerna från lägret köra,
Ej sänjas samman mer, men med all makt
Ett blodigt krig emot hvarandra föra,
Tills genom vapnen blir ådagalagdt,
Hvem tärnan rätteligen skall tillhöra.
Och hon, för hvilken denna ed de gå,
I borgen villigt gick för båda två.

114. Den vilda Tvedrägt här tillstädes var,
Som hatar ro och fred, och här tillika
Högmodet, som ej lider och fördrar
Att sig på så sätt kämparne förlika.
Men större makt än dessa Amor har,
För hvilkens herravälde allt får vika;
Med mången pil, som från hans båge sprang,
Tvedrägt och Högmod han tillbaka tvang.
115. Så mellan dessa freden blef befast,
Som *han* vill, af hvars makt de kände banden.
Men en af riddarne har mist sin häst,
Ty död Tartarens låg der uti sanden;
Då kom der Brigliador, som gick som bäst
Och betade i gräset här på stranden.
Men jag vid slutet utaf sången är,
Och med ert tillstånd punkt jag sätter här.
-

Anmärkningar.

Femtonde Sången.

St. 1.

När Lejonet, så vildt på hafvet yta etc. — Anspelning på kardinalen Hippolyts af Este seger öfver Venetianarne. Se anmärkn. till Sång. 3, St. 57.

Francolino — en ort belägen fyrti italienska mil från Po mynning.

St. 9.

Fortsättning af Paris' belägring i Sång. 16, St. 17.

St. 12.

Nabathéer — innevånare i en trakt af steniga Arabien. *Erythréer* — boende vid Röda hafvet.

St. 16.

Thomas' land — Malabariska kusten, der apostelen Thomas skall ha lidit martyrdöden.

St. 17.

Den gyllne Chersonesen — halfö på andra sidan Ganges, de gamles *Chaurea*. *Taprobana* — ön Ceylon. *Cori* — udden *Comorin*, gentemot Ceylon. *Cochin* — stad på Malabariska kusten.

St. 21.

En seglar rundt kring Afrika förvägen — Vasco di Gama.

St. 22.

Den andre lemna skall de båda stränder — Columbus.

St. 24.

Den kejsarns hand — Carl d. femte.

St. 25.

*Af Aragonskt och Österrikiskt blod
På Rhenens venstra strand der född skall blifva
den furste —*

Carl d. Femte föddes i Gent i Flandern. Fadern var erkehertig Philip af Österrike, modern Johanna, dotter af Ferdinand af Aragonien.

St. 28.

Prosper Colonna och markgreffen *Ferdinand af Poscara*, Carl V:tes fältherrar, täflade med hvarandra i rykte och voro sällan eniga.

Den unge Vasto — Alfonso Davalo, markgreffe af Vasto.

St. 30.

Andreas Doria — af en bland de äldsta familjer i Genua, var först amiral hos Franz I, men gick sedan, då han af denne trodde sig förolämpad, i Carl V:tes tjänst. Han var en af de största sjöhjeltar på sin tid och inlade stor förtjenst isynnerhet genom rensandet af Medelhafvet från sjöröfvare. Han fördref Fransmännen från Genua och gaf sitt fädernesland, som han kunnat göra sig underdånigt, en fri författning. Hans tacksamma medborgare gifvo honom hedersnamnet: Fäderneslandets fader.

St. 34.

Den rika staden i Apuliens trakt — Amalfi.

St. 37.

Som af de gamla Mager fått sitt namn — Prestkasten hos de gamla Mederna och Perserna. Efter dem benämndes en hamn i Persiska viken.

St. 39.

Heroerlandet — enligt någras mening det i den heliga skrift omtalade landet Gosen.

St. 40.

Trajani flod — kanalen, förmedelst hvilken Trajanus förenade Nilen med röda hafvet.

St. 58.

Canopus — en stad i Egypten vid en af Nilens mynningar, der det fanns ett berömdt Anubis-tempel.

St. 61.

Memphis grafvar — Vid Memphis befunno sig de gamla egyptiska konungarnes grafvar. I grannskapet finnas pyramiderna.

St. 67.

Oliviers söner — Olivier, markgrefve af Burgund, var en af Carl d. Stores berömdaste paladiner, fast han ej i Rasande Roland spelar någon framstående roll.

St. 68.

Ty jemte honom sågs ett odjur strida — förmodligen menas en krokodil.

St. 74.

Lyckans öar — Canariska öarne, af de gamle benämnda *De lyckliga* (insulæ fortunatæ). Då de ligga långt vestligare än Egypten, så varar dagen der längre.

St. 98.

Som tillhört förr den riddarn — St. Georg, om hvilken det berättas att han befriat en Libysk prinsessa från en drake, för hvilken hon blifvit utsatt till spis.

Sextonde Sängen.

St. 16.

Gryphs och Origillas historia forts. Sång. 17, St. 17.

St. 23.

Uppå det berg, der Typhon vräktes neder — Typhon eller Typhoeus, en af de himlastormande giganterna, blef af Jupiter begravnen under Ætna (enligt några under ön Inarime, nu Oschia).

St. 27.

Ja, tro mig, herre, ej i Padua ni o. s. v. — Kardinal Hippolyt, som skalden här tilltalar, blef år 1509 af hertig Alfons skickad med en artilleripark emot Padua, för att understödja de kejserliga vid belägringen af denna stad.

— *bombard* — ett fordom brukligt slag af kanoner, ur hvilka man sköt stenar.

St. 33.

Er konung först — konung Otto af England, som jemte kejsar Carl var belägrad i Paris.

St. 36.

Om fordom den en krona fick till lön o. s. v. — Romarne belönade med en eklöfskrans (corona civeca) den som i en strid räddat lifvet på en romersk medborgare.

St. 47.

Ty träffa högre stod ej gerna till — konungen af Oran var sex alnar lång (se Sång. 14. St. 108).

Sjuttonde Sängen.

St. 2.

Han gaf Mezenz, den grymme Agyllin — Mezenz, tyrann i Agylla i Etrurien, omnämnes af Virgilius (bok. VIII.) för sin grymhet.

St. 3.

Om grymme Ezzelin — se anmärkn. till Sång. 3, St. 33.

St. 4.

Och därför kalla att sin lystnad släcka

Mer glupska än från transalpinisk skog — Påfven Julius II. kallade efter nederlaget vid Ravenna Schweizarne till Italien.

Vid Cannæ, Trebia, Trasimin — vid Cannæ, vid sjön Trasimenus och vid floden Trebia slog Hannibal Romarne. I närheten af de fyra nedanför nämnda floderna föreföllo blodiga strider på Ariosto's tid.

St. 17.

Belägringen af Paris forts. Sång. 18, St. 8.

St. 21.

Erythréisk ängd — länderna vid röda hafvet.

St. 27.

I det Carpathska haf — Ægeiska hafvet i trakten af ön Scarpanto (hos de gamle Carpathos), beryktadt för sina stormar.

St. 29.

Varulffen förekommer i de gamla folksagorna öfver hela Italien. Att han här spelar rollen af Homers Polyphem, behöfver ej påpekas.

St. 63.

Lucinas frälsning genom Gradass och Mandricard (egentligen blott den senare) förtäljer Bojardo i Bok. 3, Sång 3.

St. 65.

Sataliā — stad på södra kusten af Natolien.

St. 66.

Nicosia — hufvudstaden på Cypern.

St. 74.

Hvad här I söken — neml. i Italien, som på Ariosto's tid var en tummelplats för utländska härar.

St. 75.

Fransmännens konung kallade sig "*allrakristligast*", Spaniens "*katoisk*".

St. 78.

Pactolus — *Hermus* -- guldförande floder i mindre Asien.

St. 79.

*Du store Leo, på hvars skuldror blänka**De tunga himlens nycklar* — skalden tilltalar här Leo X, med anspelning på ett ställe hos Esaias (Cap. 22, v. 22): »Och skall lägga Davids hus' nyckel på hans axlar, att han skall upplåta, och ingen skall tillsluta, att han skall tillsluta, och ingen upplåta».

St. 97.

Båd' storvizir och kongl. marskalk var han (Gran diodans e maliscalco regio) — *Diodarro* är troligen liktydigt med *Diodar*, *Devathar*, som betecknar ett af de förnämsta statsembeten vid åtskilliga asiatiska hof, motsvarande storvizir i Constantinopel.

Adertonde Sången.

St. 8.

Gryphs hist. forts. Sång. 18, St. 59.

Den store Dansken — Ogier eller Olger af Dannemark, en af Carl d. stores förnämsta paladiner, föremål för många sagor och berättelser.

St. 37.

Redomonts hist. forts. Sång. 23, St. 33.

St. 49.

Fortsättning af striden vid Paris Sång. 18, St. 146.

St. 65.

Han tror sig Cocles se på bryggan — Horatius Cocles ställde sig på Tiberbryggan ensam mot den Etruriska hären, som anryckte under konung Porsenna.

St. 99.

Marfisa, drottning af Persien och (som det senare upptäckes) syster till Rudiger, spelar redan i Bojardo's *Förälskade Roland* en framstående roll.

St. 103.

Och tills Aurora väckte gubben grå — Tithonus, son af konungen af Troja Laomedon, var i sin ungdom älskad af Aurora. Hon bad Jupiter att skänka honom odödligheten, men glömde att tillika bedja om evig ungdom åt sin älskade; och så måste hon behålla honom som gemål, äfven sedan han blifvit gubbe.

St. 108, 109.

Brunell, som stal Angelikas ring, hade en gång, just som han sprängde förbi Marfisa, plötsligt ryckt svärdet ur hennes hand och flytt sin kos dermed. Marfisa förföljde honom i fjorton dagar (på den sjette stupade hennes häst), och för att ej hindras i sitt lopp, kastade hon rustningen ifrån sig, men måste slutligen upphöra med förföljelsen. (Se Bojardo Bok. 2, Sång. 5, 15, 16).

St. 135.

Luna — en gammal, nu helt och hållet förstörd stad på Italiens vestkust, ej långt från Carrara.

St. 136.

Den ö, som helgats af gudinnan, buren
Af hafvets skum Cypern. Träsket Costanza förpestar luften i trakten kring staden Famagosta.

St. 137.

Paphos — nu mera *Baffo*, på vestkusten af Cypern.

St. 145.

Marfisas och hennes följeslags hist. forts. Sång. 19, St. 43.

St. 147.

— *i grefvens färger* — Roland som hade dödat Almont, Dardinells fader, bar hans hjälm och färger.

St. 151.

Mambrinos hjälm — Rinaldos hjälm. Se Sång. 1, St. 28.

St. 158.

Biserta — Agramants hufvudstad på kusten af Tunis.

St. 165.

Ptolemais — stad i Egypten. Man inser lätt att Ariosto tagit förebilden till denna episod af Nisus och Euryalus hos Virgilius (Bok. IX).

St. 184.

O helga guddom, som af fädrens ätt

Vardt tregestaltad nämnd på goda grunder — neml. som Luna på himlen, Diana på jorden och Proserpina (eller Hecate) i underjorden.

Nittonde Sången.

St. 12.

Men vill, likt Thebes Kreon — Kreon, konung i Thebe, var morbror åt bröderna Eteocles och Polynices. Båda föllo i den tvekamp, de höllo om herraväldet, och Kreon förbjöd vid strängaste straff att begrafva Polynices' lik, emedan han kämpat mot sin fädernestad.

St. 22.

Om det var diptam eller panacée — växter, dem man tillskref en undergörande läkekraft.

St. 35.

Dido och Æneas — Se Virgilius Bok. IV.

St. 38.

Fén Morgana höll konung Monodants af Damogir son Qiliant fången i sin underjordiska boning, ur hvilken Roland befriade honom. Se Bojardo Bok. 2, Sång. 42.

St. 39.

På tårars ö hon den bevarat än — Se Sång. 8, St. 51—67 samt Sång. 10, St. 92 ff.

St. 42.

Medors och Angelikas äfventyr forts. Sång. 29, St. 58.

St. 46.

Limissos — en stad på Cypern.

St. 47.

Fockmasten — masten mellan stormasten och skeppets förstäf.

St. 48.

Tines' jungfru — en på Ariosto's tid berömd helgonbild på ön Candia.

St. 50.

Sankt Hermus' väna ljus — äfven kalladt Helena-eld, S:t Helmseld och Elias-eld, ett lysande luftfenomen, som i gestalt af en låga plär sätta sig på skeppets master och rår och af sjöfolket anses för ett förebud till aftagande storm.

St. 53.

Hämtyngder — som fästades vid skeppet och sänktes i hafvet, för att minska skeppets fart.

Kabeltåget — det tåg hvarmed ankaret är fästadt.

St. 74.

Som Alexander fordom gordisk knut — I Gordium, en stad i Stor-Frygien, fanns se'n gamla tider en vagn, vid hvars tistelstång en rem var slingad i en så invecklad knut, att ingen kunde upplösa den. Oraklet hade sagt, att den, som upplöste den, skulle få herraväldet öfver Asien. Alexander genomhögg den med sitt svärd och besannade oraklets spådom.

Tjugonde Sången.

St. 1.

Camilla, Volscernas drottning, omtalas af Virgilius (Bok. 1) som en tapper krigariinna. *Harpalyce*, dotter af en konung i Thracien, skildras äfvenledes af Virgilius (Bok. VII) som en af de hjeltomodigaste kvinnor. Hon dref Neoptolemus, Achilles' son, som infallit i hennes rike, tillbaka och slog hans här.

Corinna och *Sappho* voro berömda skaldinnor i Grekland.

St. 5.

Den tappre hjelte som Almont betvang — Roland.

St. 6.

Och den, som slog Clavell och kung Mambrin — Rinaldo.

— *der mot Euxin*

Med sina tio horn sig Donau vänder — der Donau med tio mynningar utfaller i Svarta hafvet.

St. 14.

Idomeneus, konung af Creta, förenade sig med Grekerna i krigståget mot Troja. På återfärden till Creta öfverfölls han af en häftig storm. Han gjorde då ett löfte att offra åt Neptunus det första lefvande väsen, som mötte honom när han steg i land; det blef hans egen son.

Diktæa — En stad med detta namn fanns ej på Creta. Den, som Ariosto så benämner, är förmodligen det nuvarande Candia, vid foten af berget Dicte, hos Pomponius Mela kallad Dictynna.

St. 58.

— *hvilken se'n*

Sitt namn åt staden gaf — här menas utan tvifvel Alexandretta på kusten af Syrien.

St. 82.

Och än Lykaons ättling syntes dröja

På vida himlafältet med sin plog — Arcas, dotterson af konung Lykaon, införde åkerbruket i Arkadien och blef med sin plog försatt på himmelen, der han lysar såsom lilla björnens stjernbild.

St. 100.

Maleas udde se'n, som faror ter — en udde i Laconien, fruktad af sjöfarande för sina klippor och der ofta förekommande stormar.

St. 102.

Kejsar Carl hade åt Bradamante uppdragit ståthållareskapet i Provence. Se Sång. 2, St. 64.

St. 105.

De fyra riddarnes hist. forts. Sång. 22, St. 47.

St. 106.

Durance och Rhone och Saone hon re'n bakom — namnet på den siste floden uttalas tvåstafvigt: Söne.

St. 129.

Marfisas hist. forts. Sång. 26, St. 3

Tjuguförsta Sången.

St. 1.

Såsom Troheten här föreställes klädd, skildras hon af Horatius (Ode 1, 35):

Te spes et albo rara fides colit velata panno.

St. 16.

Acroceraunias bistra udde — en bergsudde i Albanien vid joniska hafvet. Horatius kallar den *infamos scopulos Acroceraunia*, för de många skeppsbrott som der föreföllo.

St. 56.

Progne och Medea voro beryktade som grymma qvinnor.

St. 57.

Lik en Orest min arme broder var — Orestes, Agamemnons son, dödade sin moder Clytemnestra samt hennes älskare Ægisthus och blef för denna gerning förföljd af furierna.

Tjuguandra Sången.

Så bjöd mig den, som makt har att mig tvinga — Några kommentatorer af Ariosto tror att här menas Isabella af Este, syster till Alfons och Hippolyt.

Och Hypermnestra strålar lika klar — Hypermnestra, en af Danai, konungens i Argos, femtio döttrar, räddade lifvet på sin gemål Lynceus, då alla hennes systrar, på fadrens befallning, dödade sina män under brudnatten.

St. 4.

Zerbins och Gabrinas hist. forts. Sång. 23, St. 39.

St. 6.

Bursa, en stad i Natolien, vid sluttningen af berget Olympus, och före Constantinopels eröfring hufvudstaden i det Osmaniska riket.

St. 13.

Och ändtligen det slott man skåda fick — Atles oftanämnda trollslott.

St. 30.

Astolfs hist. forts. Sång. 23, St. 9.

St. 80.

— *de söner trenne*

Utaf markgrefven af Burgund — Gryph och Aquilant, Oliviers söner.

St. 95.

Rudigers hist. forts. Sång. 25, St. 4.

Tjugutredje Sången.

St. 16.

Astolfs hist. forts. Sång. 33, St. 96.

St. 27.

När Rudiger, för djerf, o. s. v. — Se Sång. 4, St. 48, 49.

St. 32.

Bradamantes hist. forts. Sång. 30, St. 76.

St. 37.

Rodomonts hist. forts. Sång. 24, St. 95.

St. 38.

Hippalkas hist. forts. Sång. 26, St. 55.

St. 71.

Att hämnas få Alzird och Manilard — Se Sång. 12, St. 68 ff. samt Sång. 14, St. 28, ff.

St. 78.

Jag svurit att ej svärd vid sidan bära — När Mandricard hade tillkämpat sig Hektors öfriga vapen, måste han svära att icke bära något annat svärd, förrän han genom strid vunnit Hektors svärd Durindana, som befann sig i Rolands händer. Se Bojardo's Orl. Innamor. Bok. 3, Sång. 2.

St. 80.

Rolands tvekamp med Agrikan och den senares död förtäljer Bojardo Bok. 1, Sång. 19.

St. 85.

Likt det då dunderarns son grep om Anté — Se anm. till Sång. 9, St. 77.

St. 95.

Gabrinas hist. forts. Sång. 24, St. 35.

St. 99.

Zerbins och Isabellas hist. forts. Sång. 24, St. 15.

St. 115.

När sol'n sin plats åt systemen öfverlåter — Febus, solens gud, och Luna (Diana), månens gudinna, voro barn af Jupiter och Latona.

Tjugufjerde Sången.

St. 14.

Rolands hist. forts. Sång. 29, St. 39.

St. 19.

— att omfamna så

Zerbin, som brukas mot de högre — d. v. s. nedanom höfterna, såsom det fordome brukades.

St. 48.

Så kom kan till de träd vid vägens sida — de träd, i hvilka Angelika ristat sitt och Medors namn. Se Sång. 23, St. 102.

St. 59.

Se'n fann han hjälmen, dock ej den som vardt
Förut Almonts — Den hjälm, som Roland hade tagit från Almont,
 hade fallit i Ferragu's händer. Se Sång. 12, St. 59.

St. 61.

Han innan kort med kärleksdruckna andar
I underjordens myrtenlund sig blandar — Virgilius försätter (Bok. VI)
 de förälskades andar i en myrtenlund.

St. 72.

Mandricards och Doralites hist. forts. Sång. 24, St. 94.

St. 74.

Flerurdelis' hist. forts. Sång. 29, St. 43.

St. 93.

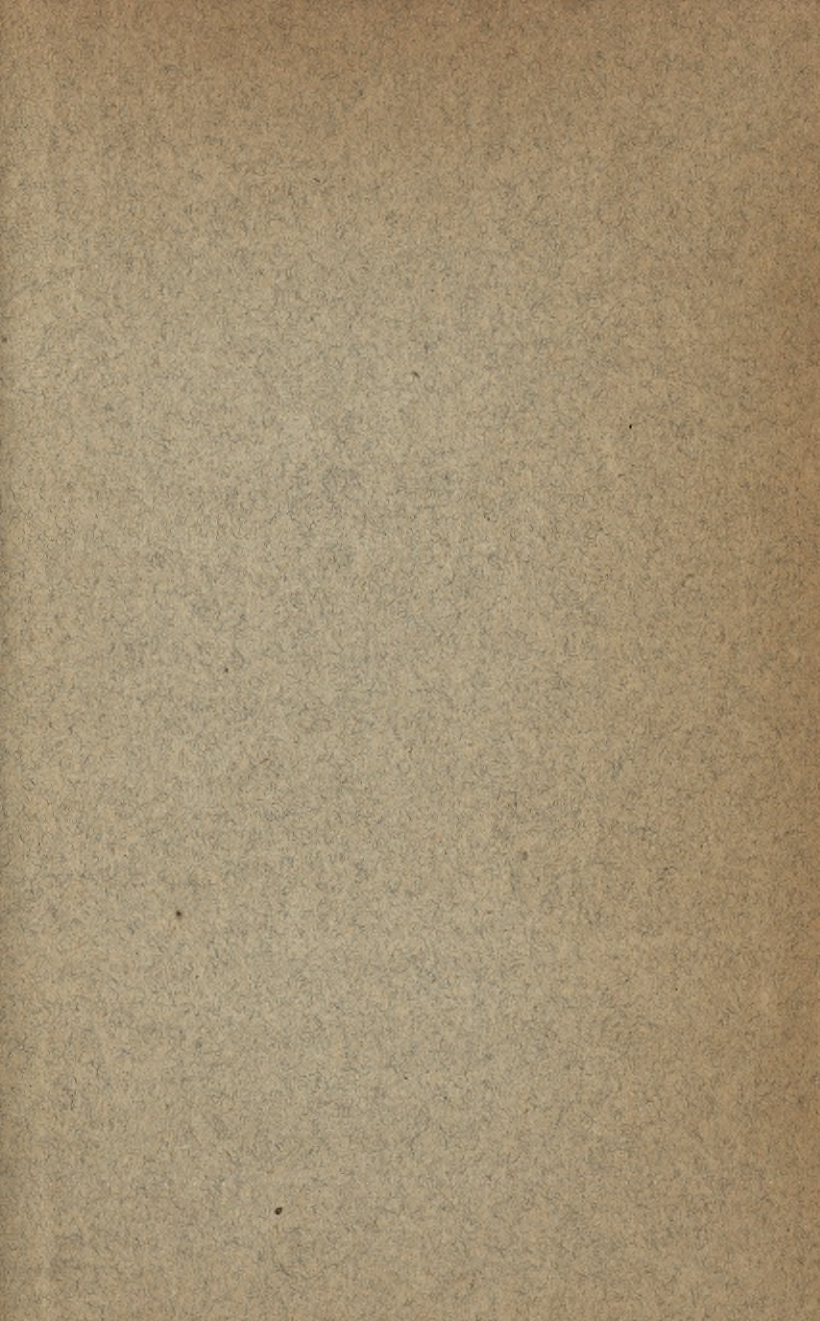
Isabellas hist. forts. Sång. 28, St. 95.

St. 112.

— *sonen af Ulien* — Rodomont.

Tryckfel:

Sid.	19	v.	50	r.	5	<i>står</i> :	ej här	<i>läs</i> :	här ej
»	51	»	38	»	1	»	Men	»	"Men
»	59	»	60	»	7	»	blott,	»	blott;
»	61	»	67	»	8	»	majorca	»	Majorca
»	71	»	8	»	1	»	Skall	»	"Skall
»	126	»	35	»	5	»	tänder;	»	tänder,
»	172	»	172	»	4	»	trakten,	»	trakten.
»	175	»	181	»	6	»	trakt	»	trakt.
»	263	»	139	»	1	»	gårdvard	»	gårdvard,
»	329	»	15	»	6	»	Argal'i	»	Argalī
»	347	»	69	»	3	»	Eranske	»	Franske
»	357	»	101	»	6	»	han fann den	»	fann han den.

6000145278

Göteborgs universitetsbibliotek

